

ULUSAL GÜVENLİK STRATEJİ ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ

USAM ETKİNLİKLERİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ
ŞEVKET AYAZ
USAM Müdürü

DR. ÖĞR. ÜYESİ
HÜSEYİN KAZAN
USAM Müdür Yardımcısı

2

GÜNÜMÜZDE VE GELECEKTE SİBER GÜVENLİK
TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞI VE BİLGİ GÜVENLİĞİ
ÇOCUK İSTİSMARCILIĞI
SAVAŞ VE DİPLOMASİNİN DEĞİŞEN YÜZÜ
METROPOL GÜVENLİĞİ
YAPAY ZEKÂNIN KARANLIK YÜZÜ

USAM
ULUSAL GÜVENLİK ve STRATEJİ
UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

ULUSAL GÜVENLİK STRATEJİ ARAŞTIRMA
VE UYGULAMA MERKEZİ

USAM ETKİNLİKLERİ 2

İstanbul 2019

İstanbul Aydın Üniversitesi Yayınları

USAM ETKİNLİKLERİ 1

Editör: Dr. Öğr. Üyesi Şevket AYZAZ

Yayın Kurul Başkanı: Dr. Mustafa AYDIN

Kapak ve Sayfa Tasarım: İstanbul Aydın Üniversitesi
Görsel Tasarım Koordinatörlüğü

Basım Yılı: 2019

Baskı: II

Basım Yeri:

Armoni Nüans Görsel Sanatlar ve İletişim Hizmeti San. ve Tic. A.Ş.
Tavukçuyolu Cd. Palas Sk. No:3 Y.Dudullu
Ümraniye / İSTANBUL

ISBN:

Copyright © İstanbul Aydın Üniversitesi

Bu yapıtın tüm hakları saklıdır. Yazılar ve görsel malzeme
izin almadan tümüyle veya kısmen yayımlanamaz.

Bu kitabın tüm hakları

İstanbul Aydın Üniversitesi'ne aittir.

İstanbul Aydın Üniversitesi'nin hediyesidir, para ile satılamaz.

İÇİNDEKİLER

GÜNÜMÜZDE VE GELECEKTE SİBER GÜVENLİK	01
TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞI VE BİLGİ GÜVENLİĞİ	28
ÇOCUK İSTİSMARCILIĞI	53
SAVAŞ VE DİPLOMASİNİN DEĞİŞEN YÜZÜ	78
METROPOL GÜVENLİĞİ	105
YAPAY ZEKÂNIN KARANLIK YÜZÜ	135

Değerli Okurlar, Sevgili Öğrenciler...

2012 yılından bu yana İstanbul Aydın Üniversitesi çatısı altında ulusal güvenlik stratejileriyle ilgili önemli çalışmalar yapan Ulusal Güvenlik, Strateji Araştırma ve Uygulama Merkezi (İAÜ USAM); söz konusu faaliyetleri izleyenlere, içinde bulunduğumuz küreselleşme ortamında dünya gerçeklerini nasıl okumamız ve değerlendirmemiz gerektiği ile ilgili önemli bir formasyon kazandırmaktadır. Bu anlamda İAÜ USAM'ın yaptığı araştırmalar ile bu araştırmaları destekleyici işlev taşıyan etkinlikler son derece önem arz etmektedir.

Geçtiğimiz zaman dilimi içinde ‘siber güvenlik’, ‘teknoloji bağımlılığı’, ‘metropol güvenliği’ ve ‘yapay zeka’ gibi önemli alanlarda gerçekleştirilmiş olan, alanın profesyonelleri tarafından yapılan analizlerin kamuoyu ile paylaşıldığı etkinlikler de; söz konusu faaliyetlerin somut bir göstergesidir. Bu anlamda “USAM Etkinlikleri 2” yayını ile bu önemli konularda yapılmış olan değerlendirme ve analizler bir araya getirilmiş, ortaya çıkan kıymetli veriler daha geniş kesimlerin istifadesine sunulmuştur.

Güvenlik stratejilerini merkeze alan söz konusu çalışmalarla; gerek diplomatik, gerek toplumsal, gerek de enformasyon çağı açısından birçok unsur incelenerek mevcut tehditler değerlendirilmiş ve doğru bilginin kullanımı amacıyla düzenlenen söz konusu etkinlikler doğrultusunda verimli açılımlarda bulunulmuştur.

İAÜ USAM, ulusal güvenlik noktasında insanlara farklı pencereler açan ve çalışmaları takip edenlere güncel bilgiler kazandıran bu tarz faydalı etkinliklerini aralıksız sürdürmekte; gerek ulusal gerekse uluslararası düzlemdeki önemli gelişmeleri yakinen takip etmektedir. Gündemdeki önemli gelişmeleri izleyen, araştırma sahasına dahil eden ve uzmanların kıymetli analizlerini geniş kitlelerin bilgisine sunan İAÜ USAM’a teşekkürlerimi sunuyorum...

Doç. Dr. Mustafa AYDIN
Mütevellî Heyeti Başkanı

Kıymetli Okurlar,

Değerli Öğrenciler...

2003 yılında kurulmuş olan Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu'nun deneyimi ve birikimiyle gelişen ve 'Aydınlık Bir Geleceğe' sloganıyla yola çıkan İstanbul Aydın Üniversitesi, Anadolu Eğitim ve Kültür Vakfı öncülüğünde 2007 yılında kurulmuştur. Bugün 13 fakültesi, 40 bine yakın öğrencisi ve 4 bini aşkın uluslararası öğrencisiyle yükseköğretim zemininde hizmet veren üniversitemizde; çok farklı alanlarda çalışan 35 araştırma merkezi bulunmaktadır.

2012 yılından bu yana faaliyet gösteren Ulusal Güvenlik, Strateji Araştırma ve Uygulama Merkezi de, kendi alanlarında önemli çalışmalar yapan bu araştırma merkezlerinin başında gelmektedir. Ulusal Güvenlik, Strateji Araştırma ve Uygulama Merkezi İAÜ USAM, Türkiye'nin ulusal çıkarlara uygun, gerçekçi güvenlik politikalarının oluşumu ve sürdürülmesi için araştırmalar yapmak, desteklemek ve uzman yetiştirmek amacıyla kurulmuştur. Merkezin yönetmeliği 18 Nisan 2012 tarihinde yayınlanmış ve yürürlüğe girmiştir.

Ülkemizin güvenliği ile ilgili bölgesel ve küresel gelişmeleri izlemek, ulusal çıkarlarımıza uygun güvenlik araştırmaları yapmak, bu alandaki ulusal birikimlere katkıda bulunmak, güvenlik ile ilgili her alanda üniversite mensupları ile öğrencilerimizi ve toplumu bilinçlendirmek, güvenlik politikalarımızın gelişmesine katkıda bulunmak; bu merkezin temel görevleri arasında yer almaktadır.

İAÜ USAM, bu temel görevleri çerçevesinde kamuoyunu bilinçlendirmek ve ulusal güvenlik noktasında hassasiyet taşıyan konularda toplumsal farkındalığı artırmak amacıyla çeşitli konferans ve paneller de düzenlemekte; "USAM Etkinlikleri 2" adını taşıyan bu çalışma ile 'Günümüzde ve Gelecekte Siber güvenlik', 'Teknoloji Bağımlılığı ve Bilgi Güvenliği', 'Çocuk istismarı', 'Diplomasi ve Savaşın Değişen Yüzü', 'Metropol Güvenliği' ve 'Yapay Zekanın Karanlık Yüzü' gibi pek çok konunun irdelendiği faaliyetleri yayınlattırarak kalıcı kılmaktadır. Bu tür verimli çalışmaları ile üniversitemize değer katan Ulusal Güvenlik, Strateji Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü Dr. Öğr. Üyesi Sn. Şevket Ayaz Hocamıza, İAÜ USAM Müdür Yardımcısı Dr. Öğr. Üyesi Sn. Hüseyin Kazan'a ve gerek etkinliklerin düzenlenmesinde gerekse yayınlattırılmasında emeği geçen tüm akademik ve idari personelimize teşekkürlerimizi sunuyor ve bu tür önemli çalışmaların devamını diliyorum...

Prof. Dr. Yadigâr İZMİRLİ

Rektör

ÖNSÖZ

İstanbul Aydın Üniversitesi Ulusal Güvenlik Strateji Araştırma ve Uygulama Merkezi yönetmeliği, 18 Nisan 2012 tarihinde yayınlanmış ve yürürlüğe girmiştir. Ülkemizin ulusal güvenliği ile ilgili bölgesel ve küresel gelişmeleri izlemek, ulusal çıkarlarımıza uygun güvenlik araştırmaları yapmak ve bu alandaki ulusal birikimlere katkıda bulunmak, güvenlik ile ilgili her alanda üniversite mensupları ile öğrencilerimizi ve toplumu bilinçlendirmek, güvenlik politikalarımızın gelişmesine katkıda bulunmak, bu merkezimizin temel görevleridir.

Bu temel görevlerini yerine getirmek amacı ile USAM, panel konferans ve sempozyum gibi çeşitli etkinlikler düzenlemekte ve alanında uzman kişileri öğrencilerimiz ile buluşturmaktadır.

Bu amaçla:

08 Kasım 2017 tarihinde “Günümüzde ve Gelecekte Siber Güvenlik”,

17 Nisan 2018 tarihinde “Teknoloji Bağımlılığı ve Bilgi Güvenliği”

07 Mayıs 2018 tarihinde “Küresel Bir Sorun Çocuk İstismarı Paneli”

05 Kasım 2018 tarihinde “Savaş ve Diplomasinin Değişen Yüzü”,

06 Aralık 2018 tarihinde “Metropol Güvenliği” ve

21 Mart 2019 tarihinde de “Yapay Zekanın Karanlık Yüzü” isimli panel ve konferansları gerçekleştirmiştir.

Yapılan bu etkinliklere çok önemli uzmanlar katılmış ve konularında en son bilgi ile yenilikleri sunmuşlardır. Üniversitemizin akademik, idari, hizmet personeli ile özellikle de öğrencilerimiz bu sunumlardan yararlanmışlardır.

Bu çalışmaların ve faaliyetlerin gerçekleşmesinde bize destek veren İstanbul Aydın Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı Sayın Doç. Dr. Mustafa Aydın’a, İstanbul Aydın Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Sayın Yedigöller İzmirlî’ye, USAM Müdür Yardımcısı Hüseyin Kazan’a, çok değerli konuşmacılarımıza ve tüm katılımcılarımıza çok teşekkür ediyorum.

Dr. Öğr. Üyesi Şevket AYAZ
USAM Müdürü

GÜNÜMÜZDE VE GELECEKTE SİBER GÜVENLİK

BİLİŞİM ARAÇLARINI KULLANIRKEN NE KADAR GÜVENDESİNİZ?

KONUŞMACILAR

FARUK ECZACIBAŞI

ECZACIBAŞI HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN YARDIMCISI
TÜRKİYE BİLİŞİM VAKFI BAŞKANI

ONUR ARIKAN

SİBER GÜVENLİK DANIŞMANI VE DENETÇİSİ

ENGİN PURCU

İSTANBUL EMNİYET MÜD. / SİBER GÜVENLİK UZMANI

İSMET KAHIYE

İSTANBUL EMNİYET MÜD. / SİBER GÜVENLİK UZMANI

MODERATÖR

YRD. DOÇ. DR. ŞEVKET AYAZ

TARİH: 8 KASIM 2017 SAAT: 10.15 YER: A BLOK KONFERANS SALONU

GÜNÜMÜZDE VE GELECEKTE SİBER GÜVENLİK

Sunucu

Sayın Rektörüm, Sayın Rektör Yardımcılarım, İAÜ'nün Değerli Akademisyenleri ve Sevgili Öğrencilerimiz, İAÜ'nün düzenlemiş olduğu **Günümüzde ve Gelecekte Siber Güvenlik** konulu panelimize hoş geldiniz diyorum.

Bugün Üniversitemiz farklı bir etkinliğe ev sahipliği yapıyor. Günümüzde büyük önem kazanan bilişim teknolojilerinin aynı zamanda kullanıcılarına zarar verdiği de bilinmektedir. Bu zararın azaltılması, en aza indirgenmesi amacıyla bilinçlendirme üzerine düzenlenen bu panele katılan değerli konuklarımıza ve siz Değerli Katılımcılarımıza teşekkür ediyor ve tekrar hoş geldiniz diyoruz.

Açılış konuşmasını yapmak üzere Sayın. Dr. Öğr. Üyesi Şevket AYZ'ı sahneye davet etmek istiyorum.

Dr. Öğr. Üyesi Şevket AYZ

İstanbul Aydın Üniversitesi Ulusal Güvenlik ve Stratejik Araştırmalar Merkezi Müdürü

Sayın Rektörüm, Değerli Akademisyenler, Değerli İdari Personelimiz ve Sevgili Öğrencilerimiz, Değerli Basın Mensupları, İAÜ Ulusal Güvenlik ve Stratejik Araştırma Geliştirme Merkezimizin düzenlemiş olduğu Günümüzde ve Gelecekte Siber Güvenlik konulu panelimize katılmanızdan dolayı hepinize teşekkür eder, sevgi ve saygılarımı sunar hoş geldiniz diyorum.

Siber, sanal bir dünyadır. Bilgisayara ait olan, internete ait olan anlamındadır. Günümüzde çok büyük önem kazanan bilişim teknolojilerinin kullanılmasında siber güvenlik çok büyük bir önem taşımaktadır. Bu teknolojinin verimli kullanılması, olumlu kullanılması, kişilere yararlı olması, ancak onun güvenliğinin alınması ile mümkün olabilecektir. Bu alanda güvenlik kuralları ihlal edilirse bu kullanılan aletler kişilere, kurumlara, şirketlere ve hükümet ve devletlere çok ciddi zarar verebilecektir.

Hepinizin bildiği gibi bu sanal dünyayı “hacklemek” dediğimiz kırmak veya darbe yapmak şeklinde açıklayabileceğimiz bazı derinlemesine bilgi sahibi olan “hacker”

dediğimiz kişilerin bu şifreleri kırarak, virüs salarak, sanal dünyamıza girebilmekte ve elde ettikleri kullandığımız mesajları, gönderdiğimiz fotoğrafları, yaptığımız yazışmaları ele geçirerek yasa dışı yollar ile ele geçirerek onları aleyhimize kullanabilmektedirler. Bu hackerler son derece derinlemesine bilgi sahibidir. Bunların yaşı, ırkı, cinsi yoktur. On yaşında bir çocuk da hacker olabilir, kırk- kırk beş yaşında bir insan da hacker olabilir. Onun için bu siber güvenliğin tarafımızdan iyi bilinmesi ve gerekli önlemlerin iyi alınması gerekmektedir. Bu hackerler hepimizi ilgilendiriyor. Bu önlemlerin alınabilmesi için gerekli olan bilgileri tarafınıza iletilmesi, tarafımızdan bilgilerin özümsemesi, benimsenmesi ve uygulanması gerekmektedir.

Son zamanlarda bir de “siber savaş” kavramı çıkmıştır. Siber savaş, bir devletin veya bir grup devletin, başka bir grup devlete siber araçlar ile siber silahlar ile saldırması demektir. Böyle bir saldırı bir ülkenin ekonomisine ciddi zarar verebilir. Sosyal ve psikolojik yapısını zedeleyebilir ve inanılmaz yaralar açabilir. Havadaki uçakları çarpıştırabilir, denizde yüzen gemileri çarpıştırabilir. Bu derece önemli bir konudur siber güvenlik konusu.

Biz bu konuyu Yönetim Kurulumuzda değerlendirirken, İstanbul Emniyet Müdürü Sayın Dr. Mustafa ÇALIŞKAN'ın önerisi ve oy birliği ile bu konuyu işlemeye karar vermiştik. Bu bakımdan Sevgili Müdürümüze huzurlarınızda çok teşekkür ediyorum. Çok değerli konuşmacılarımız var, konunun uzmanları var aramızda. Bunların en başında Faruk ECZACIBAŞI geliyor. Faruk ECZACIBAŞI, Eczacıbaşı Holding'in Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısıdır, çok değerli bir dostumdur. Osmanlı döneminde ilaç yapmak, eczane açmak hiçbir Müslüman tarafından yapılmamıştır. O güne kadar Ermeni ve Rum vatandaşlarımız bu işleri üstlenmişlerdir. İlk defa İzmir'de Osmanlı döneminde eczaneyi açan dedeleri Ferit Eczacıbaşı'dır. O günkü açılan eczane bugün Eczacıbaşı Holding olarak ülkemizin en ünlü sanayicileri arasında yerini almıştır, tebrik ediyorum. Faruk Bey aynı zamanda 1995 yılında kurulan Türkiye Bilişim Vakfı'nın da başkanıdır. Bu başkanlık görevinde çok büyük hizmetleri olmuştur. Türkiye'de e-ticaret ve e-devlet uygulamalarının güvenli hale gelmesini sağlamak anlamında yoğun çalışmaları olmuştur. Türkiye'nin teknolojik haritasının çıkarılmasına yönelik çalışmaları olmuştur; e-dönüşüm İcra Kurulu'nda görev yapmıştır. Türkiye Ulusal Programının uygulanmasını sağlamıştır aynı zamanda. Faruk Bey Eczacıbaşı Spor Kulübü'nün de başkanlığını yapmak-

tadır. Eczacıbaşı Spor Kulübü geçmişte erkek basketbol, erkek voleybol ve kadın voleybol dallarında inanılmaz dereceler almıştır. Avrupa dördüncülüğü, Avrupa ikinciliği ve Avrupa şampiyonluğu, yanılmıyorsam Dünya şampiyonu olmuşlardır. Bu çok büyük başarılar, spordaki büyük başarılar planlı çalışmaları sonucunda olmuştur. Kendilerini tebrik ediyorum bu anlamda. Hatta bir Avrupa üçüncülüğü zamanında Sibiryaya birlikte gitmiştik. Dönüş yolunda otobüs yolculuğunda halen onu anımsarız, zaman zaman güleriz, Sibirya'nın o korkunç soğuşunda çok eski model bir otobüs ile otobüsün arka kapısının yanında otururken içeriye karların dolduğu etkinliği gülerek anımsıyoruz.

Dr. Öğr. Üyesi Şevket AYAZ

Faruk ECZACIBAŞI, aynı zamanda sosyal sorumluluk projelerinde de yer almaktadır. Bunlardan birisi, birlikte yer aldığımız Trafikte Ortak Akıl Projesi'dir. Bu proje ile ilgili çok çalışmalarımız olmuştur. Bir seferinde üç gün üç gece bir otelde kapandık ve altmışa yakın arkadaşımız, Güler SABANCI da vardı, çok değerli arkadaşlarımız vardı, yoğun çalışmalar sonucunda bazı önerileri hükumete iletebilmiştik. Böylesine değerli bir konuşmacımız var. Faruk Bey hoş geldiniz, katılımınız için teşekkür ediyorum.

Yine aramızda çok değerli bir uzmanımız var, Onur ARIKAN, kendisi Biznet Bilişimin Kurucu Ortaklarından ve halen Genel Müdür Yardımcılığı görevini yürütüyor. ODTÜ Mezunu, elektrik elektronik mühendisliği bölümünden mezun oldu. Çeşitli, özellikle siber güvenlik alanında çeşitli sertifikalara sahip bir arkadaşımızdır. Onun da vereceği mutlaka çok güzel bilgiler olacaktır. Ona da katılımı için çok teşekkür ediyorum.

Emniyet Müdürlüğü Siber Suçlar ile Mücadele Şube Müdürlüğü, Şube Müdürü aramızdalar Özgür KANLITEPE ve yine onun bağlı olduğu Emniyet Müdür Yardımcımız Faik Ozan KARADAĞ da şu anda aramızdalar. Kendilerine hoş geldiniz diyorum.

İki değerli emniyet, siber güvenlik uzmanımız var. Bu iki arkadaşımız da uzun yıllar bu sektörde çalışarak kendilerini yetiştirmişler. İsmet KAHİYE, üniversitede halen öğretim görevlisi olarak ders vermektedir. Eminim onların vereceği bilgiler ile aydınlanacağız.

Bu vesile ile ben katıldığımız için teşekkür ediyorum, hepimize sevgilerimi ve saygılarımı sunuyorum.

Sunucu

Sayın Hocamıza konuşmalarından dolayı çok teşekkür ediyoruz. Şimdi de panelimizin açılış konuşmasını yapmak üzere İAÜ Rektörü Sayın Prof. Dr. Yedigâr İZMİRLİ'yi sahneye davet etmek istiyorum.

Prof. Dr. Yedigâr İZMİRLİ

İAÜ Rektörü

Çok Değerli Konuklar, Sevgili Öğrenciler, beni dinlemek için burada olmadığınızı biliyorum, ama ben sadece çok kısa bir selamlama konuşması yapmak istiyorum. Öncelikle bu toplantıyı düzenleyerek bizleri bir araya getiren Merkez Müdürümüz Dr. Şevket AYZA'ya teşekkürlerimi sunarak sözlerime başlamak istiyorum ve elbette değerli katılımcılarımız üniversitemizi şereflendirdiler, kendilerine şükranlarımı sunuyorum.

Sevgili Öğrenciler, küreselleşmenin yarattığı dinamik ortamın da etkisi ile ulusal ve uluslararası güvenlik çok farklı boyutlara ulaşmış, güvenliğe yönelik tehditler farklılaşmış ve bu durum klasik güvenlik anlayışından da yavaş yavaş uzaklaşmayı belki gerektirmiştir. Dolayısıyla başta ulusal güvenlik olmak üzere güvenliğin tüm boyutları ile anlaşılması, sadece politikacılar, sivil ve askeri güçler içerisinde yer alan kişilere mahsus olmaktan çıkmış, tüm iş alanlarına ve birey olarak bizler için de önemli bir ihtiyaç halini almıştır. Başta ABD ve İngiltere olmak üzere pek çok Batılı ülkede güvenlik konuları artık akademik bir çalışma alanı olarak görülmekte, yüksek lisans ve doktora alanları bu alanda düzenlenmektedir. Ülkemizde de bu alanda akademik çalışmalar giderek artmakta, güvenlik çalışmalarının ele alınmaya başlandığı da yavaş yavaş hissedilmektedir. Bizler de İAÜ olarak, kurmuş olduğumuz bu merkez ile bugüne kadar yürütmüş olduğumuz çalışmalar ve bundan sonra gerçekleştireceğimiz faaliyetler ile güvenlik alanında en azından bir farkındalık oluşturma gayreti içindeyiz. Yine bu alanda mevcut lisansüstü programlarımızda yürütülen akademik çalışmalar literatüre önemli katkılar vermeye başlamıştır. Bugün gündemde yer alan siber güvenlik konusunu değerli uzmanlardan ayrıntıları ile dinleyeceğiz. Bu konuda benim hadsizlik etmem söz konusu olamaz, onun için bu konudaki sözü değerli konuşmacılara bırakıyorum ve ben tekrar tüm katılımcılara başta Sayın ECZACIBAŞI, değerli müdürlerimiz ve değerli STK üyelerimiz olmak üzere çok teşekkür ediyorum, başarılı bir çalışma diliyorum ve saygılar sunuyorum.

Sunucu

Sayın Rektörümüze konuşmalarından dolayı çok teşekkür ediyoruz. Sayın Konuklarımız şimdi de Günümüzde ve Gelecekte Siber Güvenlik konulu panelimize geçmek üzere öncelikli olarak moderatörümüz Sayın Dr. Öğr. Üyesi Şevket AYZI'ı sahneye davet ediyorum ve sırasıyla konuşmacılarımızı alkışlarınızla sahneye davet etmek istiyorum.

Eczacıbaşı Holding Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı ve Türkiye Bilişim Kurulu Başkanı Sayın Faruk ECZACIBAŞI, siber güvenlik danışmanı ve denetçisi Sayın Onur ARIKAN, İstanbul Emniyet Müdürlüğü Siber Güvenlik Uzmanı Sayın Engin Bey ve İstanbul Emniyet Müdürlüğü Siber Güvenlik Uzmanı Sayın İsmet Beyi huzurlarınızda sahneye davet ediyorum. Sahneyi şimdi değerli konuklarımıza bırakıyorum.

Dr. Öğr. Üyesi Şevket AYZ

Değerli konuklar panelimize başlıyoruz. İlk sözü Sayın Faruk ECZACIBAŞI'na veriyorum.

Faruk ECZACIBAŞI
Eczacıbaşı Holding Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı
Türkiye Bilişim Vakfı Başkanı

Değerli Rektörüme değerli sözleri için çok teşekkür ediyorum, Sayın Başkan, beni davet ettiğiniz için çok teşekkür etmek istiyorum. Çocuklar bakın benim ceketim var, kravatım var, beni böyle gördünüz değil mi, ben müsaade ederseniz çıkaracağım. Sevgili Arkadaşlar, kaç yaşındasınız, kaç doğumlusunuz, benim hesabıma göre doksan beş, doksan yedi gibi olmanız lazım. Size ben bir soru sormak istiyorum, 1989 yılında neler oldu, annenizin, babanızın hafızasını yoklar mısınız, neler oldu dünyada? Berlin duvarı, çok güzel; Sovyetler Birliği 1989 yılından itibaren yıkılmaya başladı, doğru. Fakat 1989 yılında bir şey daha oldu, internet ilk defa o zaman üniversiteler, akademik çevreden ve askeri çevreden, ABD'den çıkarak topluma yayılmaya başladı. O gün düğmesine basıldı ve ondan sonra yayılmaya başlandı. Şimdi benim zihnimde, benim kafamda 1989 bir milat. 1989 öncesi dünya ile 1989 sonrası dünya arasında çok büyük bir fark var. Sizler burada hazırın, özellikle öğrenciler, 1989'dan daha sonra doğmuş takımsınız. Bizler, hoca, yönetici, akademisyen olan bizler ve ülke yönetenler, aklınıza gelecek herkes aşağı yukarı çok büyük bir çoğunlukla 1989'dan önce.

Şimdi benim haddime düşmez bugünkü hazırında, bu ekipte güvenlik hakkında. Benim güvenlik hakkında çok çok fazla söyleyecek bir şeyim yok. Buradaki ekip, buradaki diğer konuşmacılar güvenlik hakkında çok çok daha iyi şeyler söyleyebilecektir; ben yalnız belli bir çerçeve içinde bugün davranışsal açıdan neler yapmamız gerektiğini ve ne gibi yetkinliklere sahip olmamız gerektiğini ve bu konudaki karanlık taraflar neler olabilir ve biz bu konuda insanları nasıl eğitebiliriz, benim konum daha ziyade bu.

Şimdi biz 1995 yılında Başkanımızın söylediği gibi Türkiye Bilişim Vakfı'nı kurduk. Bizim Türkiye Bilişim Vakfı'nı aslında herkes teknolojik bir vakıf zanneder, hayır değil. Biz toplumu genel olarak yeni teknolojiler ışığındaki gelişmeler altında dünyaya

nasıl kazandıracağımızı, toplumu nasıl farklı bir yöne çekebiliriz diye kurmuştuk. Bir teknoloji vakfı değil, bir sosyal sorumluluk kurulu olarak oluşmuştu. Fakat o zamanlar bu işin çapı çok daha küçüktü. Bugün baktığınız zaman aslında çok daha büyük farklılıklar olduğunu görüyoruz. Şimdi ben yeni bir kuşağın gözünde, bizim 1989 öncesi doğmuş kuşağa göre hangi özelliklerin, hangi yetkinliklerin temel olarak bizden daha farklı sahip olmanız gerektiğine inandığım konulara girmek istiyorum. Bunların birincisi, esneklik. Bizler radyo döneminde başladık çocukluğa, televizyon bile yoktu. Arkasından bir tane televizyon istasyonu, üç tane televizyon istasyonu derken, bugün geldiğimiz noktada sizler internet ekranından binlerce televizyon istasyonu, binlerce radyo istasyonu derken, çok farklı bir dünyanın içine girdiniz ve her gün yeni ve farklı kırılımlarla, yeni değişimler yaşıyorsunuz. Bizler birkaç senede bir yakaladığımız günlük hayatımızdaki değişimleri, size her gün gerek telefonunuzdaki uygulamalar olarak gerek farklı ortamlarda bilgisayarınızda kullanılacak yeni siteler olarak veyahut herhangi başka şekillerde sizin hayatınızı kolaylaştıracak, hayatınıza farklı şeyler getirecek yeni şeyler yaşıyorsunuz.

Faruk ECZACIBAŞI

Biz endüstri kuşağı, 1989 öncesi kuşağı insanlar, endüstriyel kafada düşünüyorduk. Yani ne demek bu, bakın ben bir üretim tesisinden geldim. Yani size şöyle özetleyeyim, bugün yüz tane şişe üretiyorum, gazoz üretiyoruz diyelim, gelecek sene yüzde yirmi arttırsak, iki yüz şişe yaparsak biz başarılı olmuş oluyorduk. Bugün bunu bir şişe, bir yazılımı yüz tane satarsınız, gelecek sene beş bin tane satarsınız, ondan sonraki sene yüz bin tane satarsınız, bir sonraki sene bir milyon tane satarsınız. Şimdi bir bilgisayarların çiplerin ağababası Intel şirketinin kurucularından biri bu kanunu getirdi ve dedi ki, “Bir buçuk senede bir bilgisayarların gücü iki katına çıkıyor” diye bir kanun ortaya koydu. Bugüne kadar hâlâ geçerliliğini devam ettiriyor. Yavaş yavaş değişmeye başlıyor, ama değişim daha hızlanmaya yönelik. Elli senedir bu kural devam ediyor.

İçsel düşünme gibi bir sorumluluk getiriyor. İçsel düşünme ne demek, size bu konuda bir hikâye ile devam etmek istiyorum. Çeşitli halk hikâyelerinde olan bir anekdot. Diyelim bir gezginci padişaha gidiyor ve diyor, ben çok iyi satranç oynarım. Padişah da diyor ki, ben satranç oynamayı çok iyi bilirim, kolaysa gel beni yen diyor. Bunlar karşılıklı oynuyorlar, gezgin padişahı yeniyor. Bir daha oynuyorlar, bir daha yeniyor, bir daha oynuyorlar, bir daha yeniyor ve padişah diyor ki, dile benden ne dilersen. Bizim gezginimiz, çok fazla bir şey dilemiyorum diyor, bana birinci satranç kalesinin, birinci kaleye bir buğday tarlası kurayım, ikinci kaleye iki buğday tarlası kurayım, üçüncü kaleye dört tane kurayım. Her kale kat alarak devam etsin diyor. Son kaledeki buğdayları ben sizden rica edeceğim diyor. Tabii ki diyor ne olacak. Şimdi bizi uğraştırmayın bizi bu hesaplamalar ile diyor, size bir buğday verelim diyor. Yok diyor gezgin, siz hesaplayın bana verin diyor. Şimdi çocuklar böyle bir hesap çıkıyor, belki burada bileniniz vardır, ama bence en önemli hikâyelerden birisidir benim gözümde. Birinci kalede bir buğday tanesi, ikinci kalede iki buğday tarlası ve üçüncü kalede dört buğday yapıyor, onuncu kalede bir avuç buğday, on birinci kalede iki avuç, on ikinci kalede dört avuç ve sonunda 49’uncu kaleye geldiğimiz zaman yirmi dört milyon ton buğday oluyor bunlar. 54’üncü kalede beş yüz elli bir milyon ton oluyor. Son kaleye geldiğimiz zaman Himalaya dağı kadar buğday birikmiş oluyor. Eğer 65’inci kale olsaydı, iki tane Himalaya kadar buğday oluşmuş olacaktı. İşte arkadaşlar içsel gelişme bu. Bu kafa, bu düşünme tarzı disiplin gerektiriyor. Bu demektir ki, sizin on sene sonra karşı karşıya olacağınızı düşündüğünüz konu, aslında gelecek sene karşınıza çıkabilir. O gelecek sene karşı

karşıya kalacağınızı düşündüğünüz konu, altı ay sonra karşınıza çıkabilir. Biz bunu bugün çalışma hayatında yaşıyoruz.

Size bir başka küçük anekdot daha söyleyeyim. Herhalde hepiniz havuz probleminin ne olduğunu biliyorsunuzdur. Hayatınızın bir aşamasında havuz problemini yaşamışsınızdır. Havuz iki katı dolarsa, bir ay içinde havuz dolu olduğu zaman havuzun yarısı ne zaman dolu oluyor? 29'uncu günde. Fakat bir hafta önce ne kadar dolu oluyor biliyor musunuz, havuz yüzde bir buçuk dolu oluyor. Bir ayda dolan havuz iki katına çıktığı zaman bir hafta evvel, ancak yüzde bir buçuğu dolu oluyor. İçsel düşünme böyle bir düşünme aşaması gerektiriyor. İkinci konumuz yakınsamak, Türkçe tercümesi bana biraz zor geldi, yakınsamak en yakın tabirlerden bir tanesi. Farklı disiplinlerin bir arada düşünülebilmeli. Hocam, birçok tıp alanında farklı, hukuk alanında farklı olarak bakılıyor. Peki, biz kendi içimizde disiplinlerde düşünmeye alıştık. Bizim alışma şeklimiz bu, fakat yeni dönem teknolojinin işin içine girmesi ve bütün kavramları altüst etmesi, bizleri biraz disiplinler düşünmeye mecbur etti. Burada geçen yüzyıllar ortalarında bir Avusturyalı, fakat daha sonra ABD'ye göç etmiş ve Harvard'da hocalık yapan yaratıcı yıkım dediği kavramı geliştirmiş.

Size bir örnek söylemek istiyorum, Kodak şirketini bilen var mı, fotoğraf makinelerinin filmini yapan şirket. Aşağı yukarı bütün 20'inci yüzyılı Kodak götürdü. Arkasından Fuji götürdü. Ağırıklık olarak fotoğrafın filmlerini üreten Kodak. Şu anda Kodak 2009 yılında iflasını istedi. Sizin telefonunuzda fotoğraf makinesi dâhil olmak üzere aşağı yukarı bir çalışma masası üzerinde bundan yirmi sene önce olan ne varsa, sizin akıllı telefonunuzun içinde. Kâğıt, kalem, telefon, ışık, kitap vb. Aklınıza ne gelirse şu anda sizin telefonunuzun içinde. Kodak, fotoğraf makinesi ürettiyordu, akıllı telefon dediğimiz telefonda telefon etmek, telefonun içindeki sosyal medya, fotoğraf çekme, mesajlaşmak var. Telefon etmek, telefonunuzda ancak beşinci sırada.

Bu devirde kavramlar birbirine karışmaya başladı. Bunların sonunda telefonlar bugün Afrikalının elinde de var, Amerikalının elinde de var, Çinlinin elinde de var, herkesin elinde telefon var. Bugün dünyanda son yirmi beş yılda ortalama yüz otuz yedi bin kişi açlık sınırından kurtuluyor ve yoksulluk kavramından uzaklaşıyor. Biz bunları pek haberlerde okumuyoruz, ilgimizi çeken haberleri okuyoruz, ama dünyada güzel yöne giden şeyler var.

Üçüncü kavram, ağlar, network. Bugün network hepimizin hayatının her köşesinde olan şeyler. Galaksiler, gezegenler birbirlerinin kuvvetinden ağlar oluşturmuş durumda. Bizim Güneş Sistemimiz de çekim kuvvetinden etkilenen bir ağ sistemi. Yanar dağlar, dünyanın doğa networkünün önemli bir parçası. İnsanın vücudunun hareket sistemi, sinir sistemi, kan dolaşımı hepsi network. Tabii internet ve gittikçe gelişen internet sistemi, haberleşme sistemi. Bu ağ o kadar çabuk gelişen bir ağ ki, bizim kendi alışkanlığımızın çok daha ötesinde. Bugün küreselleşme dediğimiz zaman, şuradaki eğride gördüğümüz gibi veri ağı dediğimiz zaman, sınır ötesi veri akımları son on yıl öncesine kadar elli kat hızlı artıyor. Biz küreselleşme dediğimiz zaman, Başkanın bana anlattığı zaman, ne kadar küresel bir üniversite olduğunuz konusunda hakikaten ben de gururlandım.

Küreselleşmede insan trafiği, güven trafiği, finans trafiği, veri trafiği bunlar birbirlerinin içine o kadar geçiyorlar ki. Küreselleşmeyi durdurmaya kalksak dahi küreselleşmenin önüne geçemiyoruz. O da devam edecek. Herhangi birinin bunları durdurmaya kalkıştığında hepsinin birden etkilendiğini görüyoruz. Önümüzdeki dönemde, 2020 yılında elli milyardan fazla nesnenin birbirine bağlandığını göreceğiz. Bu bizim bildiğimiz, düşündüğümüz anlamda coğrafi sınır taşınacak. Sizin telefonunuz her ne kadar Zambiya'daki insanın telefonu ile birbirine bağlıysa, Çin'deki Ali Baba'dan alışveriş yapmanız sınırlardan farklı olacak.

Ağın en önemli unsurlardan birisi yapay zekânın kendisi. Beyin ne kadar ağ ise, yapay zekâ da ağ. Size bir örnek vermek istiyorum, 1996 yılında ilk defa bilgisayar satrançta yendi. Satranç dünyanın en zor oyunlarından biri olarak kabul ediliyor, hiçbir şekilde tesadüfe yer bırakmayan, tamamen zekâyâ dayanan bir oyun olarak kabul ediliyor. Yirmi sene sonra 2016 yılında satrançtan çok daha zor olarak kabul edilen "Go" oyunu, Google'nın bilgisayarı tarafından kazanıldı. Fakat daha önemli si ve bu hiç beklenmiyordu, insanın yenilmiş olması beklenen bir şey değildi. Artık bilgisayar kendi kendine öğrenmeye devam ediyor.

Şimdi bütün bunların bir de farklı bir unsur var, bu günümüzde birazdan daha ağır konuştuğumuz bir konu, medya alışkanlıklarının değişmesi. Bizim dönem, tek yönlü, tekten çoğa bilgi akışına alışmış bir dönem. Yani birisi televizyonda konuşur, bin kişi dinler. Birisi gazete yapar, yüz bin kişi okur. Beş ayrı gazete vardır, onlar dağıtır bir milyon kişi okur. Şu anda öyle derin bir değişiklik oldu ki sosyal medya

ile birlikte tekten çoğa değil, çoktan çoğa gelişim oldu. Yani bütün o medyanın hiyerarşik yapısı tepetaklak oldu. Bu da networkün farklı bir özelliği. Fakat asıl önemli olan, buna da biraz sona geleceğiz, networking veya ağ sistemi ortak ağ yaratmak için en önemli unsurlardan birisi. Peki, bunun içinde “siber” dediğimiz zaman, internet dediğimiz, yeni iletişim teknolojileri dediğimiz zaman biz suç dünyasını kaplıyoruz, yeni bir boyut katıyoruz. Benim bildiğim kadarıyla suç çeşit çeşit, bunların hepsinin içine teknolojiyi bir çarpan etkisi olarak koyuyoruz.

Güvenlik şirketleri şöyle ayırmışlar katmanları, birinci katman şakalar; ikinci katman eşek şakaları, rahatsız etmek. Senin bir sırrını yakaladığım zaman, ben bunu sosyal medyada yayınlıyorum, hakkım olmadan yayınlıyorum. Senin bir eksliğini buldum ve seni dünyaya rezil ediyorum. Bu bence bir siber suçtur. Bunun sınırı nasıl çizilir, bunları sizler daha iyi bilirsiniz ne kadarı yapıldı, ne kadarı yapılmadı; o zaman içerisinde değişen bir kavram. Üçüncüsü, hacker veya korsanlar. Demin hocamın dediği gibi şu anda bükemediğin eli öpersin kavramı içerisinde ülkeler kendi hackerlerine sahip olup, başka ülkelere hücum etmeye başlıyorlar. Bilmiyorlar ki bunun geri dönüşü aynı şekilde olacak. Tabii karanlık dünyasının bir de AVM’leri var. Karanlık diye tabir edilen yerlerde öyle dükkânlar var ki sizler oradan silah alıyorsunuz, kokain alıyorsunuz, hatta suikastçı dahi kiralyorsunuz. Bunlar kendi aralarında kalite kontrol yaparak dağıtıyorlar. Sınırlar ötesinde hizmet veriyorlar.

Yani özet olarak, bizim karanlık taraf olarak söylediğimiz, bizim gelişme olarak söylediğimiz gelişme, yalnız başına güzel bir şey olurken, kötü tarafları da var. En son söylemek istediğim, kötü şeylerden biri, biz artık gen teknolojisinde müthiş bir sıçrama yapmış durumdayız. Şu anda kalıtsal hastalıkların birçoğuna gen teknolojisi ile çözüm bulabiliyorsunuz. Hatta onun yerine farklı bir şey koyup yeni bir gen yaratabiliyorsunuz. Aslında çok güzel bir şey. Birçok hastalığa çözüm buluyorsunuz. Bir adım daha öteye gidiyorum, sağlıklı çocukların doğmasına da imkân tanıyabilen bir etki taşıyor. Bunun benim gözümde komik tarafları var, mesela bir eli bir kale boyunda olan kalecide yaratabileceksiniz bir gün. Ayakları iki metre olan atlette yaratabilirsiniz. Aklınıza gelmeyecek biyolojik silahlar üretilebilir. Bence uzun dönemli, çünkü bunu yapmak, bin beş yüz dolarlara düşmüş durumda, bunların uzmanları Kuzey Kore’deki nükleer uzmanlardan çok daha ucuz bir sistem içinde geleceğe yönelik çalışabilecekler.

Bizler, benim çocukluğumda 1989 öncesinde, bizim okullarda okuduğumuz veya aldığımız haberler bir fincan kadarsa, bugün eğer satranç tahtası hesabına bakarsak, bugün alınan bilgiler o fincan kadar bilgi değil, şu oda kadar en azından. Biz hâlâ aynı şekilde bilgilerin işlendiğini düşünüyoruz. Biz kendi istediğimizi okuyoruz, kendi istediğimizi dinliyoruz, başkalarını dinlemiyoruz. Başkalarını dinlemediğimiz için, anlamıyoruz. Başkalarını anlamadığımız için, başkalarını düşman görüyoruz. Dünya üzerinde büyük bir polarizasyon var, bu polarizasyon ülkelerin kendi içinde de var, bizde de var, dünyanın başka yerlerinde de var. Birbirimizi dinlemeyi unutuyoruz. Sizler karşı tarafı dinlemeyi öğrenmelisiniz ve geleceği sizler kuracaksınız ki, bunu yaparsanız en önemli özelliklerden birisi bu dinlemeyi bilebilmek, kulak kabartmayı bilebilmek ve başka, bizim gibi olmayan insanları anlamayı öğrenebilmek. Bu bayrak size geçtiği zaman, bunlar sizden beklediğimiz en önemli şeyler.

Bunun dışında yine bu sosyal medya veya kötü medyanın etkisi bizim gerçek ötesi topluma geçmemize esir olmamalı, bunu düzeltecek olan sizlersiniz. Artık bizim yalnız teknoloji diye düşündüğümüz konu, aslında bütün dünyanın, bütün toplumların, bütün yapıların 1989'da bir çakıl taşı atıldı dünyaya internet diye bu artık toplumun her kesimine davranış farklılığı olarak yayıldı. Dinlediğiniz için hepimize teşekkür ederim.

Dr. Öğr. Üyesi Şevket AYZAZ

İstanbul Aydın Üniversitesi Ulusal Güvenlik ve Stratejik Araştırmalar Merkezi
Müdürü

Faruk Beye çok teşekkür ediyorum. Şimdi Onur ARIKAN Beye söz veriyorum, buyurun efendim.

Onur ARIKAN

İstanbul Emniyet Müdürlüğü Siber Güvenlik Uzmanı

Siber Güvenlik Danışmanı

Arkadaşlar ilginizi çekerse bir video açayım, öyle devam edelim. Faruk Bey gibi oyun oynatamadım ama olsun. Bizde de videolar var. Arkadaşlar aslında bu sunumun en son saatlerinden bir tanesiydi. Bugün konumuz güvenlik, güvenlik ile ilgili

birkaç şey konuşmak istiyoruz. Çok da vaktinizi almayacağım. Öncelikle Şevket Beye, değerli Aydın Üniversitesi Rektörümüze teşekkür ediyorum.

Aslında ben kimim diye kısaca bilgi vermek gerekirse, ondan sonra da hızlıca size birkaç şey gösterip sözlerimi noktalayacağım. Bu video görmüş olduğunuz gibi Belçika'da bir çadır kurup insanların geleceği ile ilgili ya da önceki yaptıkları ile ilgili birtakım şeyler hakkında bilgiler veriyordu, ama arkadaki her şey aslında sosyal medyada olan olaylardan bilgi toplama yoluyla hallediliyordu. Sosyal medya kullanmayan var mı? Az da olsa var. Kullanan arkadaşlarım da bu videodan sonra daha dikkatli kullanacaklarını ümit ediyorum.

Bugünkü amacımız aslında güvenlik. Buradan giderken güvenlikle ilgili aklınızda birkaç şey kalsın istiyoruz. Güvenlik yaklaşımlarına baktığımızda, normalde bizim ülkemizdeki güvenlik yaklaşımı bu. Yani korumak için bir önlemimiz var, fakat o önlemi etraftan dolaşmak her zaman kolay. Bazen daha akılcı önlemler kullanmak gerekiyor; bu zaman da bu tür yöntemlere gidiyoruz. Galiba daha da akılcısı var, bu, bu da elimizde sadece bir tekerlek ile bizleri baş başa bırakıyor.

Onur ARIKAN

Bugün güvenlikten bahsedeceğiz, ama güvenlikten bahsederken biraz geriye bakalım isterseniz. Bu adam 1900’lü yıllarda yaşamış, seksen yaşlarında ölmüş, yaşamının da yüzde atmışını, yetmişini hapiste geçirmiş bir adam. En çok yaptığı iş de banka soymak. Buna, “Niye bankaları soyuyorsun” diye soruyorlar. Çok kolay bir şey söylüyor, “Çünkü para orada» diyor. Dolayısıyla da aslında aynı hikâye devam ediyor. Bu banka soygunlarının öncesine de giderseniz, eskiden mühendisler endüstriyel hırsızlık der, ya canını ya paranı derdi. Can tatlı olduğu için cüzdanını teslim ederlerdi. Sonra baktılar ki tek tek adamlar ile uğraşacağımıza biz kasabaya ayda bir gelen posta arabasını soysak daha akıllıca olmaz mı, bu sefer posta arabalarını soymaya başladılar. Sonra dediler ki, “Posta arabası iyi, ama ayda bir daha büyük trenler geliyor, onlardan bir şeyler alamaz mıyız.” Onları soymaya başladılar, ama en son da banka soygunları çok daha kolay, çok daha derli toplu hırsızlık yöntemi olarak kullanılmaya başlandı. Fakat günümüzde bu kadar zahmete girmeye gerek yok. Bu ekranlar, siz ya da belki yakınlarınız karşılaşmıştır, bu ekran bir fidye yazılımının makinenize bulaştıktan sonra karşınıza çıkan ekran. Sizin bütün dosyalarınızı, şifrelerinizi, dosyalarınızı kurtarmak için belirli bir süre içinde iki yüz dolar göndermenizi talep eden bir mail. Artık çok daha basit bir şekilde sizden para sızdırmak yöntemi var. Üstüne üstlük milyonlarca kişiden bu parayı almaya çalışıyorlar. O yüzden eskiden gangster aranırken, şimdilerde FBI sitesine baktığınız zaman en çok aranan siber suçlular gibi birtakım isimleri görebiliyoruz.

İstihbarat, aslında sabahleyin gelirken bunu aldım. North diye bir firma var, bu firma dünyada kimin kime saldırdığını, nereden nereye data olduğunu gösteren bir harita aslında. Gördüğünüz gibi hangi ülkeden hangi ülkeye, hangi ülkenin IP’den hangi IP’ye saldırı var, bu konuda bilgi veriyor. Aslında istihbarat çok önemli. İstihbarat niye önemli, emniyetten arkadaşlarda belki bahsedecekler, başınıza bir şey gelmeden evvel birtakım konularda araştırma yapmak, bu araştırmayı da daha sonra kullanmak kritik bir örnek.

Ben bir örnek vereyim istihbarat ile ilgili, bir berber dükkânında bir müşteri geliyor ve berbere soruyor, “Ne zaman beni alabilirsin” diye. Berber de diyor ki, “Dört kişi var, iki saat sonra ancak alabilirim.» Adam gidiyor. İki üç gün sonra adam tekrar geliyor yine bakıyor «Ne zaman geleyim” diyor. Berber diyor ki, “Abi iki kişi var, bir saat on beş dakika sonra alabilirim.” Adam yine gidiyor. Bir hafta sonra bu

arkadaş tekrar dükkâna geliyor, dükkânda bakıyor işte, bir kişi tıraş oluyor, “Ne zaman alabilirsin beni” diyor. “Bu bitince alırım” diyor. Adam tekrar gidiyor. Berber kılınıyor, çırağına diyor ki, «Şu adamı takip et, ne yapıyor bak.” Çıracak gidiyor. Bir süre sonra çıracak geri geliyor, “Ne yapıyormuş bu adam” diye soruyor. “Valla ustam ben de anlamadım, ama sizlere gidiyor” diyor. Dolayısıyla istihbarat toplamak çift taraflı olarak kritik bir konu.

Peki, hacker neden saldırıyor. Tabii hacker deyince hepimizin aklına şöyle bir görüntü geliyor ve hemen arkasından da yeşil bir ekran. Ben 1990 yılından beri bu sektördeyim, daha hiç böyle bir ekran ile karşılaşmadım. Dolayısıyla böyle şeyler ancak filmlerde oluyor arkadaşlar. Hacker sizin benim gibi insanlar. Bazen o kapüşonlu şeyi giyiyorlar, ama yeşil ekranda bu tür şeylerle karşılaşmadım. Saldırı motivasyonları çok farklı, zevk için yapanlardan, ülkelerin birbirlerine açtıkları siber savaşlara kadar birtakım saldırılardan bahsetmek mümkün.

Hocam da bahsetti ilk başta, çok küçük çocuklardan çok yetişkinlere kadar bunu yapmak mümkün. Burada gördüğünüz playstationu hack eden beş yaşındaki bir çocuk da, diyetisyene kızıp diyetisyenin sayfasını hack eden kebabçıya kadar değişik profilde saldırılar görmek mümkün. Peki, bu kadar kolay mı? Siz de bugün Google üzerinden hack etmek, saldırı etmek diye araştırırsanız, karşınıza yaklaşık on beş milyondan fazla kaynak çıkacak. Dolayısıyla bu kaynaklar zaten internette mevcut.

Peki, hep saldırılardan bahsedeceğiz, bunun önlemleri yok mu? Birtakım önlemleri var tabii ki. O yüzden de hem kişisel olarak hem kurumsal olarak birtakım önlemleri almamız gerekiyor ve birtakım kavramlara aşina olmamız gerekiyor. Bunlardan bir tanesi, “bilgi güvenliği”. Bilgi güvenliği dediğimiz zaman, değerli bilgi varlıklarının neler olduğu, bunlara yönelik tehditlerin neler olduğunu ortaya çıkarıp bunları korumak için önlemleri almamızdan bahsediyoruz. Bugünkü panelimizin konusu olan siber güvenlik ise daha da kapsamlı, siber alandaki sistemlerin korunması. Enteresan bir konu, Faruk Bey bu konuda çok hassastır yabancı kelimelerin kullanılmaması için. Sibere baktığım zaman ben TDK’de bir karşılık bulamıyorum. Siber diye bir kelime yok Türkçede. Siberin Türkçesi tam olarak nedir, biraz daha araştırmamız gerekiyor.

Peki, niye bu kadar siber savaşlar tehlikeli? Çünkü konvansiyonel silahlara bakar-

sanız, bir hayalet uçağın fiyatı bugün bir milyar dolar seviyesinde. Peki, sizce bir siber saldırının maliyeti ne kadar? Çok ucuz, on dolardan, elli bin dolara kadar bir siber saldırı gerçekleştirme şansınız var. O yüzden aslında çok az bir maliyetle, büyük bir yıkıma sebep olmak mümkün. O yüzden çok asimetrik bir savaş ile karşı karşıyayız. Bankalar tabii yine hedefte. Sunuma başlarken görmüş olduğunuz banka soygunları halen devam ediyor. Çok daha kolay bir şekilde, artık hiç banka şubesine gitmeden birçok parayı çalmak mümkün. Sadece bankalar değil, kredi kartları, süpermarket zincirleri saldırganların hedefinde. Peki, saldırıp bunları ne yapıyorlar? Kredi bilgilerini, TC kimlik numaralarını ne yapıyorlar, yaptıkları şey şu, satıyorlar. Kendi web sayfalarında bu bilgiler el altından satılıyor. Burada görmüş olduğunuz gibi her kredi kartının bir bedeli var. Kredi kartının limitine göre, durumuna göre çok enteresan fiyatları var. Bir gün bu kredi kartlarını çalan birisiyle muhatap olan arkadaş ile konuşuyorum, avukat, o çalan kişinin avukatlığını ona vermişler, adam kredi kartı çalmış işlem yapmış. Soruyor avukat arkadaş, “Sen kredi kartı çaldın, banka kartı da çaldın mı? Çalarken CV kopyaladın mı?” Hacker enteresan, anlatacak normalde, avukata diyor ki, “Sen mevzuatı da biliyorsun, konuyu da biliyorsun, bu işi beraber yapmayı düşünmez misin?” O yüzden bu bilgiler internette satılıyor.

Bir altını çizmek istediğim nokta, aslında en başta konuştuğumuz nokta. Saldırı çeşitleri sanki çok farklılaşıyor gibi gözükse de, ele geçirilen sistemlerde hep eski yöntemler kullanılıyor. Yine zararlı kodlar, zayıf parolalar bu tür şeylere sebep oluyor. Bu ekran bir fidye yazılım ekranıydı. Fidye yazılımı üzerine çok duruyoruz, çünkü aslında çok kolay bir şekilde para kazanmanın yolu. Bunu gönderdikleri zaman sizden para talep edip, dünya kadar parayı ele geçiriyorlar. Çok eskiye kadar dayanıyor. Nasıl geliyor, nasıl bulaşıyor bunlar? En çok bulaşma yöntemi, aslında sizin girdiğiniz siteler. Sizi de o sitelere girmeye teşvik ediyorlar, örneğin sahte elektronik postalar ile fatura bilgileri, mailleri ile sizi garip birtakım adreslere yönlendiriyorlar ve makinenize zararlı kod bulaştırarak dosyalarınızın şifrelenmesini sağlıyorlar. Adres değişiklik formu gönderiyorlar. Peki, parayı nasıl tahsis ediyorlar? Parayı da -Faruk Bey burada gayet güzel bir sinerji yarattı, ortak akıl düşündü- onlarda da ortak bir akıl var. Koşmaca, kovalamaca şeklinde devam eden bir sistem. Karşı taraftaki kötü dünya ile kendi ortak akıllarını oluşturarak hep bir adım öne geçmeye çalışıyor.

Peki, size şunu sorsam, sosyal mühendislik nedir? Herkesin fikri var mı ya da bilmeyenler kimler, hiç duymayan kimse var mı? Burada teknoloji kullanmalarına gerek yok. Bir telefon konuşmasıyla ya da basit bir görüşme ile sizden kritik bilgileri alıp bunu kötüye kullanabiliyorlar. En iyi bilinen sosyal mühendisliklerden birisi Truva Atıdır. O kadar uğraşmışlar, uğraşmışlar alamamışlar ve gönderdikleri atı askerleriyle birlikte kaybetmişler. Sadece onlar mı, birçok firma özellikle sosyal mühendislik saldırısının sonucunda çok kıymetli bilgilerini kaybetmiş. Mesela çikolata, çikolatadan silah olur mu? Olmaz aslında, ama bu Belçika bankasının başına geleni görürseniz inanırsınız. Oradan yirmi yedi milyon dolar seviyesinde bir elmas çalınıyor. Bunu yaparken çalan kişinin tek kullandığı yöntem, oradaki banka çalışanlarına sürekli olarak iyi ilişkiler kurup, onlara çikolatalar gönderip kasanın anahtarının bir şekilde kopyasını alıyor.

Beyaz Saray'da bir patlama oldu haberi yine ABD borsasını sarsan enteresan olaylardan bir tanesiydi. Hâlbuki sahte bir tweet ile her şey başlamıştı. Sizlerden ricam özellikle sosyal saldırılara karşı hem kendinizi hem de ailenizi uyarmanız. Buna ilişkin birtakım önlemleri burada görüyorsunuz, özellikle de her bulduğunuz usb'yi kullanmamak, her gördüğünüz linke girmemek. O kadar güzel kullanıyorlar ki sosyal medyayı, sosyal medyada herkes giriyor ve en çok sevdiğim şey ne yapmak, like etmek. Like butonlarının içine artık zararlı kod yükleyebiliyorlar ve siz like ettiğiniz anda zararlı kod sizin telefonunuza, tabletinize bulaşarak çok rahatlıkla kötü niyetli bir kişinin eline geçebiliyor. O yüzden tedbir almadan geçmeyelim. Her şeyin yaması var, her şeyi genelleyebilirsiniz, ama sersemlik için, aptallık için bir yama yok. O yüzden aslında iş insanda bitiyor. Burada kaç kişi akıllı telefon kullanıyor? Geçen hafta bir tane güncelleme çıktı, güncellemeye geçenler kimler? Geçmenizi şiddetle tavsiye ediyorum, çünkü bu güncelleme olmadığı zaman telefonunuz başkasının eline rahatlıkla geçebilir, eski yazılımı en kısa zamanda güncelleyin.

Son olarak, bu benim her gün önünden geçtiğim bir mekân, aslında bu kadar önleme karşı siber saldırı oluyor. Şöyle bir dünya yok, "Bana hiç kimse saldırmaz, bana hiçbir şey olmaz." Eninde sonunda bir siber saldırı ile karşı karşıya kalacaksınız ya da kalmışsınızdır. Bu çok kötü bir şey değil. Önemli olan böyle bir olayla karşı karşıya kaldığımız zaman buna karşı yapabileceğimiz hızlıca reaksiyon alabilmemiz ve ne yapacağımızı bilmemiz gerekiyor. Güvenlik dediğimiz zaman, güvenlik aslında bir zincir. O zincirin halkası en zayıf halkası hangisi ise zincir o kadar kuv-

vetli. O yüzden benim sizden ricam, güvenlik ile konularda en zayıf halka olmayın. Güvenlik konusunda kendinizi ve yakınlarınızı geliştirin. Çok teşekkür ediyorum beni dinlediğiniz için.

Dr. Öğr. Üyesi Şevket AYAZ

Onur Beye çok teşekkür ediyorum. Haydutluktan, banka soygunundan, siber güvenliğe konuyu gayet güzel bağladılar. Şimdi, sözü İstanbul Emniyet Müdürlüğü Siber Güvenlik Uzmanı İsmet Beye veriyorum.

İsmet KAHİYE

İstanbul Emniyet Müdürlüğü Siber Güvenlik Uzmanı

Herkese merhaba, bundan önceki konuşmacı arkadaşlar zaten birçok konu hakkında bilgi verdi, aslında biz kamu olarak İstanbul Emniyet Müdürlüğü Siber Suçlar olarak neler yapıyoruz, onlar hakkında kısaca bilgi vermek istiyorum. Biz normal şartlarda şubenin kuruluş amacında olmayan kredi kartı, sosyal medya ile ilgili olan sosyal medyaya bağlı kolları da aynı şube kolları içine girdiği için hızlı bir şekilde bu konu hakkındaki önerilerimi söyleyeceğim.

İsmet KAHİYE

Sosyal medya az önce Onur Beyin de söylediği gibi, sosyal medyayı kullanmayan hiç kimse yok, herkes sosyal medyayı kullanıyor. Sosyal medyayı kullandığımız için almanız gereken önlemler nelerdir onlarla ilgili kısaca bilgi vereceğiz.

Engin PURCU

Siber Suçlarla Mücadele Müdürlüğü, Sosyal Medya Uzmanı

Şimdi arkadaşlar Onur Beyin de az önce bahsettiği gibi sistemler çok güçlü, ancak zayıf olan taraf sosyal mühendislik kısmında insan. Burada yapmanız gereken şey nedir, kısaca açıkladık. Herhangi bir siber saldırı veya hacke maruz kalmamak için yapılması gereken çok temel önlemler var. Bunlardan en başında lisanslı yazılımlar, lisanslı içerik sistemleri ya da kullanılan uygulamaların kesinlikle güncel tutulması gibi bazı önlemler var. Fidyeye yazılımları gibi yazılımlara maruz kalmamak için, kaynağı belli olmayan ya da kimden gelmediğini bilmediğimiz, spam dediğimiz mailleri açmamıza bile gerek kalmadan silmemiz gerekiyor. Yine az önce bahsettiğimiz gibi Apple kullanan arkadaşlar olduğu gibi Android tabanlı ya da farklı tabanlı mobil cihazlar kullanan arkadaşlar için kesinlikle ve kesinlikle uygulamalarımızın ya da cihazlarımızın güncel versiyonlarını yüklememiz lazım. Bu çıkan yamalar şundan dolayı çıkıyor, saldırganlar tarafından sistemin açık kapıları tespit ediliyor. Bu açık kapılar tespit edildikten sonra size herhangi bir şekilde bulaşma riski olan zararlı yazılımlar bulaştırılıyor. Bunlar için çıkan yamaları en güncel versiyonlarını yüklediğimiz zaman herhangi bir şekilde saldırıya maruz kalmamamızı sağlayabiliriz. Özellikle yapılan bazı şeyler var, arama motorlarında en üste çıkma çalışmaları var. Bunlar ile ilgili arama motorlarında bir web sitesi araştırdığımız zaman gerçek web sitesi olup olmadığını, gerçekten gitmemiz gereken site olup olmadığını bazı durumlarda fark edemeyebiliyoruz. Bunun yerine arama motoruna yazmaktansa, direk adresini kendimiz www. olarak siteye girebiliriz. Bildiğimiz sitelere kendimizin yazarak girmesi çok daha güvenliği bir tık üste taşıyabilecek bir durum.

Engin PURCU

Özellikle şuna değinmek istiyorum, bir devlet tarafından engellenmiş herhangi bir siteye girmek için bir hizmet kullanıyoruz. Bunları kullanırken dikkat etmemiz gereken şeylerden bir tanesi de internet bankacılığı gibi ya da kişisel postalar gibi herhangi bir şeye girerken bu VPN hizmetini kapatmamız gerekiyor. Şundan dolayı, veriler ne kadar güvenli hale getirilse de bu şirket ya da başkaları tarafından girmiş olduğunuz parolalar, kullanıcı adları veya kişisel bilgilerimiz görülebilir, bunları unutmamamız lazım.

Sosyal medya kısmında da, az önceki videodan anladığımızın şu olması lazım, insanlar kredi kartından, arkadaşlarından, kullandığı arabandan, yaptığımız paylaşımların başkaları tarafından görülmesini engelleyecek şekilde tüm sosyal medya platformlarında gizlilik ayarları var. Burada arkadaşlarım görsün, herkes görsün şeklinde kısıtlamalar var. Herkese açık yaptığımız tüm paylaşımlar başkaları tarafından görülüp sosyal mühendislik üzerinden çalışılarak sizin arkadaşlarınız ya da başkaları kandırılmaya çalışılabilir. Örnek veriyorum, sizin Facebook hesabınız var, sizin resminizi ve resminizi kopyalayarak yeni bir hesap açıp, herkese arkadaşlık gönderip kendi adına sizmişsiniz gibi başkasıyla iletişim kurulabilir.

Diğer bir şey, şu an çok fazla olmasa bile birkaç yıl içerisinde hepiniz iş hayatına atılacaksınız. İş hayatına atılırken sosyal medya paylaşımlarınız bile insan kaynakları tarafından araştırılıp, yaptığınız paylaşımların siyasi içerikleri, yaptığınız paylaşımların ya da videolarınız, resimleriniz, bilgileriniz var ise bunlar ile ilgili insan kaynakları kesinlikle bir araştırma yapacak ve iş alımlarında bunlar göz önüne alınacak.

En son bahsetmek istediğimiz şey, suç her ne kadar sanal ortamda işlense de bu gerçektir. Emniyet birimleri tarafından yapılan araştırmalar neticesinde, sosyal medyada veya web sitesinde herhangi bir hakaret ettim, beni kimse bulamaz şeklinde davranmaktansa daha güvenli şekilde kullanıp, herhangi bir sanal suç işlememeye gayret göstermemiz lazım. Benim anlatacaklarım bu kadar. Arkadaşlar sorunuz varsa alabiliriz, özellikle sosyal medya, kredi kartı ile ilgili.

Katılımcı

Güncel olarak bir olay başımıza geldi. Babamın sosyal medya Facebook hesabı çalınmıştı. Bütün arkadaşlarına bir kredi kartı şeyi yollanmış, şu kadar hesabınız var, şu kadar para yatırılacak gibi. Biz bunun önlemini alamamıştık. Mail adresini sınırlamıştık, ama tekrar hesap açtığımızda tekrar oldu. Buna nasıl bir önlem alabiliriz?

İsmet KAHİYE

Burada kullanmış olduğunuz bilgisayara büyük ihtimalle zararlı yazılımlar kullandığı için, siz o bilgisayarı kullanarak yine aynı şekilde güvenlik ayarlarınızı veya hesap ile ilgili ayarları yapmış olsanız bile, aynı bilgisayarı kullandığınız için bu olabilir. Güvenlik ayarlarınızı tekrar gözden geçirmenizde fayda var. İncelenmesi lazım. Bir de bir şey söylemek istiyorum, iki farklı doğrulama diye bir şey var sosyal medya hesapları ile ilgili, iki farklı doğrulama yaparsanız şifreyi bilseler bile, telefonunuza gelen şifreyi bilmeden hesabı açamayacaklardır.

Katılımcı

Merak ettiğim bir konu var, mesela benim sosyal medya profilim çalındı, ben siber suçlara gidip açtırabilir miyim tekrar? Hesabımı geri alabilir miyim?

İsmet KAHİYE

Şimdi şöyle bir şey, öyle bir şey mümkün değil. Sosyal medyadaki Facebook, Instagram gibi platformlar bizim ülkemiz sınırları içerisinde olan ve hizmet veren bir platform değil. Sadece burada hukuk departmanından faydalanılabilir. Suç duyurusunda bulunulduktan sonra, bize intikal ettikten sonra, biz ilgili hukuk departmanı ile görüşüp sizin o mağduriyetini gidermek için, sizin çalınan hesabınızın tespiti ve çalanlar ile ilgili tespiti yapılabiliyor.

Katılımcı

Ben faili bulma oranlarını merak ettim, yani saldırı olduktan sonra ne kadar bir oranda başarı ile sonuçlanıyor, onu merak ettim.

İsmet KAHİYE

Normalde şöyle, siz de takdir edersiniz, bu platformların hepsi uluslararası pazarda hizmet veren platformlar. Şimdi vakadan vakaya değişir bu konu. Bununla ilgili sizlere net bir istatistik veremem, ama şöyle bir şey var, biliyorsunuz artık fiziki bir suç kalmadı. Ben kredi bilgilerinizi çalarak işlem yapıyorum, sizin sosyal medya hesabınızı çalarak işlem yapıyorum ve size internet üzerinden hakaret ediyorum. Yani fiziki bir şey kalmadığı için, bu platformu biliyorsunuz, bir sahibi yok bu platformunun. Ondan dolayı uluslararası pazarda o verilen hizmet farklı ülkelerde olduğu için onları, siz de takdir edersiniz, bir lokasyonu yok. Lokasyonu olmadığı için bizim ülkemizde bununla ilgili gerekli soruşturmaların yapılıp aydınlatılması ile ilgili gerekli çalışmalar yapılıyor, ama başarı oranlarına baktığımız zaman bize intikal eden konular yüzde yirmisi gibi bir oran çözümlenebiliyor. Çünkü şahıs burada bilgisayar mühendisi veya teknik kişiler kullanıyor; altyapıları var, bunları kullandığımızda lokasyonunuz belli olmuyor. Hatta en son gündemde kripto para olayı ortada. Şu an finans kurumları bile artık bu işin tespiti için kullanılmıyor. O yüzden Bitcoin gibi bir altyapıyı kullanarak fidye yazılımlarındaki gibi bir şey kullanıldığı için tespit etmek mümkün olmuyor. Ama biz bu konuyla ilgili yapmış olduğumuz operasyonlarla, sosyal medya ile ilgili, banka ile ilgili, gerektiği zamanlarda basın ile paylaşıyor.

Katılımcı

Devlet yanlısı olan bir hack grubu sizin gözünüzde veya emniyet için suçlu olarak mı görülüyor? Ülkede benim bildiğim iki tane büyük hack grubu var. Birisi Ayyıldız, birisi Redhack. Ayyıldız genellikle devlet yanlısıdır, devlet için eylem yapar. O sizin için bir suç teşkil ediyor mu?

İsmet KAHİYE

Biz şöyle, şube müdürlüğü olarak birçok platformdaki, birçok forum veya o gruplarla görüşüyoruz ve herhangi bir grubun içerisinde suç işleyen olduğu zaman, hangi grubun hangi yakında olduğuna bakılmadan gerekli soruşturma açılıyor.

Katılımcı

Öncelikle sunumlarınız için teşekkür ederim. Telefonları güncelleştirelim dediniz, biz telefonlara parmak izi ile giriyoruz, yüz tanıma programları kullanılmaya başlandı. Peki, bunların tek bir elde olması ne kadar güvenli.

İsmet KAHİYE

Güzel bir soru. Bunlarla ilgili aslında sizin merkezi olarak bu telefonun içerisinde olduğu gibi, sizin vermiş olduğunuz o parolalar başka bir lokasyonda bulunmuyor. Yani sonuç itibari ile parmak izi ile telefon açabilmeniz için, o parmak izine ihtiyacınız var. Bu soru galiba şu anlamda soruldu, yani buradaki dataları başka bir yere gönderiliyor mu, bu datalar bizim hesaplarımızla ilgili üçüncü şahıslar erişim yapabiliyor mu gibi. Telefonunuzda olan şeyler tamamen sizin lokal ile ilgili olan şey.

Katılımcı

Öncelikle tüm katılımcılarımıza çok teşekkür ediyoruz, çok kıymetli bilgiler verdiniz. Ben şunu merak ediyorum. İnternet bankacılığı ne kadar güvenlidir, sizler güvenle kullanabiliyor musunuz?

İsmet KAHİYE

Konuşmamın başında söyledim, aynı zamanda ben banka ihtisas merkezinde polis olarak görev yapıyorum. Yani bütün bankaların ortak kuruluşu olan bir merkez

var, o da Akmerkez'de. Şunu söyleyebilirim ki, bizim ülkemizde bankacılık sistemi diğer ülkelere göre çok çok iyi. Az önce arkadaşın sormuş olduğu siber güvenlik oranındaki başarı oranı nedir, bize aslında siber güvenlik anlamında da soruşturmaların başarı oranından öte bankaların veya işte kişilerin bu konuda alacağı kişisel güvenlik önlemleri. Ben gönül rahatlığıyla internet bankacılığı kullanabiliyorum, çünkü az önce söylendiği gibi birçok doğrulama mekanizması var orada. Bunu yine biliyorsunuz hacker dediğimiz şahısların teknik güçleri ve finansal bir kaygıları olmadığı için bunlar, üçüncü şahıslar, bu bilgiyi elde edebilmek için birçok banka bulup değerlendirilebiliyor. Bizim şu an internet bankacılığı alanında çok az vaka var, bankalar gerekli önlemleri alıyor.

Katılımcı

Merhabalar, naçizane ben de ufak bir şey eklemek istedim. İhtisas alanımız yazılım, siz açık bir yer bırakmamışsınız derken, benim görmüş olduğum bir sıkıntı da şu ki, internet girişimciliği ile alakalı her gün yeni bir platform oluşuyor ve bu platformların bizim kullanıcıya göre şekillerimizin nasıl tuttuğu ile alakalı bizim bir bilgimiz yok. Sosyal medya veyahut medya hesaplarının şifresini bu tarz ne olduğu belirsiz, arka tarafta şifreyi nasıl tutan platformlar ile aynı tutmamak gerektiğini hacleyebilir miyiz?

İsmet KAHİYE

Doğrudur, arkadaşına katılıyorum. Sonuç itibari ile sosyal medyadaki arka taraftan bu platforma, bu datalarda oradaki o şifreleme algoritmasının nasıl tuttuğu ile ilgili bizim bilgimiz yok. Sadece bize ilgili sosyal medya platformunda verilen bilgiler doğrultusunda biz bunu biliyoruz, ama ben şunu biliyorum ki şu ana kadar, en azından ben yaklaşık yirmi yıldır İstanbul'dayım ve bu işlerle ilgileniyorum. Ben Facebook'un datasını çalanlar ile ilgili hiçbir vaka ile karşılaşmadım. X bir bankanın bütün datası çalındı gibi bir vaka ile karşılaşmadım. Bize intikal etmedi, banka kendi içinde hukuk departmanı ile bir şeyler yapmışsa onu bilmiyorum, ama bize böyle bir vaka gelmedi. Bankalar kendi veri tabanlarının güvenliklerini alıyorlar.

Katılımcı

Öncelikle okulumuza hoş geldiniz. Hackerlere karşı anti-virüs programlarının hiçbir etkisi yok mu? Onlara nasıl güvenebiliriz.

İsmet KAHİYE

Şimdi aslında şöyle bir şey, anti-virüs firmaları birçok cihazlara bu konuyla ilgili gerekli önlemleri alabilmek için, birçok çaba gösteriyor. Bu çabalar sonucunda bir şeyleri düzeltiyor. Az önce Onur Beyin de söylediği gibi Apple gibi bir firmanın İos yazılımında bir hata oldu. İos 11 çıktıktan sonra birden fazla güncellemeler çıktı. Öngörülemeyen hatalardan dolayı birçok güvenlik açığı ortaya çıkıyor. Anti-virüs firmaları ile gerekli önlemler alıyor, ama maalesef hackerler yine sistemin açığını buluyor. Bunun için en iyi önlem, az önce arkadaşın söylediği gibi, sizin lisanslı bir işletim sistemi ve lisanslı anti-virüs kullanmanız lazım. Bunları yapmadığınız takdirde bir sorun ile karşı karşıya kalabilirsiniz.

Katılımcı

Bildiğiniz üzere şimdi ATM'den QR kodu ile para çekmemiz mümkün. Bu QR kodları kopyalanabilir mi?

İsmet KAHİYE

Bankalar bu konu ile ilgili önlemleri alıyor. Bu konu ile ilgili entegrasyona başladılar. Şu an için bize intikal eden herhangi bir vaka olmadı, ama bu konu ile ilgili gerekli çalışmaları yapıyoruz.

Katılımcı

Ben Faruk Beye sormak istiyorum aslında sorumu. Kendisi Deepwebten bahsetti, bu bizim çok ilgimizi çekti. Okuduğumuz zaman, hep şehir efsaneleri okuyoruz. Bu konuda siz hiç girebildiniz mi, kimler girebiliyor karanlık taraf. Türkiye'de bununla ilgili olan kişiler var mı, onu da merak ediyoruz.

İsmet KAHİYE

Aslında Faruk Beye sordunuz, ama ben bununla ilgili cevap vereyim. Biz siber suçlar olarak bu konuyu takip ediyoruz. Deepwebte birçok karanlık bir altyapı var. Orada kullanılan yazılımlar ve donanımlar var orada. Bununla ilgili biz bu konuyu takip ediyoruz. Deepwebte girilebilir. Yani sonuçta girmek isterseniz, arada görüşelim ben nasıl gireceğinizi anlatayım. Orada ne yapacaksınız bilmiyorum, ama anlatabilirim. Deepwebte kendi arkadaşlarımız da bakıyor, neler oluyor neler bitiyor.

Katılımcı

Merhaba, az önce bir arkadaşımız daha bahsetti Türkiye’de birçok hacker grubu var. Siber suçlar belirli bir suçu bulmak için bu arkadaşlardan hiç yardım alıyor mu? Bunların içerisinde dünyaca ünlü hacker arkadaşlarımız var. Siber güçler, emniyet birimi bunlardan destek alıyor mu? İkinci sorum da hackerler genelde hep penipu sistemini kullanıyor, daha zor mu bulunuyor.

İsmet KAHİYE

İlk sorunuza cevap vereyim, birçok hack grubu var, bunlarla irtibat halindeyiz. Onların bir suçlanma durumu var ise gerekli önlemi alıyoruz, ama bizim devlet anlamında eğer bir suç ile ilgili bir forum sitesi ile ora ile irtibat halinde değiliz, görüşmüyoruz. Artı şöyle bir şey var, bizim kendi birimimizde çalışan, o hack grubunda çalışan arkadaşlardan daha çok teknik bilgisi olan arkadaşlarımız var, ama onlar dışarıda bu konularla uğraştıkları için o konuda daha popüler oluyor. Emniyet biriminde de çok iyi arkadaşlarımız var zaten.

Dr. Öğr. Üyesi Şevket AYZAZ

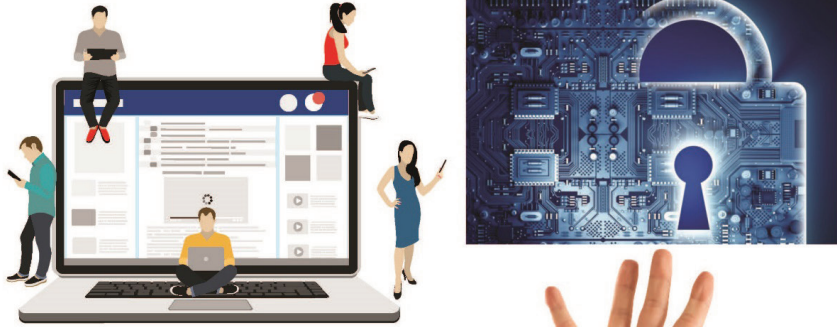
Sevgili Öğrencilerimiz bu panelimizi burada bitiriyoruz. Konuşmacılarımıza plaket takdim edeceğiz, sahneye alabilir miyim, buyurun.

Katılımcılar

TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞI ve BİLGİ GÜVENLİĞİ

Moderatör: **Dr. Öğr. Üyesi Şevket Ayaz**

Sunucu : **Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Kazan**

Konuşmacılar: **Engin Purcu** (Sosyal Medya Uzmanı)

İsmet Kahiye (Adli Bilişim
ve Bilgi Güvenliği Uzmanı)

Funda Kıvrıkoğlu Yalçinkaya
(Uzman Psikolog)

17 Nisan 2018

11:00

D Blok Turuncu Salon

TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞI VE BİLGİ GÜVENLİĞİ

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAZAN

Sayın Hocalarım, Sevgili Öğrenciler, Değerli Katılımcılar, Ulusal Güvenlik Stratejik Uygulama ve Araştırma Merkezinin düzenlemiş olduğu **Teknoloji Bağımlılığı ve Bilgi Güvenliği** konulu panelimize hepiniz hoş geldiniz.

Panelimize başlamadan önce, hepinizi şu ana kadar cephedeki savaşlarda can veren, bu uğurda şehit düşmüş aziz şehitlerimiz için bir dakikalık saygı duruşuna davet ediyorum. Teşekkür ederim. Bir bilgi verelim, bu panel, USAM'ın *Siber Güvenlik ve Bilgi Güvenliği* bağlamında düzenlemiş olduğu ikinci panel. Çağın hastalığı olarak nitelendirebileceğiniz teknoloji bağımlılığı, artık kanserden daha öte bir boyuta geçmiş bulunuyor. Zira kanserin belli başlı biyolojik etkileri var, fakat teknoloji bağımlılığının hepimiz bütün zaman dilimi içerisindeyiz ve tam bir farkındalık oluşturabilmiş değiliz. Yeni yeni bununla ilgili merkezler, lisans, lisansüstü programları açılmakta; bir farkındalık oluşturmaya çalışıyoruz.

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAZAN

Panelin ikinci kısmı bilgi güvenliği, doğrudan teknoloji bağımlılığıyla ilintili bir bağlamda. Zira toplanan istihbarat bilgilerinin yaklaşık yüzde doksanı, dediğim gibi açık istihbarat dediğimiz bilgilerden sağlanmakta. Bu bağlamda her gün kullandığımız, özellikle Twitter'den Pinterest'e kadar, sosyal ağlarla kendi bilgilerimizi bir anlamda servis ediyoruz.

Pek çoğumuz öğrenci aşamasındayız, ama iş başvurularına başladığımızda şunu göreceksiniz, sizden iş başvurularınızda sosyal ağlarınızın hesapları istenecek. Aranızda bu durumla karşılaşmış arkadaşlar da vardır. Daha görüşmeye gitmeden, sosyal ağlardan yapmış olduğunuz paylaşımları ellerine veriyorsunuz. Ekstra bir istihbarata gerek kalmıyor. Bununla ilgili bir suç boyutu var. Bu bağlamda İstanbul Emniyet Müdürlüğü Siber Suçlarla Mücadele Müdürlüğü iki paneldir bize destek veriyor. Bugün hem iki uzmanımız hem de Siber Suçlarla Mücadele Şube Müdürümüz aramızda. Siber Suçlarla Mücadele Müdürlüğü'nün faaliyetleriyle ve siber suçlarla ilgili küçük bir açıklama yapacak. Alkışlarınızla şube müdürümüz Özgür KARLITEPE'yi konuşmasını yapmak üzere kürsüye davet ediyorum.

Özgür KARLITEPE

Siber Suçlarla Mücadele Müdürlüğü Şube Müdürü

Teşekkür ediyorum. Üniversite yönetimine ve sizlere teşekkür ederim. Ben öncelikle kendimi tanıtayım, ismim Özgür KARLITEPE. Siber Suçlarla Mücadele Müdürlüğü Şube Müdürü olarak görev yapmaktayım. 2014 yılından itibaren görev aldım. SSMM daha yeni bir kurum sayılabilir. 2002 yılında İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü bünyesinde Mali Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü'nün bünyesinde bir masa olarak görev yaparken, gelişen teknoloji ve bu konuyla ilgili suçların artmasıyla 2007 yılında şube müdürlüğü, 2012 yılında daire başkanlığı, 2013 yılında da Siber Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı olarak faaliyetini yürütmekte.

Özgür KARLITEPE

SSMM olarak biz ne yapıyoruz? Biz üç ana eksen üzerinde görev yapıyoruz: İnceleme, soruşturma, önleme. İnceleme olarak adli bir şey var mı, bunu inceliyoruz. “Adli bir şeye” bakan yapı, İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü bünyesinde otuz dokuz ilçe ve elli beş şube müdürlüğünden oluşmaktadır. Aynı zamanda Tekirdağ, Kırklareli ve Edirne’de bölge laboratuvarları olarak görev yapılmakta. Bu illerde şubelerimizde ve ilçelerimizde mevcut KMK 134 (Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, madde 134) kapsamında incelenmesi talep edilen tüm işlemlerin incelenmesi, bunların üzerinde gerekli proseslerin yapılabilmesi, gerekenlerin yapılarak ilgili şubelere ve aynı şekilde mahkeme ve savcılıktan gelen teknik destek taleplerine de cevap vermekteyiz. Şu an şubemiz kullanmış olduğu yazılım ve donanımla Amerikan polisinin kullanmış olduğu FBI ile aynı donanımlara sahip. Hatta deneyim olarak onlardan daha iyiyiz diyebilirim. Bu kadar da iddialı konuşuyorum. Öncelikli olarak da sosyal medya üzerinde meydana gelen konularla ilgili çalışma yapıyoruz. Örneğin Facebook, Instagram, Twitter gibi bu platformlarda meydana gelen durumların tespiti, bununla ilgili olarak ilgili şubelere teknik destek verilmektedir. Soruşturma Büro Amirliği olarak aynı zamanda operasyonel bir şube olarak da görev alıyoruz.

Geniş kapsamlı bir operasyonel şubeyiz. Hack suçları, bu suçların içerisinde sosyal ağ Hackleri, özel hayatın gizliliği gibi suçlarla, ödeme sistemi dediğimiz kredi kartı, banka kartı dolandırıcılarını, nitelikli dolandırıcıları, çağrı merkezi, kopyalama faaliyetleri gibi işlenen suçların aydınlatılması ve suçluların adalete teslim edilmesini sağlıyoruz. Aynı zamanda çocuğun cinsel yönden istismarı, bununla ilgili olarak uluslararası bir kuruluşla çalışıyoruz. Bununla birlikte uluslararası alanda çocuğa cinsel istismar konularıyla ilgili de çalışmalar yürütmekteyiz. Aynı zamanda sanal varistik suçlar ile ilgili gerekli çalışmaları da yürütmekteyiz. Şu an için iki yüz yirmi mevcudumuz var; alanında uzman arkadaşlarımız bunlar. Alanında uzman arkadaşlarımızla hem önleme hem inceleme hem de soruşturma faaliyetlerini yürütmekteyiz. Bu panelin başarılı olacağını, iyi geçeceğini umuyorum. Teşekkür ediyorum.

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAZAN

Sayın KARLITEPE'ye konuşmalarından ötürü teşekkür ediyoruz. Şimdi panelimizin moderatörlüğünü yapmak üzere USAM'ın Müdürü Dr. Şevket AYZAZ'ı sahneye davet ediyorum. İlk konuşmacımız Uzman Psikolog Funda YALÇINKAYA. Biraz önce biz Funda Hocayla sohbet ederken, özellikle yaş grubunuzun yönelik oynadığınız birçok oyuna hâkimiyetinin olduğunu söyledi. Hangi kulvarda neler yapıyoruz, hep birlikte kendinden dinleyelim. Hocam hoş geldiniz sizi de kürsüye alalım. Şimdi işin birde sosyal medya ayağı var. İçimizde herhalde sosyal medyayla hiçbir yerinden bulaşmamış kimse yoktur diye düşünüyorum. Sosyal medyada biz neler yapıyoruz, nelerle karşılaşılıyor; onunla ilgili de Siber Suçlarla Mücadele Müdürlüğünden Sayın Engin PURCU'yu buraya davet ediyoruz. İşin bir de güvelik boyutu var. Hepimizin biraz daha fazla farkındalığa sahip olması gereken noktalardan birisi de burası. Biraz önce bununla genel karşılaşılan suçlardan bahsedildi. Daha ne tarz suçlar var, ne tarz durumlarla karşı karşıya kalıyoruz, bilgilerimiz ne kadar güvenli ve ne kadar bunun farkındayız? Bununla ilgili de yine Siber Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğünden Sayın İsmet KAHİYE'yi buraya davet ediyorum. Paneli yönetmek üzere sözü Dr. Şevket AYZAZ'a bırakıyorum.

Dr. Öğr. Üyesi Şevket AYZ

**İstanbul Aydın Üniversitesi Ulusal Güvenlik ve Stratejik Araştırmalar Merkezi
Müdürü**

Teşekkür ederim Sayın Müdürüm verdiğiniz bilgiler için. Sayın Hocalarım ve Değerli Öğrencilerimiz hepimiz hoş geldiniz. Umarım panel yararlı olacaktır. Bildiğiniz gibi teknolojinin gelişmesiyle, özellikle iletişim, bilişim ve ulaşım alanındaki ilerlemeler küresel toplumları doğurmuş, dünyayı bir bir yaklaştırmış ve dünya küresel bir köy haline gelmiştir. Bu gelişmeler, bu ilerlemeler, bu teknolojik ilerlemeler toplumların yapısını değiştirmiştir. Ekonomik, sosyal, kültürel, siyasi, eğitim, çevre gibi toplumun tüm yapısını alabildiğine değiştirmiş ve teknoloji gelişmeye devam etmiş ve insanlarımız adeta bu araçlardan vazgeçemez hale gelmiştir. Bu araçların kullanılması çeşitli yararlar sağlamıştır. Nedir bu araçların temel özellikleri? Birincisi bu araçlarda bilgi akışı tamamen ücretsizdir. İkincisi bu araçlardaki bilgi akışı zaman ve mekân tanımaksızın yayılabilmektedir. Dünyanın her tarafındaki olay bir tıkla canlı olarak izlenebilmektedir. Üçüncüsü her türlü ses, bilgi ve müzik, binlerce kez kopyalanabilmektedir. Bu özellikleri, bu araçları cazip hale getirmektedir. O kadar ki insanlar artık bir yere gittikleri zaman telefonun başında parmaklarını oynatmaktadır. Tabii bu faydalarının yanında giderek artan birtakım kişisel ve toplumsal zararları da olmaktadır. Uzun süre telefonun veya makinenin başında duruş bozukluğu ile oturanlarda görme bozukluğu, omurgalarda kayma, uyku bozukluğu ve hareketsizlikten kaynaklanan dengesiz beslenme sorunları çıkabiliyor. Aynı zamanda bunun yanında paylaşılan bilgilerin kötü niyetli insanların eline geçmesiyle kişisel ve toplumsal zararları çok büyük olabiliyor. Biz USAM olarak, bu konunun kişilerimiz, vatandaşlarımız ve ulusumuz için zararlı yönlerini ele almak ve bazı önerilerde bulunmak amacıyla bu paneli düzenlemiş bulunuyoruz. Çok değerli konuşmacılarımız var. İlk konuşmacımız Sayın Funda YALÇINKAYA'dır. Kendisi 2009 yılında Boğaziçi Üniversitesi Psikolojik Rehberlik ve Danışmanlık mezunudur. 2012 yılında Okan Üniversitesi Klinik Psikoloji alanında lisansüstü programını tamamlamıştır. Halen İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Üniversitesinde de doktorasına devam etmektedir. Funda YALÇINKAYA halen üniversitemizde psikoloji dersleri vermektedir. Aynı zamanda uzman psikolog olarak danışmanlık firmasında çalışmaktadır. Kendisi bize teknoloji bağımlılığının bireyler üzerindeki etkilerini anlatacaktır. İkinci konuşmacımız İsmet KAHİYE'dir. İstanbul Siber Suçlarla Mücadele

Şubede görevli emniyet mensubudur. Bankalar arası kart merkezi ihtisas polisidir. Bilgi Üniversitesinde öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır ve aynı üniversiteden “Bilişim, Teknoloji ve Hukuk” tezli lisansüstü mezunudur. Üçüncü konuşmacımızda Engin PURCU. Sayın PURCU da İstanbul Siber Suçlarla Mücadele Müdürlüğünde görevlidir. Kendisi hem Bilişim, Teknoloji ve Hukuk hem Bilgi Güvenliği Mühendisliği lisansüstü mezunudur. Evli ve bir çocuk babasıdır. Bu iki arkadaşımız da siber suçlarla meydana gelen bilgilerin kötü niyetli kişilerin eline geçmesiyle oluşabilecek vahim durumları ve bu durumlara karşı nasıl korunacağımızı anlatacaklardır. Ben katıldığımız için hepinize teşekkür ediyorum ve sözü Funda Hocama veriyorum.

Funda YALÇINKAYA

Uzman Psikolog

Arkadaşlar merhaba, öncelikli olarak burada sizlerle olmak son derece keyifli benim için. Ben konuşmama bir soru sorarak başlamak istiyorum. Aranızda herhangi bir sosyal medya hesabı kullanmayan birisi var mı? Instagram, Facebook, Twitter gibi. Bir kişi var. Özel değilse kullanmama sebebini öğrenebilir miyim?

Öğrenci: İhtiyaç duymuyorum.

Teşekkür ederim. Aslında çok güzel bir noktaya değindin. Daha önce sosyal medya yokken biz ne yapıyorduk? Buna hiç birimizin ihtiyacı yoktu. Bu bir ihtiyaç haline getirildi, hatta bunun bir üst düzeyi, artık bağımlılık noktasına gelmiştir. İşin ilginç tarafı bize eskiden daha çok alkol bağımlıları, uyuşturucu bağımlılığıyla ilgili problemler gelirken, şu an, “Çocuğumu bilgisayarın başından alamıyorum” diyen annelerle doluyuz. Bugün biraz bundan bahsedeceğim, ama öncelikli olarak bağımlılık mekanizması nasıl çalışıyor, bundan bahsedeyim. Bağımlılığı herhangi bir alışkanlık, kendi kendine düzelebilecek bir durum olarak görmek doğru değildir. ***Bağımlılık, kişinin herhangi bir madde, nesne veya olgu üzerinde kontrolünü kaybetmesi ve bunu kullanmadan hayatını devam ettirememesidir.*** Bu bazen alkolle bağlantılı, bazen Facebook ile bağlantılı olabilir.

Burada en önemli şeylerden bir tanesi şudur, ***herhangi bir nesneye bağlı olmak, kişinin özgürlüğünü kısıtlayan bir şeydir.*** Kişi, kendisini gerçekleştirmek için mutlaka dışarıdan bir etkiye ihtiyaç duymaktadır. Yani aslında kendisinin gerçek

potansiyeline inanmayı bıraktığı anlamına gelir. Kişinin kendini kaybetmesi çok çok önemlidir. En önemli şey bu diyorum, çünkü bizim için, hayatımızı devam ettirebilmemiz için en önemli faktörlerden bir tanesi hayatımızın kontrolünü elimize alabilme durumudur. Bağımlılık noktasından baktığımızda şunu görüyoruz, kişiler bu nesne veya bu uyarıcı devreye girdiği zaman, **kendi hayatları üzerindeki kontrolü kaybetmektedir.**

Bağımlılıklar ikiye ayrılıyor, **kimyasal bağımlılıklar ve eylemsel bağımlılıklar. Kimyasal bağımlılık, daha çok sigara, tütün, alkol, herhangi bir uyuşturucu-uyucu-uyarıcı madde ve bağımlılık yapan ilaçlar.** Biz sanki şöyle düşünüyoruz, kimyasal bağımlılıklar sadece alkol, sigara ve madde olarak düşünülür. Oysaki bazı psikiyatrik ilaçlar da dahil olmak üzere çeşitli kimyasal ilaçlar bağımlılık sürecini kuvvetlendirme etkisine sahiptir. **Eylemsel bağımlılıklar da alışveriş, cinsellik, spor, internet ve teknoloji, kumar.** Zaten kumar ve alışveriş konusunda bazı bilgilere sahibiz. İnsanların ciddi anlamda borçlanmasına sebep olan bazı bağımlılıklar. Cinsellik internet üzerinden olabilir ya da olmayabilir, bağımlılık haline gelebilir. Ayrıca aşırı spor yapma “ortoreksiya” diye bir şey duydunuz mu yakın zamanlarda; sağlıklı yaşama aşırı önem vermek, aslında bu da bir bozukluk. Aşırı spor yapmak, aşırı sağlıklı beslenmek; her şeyin aşırısı aslında sağlıksız. Sağlığın aşırısı da sağlıksız yani. Buna ek olarak işkoliklik, bu bazı kişilerde çok görülür. Bu da bir bağımlılıktır. Boşta kaldığı zaman kişinin ne yapacağını bilememesi bir bağımlılık göstergesidir. Bugün asıl konumuz olan internet ve teknoloji bağımlılığından bah-

Funda YALÇINKAYA

Beyninize baktığınız zaman aslında bağımlılığın bir kimyasal uyarı mı var beyinde. Sadece bir alışkanlık olarak değerlendirmemek lazım. En önemli dönümler, Limbik ve Kortikal bölgesinde olan uzantılar beyindeki. Bunlar aynı zamanda cinsellik, yemek, sevgi görmek ve kabul edilmek üzerinden uyarılan bölgeleridir beynin. Aynı anda bütün temel ihtiyaçlarımızı uyaran bölgelerdir. Bu uyaran bölgeler bizi bağımlı hale getiriyor. Yemek yemek de bir bağımlılık haline gelebilir. Bazıları vardır, canı sıkıldığı zaman aşırı derecede çikolata yemek ister, bu da bir bağımlılık olabilir. Güzel olmayan, zevk vermeyen herhangi bir şey bizi bağımlı hale getirmez. Bu yüzden bizi bağımlı yapan her şey keyif ve haz veren maddelerdir. Hormonlara baktığımız zaman yine bağımlılık üzerinde etkilerinin çok büyük olduğunu görüyoruz. Özellikle “dopamin” hormonu. Keyif ve haz almak; dopamin, serotonin, endorfin ve oksitosin hormonlarının birleşimi. ***Aslında daha detaylı söylemek gerekirse ilk etapta haz almak, daha sonra bu hazın artmasını istemek.*** Motive edici etkenler olarak, cinsellik, yemek, içmek, aile, arkadaşlık ve sosyal statü bu hormonların tekrar beynimizde salgılanmasına sebep oluyor. Bu bağlamda baktığımız zaman zaten aslında Facebook veya Instagram üzerinden paylaştığınız durumun beğenilmesinin sizi daha çok durum paylaşmaya yönelmesi, dopamin ve serotonin hormonlarının endorfin hormonuyla birleşmesinden oluyor.

Şimdi buna farklı ekoller farklı şekillerde yaklaşıyor. Ben psikodinamik çalışıyorum. Freud ‘e göre aslında 0-18 ay dönem arası oral dönem olarak geçiyor. Bu bağlamda baktığınız zaman kişi, aslında bu 0-18 ay arasında tek bir haz alır, o da annesinden beslenmektir. Anne memesine bağlıdır ve oral olarak bir haz bölgesi olarak kullanır. Ne zaman ki 0-18 ay arası bir problem yaşanır, geç doyurulmak veya herhangi bir şekilde besin alımına ilişkin eylemler sınırlandırılır, o zaman kişi haz almaya daha bağımlı kalır. Biz buna psikoanalitik üzerinde “oral fiksasyon” diyoruz. Bu da demek oluyor ki kişi haz almaya yönelik davranışları arttıracaktır. Bu da bağımlılığa temel hazırlayan bir fiksasyon olarak kabul edilir.

Bilişsel davranışçı terapi, bunu birazcık daha kolay bir şekilde açıklıyor. Model alma ve öğrenme yine. Kişi anne ve babası tarafından gördüğü şeyi aslında olumlu olarak algılar (olumsuz bir şey olsa bile), daha sonra bunu model alır ve bunu sürdürür. Aslında bunun çoğu zaman iyi işlediği alanlar da var, mesela alkol bağımlısı bir babanın çocuğunun alkol bağımlısı olması gibi. Benim burada aslında üzerinde daha çok durmak istediğim şey teoriler değil.

En önemli şeylerden birisi, bizim hepimizin sosyal medyada paylaşımına, herhangi bir şekilde onaylanmaya olan ihtiyacımız. Bu aslında temel ihtiyaçlardan bir tanesidir. ***Hepimiz bir gruba ait olmak ve onaylanmak isteriz.*** Bu evrimsel bir şeydir; çünkü onaylanmak aslında güvende olmak demektir, beğenilmek demektir. ***Popüler olmanın evrimsel açılımı da sürünün içerisinde olmaktır, bu da korunmayı sağlar.*** Bir bakımdan şunu düşünmek lazım, hepimizin temel ihtiyacı olan onaylanma ihtiyacı, eğer ki anne veya babamız tarafından yeterli olarak karşılanmadıysa, cezalandırıcı veya kontrolcü bir ebeveynimiz varsa, bu gerçek anlamda doyurulmamış bir ihtiyaçtır. O zaman bunu başka yerlerde aramaya başlıyoruz. Teknoloji bağımlısı bir kişi her paylaşımında olumlu yorumlar aldıkça, daha çok paylaşım yapmaya eğilimli olacaktır. Çünkü başkasından aldığı o onayı, sosyal çevre üzerinden alacaktır. Aynı zamanda bunu bazen yüz yüze yapmak zordur, daha çekingen olanlarınız vardır. Bu çekingen insanların sosyal medya üzerinden yorum yazması, kişinin kendisini görüp ona yorum yapması kadar zor değildir onun için, daha kolay bir şeydir. Bu da tabii ki bu bağımlılığının aslında pekişmesine ve beslenmesine katkıda bulunacaktır.

Bir de ait hissetme var. Biraz bahsettik bundan, bahsettik ama, en önemlisi burada, modern toplumlarda evrimsel olarak geliştikçe, sosyalleşmek daha zor hale gelmeye başladı. Şimdi ne yapıyoruz? Okulda belki arkadaşlarımız var. Eskiden hep komşuluk vardı denir, şu an mesela komşularınızı tanıyor musunuz, bilmiyorum. Merhaba, merhabadan öteye gidilmiyor, eskisi gibi değil. Yine aynı şekilde biriyle arkadaş olmak için, mutlaka ortak bir noktaya ihtiyacınız var. Eskiden daha koşulsuz bir kabul vardı diyebiliriz. Bu anlamda baktığımız zaman, sosyal medya üzerinden birini eklemek, birini takip etmek, Instagram ya da birinin SnapChat üzerinden attığına yorum yapmak, o kişiyi bulup, “Ayşe sen nasılsın, geçen gün de şuradaymışsın” demekten çok daha kolay bir şey. Kolay ulaşılır, daha hızlı ve tehlikesiz. Herhangi bir şekilde sosyal medya üzerinden gelecek bir cevap, sizi mutlu ederken, normalde terslenmek yerine oradan gelen bir terslenme de daha az mutsuz edebilir; çünkü daha kolay cevap verebilirsiniz. Hepimiz sosyal medyada daha cesuruz. Bunun dışında, şunu düşünmek lazım, tabii ki hepimiz kullanıyoruz. Benim de bir sürü profilim var, ama bunun bir sınırı olmalı.

Sınır nerede? Bunun aslını bilmiyoruz. Nerede bağımlılık diyebiliriz. Bir danışanım (hastam) bana şöyle bir şey anlatmıştı, “Facebookumu kapatıp sonra tekrar ne

yapayım diye düşünüp, farkında olmadan Facebookumu açtığımı fark ediyorum” demişti. Artık öyle bir alışkanlık, öyle bir bağımlılık haline gelmiş ki, kapattığı şeyi açtığıнын farkında değil kişi. Çoğu zaman aslında fark etmeden, telefonu aldığıımızda doğrudan bazı uygulamalara giriyoruz diye düşünüyorum. Herhangi bir şey paylaştıysak daha sık bakıyoruz. Şimdi burada en önemli şeylerden birisi, dikkat çekecek sıklıkta olması bunun. Birisi size, “Telefon sürekli elinde” diyorsa buna dikkat etmeniz lazım artık. Normalin üzerine çıkıyor. Gülümseyenler görüyorum, herhalde çok olan bir şey bu. Buna ek olarak ruh hallerinde değişiklik; mesela telefonu evde unuttunuz diyelim, gününüz nasıl geçiyor? Bununla baş edebiliyor musunuz, yoksa, “Aman Allah’ım, telefonu evde unuttum, ne yapacağım” mı diyorsunuz. Bu ciddi anlamda bir problem.. Bizim zamanımızda cep telefonu yokken, ev telefonundan haberleşilir, “Saat dokuz buçukta, Aydın Üniversitesi Flora Kampüsü B Blokta buluşalım” denirdi ve herkes o saatte gelirdi. Artık bu çok zor bir şey gibi algılanıyor. “Telefonu evde unuttum, eyvah buluşamazsak” gibi bir algı ortaya çıktı; sanki ona mecburmuşuz gibi.

Başka bir husus, herhangi bir şekilde kişinin o bağımlı olduğu şeye ulaşamadığı zaman, bazı geri çekilme belirtileri olabilir. Bu da ne demek? Kişi tahmin edemez, biraz daha madde üzerinden açıklamak gerekirse, titremeler olabilir, sigarayı bırakan ve yıllardır içen bir büyüğünüz varsa, bir süre yanına yaklaşmayın derim. Orada tam bir geri çekilme belirtisi, sinirlilik, öfke durumu görebilirsiniz. Bunun dışında kişi, bağımlı olduğu nesneye karşı aslında o kadar tutkuyla bağlıdır ki, çoğunlukla çatışmalar olmaya başlar. “Kapat bilgisayarını oğlum, ders çalış” deyince, çocuk kavga edebilir annesiyle. Ya da, “Biraz daha az mı içsen şu sigarayı” konusunda tartışabilirler. Bu noktada da kişiler arası ilişkilerin bozulmasını ve çatışmaları görmeye başlıyoruz.

Bağımlılık sonucunda içgüdüleri ve dürtüleri kontrol edemiyoruz maalesef. Buna ek olarak çevremizdeki kişilerle gerçekçi, sürekli ve tutarlı ilişkiler kuramıyoruz. Mesela şuna çok rastlıyorum, bazı oyunlar üzerinden sanal arkadaşlıklar kurmuş kişiler, normal arkadaşlara çok değer vermiyor. Çok önemli değil normal arkadaşlıklar; çünkü ihtiyacını başka türlü karşılıyor o kişi. Sanal arkadaşlıklarda, sorunları aslında gerçekçi olarak değerlendirip bir nevi toparlamak yerine, kendimize yapay bir cennet yaratmış oluyoruz. Eve gelip bilgisayarın başına geçtiğimiz zaman, sanki her sorunumuz çözümlenmiş, sanki o dersten kalma ihtimali olan biz değilmişiz

gibi düşünüyoruz. Tabii bu gerçek değil, sorunlarımızın çözümünde değişen bir şey yok, ama biz sanal ortamda rahatlıyoruz sanal sanal. Sonrasında bunların sonuçlarıyla baş etmeye çalışırken, gerçek hayata dönünce, problemlerimizin büyüdüğü gerçeğiyle yüzleşiyoruz.

Bunun dışında aslında düşüncelerimize de saplantı ve sapmalar oluyor. Burada ne demek istiyorum? Mesela çok bilgisayar oyunu var. Özellikle “Mavi Balina” denilen bir oyun ve bununla beraber intiharlar olmaya başladı. İnsanın gerçeklik algısıyla oynayan bir oyun ve çok tehlikeli de bu tür oyunlar. Mesela “Counter Strike” oynayanlar bilirler, bazen agresifleşmeye ve gerçeğin aslında bir nevi sanal âlemle karışmasına da sebep olabiliyor. Gerçeklik algımızı bozan, zaman zaman agresifleştiren bir tavır içerisine girebiliriz normalden fazla olduğu zaman. Peki, teknoloji bağımlılığı dediğimiz zaman neyi kastediyoruz; kontrolü kuramadığımız, onsuz duramadığımız nesne ve teknolojik ürünlerle olan ilişkimize vurgu yapıyoruz. Buradaki karikatür bence çok hoş bir karikatür. “Hava aydın, dışarı çıkıp oynasana” diyor anne, çocuk elindeki konsolla beraber camdan dışarı bakarak, “dışarıda oynamaya devam ediyor”. Dışarıda oynamış oluyor, gerçekte bilgisayar oynamaya devam ediyor.

Alt grupları var, biraz onlardan bahsetmek istiyorum. Birincisi **internet kullanımı bağımlılığı**. Online kumar, online gezinti, online cinsellik, online alışveriş; aslında bunlara baktığımız zaman normal hayatta yapabileceğimiz şeylerin bir kısmının online sisteme taşınmış olduğunu fark ediyoruz. Şimdi bazı alışveriş siteleri çıktı, bayanlar daha iyi bilir. Ne indirimde girdi, ne ne oldu vesaire takip edip, daha sonrasında hemen almak ve bu şekilde hızlıca elde etmek için ciddi çabalar harcayan, bunun için vakit geçiren çok insan var. Yine sosyal medya bağımlılığından bahsettiğimizde de benzer bir şekilde, daha önce de konuştuklarımızı, anlattıklarımızı düşünerek, sosyal medyanın aşırı kullanımı ve kullanılmadığı durumlarda rahatsızlık yaratmasını düşünebiliriz. Buna **ekran kullanımı bağımlılığı** diyebiliriz. Bu da aslında çok süre video izlemek, çok uzun süre dizi izlemek. Bu tip bağımlılıkları aslında göz önüne almamız gerektiğini gösteren bir alt kategori, **oyun oynama bağımlılığı** yine, süreklilik gerektiren, daha uzun süreli bazı mesailer gerektiren oyunlar ve **mobil cihaz kullanımı bağımlılığı** aslında. Bu da cep telefonsuz yaşayamamak üzerinden açıklanabilir. Bunları biraz açıklamak gerekirse, online kumar dediğimiz para kayıplarının maddi geliri aşmasına rağmen, oynamak için arzu istek bulunmasıdır. Bunun bazı İddiaa vesaire gibi normalde de yapılan, ama online hale

gelen boyutları mevcut. Aynı zamanda online gezinti dediğimizde de denetimsiz bir biçimde, günlük işleri aksatacak şekilde uzun sürelerde kullanılıyorsa internet, yine bir bağımlılık. Online cinsellik dediğimizde bazen çocuk yaştaki bireylerin de, ciddi ciddi bununla temasa geçtiğini ve bunun çok sakıncalı olduğunu biliyoruz. Yetişkinler için düşündüğümüz zaman ise daha ziyade kişinin bu konulardan normal bir cinsel hayat süremeyecek kadar aşırı istekli olması ve uzun süreli olarak bunu devam ettirmesi ve buna mesai harcamasından bahsedebiliriz.

Sosyal medya kullanımında en önemli noktalardan birisi, orada kendimiz için aslında siber bir kimlik oluşturuyoruz. Normalde olduğumuzdan daha farklı, belki daha mutlu, belki aslında filtrelerle çok daha güzel. İnsanların çoğunlukla hiç kötü bir şeyini paylaştığını gördünüz mü? Bugün çok sivilceliyim, bugün çok kötü görünüyorum gibi. İnsanlar bunları paylaşmazlar; bugün çok mutsuzum, bilmem kimle kavga ettim gibi. En çok da güzel bir özlü söz üzerinden kendimizi açıklamaya çalışıyoruz. Kendimize sosyal bir baskı yaratıyoruz. Burada da aslında kendimizin hangisi olduğuna da karar veremiyoruz. İdeal bir benlik gibi düşünmek önemli, ama “gerçek ben” bu değiliz. Kendimizin kim olduğunu veya geliştirilebilecek yönlerimizi daha kolay bir şekilde çözümlenmeye çalışıyoruz belki de.

Çocuklar için ekran kullanımı iki üç saattir aslında; çok az geliyor olabilir. Şunu yapan çok fazla anne var, elbette hiç kullanmamak değil, ama kendisi rahat edebilmek adına, çocuğun eline telefon tutuşturan çok sayıda anne tanıyorum. Bunlar toplandığı zaman iki üç saatten fazla ediyor. Bu ciddi bir sıkıntı; çünkü bilişsel davranışa göre aslında model almak ve öğrenme üzerinden bir şeyleri bağımlılık haline getiriyoruz. Anne çocuğun eline bunu veriyorsa, çocuğun bağımlı olmaması mümkün değil zaten. Aynı zamanda şuna da bakmak lazım, eğer anne ve babanın çok uzun süre telefon ellerindeyse ve telefonla uğraşıyorlarsa, o zaman çocuklar da aynı hareketi yapacaktır. Anne baba kitap okuyorsa, çocuk da kitap okuyacaktır. Biz ne yapıyorsak, ne yersek oyuz diyoruz ya, biz ne yersek çocuğumuzda onu yiyor aslında gibi düşünmek lazım bu bağlamda. Şundan önemsiyorum, çocuklar kitaptan o kadar uzak kalmış durumdalar ki gerçekten, geçen seneydi galiba, yeğenime doğum gününde bir boyama kitabı almışlar ve bazı yerleri küçük ve boyaması için ekstra bir çaba sarf etmesi gerekiyor. Çocuk, o küçük yerleri büyütme çalışıyor eliyle, ekran gibi. Gerçekten onun bir kitap olduğunun ve büyüemeyeceğinin farkında bile değil. Bu çok ciddi bir anlamda, kişinin gerçeklik algısıyla oynamak demek

aslında, her şeyi ekran üzerinden varsayıyoruz. Belki çoğunuz da yapıyordur, artık çoğumuz e-kitap okuyoruz. Kitaba dokunmak, kitabı elinize almak; bu tip zevklerden mahrum bırakıcı bir şey bu ekran bağımlılığı. Eskiden kaset ve CD alırdık, şimdi Spotify'dan indiriyoruz. İşler çok değişiyor; tamamen sanal yaşıyoruz. Artık somut gerçeklik kaybolmaya başlıyor.

Şimdi şöyle kriterler var, aslında okul öncesi yaş grubunun, yani altı yaşa kadar çocukların günde otuz dakikayı geçmemesi lazım bu tür cihazlarla oynaması. Aksi takdirde düzenli hale gelirse, biz buna, “Bağımlı olma yolunda ilerliyor” diyebiliyoruz. Yine ilkokulda kırk beş dakika, ortaokul sonuna kadar bir saat ve lise çağında iki saat olarak belirlemiş uzmanlar. Oldukça az gözüксе de son derece yeterli olduğunu düşünebiliriz, eğer bunu alışkanlık haline getirebilirsek.

Oyun oynamaktan bahsettik. Şöyle bir sıkıntı da var burada, oyun oynamanın devamlılığı mecburiyet gibi. Bir oyuna başladığınız noktada ne oluyor, bir gün girmezseniz köyünüze birileri saldırabilir, bir gün gelmezseniz birisi sizi yağmalayabilir. Bu yüzden sürekli olarak kontrol etmek ve kişileri oyuna bağlamak üzerinden bir nevi edimsel koşullama dediğimiz düzenek üzerinden bu oyun mekanizmalarını kuruyorlar.

Risk altında olan grupların en önemlisi, dikkat eksikliği olan kişilerdir. Yani hiperaktivite bozukluğu, DEHB dediğimiz bozukluk gösteren kişiler. Bunun dışında yine sosyal fobikler, normal anlamda bir ilişki kuramayan kişiler, özellikle bu sosyal medya mecrasını ilişki kurmak adına veya arkadaş edinmek adına çok kullanıyorlar. Bunun dışında da eğer evde bir problem varsa, ailede bir bağımlılık varsa, o zaman yine teknoloji bağımlılığına kayabiliyor çocuk da.

Teknoloji bağımlılarının birçok kişide bazı patolojiler de görüyoruz. Anti-sosyal kişilik bozukluğu, kontrol bozukluğu, yani kendini kontrol edememe ve yine madde bağımlılığı kriterleri ile bir arada görülüyor çoğunlukla.

Biyolojik sebepleri var teknoloji bağımlısı olmanın. Bunların en önemlileri, bu diğer saydığımız bozuklukların dışında, depresif kişiliğe yakın olmak, ailedeki bağımlılık yatkınlığı veya aile düzeninin iyi çalışmaması. Çocuğun gerçek anlamda mutlu olmaması. Buna ek olarak da yeni yapılan adli-biyolojik araştırmalarda daha ziyade seratonin taşıyıcı kısa allergeninin bulunması ve dopamin ve seratonin azlığı

üzerinde durulmakta. Psikolojik sebepler derken, yine edimsel koşullanmadan bahsettik. Çoğunuz belki psikolojiye giriş dersleri almışsınızdır, klasik koşullanma ve edimsel koşullanmayı biliyor olabilirsiniz. Çok kısa iki örnekle açıklayalım. Candy Crush oynayan vardır aranızda. Ben de bütün oyunları oynayarak günümü geçiriyorum gibi bir görüntü sergilesem de, mesela Candy Crush'ı açtığımız zaman ilk başta bir uyarı gelir. “Bugün çok iyi görünüyorsun, çok zekisin” veya herhangi bir şey; şimdi bu şey, kendimizi kötü hissettiğimiz noktada oyunu açmamızı ve kendimizi iyi hissetmemizi sağlıyor. Aslında Candy Crush açmakla kendimizi güzel hissetmek arasında bir bağlantı yoktur. Bildiğimiz kadarıyla yok, ama her açtığımızda kendimizi daha iyi hissetmemizi sağlayacak ve bizim Candy Crush oynamamız artacaktır. Yine edimsel koşullanmadan bahsederken, kısıtlılığa bilinçli bir şeyden bahsediyoruz. Mesela oyun oynarken diyelim ki bir savaşta kazanmanız ve onun ganimetini ele geçirmeniz, işte bu da edimsel koşullanma, çünkü bir ödül almak üzere harekete geçiyor ve bunun ödülünü de alıyorsunuz, bunu yaptıkça bir keyif alıyorsunuz. **Keyif alınan davranış pekişir** demiştik. Yine savunma mekanizması olarak bağımlılık dediğim şey, kişinin mutsuzluğundan, kendini iyi hissetmemesinden ve sıkıntılarında bir nevi kaçacak bir alan ile toparlanmaya çalışmasıdır. Eğer kişide bağımlılık geliyorsa, mutlaka ailede ya da okulda ciddi problemler vardır. **Bağımlılık her zaman bir şeylerden kaçıştır.** Buna bağlı olarak da aslında saydığımız diğer özellikler, insan ilişkilerinde eksiklikler, ailelerde problemler ve davranışın görülmüş olması. Her zaman olumlu olursa eğer yaşanan duruma gelen tepki, o hal tekrarlanır; olumsuzsa, kaçıılır. İnsan doğası böyledir, hoşumuza giden şeyleri tekrarlar, hoşumuza gitmeyenden uzaklaşırız. Aynı şekilde bir oyun veya bir Facebook bizi pozitif olarak pekiştirdiği için biz ona yöneliyoruz. Bir gün birisi Facebook'ta fotoğrafımızın altına ciddi anlamda kötü bir şeyler yazsa ve sizi orada karalasa, hesabı kaparsınız; devam ettiremezsiniz. Tam olarak ödül mekanizması. En azından Facebook veya farklı bir sosyal medyaya girerken bu şekilde değerlendirilmek ve bu ipuçlarını yakalamak bağımlılığı önleme konusunda faydalı olabilir.

Çabuk ulaşılabilir, erişilebilir olduğunu biliyoruz. Bunun dışında daha ziyade maddi açıdan daha üst düzey gruplarda, sosyo-ekonomik seviyesi yüksek gruplarda teknoloji bağımlılığı daha fazla gözüküyor. Çünkü teknolojiye ulaşım daha fazla oluyor. Bunun dışında akran gruplarının birbirine etkisi çok önemli. Okulda birisi oynuyor ve birisi oynamıyorsa, o kişi o konunun dışında kalıyor. Mecburen ona dahil olabil-

mek adına o da oynamaya başlıyor. Bazı diziler için de geçerli olabilir. Mesela Survivor'u izlemediği için, konuşmaya dahil olamayan bir ergen danışanımın, Survivor izlemeye başladığını hatırlıyorum. Dahil olabilmek önemli, o zaman ne oluyor, o kişi mecburen o grubun veya o sitenin içerisine girmiş oluyor. Bunun dışında ebeveyn tutumlarının esnek veya çok kısıtlayıcı olması da aslında, yasaklanan şey çok tatlıdır biliyorsunuz, bu da olumlu ya da olumsuz etki yaratan bir süreçtir.

Teknoloji bağımlılığının sonucunda, sosyal ilişkileriniz bozuluyor. Kişiler arası duyarlılıklarda azalma oluyor. Kendimize ait başka bir sanal cennet kurmuş oluyoruz. Düşünce süreçlerimiz bozuluyor. Buna ek olarak bazı psikolojik belirtiler de var. Obsesif, depresif, kaygılı ve bazı şiddet oyunlarına baktığımız zaman, düşmanca hareketler içine giren bazı gençleri görmek mümkün.

Sosyal kaygı düzeyi artırıyor; çünkü kişi sosyal becerilerini, kullanmadığımız her şeyi kaybettiğimiz gibi sosyal becerileri de kullanmaya kullanmaya ya da internet üzerinden kısıtlı şekilde kullandığımızdan kaybediyoruz. Aynı zamanda kişinin öz güveninde düşüş ve çeşitli sırt, bilek üzerinde sağlık problemlerine sebep olabiliyor. Bunu önlemek için sadece bağımlı olarak bakıp, oraya yönelik bir şeyler yapmamak lazım. Kişinin niçin bağımlı olduğunun temelini inmek önemli. Tedavi yönteminin kişiye uygun olarak düzenlenmesi gerekir. Bireysel ya da grup danışmanlıkları burada çok işe yarayabilir. Aynı zamanda bazen davranışsal terapi yöntemleri de uygulanıyor. Daha temel olarak söylemek gerekirse, siz kendiniz için ne yapabilirsiniz diye düşünmek gerekirse; saat ve gün şeklinde kısıtlamalar getirmek gerekir internet kullanımına. Mesela, "Günde şu kadar saat internette olacağım" gibi. Sosyal medya hesaplarını geçici olarak kapatmak, yani hiçbir şeyiniz yok, üç gün Facebook yok, Instagram yok, nasıl geçecek o üç gün, deneyin, ona bir bakın. Bunun dışında yine klasik koşullanmaya bağlı bir yöntemde, aletin yani o teknolojik aletin yerini değiştirmek. Çünkü siz artık oraya oturduğunuz zaman o oyunun içerisine otomatikman girer hale geliyorsunuz. Çünkü bir şekilde orası size onu çağrıştırıyor. Yeni sosyal ödevler kazanmak önemli. Spor veya arkadaş ortamları, sosyal medya kullanımına olan ilgiyi azaltıyor. Tabii ailenin desteği çok önemli her şeyde olduğu gibi.

En son olarak şu bağımlılık döngüsüne bir dakika dikkatinizi çekmek istiyorum. Önce, "Belki kullanabilirim" diye bir şeye yaklaşmak; bu sadece teknoloji için değil

bütün bağımlılıklar için geçerli, aslında korku var, ama merak da var aynı zamanda. Bilmediğimiz şeyi merak ederiz. Başkalarının anlattığı şeyi merak ederiz. Tecrübe etmek isteriz. İlk başta başlıyoruz, bir kereden bir şey çıkmaz, bir tane içeyim ne olacak. Daha sonra bir pişmanlık duygusu gelir: “Bir daha asla yapmamalıyım.” Sonrasında bu tatlı gelmeye başlar, “Ben bağımlı olmam, istersem bırakırım” noktasına gidebiliriz, ama en son olarak baktığınızda bir yerden sonra öyle bir içine alır ki bu bağımlılık, kendine öyle bir çeker ki kişiyi, “Çok geç, bunu artık bırakmam” durumuna geliriz. Ta ki sağlık problemleri başlayana kadar. Sağlık problemleri başladığı noktada ise, “Bırakmak zorundayım artık” durumuna düşeriz. Şöyle bir araştırmadan bahsedeyim size; sigara tiryakilerinin çok olduğu bir topluluğa bir afiş asılmış sigaranın zararlarını anlatan. Daha sonra sigaranın zararlarını gören kişinin daha az içmesini bekleriz değil mi? Ama tamamen artmış. Çünkü aslında kişi bir şeyi bırakmak istediği noktada daha da onun içine düşüyor. Çünkü strese giriyor, strese girdikçe bağımlılıkla baş etmeye çalışıyor. Bu yüzden bu noktalarda psikolojik destek almak çok önemli. “Artık bırakacağım” dediğimiz noktadan sonra, “Evet, bıraktım bir daha da asla başlamam” diyoruz. Bu noktayı sürdürebilmek çok önemli. Eğer sürdüremezsek bir kereden bir şey olmaz diye devam edip, sigarayı bırakıp defalarca başlayan muhtemelen sizin arkadaşlarınız ve tanıdıklarınız da vardır. Yine aynı bağımlılık döngüsünün içine bu şekilde giriyoruz. Benim söyleyeceklerim bu kadar. Teşekkür ederim dinlediğiniz için.

Dr. Öğr. Üyesi Şevket AYZAZ

Funda Hocamıza çok teşekkür ediyoruz. Kendisi bize bağımlılığın bir hastalık olduğunu ve kişinin kendi kontrolünü kaybettiğini gayet güzel açıkladılar. Çeşitli nedenlerden kaynaklandığını, kimyasal ve evrensel, çok güzel bir şey söyledi, “Her şeyin aşırısı zararlıdır, sağlığın bile” dedi. Sağlığa fazla düşkün olmak bile zararlıdır. Zaman zamana insan kendini ödüllendirmeli. İsteddiği şeyi yapabilmeli. Çünkü istediği şeyi yapamamaya çalışmak, ayrı bir süreç olgusudur. Zaman zaman, ama her şeyi ölçülü olmalı. “Ekmek yeme” diyorlar, ekmek de yararlıdır, ondan da ye, ama çok yeme.

0-18 yaş arasındaki bağımlılığı gayet güzel açıkladılar. İnsanların onaylanmaya ihtiyacı var. Buradan da kaynaklanabiliyor. Sınır çok önemli, sınırın çok dar olması ve ruh halinde değişiklik, çatışmacı olması, insanların artık yavaş yavaş bu sınırdan

içeri girdiğini gösteriyor. Bu bağımlılığa baktığımız zaman, kumar ve cinsellik gibi alışmış bağımlılıkların yan etkileri olduğunu görüyoruz. Sosyal medya kullanım bağımlılığının, esasında bir şeylerden kaçış olduğunu, ailenizin size ilgilerinin az olmasından dolayı vesaire bu kaçış, ama bir kurtuluş değil, Bağımlılığın insanları daha kötü bir duruma düşürebileceğini de unutmamız gerekiyor. Funda Hocama çok teşekkür ederim, çok sağ olun. Şimdi İsmet KAHİYE'yi davet ediyorum. İsmet Bey buyurun.

İsmet KAHİYE

Adli Bilişim ve Bilgi Güvenliği Uzmanı

Herkese merhaba, hızlı bir şekilde anlatacağım. Ben hızlı bir şekilde, bağımlı olup olmadığını test etmek istiyorum. iPhone kullanan kaç kişi var? iPhone kullanan arkadaşlar, ayarlar sekmesinden pil ömrüne bakabilir mi? Test yapmış olacağız. Testin sonucunda Twitter, Instagram, WhatsApp ve Facebook varsa siz bir bağımlısunuz. Hızlı bir şekilde tedavi görmemiz lazım. Bakıyor mu herkes? Olmayan var mı? Dört tane saydığım, sosyal medya platformu olmayan var mı? Şimdi hızlı bir şekilde birkaç tane video izletip, sizin uyanmanızı sağlayacağım; çünkü yorulduğunuzu görüyorum. Gördüğünüz gibi, sonuçta sosyal medyaya vermiş olduğunuz bilgilerin sonucunda, birçok istihbarat birimleri veya birçok gizli servisler bu konuyla ilgili uluslararası pazarda, sizin bilgilerinizi, bizim ülkemize ait olan bilgileri toplamış oluyor. Siz bunların hepsini farkında olmadan veriyorsunuz, verdiğinizde de birçok insan yani düşünün WhatsApp'dan o az önce pil ömrüne baktığımızda en çok kullanılan uygulamalardan biri WhatsApp'dır. WhatsApp'ın hiç bir sunucusu, hiçbir reklamı, hiçbir geliri olmadığı halde bu kadar iletişimi nasıl sağlıyor? Mutlaka bu bilgileri istihbarat birimlerine, mutlaka başka birimlerine veriyordur. O yüzden bunu göz önünde bulundurmanız lazım. Bizim kendi uygulamalarımız varsa, onları kullanmamız tavsiye edilir.

İsmet KAHİYE

Bunun haricinde yine çok hızlı, uyarıcı, bilgi güvenliği anlamında birkaç daha video var. Aslında sunumun içeriği daha farklıydı, zaman darlığından içeriği biraz daha videolarla hareketlendirelim dedik. Şimdi bu konuyla ilgili birçok slayt hazırlamıştık dediğimiz gibi, teknik olan, ama oldukça uzun olacak o yüzden daha kısa, hızlı bir şekilde toplamak amacıyla ben Engin Beye veriyorum şimdi. Engin Bey bu konuyla ilgili sizi bilgilendirecektir.

Engin PURCU

Sosyal Medya Uzmanı

Arkadaşlar merhaba. Ben İstanbul Siber Suçlarla Mücadele Müdürlüğünde çalışıyorum. Az önce perdenin arka tarafında çalışan maskeli arkadaşlar vardı ya, işte sosyal medya hesaplarınızı kontrol eden ben onlardan birisiyim, sadece maske takmıyorum çalışırken. İşim sosyal medyada takip ve analiz yapmak. Açılan sahte hesaplarla ilgili, hesabın gerçek olup olmadığının tespitinin yapılmasıyla ilgili çalışmalar yapıyoruz. Bunun haricinde ilkokul, ortaokul ve liselere de gidip sosyal medya kullanımı ve güvenli internet kullanımıyla ilgili sunumlar yapıyoruz. Birisi de bu size gösterdiğimiz video ve slaytlar.

Sol üst köşede gördüğünüz resim, gerçekten dünya üzerinde böyle alanlar oluşturulmuş durumda. Youtube'u ben normalde çok kullanıyorum, komik videolar için. Sol tarafta gördüğünüz alanda mobil cihaz kullanmak yasak, sağ tarafta gördüğünüz alanda da mobil cihaz kullanmak serbest. Sağ tarafta herhangi bir tabela, ağaç ya da takılıp düşebileceğiniz hiçbir sorun olmazken, diğerleri sol tarafta oluyor. Bazı insanlar takılıp havuza düşebiliyor, takılıp ağaca kendisini vurabiliyor, tabelaya vurabiliyor. Diğer sunumu da açacağım. Çok sıkmadan devam edeyim hemen.

İnternet ya da mobil cihaz kullanımı, tablet de olabilir, iki yaşına kadar düşmüş durumda. İnsanlar genelde şunu yapıyor, kendine özel alanlar açmak ya da zaman oluşturmak için çocuğun eline tablet ya da telefon veriyor. Oyun oynatmak ya da video izletmeye çalışıyorlar. Bizim veliler ya da öğretmenlerden özellikle ricamız, **Youtube izlerken kesinlikle ve kesinlikle otomatik oynat seçeneğinin aktif olmaması gerekiyor**; çünkü yararlı çizgi filmler izlerken, **birden bire vurdulu kırdılı ya da kanlı bıçaklı videolara geçiş yapılabilir**. Bunu söylemekte fayda var, yapmış olduğunuz hiçbir paylaşım (özellikle siber zorbalık adı altında bu durumu anlatıyoruz), arkadaşınız hakkında yapmış olduğunuz resim, video ya da yazılı paylaşım olabilir, yaptığınız cihazlar üzerinden kesinlikle silinmez. Özel uygulama ya da özel cihazlarla kesinlikle ve kesinlikle tekrardan geri getirilip kullanılabilir duruma getiriliyor.

Engin PURCU

Eğer etrafınızda varsa, özellikle ortaokul ve lise çağındaki arkadaşlara söylüyoruz, kendine yapıldığı zaman hoşlanmayacağı paylaşımı, arkadaşınıza veya sosyal medyanın herhangi bir kullanıcıasına yapmayın. Burası çok önemli. Neden önemli? Şundan önemli, ben aynı zamanda bankalar arası kart merkezinde görevliyim. Şimdi orada birçok farklı kişilerle bu konuda ve insan kaynakları departmanlarıyla görüşüyoruz; çünkü artık gelmiş olduğunuz ve yapmış olduğunuz bütün aktiviteler bir şekilde notlarla kaydedildiği için, yarın siz buradan mezun olduğunuzda kariyer planlamaları yaptığınız zaman, artık insanlar “Social Network” anlamında sosyal medyanızı araştırmaya başlıyor ve ilk yaptıkları iş Google’da adınızı soyadınızı yazmak. Burada da gördüğünüz gibi adınızı soyadınızı yazarak sosyal medyadaki bütün aktiviteleriniz, yapmış olduğunuz, geçmişte yapmış olduğunuz bir aktivite ileride kariyerinize bir engel olabilir. O yüzden bunlara da dikkat etmemiz gerekir.

Bir de panelimizin başında sormuştuk. Sosyal medya kullanmayan tek arkadaş haricindeki arkadaşlar için söylüyorum, iki farklı doğrulama nedir? Bilmeyenler varsa anlatayım. Tüm sosyal medya platformlarında arkadaşlar, kullanıcı adı ve şifreyi girdikten sonra ya da mobil için içine girdikten sonra, tanınmayan bir cihazdan erişim olursa, hesabınıza iki farklı bir doğrulama kullanarak cep telefonunuza bir onaylama mesajı gelir. Bu onaylama mesajı geldiği sürece, yüzde doksan dokuz nokta dokuz, herhangi birimizin hesabı çalınmaz arkadaşlar. Ayrı bir bilgi de, sosyal medya hesaplarınız bir e-posta adresine ya da bir telefon numarasına tanımlı olur. Genelimiz e-posta adresine tanımlıdır. Kullanmadığımız e-posta adreslerinize kesinlikle sosyal medya hesabı tanımlamayın. Daha sonra kullanmadığınız e-posta adresi, kullandığınız e-posta sunucuları tarafından, başkaları tarafından alınabilir, Koşul getirilip hesabınız bu şekilde de çalınabiliyor. Bunun çokça örnekleriyle karşılaşılıyor arkadaşlar. Burada da özellikle şu videoyu izlemenizi istiyorum.

Arkadaşlar burada gülüyorsunuz, ama birçoğunuzun etrafında aslında fark etmesek bile bu tarz insanlar var. Mesela tanımadığı insanların fotoğraflarını ya da eski arkadaşların fotoğraflarını karıştıran var mıdır bilmiyorum, ama genellikle merak duygusundan dolayı. Stolk diye bir terim çıktı. İnsanları stolkluyorlar.

Suç aşamasından birkaç şey paylaşacağım. Normalde yapılan eylemler, sanal ortamda olsa da, bunun bir karşılığı var. Suç sanalda da olsa, yaşadığımız günlük hayatımızda da olsa, karşısında cezai yaptırımını olabilen şeyler var. Örnek veriyorum,

oyun oynayan arkadaşlar için Metin'den tutun tüm oyunlara kadar, bazı insanlar bunlara çok farklı zaman harcıyor, bunun karşılığında bir karakter oluşturuyorlar ve bu karakteri farklı yöntemlerle ele geçiren insanlar oluyor. Karakter çalmanın ülkemizde de cezai sorumlulukları var arkadaşlar. Yedi yıl hapis cezası ile cezalandırılmış. Hakarete ise maddi cezalara çarptırılıyor. Burada da az önce bahsettiğim gibi iki farklı uygulamanın Facebook Account nasıl yapıldığını gösteriyor. Bilmeyenler, arama motoruna ya da Youtube'a yazdıkları zaman da çıkar. Ekstradan sormak istediğiniz bir şey olursa zaten çıkışta da görüşebiliriz. Bunlar sizin için değil, ama genel itibariyle sizin için söyleyeceğim şunlar olabilir; kesinlikle ve kesinlikle tanımadığınız insanları sosyal medya hesaplarınıza eklemeyin, takip etmelerini engelleyin, paylaşımlarınızı herkese açık olarak yapmayın. Yaptığınız paylaşımları alıp başka yerlerde, farklı platformlarda paylaşıp, sizin adınıza dolandırıcılık ya da farklı eylemlerde kullanabilirler.

Bunun haricinde diğer slayta geçiyorum. Buradan da birkaç bir şeyden bahsedeceğim. Teknoloji bağımlılığını hocam anlattı size. Arkadaşlar özellikle sosyal medya ve internet kullanımıyla ilgili, sağ tarafta görmüş olduğunuz bu ekran görüntüsü şu fil, ben genelde bunu çok kullanıyorum. Trafikğin en az yoğun olduğu yer neredeyse oraya gitmeye çalışıyorum. Malum İstanbul'da trafik çok. İsmet abinin bahsettiği gibi bizde WhatsApp, WhatsApp grubu çok. Sürekli bildirim geliyor, kontrol etmemiz gerekiyor. Arkadaşlar Facebook'la ilgili görsel çok hoşuma gitti, ondan koydum. **Sosyal medya, internet dünyasına girişin olduğu, ancak çıkışın olmadığı bir yapıya dönüşmüş durumda.** Kullanmış olduğunuz GSM operatörleri özellikle ve özellikle akşam sekizden sabah sekize gibi internet ve konuşma paketlerinin ücretsiz olduğu hediyeler dağıtıyor. Bu aslında çok iyi niyetli bir durum değil, çünkü şu anda internetin tek rakibi, sizin uykuda olmanız. Uykuda olduğunuz sürece interneti kullanmıyorsunuz. Sizi uyutmamaya çalışılıyor. Sizin hakkınızda daha çok bilgi toplamaya çalışıyor. Örnek verecek olursak arama motorunda yaptığımız herhangi bir arama ya da okumuş olduğunuz herhangi bir makale veya girmiş olduğunuz herhangi bir internet siteleriyle ilgili size mutlaka ve mutlaka ilginizi çekebilecek reklamlar gösteriyorlar. Bu reklamlarla da sizin daha çok tüketim yapmanızı, daha çok harcama yapmanızı ve daha çok internette kalmanızı sağlıyorlar. Sosyal medya bağımlılığıyla ilgili bir videomuz vardı. Televizyon, internet ve bilgisayar kullanımı ile ilgili, dünya çapında kabul gören bir kurum var. Bu kurum dünyadaki ülkelerin,

kıtaların ya da kurumların internet, sosyal medya ve mobil cihazı kullanımı ile ilgili istatistikler tutuyor. 2017 yılına ait dünyadaki istatistiklere baktığımızda, yaklaşık iki buçuk milyar kişinin, mobil cihazlarda aktif olarak sosyal medya hesaplarını kullandığı gözüküyor. 3 milyar 700 bin kişinin internet kullanım usulü, ülkemize geldiğimizde de ülkemizde internet kullanan, kırk sekiz milyon kişi, kırk iki milyon kişinin de aktif olarak sosyal medya hesabı kullanıyor. Bu oldukça yoğun bir rakam, tabii bunlara sahte hesapları eklemiyoruz. Bilgisayar kullanımında da dünya standartlarının üzerine çıkmış durumdayız. Bilgisayar üzerinden, altı saat kırk altı dakika günlük süre harcıyoruz, belki bazı arkadaşlarımız bu kadar uyumuyordur, ama müthiş bir şekilde bağımlı hale oluyoruz.

İnterneti ne amaçla kullanmamız gerektiğine bakarsak; herhalde buradakilerin haricinde, araştırma, ders, bilgi paylaşımı, haber, müzik, oyun ve sohbet haricinde kullanan var mı bilmiyorum. Siber güvenlik kısmında, siber güvenlik kurum veya kişisel olarak değişiyor, ama siber güvenlik kritik öneme sahip. Operasyonel ya da durumların başkaları tarafından ele geçirilememesi, bilgilerin gizli kalmasıyla alakalı bazı terimler geliştirdi. Temel olarak devlet veya kişilerin bilgilerini gizlemek üzerine kurulmuş bir olgudur. Siber güvenlik ile ilgili bazı yanlış yaklaşımlar var, örnek verecek olursak, “Benim virüs koruma programım var, bundan dolayı beni korur” dersek, bir flashbellek taktığımız zaman, eğer güncel değilse virüs programınız veya işletim sisteminiz, zararlı yazılım bırakmasına neden olur. “Verilerin kopyasını alıyorum, güvendedim” diyor. Bilmiyorum içinizde mağdur olan ya da tanıdığı olan var mı? Çağımızın büyük bir sorunu spam maillerle özellikle bilgisayarınızdaki tüm verileri şifreliyor ve sizden dijital para ya da normal para isteyerek bu şifrenin açılmasını sağlıyorlar. “Kurumumuzda güvenli duvar var” deniyor, ancak güvenli duvarlara da genelde milyon dolarlar verilerek alınan bazı cihazlar olmasına rağmen, çok da fazla eğitim almamış ya da bu işi bilmeyen insanlar başına oturtulduğunda, ayarları çok fazla değiştiremedikleri için işe yaramıyor. Bunlara güvenerek aslında çok güvendediyiz ya da ben kendi güvenliğimi alıyorumdan ziyade kişilerin kendi güvenliğini alması gerekiyor. Bundan birkaç ay önce milli yazılım PTT Yazılım olarak PTT Messenger uygulamasını duyurdu BTK. Daha Android ya da Apple marketlere konmadan, bir milyon kişi tarafından indirildi. İndirilen uygulama bahsedilen uygulama değildi, başka başka uygulamalar indirdi insanlar. Çok fazla kontrol etmedi. Burada dikkat edilmesi gereken, yayıncının kim olduğu,

kaynağının nereden geldiği ve kaç kişi tarafından indirildiği gibi bazı küçük kriterlere dikkat ettiğimizde, aslında çok fazla yanlış uygulama indirmemiş oluruz. Siber güvenlikte özellikle bireyler, kurumlar ve devletlerle ilgili, bundan yaklaşık iki yıl önce “TR” uzantılı sitelere saldırı oldu. İnsanlar banka bilgilerini ve kredi kartını kullanamaz hale geldiler birkaç gün. Bu durumla karşılaşmamak için siber güvenliğin kesinlikle devlet boyutunda ele alınması gerekiyor. Şu anda 2016-2019 yıllarına ait siber güvenlikle ilgili devletimizin bazı stratejileri var. İsteyenler internette bunları inceleyebilir. Aslında üç yıllık planlar, şahsım adına düşünersek çok uzun süre yıllık planlar yapılması lazım ki siber alanında her yıl üzerine en az iki koyarak katlanan bir teknolojik gelişmeler yaşanıyor.

Teknolojik gelişmelerle birlikte zafiyetler ortaya çıkıyor. Geçen gün çıkan zafiyette, ABD'nin bazı ekran kartlarını dinleyebildiğini öğrendik. ABD'nin güvenlik ajansının. Bunlarla ilgili ABD şöyle bir yöntem izliyor, teknolojik olarak **ABD'liler** normalde dünyaya liderlik ettiğinden dolayı, kriptolojik algoritmalar olsun ve yeni çıkan teknolojiler olsun, **kendilerinin erişemediği hiçbir teknolojiye onay vermiyorlar**, mutlaka kendilerinin erişebileceği sistemleri geliştiriyorlar. Malum FBI'ın Apple ile ilgili mahkemelik oldu. Kazan kazan formülüyle ben FBI olarak insanların kişisel bilgilerine saygılıyım Apple'dan bu bilgileri istiyorum dedi. Apple'da ben o kadar güvenliyim ki FBI bu bilgileri bana sormadan alamıyor dedi ama arka planda da bu bilgileri birbirleriyle paylaştılar tabii. Biz sadece bunun insanların kişisel bilgilerini saygılılar, bunlara kesinlikle ve kesinlikle dikkat ediyorlar diyoruz ama öyle değil. Hepimizi takip ediyorlar arkadaşlar. Siber Güvenlikle ilgili bir bilişim sistemi ile yapılan saldırıları ya da bir bilişim sistemini hedef alan saldırılar olarak siber suçları tanımlayabiliriz arkadaşlar. Siber suçlar Avrupa Konseyi sözleşmesinde de bir tanım yapmış; bilgisayar verilerinin gizliliği, çocuk pornosu, telif haklarıyla ilgili suçlar diye bir kaç kategoriye ayırmışlar. Siber terörizm belli politik amaçlara ulaşmak için yürütülen sistemler aracılığıyla özellikle devletin bilgilerinin paylaşılmasını, bundan yine iki üç yıl önce çok rahat durmayan RedHack Hack grubu vardır. Türkiye'de anonim tarafından desteklenen. Özellikle devlet kurumlarına siber saldırılar gerçekleştirerek birilerini ifşa etmeye çalışıyorlardı yalan yanlış bilgileri. Bunun amacı devleti toplum karşısında küçük duruma düşürme, zor duruma düşürmekti. Sizi çok fazla sıkmak istemiyorum. Buraya web sitesini koyuyorum, kontrol etmek isteyen arkadaşlar dünyada olağan dışı IP trafiğinin

yaşandığı, aslında saldırıların gerçekleştiği reel olarak takip edilebilir bazı siteler var arkadaşlar.

Konuşmacılar

Son birkaç konudan daha bahsedeceğim. Size geleceğin teknolojisi olarak adlandırabileceğimiz nesnelerin interneti ile ilgili bir kaç şey anlatmak istiyorum. Normalde şu anda IP versiyon 4'ü kullanıyoruz IP versiyon 4'de dağıtılabilecek IP miktarı tamamıyla dağıtılmış durumda artık IP'leri kiralayıp havuzdan ya da farklı teknolojiler ile çoğaltmaya çalışıyoruz. IP versiyon 6'ya geçişiyle birlikte evde kullanmış olduğunuz bilgisayar, televizyon, klima, buzdolabı, ütü aklınıza ne gelebiliyorsa internete bağlanabilecek. Yumurtanın bittiğini size haber verebilecek teknolojiler geliyor. Giyilebilir teknolojiler bu konunun üzerinde büyük bir pazar haline gelmek zorunda.

Arkadaşlar devlet destekli siber saldırılara örnek verecek olursak, İran'da nükleer geliştirme santraline yapılan saldırı. Estonya'da gene bu şekilde oldu hatta yaklaşık iki yıl önce Rusya ile Ukrayna arasında gerçekleştirilen bu toprak alma olayında Rusya Ukrayna'nın tüm kritik alt yapılarını kitledi. Bu da örnek verilebilir. Bizim siber güvenlik ile anlatacaklarımız bundan ibaret. Eğer sorunuz varsa yanıtlayabiliriz. Teşekkür ederim.

KÜRESEL BİR SORUN: ÇOCUK İSTİSMARI PANELİ

Moderatör

Dr. Öğr. Üyesi Şevket AYAZ

Ulusal Güvenlik ve Strateji Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü

Sunuçu

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAZAN

PANELİSTLER

Medyada Çocuk İstismarı

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAZAN

Ulusal Güvenlik ve Strateji Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdür Yardımcısı

Reklamlarda Çocuklarda İstismarı

Pınar CANBAZ

Reklamcı

Psikolojik Boyutları ile

Çocuk İstismarı

Funda Kıvrıkoğlu Yalçınkaya

Uzman Psikolog

Çocuk ve Suç

Faik Ozan Karadağ

İstanbul İl Emniyet Müdür Yardımcısı

Hukuki Boyutları İle

Çocuk İstismarı

Elçin Cemre Şencan

Avukat

USAM
ULUSAL GÜVENLİK VE STRATEJİ
UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

7 Mayıs 2018

Saat: 11:00

D Blok Mavi Salon

ÇOCUK İSTİSMARCILIĞI

Dr. Öğr. Üyesi Şevket AYZAZ

İstanbul Aydın Üniversitesi Ulusal Güvenlik ve Stratejik Araştırmalar Merkezi Müdürü

Sayın Akademisyenler, Sevgili Öğrenciler, bugün, tüm dünyada önemli bir sorun olan çocuk istismarı konusunu ele alıp, değişik yönleri ile incelemeye çalışacağız. Konu ile ilgili çok değerli uzman arkadaşlarımız aramızda bulunmaktadır.

Sevgili Öğrenciler, sizlerin burada bulunması, aldığınız eğitimin bir parçasıdır. Değerli uzmanların görüşleri sizlere yeni bilgiler kazandıracaktır. Bu bakımdan dikkatlice dinleyip, yeni bilgi ve kavramları öğrenmeye çalışınız.

Dr. Öğr. Üyesi Şevket AYZAZ

Çocuk istismarı ve ihmali; ana, baba ya da bakıcı gibi bir erişkin tarafından çocuğa yöneltilen, uygunsuz, hasar verici, çocuğun gelişimini engelleyen ya da kısıtlayan eylem ve eylemsizliklerdir.

Dünya Sağlık Örgütü çocuk istismarını, “Bir yetişkin veya devlet tarafından, bile-rek veya bilmeyerek yapılan ve çocuğun sağlığını, fiziksel ve psiko-sosyal gelişimi-ni olumsuz yönde etkileyen davranışlar” olarak tanımlamaktadır. Çocuk istismarı; ihmal, duygusal, fiziksel ve cinsel istismar olmak üzere dört grupta sınıflanmaktadır. Bu eylem ya da eylemsizliklerin sonucu olarak çocuğun fiziksel, ruhsal, cinsel ya da sosyal açıdan zarar görmesi, sağlığının tehlikeye girmesi söz konusudur.

İstismar ve ihmalin bu farklı şekilleri yalnız aileleri değil, toplumu, sosyal kuruluş-ları, yasal sistemleri, eğitim sistemini ve iş alanlarını da etkileyen çok önemli bir sorundur. Çocukların tamamı her semtte, her toplumda, her ülkede ve dünyanın her yerinde, istismara maruz kalabilirler.

Son yıllarda çocuk istismarı ve ihmali giderek artmaktadır. İngiltere’de haftada dört, ABD’de ise günde üç çocuk, çocuk istismarı ve ihmali nedeniyle ölmekte, 4 yaş altında her bin çocuktan biri fiziksel istismara uğramaktadır.

Çocuk istismarı oranı dünyada %1 ila %10 arasında değişirken, ülkemizde bu rakam %10 ila %53 arasındadır. Duygusal istismar %78; fiziksel istismar %24; cinsel istis-mar ise % 9 oranında olduğu bulunmuştur. İstismara maruz kalan çocukların %70’i, 2-10 yaş arasındadır (Sevil Yavuz Psikoloji Enstitüsü).

İhmal, duygusal, fiziksel istismar ve cinsel istismar çeşitleri; taciz, tecavüz, ensest, çocuğun ruhsal dünyasında tamiri imkânsız yaralar açmakta, çocuğun gelişimi en üst düzeyde tamamlamasını, potansiyelini gerçekleştirmesini önlemektedir.

Çocuk istismarı sebeplerinin arasında aile içi şiddet ve mutsuz evlilik, sosyo-ekono-mik durumun düşük olması, üvey anne-baba, geleneksel aile yapısında fiziksel ce-zanın kabulü gibi nedenler sıralanabilir. Anne-babalarda ilaç veya alkol bağımlılığı ile psikotik sorunların varlığı ise istismar riskini artırmaktadır.

Dört yaş altında her yirmi çocuktan birinin mutlaka istismara maruz kaldığını gör-mekteyiz. Özellikle bu Avrupa ülkelerinde yüzde bir ile on arasında değişirken biz-de yüzde onun üzerindedir. Neden böyle oluyor? Ailelerin düşkünlüğü olmaması, göstermesi gereken sevgide eksiklik, anne ve babanın ayrı olması veya bir takım bağımlılıklar nedeniyle maalesef bu durumlar olabilmektedir. Şimdi aramızda çok

değerli uzmanlarımız var. Arkadaşlarımız çocuk istismarını değişik boyutlarıyla sizlere anlatacaklar. Konuşma süremiz on beş dakikadır. Lütfen buna bağlı kalmaya çalışalım; çünkü bugün çok konuşmacımız var. İlk sözü medya boyutundan başlatacağım ve Hüseyin KAZAN bize çok kısa bir şekilde, **medyada çocuk istismarı** konusunu açıklayacaklar. Buyurun Hüseyin Bey söz sizin.

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAZAN

Arkadaşlar medyada çocuk istismarını anlatacağım. Çok görsel. Medya demek, görsel demek. Sayfalarca yazıyla anlatabildiğiniz birçok şeyi tek bir fotoğrafla anlatabilirsiniz. Aylan bebek hikâyemiz vardı. Bütün dünyanın odak noktası haline gelmişti. Birçok uluslararası zirveden çok daha fazla etkili olmuştur. Bu yüzden ben de bugünkü sunumumu tamamen fotoğraflar üzerine kurgulayacağım. Aslında bugün bahsedeceğim birçok şey, yabancı olmayacağınız şeyler. Özellikle seçtiğim çok çarpıcı örnekler var. Fakat bir de istismar boyutuyla göstereceğim şeyler, odaklanırsak eğer gerçekten durumun vahim olduğunu göreceksiniz. Sunumumun çok büyük bir kısmını, sosyal medya bölümüne ayırdım. Aranızda sosyal medya kullanmayan, herhalde yok gibidir. Var mı aranızda, “Hiç sosyal medyaya bulaşmadım, hiçbir sosyal medya hesabım yok” diyen? Bir kişi var. Tebrik ediyoruz. Bulaşmayın. Kullanmayalım, demiyorum ama bilinçli olarak kullanalım.

Şimdi çarpıcı birkaç örnekle birlikte bakalım. Diğer arkadaşlarım bahsedecekler, özellikle hukuki boyutuna değinecekler, ama ben sadece istismar kavramını aldım. İstismar nedir? Sadece cinsel istismar mıdır? Aslında buna cevap vermek maksadıyla Dünya Sağlık Örgütünün tanımını aldım. Dünya Sağlık Örgütünün istismar tanımında, burada yetişkinler kabul edip etmesin, çocuğun gördüğü muamelenin istismar olup olmadığının bilincine varsın veya varmasın, **çocuğun gördüğü her şey bir çeşit istismardır**. Çocuğun psikolojisinin olumsuz etkilenmesi, fiziksel temaslar, istemediği derecede bulunması, herhangi bir cinsel istismara maruz kalması, şiddete maruz bırakılması, bunların her birisi birer istismar unsurudur. Aslında olay görüldüğünden çok daha tehlikeli boyuttadır.

Bu resimde ekranın karşısında çocuk var. Ekran, sadece bir televizyon ekranı değil, cep telefonu bir ekran, bilgisayarlar birer ekran, önünüze gelebilecek her şey birer ekrandır. Her şeye bir ekran boyutuyla bakıyoruz. Bu ekranın arkasında neler var? Öncelikle fotoğraflara dikkatlice bakmanızı rica ediyorum. Burada gördüğünüz fo-

toğraflarda, neden bunları özellikle seçtim? Çünkü çocuklar televizyonu aynı bu resimdeki gibi seyrediyor. Televizyon seyredirken ya da bilgisayara bakarken aynı bu şekilde seyrediyor. Ve bu şekilde seyrettiği için doğal olarak bütün dikkati onun üzerinde oluyor. O yüzden karşılaştığı tablodaki seyrettiği şiddet görüntüleri, seyrettiği cinsel istismar görüntüleri, bizzat onun zihninde olumsuz yaralar açabiliyor.

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAZAN

Çocuk gördüğünü kopyalamaz. Çocuk gördüğünü büyüterek kopyalar. Yani çocuğun zihninde gördüğünden çok daha fazlası yer eder. Olaya biraz bu açıdan bakmamız lazım.

Şu an gördüğünüz fotoğrafta, yine bilinçli olarak seçtiğim fotoğraflardan bir tanesi, şurada bir çocuk var. Çocuk sandalyesinin üzerine oturmuş ve karşısında bir ekran var. Evlerde çok sıkça rastladığımız görüntüler arasında gelir bu. Özellikle çocuklar reklam seyretmeyi çok fazla severler. Çocukların hareketli görüntülere karşı ilgileri fazladır. Bu yüzden saatlerce oturup televizyon seyredebilirler. Birincisi annelerin yaptığı en fazla şeylerden biri budur. Çocuk nasıl olsa çok seviyor televizyon izlemeyi, o televizyon izlerken ben de işlerimi yapayım. Çocuk o anda, önüne gelebilecek bütün risklere, bütün şiddet görüntülerine, bütün istismar görüntülerine bizzat şahit

oluyor. Bizler de daha sonra şöyle serzenişlerde bulunuyoruz: “Çocuk gördüğü her şeyi istiyor.” Markete gittiğinizde, teknoloji marketine soktuğunuzda çocuk zımba alabilir, delgeç alabilir, bahçe hortumu alabilir; kısacası aklınıza gelebilecek her şeyi alabilir. Neden? Çünkü televizyonda seyrettiği her şeyin onun için gerekli bir şey olduğunu düşünüyor ve yanında oturan anne ve baba onunla ilgili bir açıklama yapmadığı için, çocuk onun ne demek olduğunu bilmediğinden, gerekli olduğunu düşünüyor. İstedığı şeyler alındığında kendini yeterli, alınmadığında ise yetersiz hissediyor. Bunun da altını çizmiş olalım.

Peki, ekran karşısında çocuk var dedik. Çocuğun karşısında ne var? Biraz da onların altını çizelim. Burada belli başlı çocuğu birinci dereceden etkileyen temel faktörler var. İlk faktörümüz internet. İnternette kapıyı açıyoruz, sonra devam ediyorum. İkinci faktörümüz Facebook, üçüncü faktörümüz Twitter, dördüncü faktörümüz Instagram, beşinci faktörümüz YouTube, altıncı faktörümüz gazeteler, yedinci faktörümüz televizyonlar ve sekizinci faktörümüz de oyunlar. Bundan sonraki slaytta her birisi için iki çarpıcı örnek verip geçeceğim. Bu örnekler aslında fotoğrafın genelini çekmek için yeterli örnekler.

Önce internette başlayalım, Çocuk internetin bulunduğu bir ortama girdiğinde hemen her şey ile karşılaşabiliyor. Aklınıza gelebilecek bütün istismar ve terörden tutun, cinsel suçlara kadar her türlü bilgi ve belge önünde. Burada gördüğünüz, özellikle internet sitelerini de aldım. Bu gördüğünüz fotoğrafı TV8’in medya grubunun acunn.com sitesinden aldım. Bu fotoğraf IŞİD’in kafa kesme görüntüleri. Bizzat kendi internet sitesinden aldım. Burada linki var, çok rahat bir şekilde canlı canlı bu görüntülere ulaşabilirsiniz. Gördüğünüz gibi hiçbir filtreleme ya da herhangi bir önlem yok. Daha önce 1990’larda Irak Savaşında da aynı görüntüler meydana geldi. Oradaki görüntülerde de çocuklar benzerlerini evde kendi akranlarına karşı uygulamaya başladılar. İkinci görüntümüz yine ulusal bir örnek, milliyet.com.tr’nin sitesinden aldığım bir örnek. Filtresiz, videosu da var. Girip çok rahat izleyebilirsiniz. Yine İngiliz bir askerin IŞİD tarafından kafasının kesilme görüntüleri. Bu görüntülere çocuklar çok rahat bir şekilde ulaşabiliyorlar.

İşin diğer kısmı, sosyal medya kısmı. Sosyal medya kısmına ayrı bir parantez açmak lazım. Günün hemen her saatinde gerek çocuklar, gerek ebeveynler sosyal medyanın içerisinde oldukça fazla zaman geçiriyorlar. Sosyal medya payla-

şimlerini bu anlamda mercek altına almak lazım. Özellikle aileler iki tarz sosyal medya paylaşımında bulunuyorlar. İlk paylaşım anne babaların genellikle, kendi hesaplarından çocuklarını paylaştıkları, çocuklarının görüntülerini, videolarını paylaştıkları görüntü biçimi. Bunun karşısında herhangi bir eleştiri yaptığınız da savunma olarak, “Benim hesabımda yabancı yok, güzel anıları sevdiğilerimle paylaşıyorum” diyorlar. Şunu net olarak ifade edeyim, çocuk istismarının yaklaşık yüzde sekseni, yakın çevrede, yakınlarındaki bireylerden gelmektedir. Bunu paranoyak olabilirsiniz diye değil, sadece daha dikkatli olabilirsiniz diye söylüyorum.

İkincisi reklam paylaşım türüdür. Bu tehlikeli bir paylaşım türüdür. Bu türü popüler bir kimlik edinmek, para kazanmak, çocuk üzerinden ürün satmak, çocuk üzerinden popülerite sağlamak için yapılan paylaşımlardır. Masum olmayan bir paylaşım türüdür. Burada gördüğünüz havada uçuşan Like’lar, şu kadar beğeni almış, şu kadar almamış. Hatta şu kadarını söyleyeyim, benim fotoğraflarımı son zamanlarda çok az kişi beğenmeye başladı. Bir psikolojisi bozulup, psikologluk olan insanlar var. Funda Hocamız burada, kendisi psikolog, belki o da karşılaşmıştır; söz kendisine geldiğinde değinebilir. Çocuk masumiyeti ile yapılan, sunulan ürünler çok fazla alıcı bulmaktadır. Çok fazla takip edilmektedir, çok fazla izlenmektedir, ama bu, çocuğa yapılan bir ihanettir. Çünkü çocuğun iradesi dışındadır. Bunun dışında ortaya çıkan belli başlı riskler var. Üç tane ayrı sosyal risk oluyor. Bunlar hemen hepimizin yaşadığı riskler. İlki, ağırlıklı olarak bütün sunulan paylaşımlarda bir mükemmeliyetçilik algısı bizlere sunuluyor. Taraflar yemeğe gidecekler, yemeğe gidecekleri zaman iyi fotoğraf nerede verilir, neresi iyi yansıtır, buna göre seçimlerini ve paylaşımlarını yapıyorlar. Bu durumu yaşayamayan diğer çocuklar ve diğer ebeveynler için bir tehlike unsuru oluşturuyor ve yetersizliğe sebep oluyor. Yetersizliğe sebep olduğu için de çocukların psikolojileri olumsuz bir derecede etkileniyor.

Bir diğer unsur da az önce bahsettiğimiz gibi, satışı yapılabilir bir kimlik oluşturmak. Burada temel soru şu, hepimizin basit bir şekilde soracağı soru şu, paylaşım yaparken, yapacağımız paylaşım kimin ihtiyacı? Çocuğun ihtiyacı mı, yoksa bizim kendi ihtiyacımız mı? Bu soruya eğer, çocuğun ihtiyacı cevabını verebilecek biri varsa aramızda, buyursun bu paylaşımları yapmaya çalışsın. Ama eminim ki çocuğun böyle bir ihtiyacı yok. Çocukların adına Facebook, Twitter hesapları açılıyor, yıllar geçiyor, yıllar geçtikten sonra bu Facebook ve Twitter hesaplarında paylaşılan fotoğraflar çocuk için travmalara yol açabiliyor. Şöyle düşünün, sünnet fotoğrafını-

zın paylaşıldığını ve yirmi yıl sonra sizin bu fotoğrafla Facebook'ta karşılaştığınızı. Büyüdüğümüzde böyle bir fotoğraf ile karşılaşmayı hangimiz isteriz? Üç yaşındaki kötü bir anımızın paylaşıldığını ve yirmi yaşına geldiğiniz de anneniz, babanız size bir Twitter hesabı açmış, al evladım bu hesap senin, artık kullanabilirsin. Çocuk geriye dönmeye başladığında dünya kadar istemediği, beğenmediği paylaşımlar var. Bu da bir bakıma travma etkisidir. Bunu da göz ardı etmemek gerekiyor. Bu anlamda yaptığımız paylaşımları alkışlanmak, onaylanmak, beğeni almak için değil gerçekten çocuk istismarına yol açmayacak şekilde yapmamız gerekiyor.

Facebook'ta, burada gördüğünüz, "Erkek çocukların cinsel içerikli fotoğraf istemesine izin verelim mi?", bu, gazetelere yansıyan bir haber oldu. Facebook bir anket çalışması yaptı. Anket çalışmasında sorulan soru şu: "Facebook'un politikalarını belirlediğimiz ideal dünyada, şu durumu nasıl ele alırdınız?" Yetişkin bir erkek, mesajlar kısmında on dört yaşındaki bir kızdan cinsel içerikli fotoğraflar istiyor. Yanıt şu, "Bu içeriğe Facebook'ta izin verilmeli ve bunu kimse görmemeli." Yanıt iki, " Bu içeriklere Facebook'ta izin verilmeli ve görmenin bir sakıncası yok." Son derece korkunç. Bunun neticesinde Facebook bir özür mesajı yayınladı ve bunun bir hata olduğunu kabul etti. Twitter'da birçok şiddet görüntüsüne rastlayabiliyorsunuz. Bu fotoğrafı hepimiz hatırlarsınız, kulakları kesilmiş bir köpek görüntüsü. Hızlıca geçiyorum, bakın baktığımız zaman bile rahatsız oluyoruz, oysa bunların hepsi kol geziyor. Çocuğunuz internette gezdiği zaman hangisiyle karşılaşacağını bilemiyor-sunuz. Bu da Instagram'dan, dünya çapında bir Pizza Gate skandalı. Amerika Birleşik Devletlerinde meydana gelen bir skandal. Birçok ünlü ve siyasetçinin karıştığı bu görüntülerin Instagram'dan yayıldığı bir skandal. Bazı İngilizce karakterler var ve karşılığında ne anlama geldikleri. Örneğin Hotdog karşılığında Boy diye adlandırılmış. Bunun gibi şifreli şeylerle, bildiğiniz çocuk sipariş ediyorlar. Olayın korkunç boyutu.

Geldik bir diğer paylaşım sitesi, YouTube; YouTube'ta 2015 yılında doksan iki milyon videonun altında cinsel istismara yol açan, çocuk istismarına yol açan, şiddete yol açan yorumlar silinmiş. YouTube bununla baş etmekte ciddi şekilde sorun yaşıyor. Yanda küçük bir örnek var. Sekiz dokuz yaşlarında iki kız, eylül ayında yaptıkları bir jimnastik videosu paylaşmış. Bu videonun altında dünya kadar çocuğun vücudunu beğenenler, ona bu şekilde yorum yapanlar, cep telefonu numarasını isteyenler, sözel sarkıntılık yapanlar gibi birçok yorumlarla karşı karşıya kalıyor.

Şu fotoğrafa özellikle bakmanızı istiyorum. Şunu net olarak söyleyeyim, bu fotoğraf 2011 yılında Habertürk gazetesinden, bu da yazılı medya kısmında istismar boyutu. Sırtından bıçaklanmış bir kadın görüntüsü bu da. Şunu da söyleyeyim, bu fotoğraf bulanıklaştırılmış bir fotoğraf. Gerçek fotoğraf bu değil. Gerçek fotoğrafı bir sonraki karede bir saniye gösterip geçeceğim. Bakmakta gerçekten zorlanacaksınız. Bu fotoğraf hakkında dava açıldı ve gazete altı yüz bin lira ceza yedi. Neden çarpıcı olarak gösteriyorum? Gerçekten durum bu kadar vahim.

Sonra televizyondan bahsedelim. Bireyler günde iki saat televizyon, iki saat de internet başında zaman geçiriyor. Bu da en çok on sekiz yirmi bir saatleri arasında, break time dediğimiz saatler arasında. Bu saatler arasında dizilerle, sinema filmle-riyle birçok görüntüye maruz kalabilirsiniz. Televizyonda görebileceğiniz molotof görüntüleri bile en basit manada şiddet görüntüleridir. En basiti bile bu, bu bile müt-hiş derecede sorunlara sebep olabiliyor. Bunun haricinde terör olaylarından tutun, aklınıza gelebilecek bir sürü görüntüyle muhatap olabilirsiniz. Buradaki temel soru da şu, acaba bu haberi çocuk seyrettiğinde ne düşünür, ne hisseder, onun zihninde nelere yol açabilirim, bu soruyu sorup ona göre paylaşım yapmalıyız.

Son olarak oyunlar, oyunlar en tehlikeli unsurların başına geliyor. Oyun oynarken kesinlikle güvende hissetmiyor. Burada çok çarpıcı örnek var, çocuklarınızı oyun-lardan uzak tutun. Cinsel istismar yayan birçok örnek var, bu örneklerle karşı dik-katli olalım. Sabrınız için teşekkür ederim.

Dr. Öğr. Üyesi Şevket AYZAZ

Hüseyin Hocama çok teşekkür ediyorum, her ne kadar zamana sadık kalmadıysa da, çok acele bir şekilde gayet güzel anlattı ve özetledi. Şimdi ikinci konuşmacımız Sayın Pınar CANBAZ, **reklamlarda çocuk istismarı** konusuna değinecekler. Pınar Hanım süreniz on beş dakika.

Pınar CANBAZ

Reklamcı

Merhabalar, Sayın Hocam zaten biraz bahsetti, uzun yıldır reklamcılık sektöründe-yim, aynı zamanda bir üniversitenin de psikoloji öğrencisiyim. Bugün reklamlarda çocuk istismarından bahsedeceğim kısaca. Hızlı hızlı geçmeye çalışacağım zama-

nımızın kısıtlı olduğu için. Geçen sene katıldığım Akdeniz Üniversitesi Çocuk İstismarı Sempozyumunda ilgimi çeken istatistikler vardı. Psikolog arkadaşımız daha detaylı bahsedecektir, ama ben de kısaca bahsetmek istiyorum. Çocuk istismarıyla ilgili yanlışlar bulunuyor. Çocuk istismarı toplumda az rastlanan bir durum gibi düşünüyoruz, böyle bahsediyoruz, ama kol kırılıyor yen içinde kalıyor.

Hâlbuki dört kız çocuktan biri, altı erkek çocuktan biri on sekiz yaşından önce cinsel istismara bir şekilde maruz kalıyor. Çocukların çoğunda yabancılar tarafından cinsel istismara uğradığını düşünüyoruz, fakat çocuklar aslında bildikleri, tanıdıkları ve güvendikleri tarafından daha fazla cinsel istismara maruz kalıyor. İstismarcı ise genelde sosyo-ekonomik açıdan zayıf kişilik özelliği gösteren yaşlı kişiler olduğunun ve istismarcının ıssız yerler seçtiğini düşünüyorsak, istismar vakalarının birçoğu ev ve okulda ya da ev ve okul yolu arasında gerçekleşiyor.

Çocuklar genelde cinsel tacize uğradıklarını açıklamaktan korkuyorlar, ama davranışlarıyla bazı bozukluklarla belli edebiliyorlar. Dolayısıyla biz yetişkinler olarak anlamak zorundayız. Cinsel istismara uğrayan bir şahsın, bir yakınına itiraf etmesi tabii ki çok güç bir şeydir. Hatta bir örnek vereceğim size, hepinizin tanıdığı bir şarkıcı Nazan ÖNCEL, üvey babasının cinsel istismarına uğramış bir sanatçısıdır. Yıllar sonra bir şarkı yazarak annesine yazdığı şarkıyla itiraf etmiştir.

İstismar türlerine geleceksak olursak, dört çeşit istismardan bahsedebiliriz. Bunlar **cinsel istismar**, **fiziksel istismar**, **duygusal istismar** ve **ekonomik istismar**. Reklamlarda daha çok son ikisi kullanılıyor.

Reklam kısmına geçecek olursak, reklamı aslında biliyoruz, ama bir ürün ya da hizmeti beğendirmek, böylece ürünün daha fazla talep görmesini sağlamak gibi bir takım çalışmalardır. Reklamın bazı işlevleri vardır; bunlar bilgilendirme, tanıtım, hatırlatma, ikna, algı yaratma, var olan algıyı değiştirme, satın almaya yönlendirme, satışı arttırma ve yeni pazarlar oluşturma.

Reklam ve çocuk konusuna gelecek olursak, reklamcılar açısından çocuk çok güçlü bir araçtır. Yetişkinlere ulaşabilmek için bir köprüdür. Yetişkinlerin çocuklarına yönelik harcamada belirleyici yapıdadır. Çocuklar reklamlarda, yetişkinlerin duygularını harekete geçiren, sömürülebilen, kullanılmaya, istismara açık, savunmasız bir aracı olarak kullanılmaktadır. Yaşlarına uygun olmayan rollerde çalıştırılan ço-

cukların, izleyenler kadar kendilerinin de ruh sağlıkları tehlikeye atılıyor. Bununla ilgili Uluslararası Ticaret Odası Reklam Esaslarında bir madde bulunuyor, fakat ülkemizde ne kadar uygulanıyor, tartışılır. Reklam ve medya konusu Türkiye’de ciddi anlamda sıkıntılı bir konu. Özellikle bebek ürünleri reklamlarında çocuklar istismar ediliyor; çünkü yarı çıplak bir şekilde bizlere izlettiriliyor. Hem reklamda oynayan çocuklar hem reklamı izleyen çocuklar olumsuz etkileniyor. ABD’de çocukların ruhsal olarak etkilenebileceği çizgi film karakteri yasaklanmış, ama tabii ki dur durak bilmiyor; yasaklanan karakterin bu kez oyuncağını çıkarıyorlar ve oyuncağını kullanıyorlar.

Pinar CANBAZ

Ülkemizde reklamlardaki çocuk istismarı konusunda pedagoglar tepki gösteriyor. Bazı reklamlar yayından kaldırılıyor veya geri çekiliyor. Şimdi örneklerle biraz çocuk istismarından bahsedeceğim. Prima ve Molfiks’in konseptinde yarı çıplak çocukları görebilirsiniz. Zaten çok sık rastladığımız, artık önemsemediğimiz bir şey, ama bu çocuk büyüdüğünde, iç çamaşırıyla fotoğrafı olmasını belki istemeyecek. Kapitalizmin sunduğu estetik anlayışı ne yazık ki bebekleri de kapsıyor. Bir filmde çocuk oyuncuların, çocuk da olsalar, cinselliğini ekrana koyarak izleyiciyi

etkilemeye çalışıyorlar. Hâlbuki bebek bezi reklamının hedef kitlesi anne, ama sadece bezin teknik özelliklerinden bahsettiği zaman bir reklam izleyicinin dikkatini çekmeyeceği için, çocuklar da bir malzeme olduğu için çocuklar kullanılıyor.

Nöromarketing çalışmaları da bazen olumsuz bir şekilde kullanılıyor. Nöromarketing dediğimiz şey, beyni araştıran bilim dalıyla pazarlamanın birleştirilmiş versiyonudur. Nöromarketing zekice bir kullanım, ama ne kadar etkilidir, tartışılır.

Koton markasını hepimiz bilirsiniz, bir reklamı için Türkiye'de pedagoglar tarafından imza toplandı, tepki gördü ve reklam yayından kaldırıldı. Reklamında çocukların dünyasına modayı ve cinselliği sokmak, onların gelişimini olumsuz yönde etkilemek, yetişkin dünyasının çocuk dünyasına etki etmek gibi bir durum söz konusu. Yine Evy Baby markasının yayından kaldırılan bir reklamında üç küçük kız çocuğuna fazlasıyla makyaj yapılmış, seksi kıyafetler giydirilmişti ve çok fazla tepki aldı. Evy Baby bu konuda çok fazla istismar eden bir marka. Turkcell yıllardır Cellocan reklamlarıyla çocukları istismar ediyor. THY yine, çocukları reklamında malzeme olarak kullanmıştır. Garanti Bankasının Sucu Çocuk reklamı vardı, eski bir reklam; burada da banka kendisiyle çocuğu benzer göstermiştir.

Son olarak sosyal medyadan bahsetmek istiyorum. Hepinizin tanıdığı Şeyma SUBAŞI, çocuğunun fotoğraflarını paylaşıyor. Belki çocuk büyüdüğünde milletvekili olmak isteyecek ve topuklu, parlak gri rengi ayakkabılarıyla, yüzündeki makyajla fotoğrafının olmasını istemeyecek. Bir anne olarak bir çocuğu bu şekilde teşhir etmek, bilemiyorum hangi akla mantığa sığıyor, ama bunu düzenli olarak yapıyor. Çok fazla tepki alıyor, ama ne yazık ki hiç bir şey değişmiyor. Sosyal medyada çocuk istismarını da bu şekilde işleyebiliriz. Ben çok teşekkür ederim.

Dr. Öğr. Üyesi Şevket AYZAZ

Pınar Hanıma çok teşekkür ediyorum. Gerçekten reklamlarda çocuk istismarı çok önemli bir konu, aslında büyüklerin istismarı da önemli. Yıllar önce ben İstanbul trafiğinden sorumlu görev yaparken, o zamanlar büyük televizyonlar yeni yeni çıkıyordu ve çok pahalıydı. Taksim merkezine koca bir televizyon kurulmuş, reklamları veriyorlardı. Sürücüler oradan geçerken, reklamlara bakmaktan dolayı birkaç kaza oldu. Biz de o kazaları bildirdik ve o televizyonu oradan kaldırdık. Demek istediğim, ilgili kurumların bu tip olumsuz reklamları, ilgili yerlere şikâyet ederek

kaldırmaları gerekiyor. Bunun önemli bir görev olduğunu düşünüyorum. Hocam tekrar teşekkür ediyorum. Şimdi **psikolojik boyutuyla istismar** konusunu Funda Hocam sizlere açıklayacaklardır. Hocam buyurun.

Funda KIVRIKOĞLU YALÇINKAYA

Uzman Psikolog

Arkadaşlar on beş dakikaya sadık kalmamız gerekiyor. Öncelikli olarak ben size bir masal anlatarak başlamak istiyorum, bu masalı bilmeyeniniz yoktur, “Kırmızı Başlıklı Kız.” Daha önceden, bildiğinizden farklı bir versiyonla bakalım istiyorum beraber. Bir zamanlar sevimli bir kız varmış ve annesi ona kırmızı bir başlık dikmiş. Bu başlığını o kadar çok seviyormuş ki, o kadar çok takmış ki artık bunun adını almış. Bir gün annesi onu yanına çağırmış ve demiş ki: “Büyükanne bu yemeği götür, çünkü büyükanne çok hasta ama lütfen giderken patikadan ayrılma.” Kırmızı başlıklı kız sepeti alıp çıkmış, söz dinlemeyerek patikadan ayrılıp ormana girmiş. Karşısına bir kurt çıkmış. Kurt kırmızı başlıklı kıza, “Nereye gidiyorsun böyle” demiş. Kırmızı başlıklı kız kurdun kötü biri olduğunu tahmin edememiş. Korkmadan yanıt vermiş: “İleride büyükanne evi var, ben de ona çorba ve börek götürüyorum, çünkü kendisi çok hasta.” Kurt kendi kendine hem kızını hem büyükanneyi yiyebilirim diye düşünmüş. Bu masalın temel mesajlarına baktığımız zaman, aslında ilk duyduğumuz şey, çocukların söz dinlemesi ve güvenli alandan uzaklaşmaması, aynı zamanda çocukların yabancılarla konuşmamasından bahsediyoruz. Çocukların yabancılara açık adres vermemesi veya çocukların tek başlarına dolaşmaması ile alt mesaj verilmeye çalışmış. Bundan daha fazlası olabilir mi? Neden bu masalda kurt kullanıldı? Neden aslan veya ayı değil? Bu yüksek ihtimalle masalın yazıldığı dönem olan yaklaşık 1900’lerin ortalarına geliyor, bu süreçte kurt adam figürleri çok popülerdi. Kurt adamlar nasıl insanlardır? Gündüz normal insanlardır, aramızda yaşarlar. Daha sonra gece kurt adama dönüşürler. Pedofolikler bunlardan farklı mıdır? Toplum içinde normal gibi gözükən, ancak uyararla birlikte çocukları istismar eden kişilerdir. Bu farklı bakış açısıyla baktığımızda, evet bu bir pedofili hikâyesidir.

Funda KIVRIKOĞLU YALÇINKAYA

Pedofili profillerine baktığımız zaman, benim en çok gördüğüm vakalar cinsel istismara maruz kalmış yetişkinler. Çoğunlukla bunlar rapor edilmiyor. Bununla ilgili çok yanlış inanışlar var. Öncelikle istismarcının yabancı biri olabileceği gibi tanıdık biri olduğunu unutmayalım. Toplumda sayılıp sevilen, zararsız görülen insanlardır. Genelde kendi yaşlılarıyla pek iletişim kuramazlar. Bu bağlamda karşısında güç kuralabileceği insanlardan, yani çocuklardan seçerler. Müge Anlı'da çok popüler olmuş bir vaka, “Hikmet vakası” vardı. Müge ANLI’yı seversiniz sevmezsiniz bilmiyorum, ama orada bir itiraf gelmişti. Yaklaşık dört yaşında bir kız çocuğuna tecavüz eden ve ardından öldüren Hikmet isimli bir şahıs. Programda Hikmet’in komşuları Müge ANLI’ya bağlanarak, “Hikmet’in çok üzerine gidiyorsunuz, o çok tatlı, çok sakın, kimseye zarar vermeyecek birisidir” demişti.

Çocuk istismarı çok eski çağlardan beri olan bir şey. Örneğin eski Yunan’da ırkın özelliklerini korumak için babaya, çocuğunu öldürme hakkı verilebiliyor. Geçmişten günümüze kadar çocuk istismarı çok yapılmış. Çocuklar travmayı dile getirmekte zorlanıyorlar, bunun birçok sebebi var. Yetişkinler bile zorlanıyorlar mı? Tecavüze uğrayan kadınların yüzde ellisi sadece o gün gidip kendisinin tecavüze uğradığını söyleyebiliyor. Bir de bunun çocuk olduğunu düşünün. Kendisine inanılmayaca-

ğı inancı, ekonomik olarak istismarcıya bağlı kalması, tehdit ediliyor olması ya da ilişkisinin çok iyi olması da olabilir. Yani ne demek istiyorum burada? Babası yapıyor, yani babasını şikâyet ettiği zaman sıkıntı çıkabileceğini biliyor o çocuk. Bunun dışında da genellikle kendi günahı olarak kabul eder çocuklar ve istismarcının sırt tutma isteğine genellikle uyarlar.

Ne zaman fark ediliyor? Çok zaman kimseye söylenmez, ama fiziksel zarar gördüğünde, hamilelik durumunda veya başka bir arkadaşına söylediğinde fark ediliyor; yani iş işten geçmiş oluyor. Çocuk cinsel istismarında farklı değişiklikler oluyor.

İstismarı genellikle tesadüfi olarak fark ediyoruz. Hamilelik ya da yaralanma gibi durumlarda ortaya çıkıyor. İstanbul'da bir araştırma yapılmış, cinsel saldırı suçlarının dağılımıyla ilgili. Cinsel içerikli fiziksel temas yüzde 40. Bu çok yüksek bir oran. Her iki buçuk kişiden biri, cinsel içerikli fiziksel temasa uğruyor İstanbul'da. Cinsel ilişki teşebbüsü yüzde 8, bunun gerçekleşme ihtimali yüzde 7,7.

Bir atasözünün üç farklı versiyonu var burada, cinsel istismarı oldukça destekleyen bir atasözüdür. “Kız çocuğu ya er koynunda ya yer koynunda.” “Kız girdi on üçüne, ya erdedir ya yerde.” “On beşinde kız, ya erde gerek ya yerde.” Tamamen çocuk istismarını sağlayan türde atasözleri.

Mitlere baktığımız zaman çocuk istismarının yetişkine göre az olduğunu düşünüyoruz, oysaki cinsel suç mağdurlarının yüzde 50'si çocuk ve saldırı mağdurlarının arasındaki en büyük orandır. Çocuklar genelde yabancılar tarafından istismara uğrar diye düşünüyoruz, sevdiğimiz birinin bunu yapamayacağını düşünürüz. Oysaki çocuklarda yüzde 90 oranında kişi tanıdık, yetişkinlerde de yüzde 75. Cinsel istismara uğrayan çocuk ifadesini geri aldıysa mutlaka yalan söylemiştir ya da iftira atmıştır diye düşünüyoruz. Oysa çocuklar daha sonra aile baskısı sebebiyle ifadelerini geri çekmektedir ve çoğunlukla suç gerçektir. Cinsel saldırganlar akıl hastası, psikolojik kişilerdir, oysaki sadece yüzde 10'unun psikolojik tanı aldığını görüyoruz. Yine bir başka mit ise saldırının en çok karanlık ve ıssız yerde olduğudur. Oysa bu oran sadece yüzde 10. Genellikle saldırganın ve mağdurun evinde yüzde 60 oranında gerçekleşiyor. Cinsel saldırıda ise saldırganın uyarılmış ve kendini kontrol edemediğini varsayıyoruz genellikle, bu yine bir yanlış düşünce biçimi. Cinsel saldırı suçları yüzde 60-71 arasında planlanarak gerçekleşmektedir. Çok teşekkür ederim, olabildiğinde hızlı anlatmaya çalıştım.

Dr. Öğr. Üyesi Şevket AYZ

Çok teşekkür ederim Funda Hocam. Kırmızı Başlıklı Kız masalı gerçekten öğüt verici. Yine toplum yapısı da istismara izin verebilecek olabiliyor. Bu bakımdan toplum yapısını eğitimle çözmemiz gerekiyor. İstismar oranı bizim ülkemizde oldukça yüksek. **“Taş yakından gelir, uzaktan gelmez.”** İstismar olayı da öyledir. Çok teşekkür ederim tekrardan. Şimdi çocuk ve suç konusunu işlemek üzere Ozan KARADAĞ'ı davet ediyorum.

Faik Ozan KARADAĞ

İstanbul Emniyet Müdür Yrd.

Siber suçlar biraz sizden bahsediyor arkadaşlar. Ben de üniversite okudum, ama bizim zamanımızda böyle internet falan konuları biraz daha zayıftı. Şimdi bu konuların bütün suçlarına bizim şubemiz bakıyor. O yüzden on dakika konuşup, bir farkındalık oluşturmak istiyorum.

Siber suç denildiğinde ne anlıyoruz? Çok şey var, internete girdiğinizde çok şey görürsünüz, ama bizim kendi şubemizde operasyonel bir şube olduğumuz için, organize suçlarla ilgili, mali suçlarla ilgili, kaçakçılıkla ilgili suçlar olsun bunların hepsinde siber suçlar var. Neden? Herkes dijital kullanıyor, herkes telefon kullanıyor, bilgisayar kullanıyor ve bunların her birisi bir yerde iz bırakıyor. Çünkü bunların, sunucuları da bizde olmadığı için bunlar değişik zamanlarda, değişik yerlerde, belli bir yere geldiğinizde önünüze çıkabilir. Bu risklerle karşılaşmamanız için biraz dikkatli olmanız gerekiyor.

Çocuğun istismarı veya pornografisiyle benim ne alakam var? Sizin olmayabilir, ama burada yaklaşık yüz tane arkadaşımız var, hepsi çok değerli, buradan öğreneceğiniz bir tek şey, bir yakınınızın mağduriyetini önleme anlamında çevrenize faydanız olur. O yüzden şimdi size kısa bir anlatım yapacağım. Konuyla ilgili bazı kanun maddelerimiz var, ama Hocam sizi aydınlatacaktır. On beş yaş nedir, on altı yaş nedir, on sekiz yaş nedir bunu anlatmaya çalışacağım. On sekiz yaşının altındaki her birey çocuktur. Bizim temel felsefemiz budur. Kanun olarak da böyle, ilişkilerimiz yönünden de.

Faik Ozan KARADAĞ

Çocuk istismarının ne olduğu zaten anlatıldı arkadaşlar. İstismarın her türlü kötüdür. Savunmasız oldukları için, idrak kabiliyetleri düşük olduğu için, onlar savunmasız kalıyor. Fiziksel istismar, bildiğimiz konulardır maalesef. Çocuk, istismarın izlerini yıllarca taşıyabiliyor. Ben psikoloji bölümünden mezunum. İsmi zikretmemde bir sakınca yok, Üstün Dökmen Hocamız vardı, drama dersimiz olurdu. Yirmi üç yaşında bir arkadaşımızın derste anlattığı bir olay, küçükken yaşadığı şiddetin ufak bir ayrıntısını aşmış, hayatına bambaşka şekilde devam ediyor. Duygusal istismarların artık hepimiz farkındayız, çocukların arasında bile öyle iletişimler var ki, dilim söylemeye varmıyor. İhmal en büyük sorunuz. İlişkilerimiz sosyal anlamda çok zayıfladı. Çok büyük apartmanlarda oturanlar var, yan komşumuzu bilmiyoruz. Bu ihmal sonucu, iyi arkadaşlarınız, iyi dostlarınız olmazsa sürüklenip gidebilirsiniz. Ondan sonra da geç kalınır.

Bizim kültürümüzde de, geçmişimizde de böyle şeylerle karşılaşma çok yoktu. Bizim yaşantımızda, öncesinde kız çocuklarının öldürüldüğü bir dönemden, cennetin annelerin ayağının altında olduğu bir döneme gelmiş bir yapıdayız. Şu anda baktığımız zaman, Avrupa ve ABD merkezli ve onların kullandığı yer olan Güney Afrika

ve Uzakdoğu'da bu artış göstermektedir. Bunların temel noktasında ahlaki çözülme, aynı zamanda ekonomik bir fayda. Demin Sevgili Hocam çok güzel belirtti, peynirli pizza, hotdog öyle basit değil. İngiltere'de insanların yaşadığı şeyler. Burada eğitim konusu çok önemli. Profesör olmuş, müdür olmuş, âlim olmuş, bunun bir önemi yok. Nasıl karşılaşıyoruz bunlarla? 57 bin 335 adet internet sitesi var. Çocuk pornografisi sitelerinin takibini biz mümkün olduğunca yapmaya çalışıyoruz şube olarak. Bu siteleri kapatmaya çalışıyoruz. Bu konuda da halkın desteği de çok önemli. İngiltere merkezli İzleme Merkezinin 2016 raporunda, dünya çapında çocuk istismarı yüzde 60'lara çıkıyor. Çocuk istismarı ilklerini barındıran beş ülke; Hollanda, ABD, Kanada, Fransa ve Rusya. Türkiye ve Rusya da bu rapora dahil.

Bazı raporlardan bahsettik, kısaca geçeyim, çocuk pornografisi videolarının yüzde 53'ü on yaşın altında. Arkadaşlar, gençler; videoları biz izliyoruz. Bunların hepsi bize geliyor, biz bu raporları gördüğümüzde, üç yaşında, iki yaşında çocukların pornografileri var. Nasıl olabilir diyorsun? Üç yaşında kız çocukları, erkek çocukları istismarın taban boyutu. Biz artık bunları görmekten sıkıldık. Bu içerikli sitelerde bu videoların izlenmesi devam ediyor ve artışla devam ediyor.

Şimdi bizde şöyle bir şey var arkadaşlar, emniyette nasıl oluyor bu işler. Emniyette Çocuk Şube Müdürlüğümüz var, Çocuk Şube Müdürlüğü bu çocukların maddi menfaatlerde kullanıldığında, bir cinsel temasın olduğu noktalarda daha ağırlıklı üzerine gidiyor. Siberle ilgili olan kısmındaysa biz, bu internet sitelerinden indirilmiş, izlenmiş ve yayılmış olanların, bize IP'leri geldiğinde çalışmalar yapıyoruz, şahısları gözaltına alıyoruz. Mahkemeye çıkartıyoruz. Bizim işimiz internet üzerinden. İnternet üzerinden derken, öyle vakalarla karşılaşıyoruz ki, yakın zamanda da yine karşılaştık, dayısıyla, kız çocuğunun görüntüleri vardı. Tespiti çok zordu. Sonrasında o kızın hangi bölgede olduğuyla ilgili uzmanlarımız ve arkadaşlarımız çalıştı. Lokal olarak bir ilçeyi belirlediler, o ilçede çalışmalar yaptılar, o çocuğun resmini okullarda göstermeye başladık. Çocuğu bulduk, baktık ki dayısı. Bu sefer ailenin içerisinde de kaos. Anne diyor ki: "Kardeşim, kocam duyarsa vurur, öldürür." Bu işin uzantıları var. Sadece çocuğun istismarı ile de bitemiyor. Gizli kalıyor. Yavrularımızın hepsi tertemiz bir melek. İlk defa karşılaşıyor. Birkaç gün önce bir görevde, bir yerde bir çay içelim dedik. Çay içerken, oradaki bir hanım kardeşimiz bize çay, kahve ikram etti. Muhabbet, sohbet: "Ben eşimden

ayrıldım, benim bir kızım var, onun yanında kalıyor on yedi yaşında.” Bir kızı da arkadaşlar, on yaşında. Eşler ayrı yerde, eş Bursa’da yaşıyor. Hanım kardeşimiz İstanbul’da yaşıyor. Dedi ki, “Benim çocuğum şu anda kreşe gidiyor. Kreşte çocuk hocasına, ‘Hocam, babalar kızlarını okşar mı?’ demiş.” Bu söz sonrasında arkadaşımızın, yani kreş hocasının farkındalığı çok önemli. Çocukla konuşuyor: “Sen ne demek istedin?” “Babam beni okşuyor.” Öz babasından bahsediyor. Hocamızın sayesinde o babaya dava açıldı. Şimdi anne bize diyor ki, “Ben, çocuğuma ne kadar ileri gittiğini konuşamıyorum; acaba ne yaptı?” Bunları size vaka olarak anlatıyorum. Bunlar yaşanıyor arkadaşlar. Yanınızda, yakınınızda, çevrenizde bir kişi bile buna kalkışacak olsa, siz bunu önleseniz, polise bildirseniz, ailenize bildirseniz, Allah için çok güzel bir fayda sağlarsınız. Beraberlik böyle olur.

Arkadaşlar tüm sosyal medyalarınız iz bırakıyor. Twitter, Facebook, YouTube; hepsinin sunucusu yurtdışında. “Ben girip çıkıyorum, bir şey olmaz” demeyin, biz de bunları tespit edebiliyoruz. Nasıl sevgili Hocam dedi ki: “Yarın o çocuk büyüdüğünde bu resimleri gördüğünde etkilenmeyecek mi?” Hepimizin çocukken yaptığı hatalarımız var, bunlar neden önünüze gelsin? İnterneti doğru kullanın. Çünkü bu tehditlerle karşı karşıya kalıyorsunuz. Bize gönderiliyor bunların hepsi. Buradan gelen raporların incelemelerini yaptıktan sonra, suç unsuru tespit ettiklerimizi savcılığa götürüyoruz. 2016-2017 ve 2018’in dört ayının tarafımızca yakalama sayılarını belirttik, tutuklamanın az olduğunu görüyorsunuz değil mi? Bunu da arkadaşım size izah edecektir, ama ben size bir iki tanesini söyleyeyim. Arkadaşlar çocuğu da, biz görüyoruz maalesef, ailesini de şubemize davet ediyoruz, özel odamız var ve psikolojik destek olarak yapıyoruz. Burada vaka bize çok geç geliyor. Geldikten sonra, ailenin içerisinde, az önce söylediğim gibi, kocam kardeşimi öldürür, şu olur, vakıalarında, yapan da çocuk, bizim yeğenimiz yapmış diyerek kişiyi değiştiriyorlar. Burada bir sıkıntı yaşıyoruz. Bizim temel belirleyeceğimiz şey, duygusal olmayız, dijitallerine bakıyoruz. Dijitallerinde bu videolar var mı? Mağdur olan kız ile ilgili videolar var mı? Bunlara bakıyoruz, inceliyoruz ondan sonra yargılıyoruz. Raporlarımız kesin ve nettir. O yüzden bunlar zaman alıyor ve genelde hâkim ve savcılarımızın bu konuda çok bilgili olduğunu sanmıyorum, bilenleri hariç tutuyorum. Bu konuda cezalandırma yöntemi ne yazık ki az.

İnternetin çocuklarda yapabileceği sosyal ve fiziksel etkileri aşağı yukarı biliyoruz, ama yine ben burada bahsedeceğim. Dış ve gerçek dünyadan uzaklaşmak, daha

bireysel olmak, gençlerimizi asosyal yapıyor. «N'aber oğlum, ne yapıyorsun?» diyoruz. Cevap, «İyi», «Nasıl geçti günün?», «Normal». Konuşma yok, bütün duygusu sosyal medyanın içerisinde. Çocuklarımızı takip etmek durumundayız. Hangi sitelere giriyor, ne bakıyor bilmemiz gerekiyor, aksi takdirde istemediğimiz bir şeyin içerisinde bulabiliriz.

Dikkat edilmesi gereken konular nelerdir? Biliyoruz, ama söylüyor muyuz çocuklarımıza, bilmiyorum. Özel bilgileri, adres, telefon ve isim vermemelidir. Tanımadıkları kişilerle sohbet ve konuşma içerisinde bulunmamalıdır. Bu şekilde gelen talepleri mutlaka ebeveynlerine söylemelidir. Anne ve baba çocuğa yakın olacak. Birisi çocukla ilgilecek, biz çocukla ilgilenmezsek başkaları ilgileniyor.

Çocuklar interneti bizden daha iyi tanıyor, bundan hiç şüphemiz olmasın. Çocuğunuzla ilgilenmek sizin tercihiniz; ister ilgilenirsiniz, ister ilgilenmezsiniz. Ortak yaşam alanları yaratmalısınız. Örneğin bilgisayarını görünür bir yere koyun. Çocuğun ayrıca odasında kapalı bir dünyası olmasın. İstenmedik durumlarda ne yapabileceği hakkında onu bilgilendirin. Bilgisayarının başından kalktıktan sonra nerelere girdiğine bakın. Oynadığı oyunları öğrenin. İnternet üzerinden attığı mesajlara bakın.

Mustafa Kemal ne demiş: “Çocuklar her türlü ihmal ve istismardan korunmalı, onlar her koşulda yetişkinlerden daha özel ele alınmalıdır.” Çok teşekkür ediyorum.

Dr. Öğr. Üyesi Şevket AYZ

Ozan Müdürüme çok teşekkür ediyorum, gerçekten onu dinledikten sonra durumun düşündüğümüzden çok daha vahim olduğunu öğrendik. Arkadaşlar ben aşağı yukarı ona yakın aktivite yaptım, ama öğrencilerimizin bugün çok sabırlı olduğunu görüyorum. Hepinize sabrınız için çok teşekkür ediyorum. Lütfen son konuşmacımızı da dinleyelim, daha sonrasında soru cevap varsa onları alırız. Şimdi **hukuki boyutlarıyla çocuk istismarı** konusunu Elçin Cemre ŞENCAN Hocamızdan dinleyelim, buyurun hocam.

Elçin Cemre ŞENCAN**Avukat**

Öncelikle herkese merhaba. Vakit ayırdığınız için ve bu konuya duyarsız kalmadığınız için çok teşekkür ederim. Değerli katılımcılar çok güzel ele aldılar. Bu konu tek başına hukuksal boyutla ele anılıp çözüme kavuşturulabilecek bir konu değil. Yasal düzenlemeleri de ele almak gerektiğinin kanaatindeyim. Bu konuda çok fazla bilgim var maalesef.

Öncelikle çocuk istismarı konusu, anayasamızda, uluslararası sözleşmelerde, ceza kanunda ve buna bağlı olarak çıkartılan birçok kanunda ele alınmıştır. Burada en önemli görev devlete düşüyor, anayasanın kırk birinci maddesine göre devlet, çocukları korumak için her türlü önlemi olmak üzere, teşkilatını kurmakla kendini görevlendirmiştir. Çocuk o kadar korumaya muhtaç bir varlıktır ki, bunların hepsi özel bir kanunla düzenlenmiştir.

Elçin Cemre ŞENCAN

Çocuk istismarı konusuna geçmeden önce çocuk kavramı üzerinde durmak gerektiğini düşünüyorum. Çocuk kimdir? Çocuk her şeyden önce bir insandır ve her insan gibi temel hak ve özgürlükleri vardır, yaşam hakkı, eğitim hakkı, sağlık hakkı, düşünce özgürlüğü.. Bu haklara çocuk doğumundan itibaren kavuşur ve ölene kadar sahiptir. Bu haklardan vazgeçemez, devredemez. Bunların hepsi bütündür. Bu haklar sınırlandırılmaz. Ancak olağanüstü hal gibi durumlarda, yaşam hakkı dışındaki hakların sınırlandırılabilmesi düzenlenmiştir. Çocuk mevzuatla tanımlanmıştır. Özellikle on sekiz yaşını doldurmamış, her bireyin çocuk olduğu düzenlenmiştir. Bazen on sekiz yaşından küçük bir çocuğun, ergin olması yani yetişkin olarak kabul edilmesi de gündeme gelebiliyor. On sekiz yaşını doldurmayan bir kişinin ergen olabilmesi için ancak ya evlenmiş olması gerekmektedir ya da mahkeme kararıyla mahkemenin bu kişi artık ergindir diye karar vermiş olması gerekir. Evlenme konusunda çok fazla bilgi kirliliği var maalesef ancak şunu belirtelim, evlenmenin yaş kural olarak on yedidir ancak on yedi yaşındaki bir kişi yasal temsilcisinin izniyle evlenebilir. Bunun dışında ancak en erken on altı yaşında bir çocuk evlenebilir. Bu da mahkeme kararıyla bir evlenme söz konusudur. Daha küçük yaşlardaki çocuklarla evlenilmesi cinsel istismarın konusunu oluşturur. Burada şunu da belirtmek istiyorum, cinsel istismar konusu hukukumuzda çok yeni. 2004 yılından önce cinsel istismarla ilgili bir düzenleme yoktu. O yüzden belki de çok erken yaşta evlenen insanlar vardı çevremizde. 2004 yılından sonra suç olduğu kabul edilmiştir. Cezalar çok caydırıcı görünmüyor. Bunlar artık hepimizin vicdanını rahatsız edecek duruma ulaşmış durumda. Bu amaçla Bakanlık tarafından bir komisyon oluşturdu. Daha fazla düzenlemeler olacağına da güvencim sonsuz.

Çocuk Koruma Kanununa göre çocuk ikiye ayrılmıştır. Korumaya ihtiyacı olan çocuk ve suça sürüklenen çocuk. Korunmaya ihtiyacı olan çocuk mağdur çocuktur, bedensel, zihinsel, ahlaki ve duygusal gelişimi bakımından kişisel güvenliği tehlikede olan çocuktur. Suça sürüklenen çocuk kavramı da, bir çocuğun tek başına suç işleyebileceği kabul edilmiyor. Mutlaka çocuğu suça sürükleyen bir etken vardır diye düşünülüyor. Bu yüzden suça sürüklenen çocuk olarak yargılanır.

Çocuk istismarı nedir diyecek olursak Hocamın da bahsettiği gibi , «Çocuğun sağlığını, fizik ve psikososyal gelişimini olumsuz yönden etkileyen davranışlardır.» Hukukumuzda bunlar farklı şekillerde olabilir. Fiziksel olabilir, cinsel olarak istismara uğraması. Şöyle düşünebiliriz marketlerde alt kısımlarda oyuncaklar ve şe-

kerler vardır. Bunlar aslında çocukların duygu istismarına yönelik davranışlardır. Çocuğun canı çeksin, aile satın alsın. Bugün ceza kanunumuzda istismar olarak sadece cinsel istismar suç gibi gözüküyor.

Saldırı ve taciz suçundan mağdur herkeştir ancak çocuğun cinsel istismarının ve reşit olmayanla cinsel ilişki suçlarının mağduru çocuktur. Bu açıdan önemlidir.

Cinsel istismar nedir? Ceza kanunu bakımından cinsel istismar; on beş yaşını tamamlamamış, ya da tamamlamış ama algılama yeteneği gelişmemiş çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü davranıştır. Bugün bir ıslık çalma da cinsel istismar sayılabilir. Burada on beş yaş altı önemlidir. Diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit gibi hallerde cinsel davranışa maruz kalma şeklinde düzenlenmiştir. Cinsel istismar suçunda konulan hukuki değerler mağdur çocuğun yararındır. Kanun koyucu çocuğun rızasına bile itibar etmez.

Yargılama süreci hakkında biraz bilgi vermek istiyorum. Mağdur çocuk, olayla karşılaştığında ilk olarak en yakın karakol veya jandarmaya gidiyor. Burada ifadesini vermesi gerekiyor ama bununla da bitmiyor işin kötü tarafı. Sonra savcıya tekrar ifade veriyor. Savcı bir iddianame düzenliyor ve cezalandırmak üzere dava açıyor. Mahkeme sırasında hâkimle mutlaka çocuğu bir daha dinliyor. Adi tiptan rapor alınmıyor. Çocuğun bu yaşadığı utanç verici durumu tekrar tekrar yaşaması gerekiyor. Bu maalesef yapılmak zorunda.

Mağdur çocuk dinlenirken mutlaka bir avukatı oluyor. Mağdur çocuğun ifadesi alınırken mutlaka yanında bir psikolog, sosyal hizmet uzmanı bulunuyor. Bu olmadan çocuğun ifadesinin alınması mümkün değildir. Avukat bulunmadan da çocuğun dinlenmesi mümkün değildir. Avukatlar baroya başvuruda bulunur, gönüllü olarak bu hizmeti verirler. Bunun karşılığında bu mağdur kişilerden ücret alınmaz. Avukat cüzi olarak karşılığını devletten alır. İfadeye başlamadan önce çoğu zaman oyunlarla çocuk hazırlanır.

Çocuğun cinsel istismarı suçu, sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. 2014 yılından önce bu suçun cezası çok daha azdı. Bu gerçekten ilerleyen zamanlarda daha yüksek ve daha caydırıcı cezalar olur. Bir şüphelinin ya da sanığın cezalandırılabilmesi için somut delillerin olması gerekir. Çoğu zaman ceza almamasının sebebi budur.

Cinsel istismar suçunun son zamanlarda artmış olmasının sebebi artık insanların duyarlılığının artması. Önceden aile içerisinde olan olaylar olmasına karşın artık insanlar ses çıkartıyor. Bunun artmasının en büyük sebebi bu. Olumsuz olarak da internete ve televizyona erişimin çok fazla artmış olması. Bu sebeple çocukların çok fazla cinsel istismara maruz kalması. Her çocuğun çok iyi eğitilmesi ve ailenin çocuğuyla çok iyi ilgilenmesi gerekiyor. Hepimiz bu suçun mağduru olabiliriz.

Cinsel istismar suçunun daha ağır cezayı gerektirdiği haller vardır. Bunlardan birincisi cinsel istismarın vücuda organ ya da başka bir cisimle gerçekleşmesi halinde ceza on altı yıldan başlıyor. Mağdur eğer on iki yaşını tamamlamamışsa bu ceza on sekiz yıldan az olamaz. Birden fazla kişi tarafından birlikte yapılması da, yine suçu arttırıcı bir sebeptir. Kan bağı da, yani baba tarafından, dayı tarafından, amca tarafından gibi yapılan istismar, istismarı arttırıcı bir sebeptir. Şiddet ve tehditle yapılıyorsa bu hallerde de ceza oranı arttırılır.

Konuşmacılar

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçu vardır. Genellikle haberlerde gördüğümüz, duyduğumuz şey bu oluyor. Suçu işleyenler bir şekilde işledikleri istismarı bu suça çevirmek istiyorlar ki, daha az ceza alabilsinler. Bu yüzden, “Mağdurun rızası vardır” diye söylemler duyarız. On beş yaşını bitirmiş olan çocuklarla cinsel ilişkide bulunması halinde şikâyet üzerine iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Evlenme yasağı bulunan kişiler arasında şikâyet üzerine on yıldan on beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Evlat edinilen çocuk da şikâyet üzerine koruyucu ailesinden böyle bir şey yaşadığını dile getirirse on yıldan on beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Çocuk gelin sorunu, on altı yaşın altındaki bir çocuğun evlenmesi yasal değildir. Başlık parası karşılığında bir babanın zorla çocuğunu evlendirmesi halinde direk cinsel istismar suçunu işleyen kişi olarak ceza alması uygun görülmüştür. Ben çok teşekkür ederim beni dinlediğiniz için.

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAZAN

Küçük bir anekdot paylaşayım, hem Elçin hem Pınar ikisi de benim yüksek lisans öğrencilerim. Bir hoca için öğrencilerinin güzel şeyler yaptığını görmek, herhalde en büyük mutluluktur. Bugün ikisi de beni çok mutlu ettiler. Gelen tüm konuşmacılarımıza çok teşekkür ediyorum.

USAM
ULUSAL GÜVENLİK ve STRATEJİ
UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Sosyal Bilimler
Enstitüsü

Diplomasi Araştırmaları
Derneği

SAVAŞ ve DİPLOMASİNİN DEĞİŞEN YÜZÜ

Moderatör

Prof. Dr. Ragıp Kutay Karaca
İ.A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Panelistler

Dr. Rüstü Salim Savaş Biçer
Nişantaşı Üniversitesi Öğretim Üyesi

Yusuf Alabarda
Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA)

Prof. Dr. Barış Özdal
Uludağ Üniversitesi Öğretim Üyesi

Açılış Konuşmacısı

Dr. Öğr. Üyesi Şevket Ayaz
Ulusal Güvenlik ve Strateji Araştırma ve Uygulama
Merkezi Müdürü

Sunucu

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Kazan
Ulusal Güvenlik ve Strateji Araştırma ve Uygulama
Merkezi Müdür Yardımcısı

05 Kasım 2018 ✈

🕒 Saat : 10.00

📍 İstanbul Aydın Üniversitesi Florya Yerleşkesi (Halit Aydın Yerleşkesi) **D Blok Turuncu Salon**

SAVAŞ VE DİPLOMASİNİN DEĞİŞEN YÜZÜ

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAZAN

Sayın Hocalarım, Değerli Katılımcılar, Çok Kıymetli Öğrencilerimiz, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında USAM olarak düzenlediğimiz panellerin ilkinin bugün iki ayrı kurumumuz ile birlikte gerçekleştireceğiz. «Savaş ve Diplomasinin Değişen Yüzü» panelini USAM Güvenlik Strateji Araştırma ve Uygulama Merkezi USAM, İAÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü ve Diplomasi Araştırmalar Derneği olarak birlikte gerçekleştiriyoruz. Bugün panelimizin temel konusunu savaş ve diplomasinin değişen yüzü oluşturmaktadır. Bununla ilgili üç değerli katılımcılarımız alanlarıyla ilgili bizlere paylaşımlarda bulunacaklar. Panelimize geçmeden önce aziz şehitlerimiz için, bu topraklarda kanlarını ülkemizin bekası için döken çok kıymetli şehitlerimiz için bir dakikalık hepimizi saygı duruşuna davet ediyorum. Teşekkür ederim.

Panelimize geçiyoruz. Panelimizin ilk konuşmacısı Prof. Dr. Barış ÖZDAL, Uludağ Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Öğretim Üyesi ve aynı zamanda Diplomasi Araştırmaları Derneği Başkanı. Kendisini kamuoyundan yakinen tanıyoruz, fakat özgeçmişi hakkında kısaca bilgi vermek istiyorum. Uluslararası ilişkiler alanında İstanbul Üniversitesi'nde ve Uludağ Üniversitesi'nde lisansını, yüksek lisansını ve doktorasını yapan ÖZDAL, halen Uludağ Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalında güvenlik, uluslararası dış politika alanında dersler vermekte ve bu alanlarla ilgili akademik çalışmalarına devam etmektedir. Kendisine hoş geldiniz diyorum.

İkinci konuğumuz, Dr. Savaş DİNÇER. Savaş Hoca Nişantaşı Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Yeditepe Üniversitesi'nde lisansını, yüksek lisansını ve doktorasını tamamlamış, halen uluslararası ilişkiler alanında akademik çalışmalarına devam etmektedir. Güvenlik, terörizm, uluslararası ilişkiler ve diplomasi alanında akademik yayınları da bulunmaktadır. Savaş Hocama da hoş geldiniz diyorum.

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAZAN

Üçüncü konuğumuz, Yusuf ALABARDA'ya da hoş geldiniz diyorum. Kendisi Harp Akademileri Komutanlığı'nda uzun yıllar görev yapmış, TSK bünyesinde özellikle NATO bünyesinde hem yurtdışı hem de yurtiçi görevlerinde bulunmuş. Halen akademik olarak doktora çalışması ile akademik hayatına devam etmektedir. Güvenlik, terörizm, diplomasi alanında çalışmalarına devam etmektedir. Hoş geldiniz diyorum.

Şimdi panelimizi yönetmek üzere Prof. Dr. Ragıp Kutay KARACA'yı alkışlarınızla sahneye davet ediyorum. Ragıp Hoca hepimizin bildiği gibi İAÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü olarak görev yapmakta. Yine akademik olarak özellikle diplomasi ve diplomasi tarihi alanında çalışmalarına devam etmektedir.

Şimdi USAM Müdürü Sayın Dr. Öğr. Üyesi Şevket AYAZ'ı açılış konuşmalarını yapmak üzere sahneye davet ediyorum.

Dr. Öğr. Üyesi Şevket AYZAZ

**İstanbul Aydın Üniversitesi Ulusal Güvenlik ve Stratejik Araştırmalar Merkezi
Müdürü**

İnsan tabii heyecanla olunca bazen böyle şeyler oluyor. Çok Değerli Konuklarımız, Sevgili Öğrencilerimiz, İAÜ Ulusal Güvenlik Strateji Araştırma ve Uygulama Merkezimizin, Sosyal Bilimler Enstitümümüze ve Toplumsal Araştırmaları ile müşterek yapmış olduğumuz bu panele katıldığınız için hepinize teşekkür ediyorum, hoş geldiniz diyorum.

Dr. Öğr. Üyesi Şevket AYZAZ

Bu panelimizin gerçekleşmesinde çok büyük emek ve katkıları olan başta Enstitü Müdürümüz Prof. Dr. Ragıp Kutay KARACA'ya ve Değerli Konuşmacılarımız Prof. Dr. Barış ÖZDAL'a, Dr. Rüştü Salim Savaş BİÇER'e ve Güvenlik Uzmanı Yusuf ALABARDA'ya teşekkür ediyoruz.

İçinde bulunduğumuz yüzyıl değişimlerin en yoğun yaşandığı, hemen her sahada büyük gelişmeler olduğu bir yüzyıldır. O kadar kısa zamanda büyük gelişmeler oluyor ki bunu yıllarla, aylarla değil, günlerle, hatta saatlerle ölçülebilir bir hale gel-

miş durumdadır. Küreselleşme olarak adlandırılan bu olgu toplumların ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel katmanlarının yanında basın, medya, eğitim gibi konularını da derinden etkilemiştir. Tabii ki bunun yanında savaş ve diplomasi konularında da çok ciddi etkilene yapmıştır. Diplomasi devletlerin birbirleri ile olan ilişkileridir. Bu ilişkileri sağlıklı yürütülmesi için çok ciddi diplomasi yapılması gerekmektedir. Artık günümüzde diplomasi sadece dışişleri bakanlığı mensuplarının yaptığı bir eylem, bir hareket değil, bunun yanında sivil toplum kuruluşlarının, kanaat önderlerinin, düşünce kuruluşlarının da diplomasiye katkı sağlaması gerekmektedir.

Gelişmiş ülkeler özellikle bu konuda ciddi şekilde kurumlardan yararlanmaktadır. Bizde de bu işleri yürüten, araştırmalar yapan, devlete, hükumete yardımcı olan çok ciddi kuruluşlar var. Bunların birisi Siyaset, Ekonomi ve Toplumsal Araştırmaları Merkezi, birisi Stratejik Araştırmaları Merkezi, Dış Politikaları Araştırma Derneği, Diplomasi Araştırmaları Derneği, Orta Doğu Stratejik Araştırmaları gibi merkezler bu görevleri, bu çalışmalarını yapmakla devlete, hükumete yardımcı olmaktadır.

Savaş ise devletlerin aralarındaki sorunların, anlaşmazlıkların çözümünde, diplomasi kesildiği andan itibaren birbirlerine karşı silah ile yapmış oldukları faaliyetler, çatışmalardır. Dünya bir savaş tarihidir. Bütün sınırlar savaş ile çizilmiştir. Savaş insanın var olduğundan bugüne kadar devam edip gelmekte ve maalesef çok kötü sonuçları olmaktadır. Birinci Dünya Savaşında on beş milyon ölmüştür. İkinci Dünya Savaşından sonra günümüze kadar gözle görülür ciddi bir savaş olmamasına rağmen atmış milyon insanın hayatını kaybettiğini görüyoruz. Bu gerçekten bir faciadır. Bunun için diplomasi ile bu tip çalışmaların önlenmesi büyük önem taşımaktadır. Günümüzde savaşlar da, Hocalarımız biraz sonra anlatacaklardır, şekil değiştirmiştir. Eskiden iki ordunun karşılıklı çatışması ile oluşan savaşlar biyolojik, teknolojik, siber gibi, terör örgütleri gibi kurumlar eli ile yürütülmektedir. Özellikle gelişmiş, ağır sanayisini kurmuş ülkelerin diplomaside de, savaşta da daha başarılı olduğunu görmekteyiz. Bunun için bizim hedefimizin de silah sanayimizi geliştirmek olmalıdır diye düşünüyorum. Bu panelde sizlere bu konuda detaylı bilgi verilecektir. Ben daha fazla derinlemesine girmiyorum. Değerli uzmanlarımız bu konuları değerlendireceklerdir.

Sevgili Öğrenciler, İAÜ olarak sizlerin gelişmesi için üniversitemiz büyük fedakârlıklar yapmaktadır. Üniversite eğitimi sadece derslerde verilen eğitim

değildir, bunun dışında sizlerin gelişmesi için geziler düzenlenmekte, okulda spor faaliyetleri, müzik faaliyetleri yapılmaktadır. Bütün amaç sizlerin daha iyi yetişmesidir. Yaptığımız bu faaliyette yine sizlerin yetişmesi anlamında önemli olduğunu düşünüyoruz. Bizim gibi okulunuzda yirmi dokuz tane merkezimiz var, bu merkezler sürekli etkinlik yapmak suretiyle sizlere katkıda bulunmaya gayret etmektedirler. Sizden ricamız lütfen dinleyin, not alın, soru sorun ve de panel bitene kadar lütfen ayrılmayın. Ben panelimizin başarılı geçeceğine yürekten inanıyorum. Bu vesile ile hepinize saygılar ve sevgiler sunuyorum.

Prof. Dr. Ragıp Kutay KARACA
İAÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Herkese güneydin tekrardan. Değerli Hocalarımız da aramızda, öğrencilerimiz aramızda. Bugün önemli bir konu üzerinde tartışacağız, diplomasi ve savaş. Şevket Hocam da söyledi, tarihin her döneminde, belki de tarih yazıcılığın her döneminde yazılan iki ana konu savaş ve diplomasi. Çok değerli konuşmacılar aramızda, onlara da tekrardan teşekkür ediyoruz burada oldukları için. İAÜ ve Diplomasi Araştırmaları Derneği ile beraber bu paneli yürüttük ve hepinize işin merkezindekilerden bir şeyler sunmaya çalışmayı hedef aldık, ama burada yabancı öğrenciler de görüyorum. Herhalde Türkçeleri geliştirmek için de bir avantaj olacak, ama ben olabildiğince onlara da en azından konuları söylemeye çalışacağım. Çünkü birebir tercüme yapmamız şu pozisyonda zor.

Prof. Dr. Ragıp Kutay KARACA

Üç konuşmacımız var. Birinci konuşmacımız, konu bazlı sıralama yaptık. Uludağ Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Anabilim Dalı Başkanı, aynı zamanda Diploması Araştırmaları Derneği Başkanı Prof. Dr. Barış ÖZDAL. Kendisi “Savaş ve Diplomasinin Rolü Neden Değişti” konusunu anlatacak. Sözü kendisine bırakıyorum.

Prof. Dr. Barış ÖZDAL

Uludağ Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğr. Üyesi

Sayın Başkan, öncelikle teşekkür ediyorum. Bu vesile ile bu etkinliğin düzenlenmesinde emeği geçen ve bizi burada misafir eden USAM Başkanı Değerli Şevket Hocamıza, Enstitü Müdürü Sayın Kutay Hocamıza ve bütün değerli dinleyicilere teşekkür ediyoruz. Aslında gördüğünüz üzere benim başlığım biraz daha tematik. Size mümkün olduğu kadar sıkmadan bir analiz yapmak istiyorum. Ana çerçeve kapsamında Savaş ve Diplomasinin Rolü Neden Değişti bunu inceleyeceğim. Tabii ki bu incelemeyi yaparken, Şevket Hocamız da belitti, bir şapkam daha var, Diploması Araştırma Derneğinin Başkanlığını yürütüyorum. Şöyle bir şey düşündüm, sosyal medyadan şu andan itibaren Diploması Araştırmaları Derneğini takip edebilirsiniz. Bir soru başlığı istiyorum. Altta tam olarak görünmüyor, ama sosyal medya hesaplarımız da var. Sorumuz şu, bu yansıda gördüğünüz görsel acaba ne olabilir. Bunu doğru bilen bir kişiye veya iki kişiye diyelim ve sosyal medya hesabımızı takip eden bize Diploması Araştırması Derneği Yayınlarından çıkan Diploması Tarihi kitabını imzalı olarak takdim edeceğiz. Oraya mail atmanız veya mesaj göndermeniz gerekiyor. Bu soru ile başlayayım ben. Sizin ana tema olarak da neden diplomasinin ve savaşın tarihsel gelişiminde değişiklik var, bunu aktarmaya çalışacağım.

Prof. Dr. Barış ÖZDAL

Çok kısaca -aranızda uluslararası kökenli veya tarih kökenli olmayan arkadaşlar olabilir- bundan dolayı bir bilgi vereceğim. Bildiğiniz üzere yapı itibari ile baktığımız zaman Birinci ve İkinci Dünya Savaşı süresince klasik anlamda biz bir diplomasi ve savaştan bahsedemiyoruz. Ne zamanki İkinci Dünya Savaşı, özellikle cephede devam ederken aynı zamanda müttefikler arasında diplomatik görüşmeler başlıyor, savaşın yönü değişiyor; ama bizim uluslararası ilişkilerin yeniden kartların dağıtıldığı, oyunun yeniden başladığını tarif ettiğimiz, büyük bir öneme sahip olan 11 Eylül saldırıları sonrasında bir şeyler değişiyor. 1991 soğuk savaşın bitişi ve günümüze kadar gelen süreç içinde. Şimdi burada neden değişme var, yani savaşın ve diplomasinin rolü neden değişti. Her şey güllük gülistanlık giderken, biz klasik anlamda bir diplomasi ve savaştan bahsederken, ne değişti?

Şimdi burada değerli hocalarımız var, hocaların hocası dediğimiz, onların yanında da bir hata yapmak istemem, ama temel parametreler bildiğimiz, acaba o parametrenin üzerinden değişimi biz okuyabilir miyiz. Tabii bu parametreler biraz sonra göreceksiniz, bir kaç tane parametre veriyorum, ama her biriniz bu parametreyi daha da arttırabilirsiniz. Temel parametre olarak birincisi uluslararası sistemin ya-

pısında bir değişim var. Peki, nasıl bir değişim bu, klasik anlamda dünya itibariyle böyle bir dünyaya alışırken, sonrasında soğuk savaşın değişmesi ile birlikte ikinci parametreye geçeceğiz ve bizim klasik dünya bir kutuplu dünya olarak bileceğiz ve bu şekilde algıladığımız bir dünyada değişen şeyler olacak. Şu yansıda gördüğünüz üzere bu altta da bir açıklamasını yaptım. Terör, Kuzey Afrika'da ya da bölgesel olarak farklı yerlerde yine Savaş Hocamın ve diğer hocalarımızın da anlatacağı üzere, yeni savaş türlerini, farklılaşan bir mücadele var. Yine yansıda gördüğünüz üzere bu savaş ve beraberinde eş güdümlü olarak gelen diplomasi, farklı bölgelerde farklı alanlar oluşturarak gücü sağladı.

Peki, bu iki temel parametreyle mi hocam, başka bir parametre var mı? Üçüncü bir parametre aklımıza geldi, bu da karşılıklı bağlam. Şimdi aktöriyel anlamda uluslararası ilişkilerimiz sadece devlet değil, devlet dışı kurumlar, belki bireyler de bu anlamda farklı bir sürece girdiniz ve bağlam düzeyiniz farklılaştı. En temelde, klasik ekonomi anlamında düşündüğümüz zaman 1929 Büyük Buhranı, hatırlarsanız ekonomik olarak bir aksaklık olduğu zaman bütün dünya ekonomisi etkileniyordu, ama bugünkü dünyada gördüğümüz üzere farklılaşıyor. Birbiri içine geçmiş ekonomiler veya yine Avrupa Birliği, ABD, Çin veya para döngü sisteminde farklılaşanlar; bu tamamıyla karşılıklı bağlamda dönüştürüyor. Sadece ekonomik anlamda bu şekilde devletler bazlı. Yine yansıda gördüğünüz üzere çok uluslu şirketler bazlı, işte Çin'de bir markanın fabrikalarının ABD'de olması, Güney Afrika'da gördüğünüz üzere BMW'nin çok büyük bir fabrika açması gibi yapılar. Bununla da bitmiyor bence. Karşımızda dil üzerinden bir karşılık var. İngilizce merkezli olarak gördüğümüz İspanyolcanın, Çincenin diğer dillerin yapılanması ve konuşulduğu ülkeler. Bir karşılıklı bağımlılık, dil bağımlılığı üzerinden, dünyayı artık okumamız gerekiyor. Çünkü dil üzerinden okumak, aynı zamanda bize diplomasiyi veriyor. Diplomasi dilindeki değişmeler, dil bağımlılığının bir göstergesi oluyor.

Peki, bunlar yeterli mi? Ben de bir parametre daha tespit ettim. En önem verdiğim parametre, çünkü birçok arkadaş sosyal medya üzerinden sunum dinliyorlar diye tahmin ediyorum, bu da endüstri 4.0. Peki, ne alaka? Dünyada şu anda her şeyin birbirinden etkilenmesi işin içine giriyor. Uzun dalgalı radyo yayınları başladığı zaman dünyada, diplomatlar ve savaş muhabirleri diyorlardı ki, "Dünya artık bildiğimiz dünya değil. Çünkü dünyada hiçbir şey gizli kalmayacak. Radyo kanalı ile biz bütün evlere gireceğiz, her şeyi öğreneceğiz.» Şimdi radyonun yarattığı

bu etkiyi şu anda ceplerinizde tuttuğunuz, ellerinizde tuttuğunuz telefonlarınızla düşünüyorum. Hepiniz şu anda birer diplomatsınız, ama hepimiz aynı zamanda birer savaş muhabirisiniz. Aynı zamanda hepimiz uluslararası sisteme etki eden birer aktörsünüz ve bu yapı itibarıyla endüstri 4.0 üzerinden, biraz sonra Savaş Hocanın anlatacağına eminim, beşinci boyuta gelirken bunun üzerine bir diğer yapı. Savaşın uzay haricinde daha da farklı boyuta gitmesi, Mars'ı ve Güneş'i, ama benim en çok önemseydiğim size soru olarak sorduğum bu. Bu bir dünya haritası ve dünyada şu an itibarıyla bir saniye içinde yapılan endüstri 4.0 paylaşımlarını görüyorsunuz. Bu kadar fazla data yer değiştiriyor bir saniye içerisinde. Bu datanın gerek diplomasiyi, gerekse savaşı etkilememesi imkânsız. Bundan sonra biz eğer savaş yapacaksak, diplomasi de yapacaksak sadece masada veya sadece sahada yapmayacağız. Yeni sahamız, yeni sahalarımızdan biri.

Peki, toparlarsam, sonuç ve değerlendirmeler yaparsak, ne yapabiliriz? Şimdi birincisi gerek mevcut, gerekse olasılık olarak gözlediğimiz artık klasik anlamda sistem benzerliği kurarak veya yeni soğuk savaş benzetmeleri ile açamayız, anlamlandıramayız. Çünkü bu sistemin değişim ve dönüşümünü yansıtmamak. Yaptığımız analizler belki kendi içinde tutarlı olacaktır, ama eksik olacaktır. Peki, ne yapabiliriz o zaman, bu bildiğiniz bize Orta Çağ'dan beri öğretilen dünya haritasıdır. Artık biz bu dünyayı, bu değişen dört temel parametre çerçevesinde farklı biçimlerde analiz etmemiz gerekiyor. Dünyayı bu şekilde görmemiz gerekiyor, farklı açılardan bakmamız gerekiyor. Artık savaş alanlarımız, mücadele alanlarımız değişti. Biz hâlâ klasik anlamda dünyaya Akdeniz merkezli bakarsak, artık denizdeki güç mücadelesini kaçırsınız veya Uzak Doğu merkezi, Çin merkezi, dünyayı bu şekilde görmemiz gerekiyor. Ancak bu şekilde bir dünya analizi ile biz savaşı ve diplomasiyi farklı çözümleyebiliriz.

Küresel ısınma ile birlikte dünyanın yapısı değişiyor. +2 derecelik bir ısı artışının şu anda bilinen dünyada toprakların yüzde on sekizini sular altında bırakıyor. Coğrafyamız değişirse, her şeyimiz değişiyor. Dünyayı bir kedinin oyun alanı olarak görüyor. Sizin algınız, savaşı ve diplomasiyi değiştiriyor, ama belli miktarı şudur ki, eğer biz dünyaya hâlâ sistem gözlüğü ile bakarsak, yaptığımız çıkarımlar kendi içinde doğru olsa da, eksik ve güncellikten uzak olacaktır. Sabırla dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Ragıp Kutay KARACA

Barış Hocama çok teşekkür ederim. Çok da analitik çalışır, çok yararlı olduğunu düşünüyorum. Bir iki şey söylememe müsaade edin, moderatör hakkımı kullanarak. Ben dünyanın çok kutupluluğa evirilmediğini, dünyanın çok merkezliliğe doğru evirildiğini düşünenlerden biriyim. Barış Hocanın bu sunumunu görünce de kendi düşüncemin desteklendiğini hissetmedi değilim. Çünkü kutupluluk bir yapı gereği duruyor, dünya ne zaman hegomomik bir yapıda olmadıysa savaş çıkmıştır ve Birinci ve İkinci Dünya Savaşları dönemlerine baktığımız zaman hegemonyasını dünyaya kabul ettirmeyen güçlerin olduğunu görüyoruz. Bugün aynı şeyi yaşıyoruz, tek bir farkı Barış Hocanın bu şekilde koyduğu sistemsel değişimin çok merkezliliğe doğru evirilmesi oluyor. Yani hegomonik yapı bir, iki ya da daha fazla hegomonun kutup oluşturmasını engellerken, işin içerisine uluslararası şirketler, yeni teknolojiler girdiği zaman merkezler ortaya çıkartıyor. Dünyada ekonomik merkezler ortaya çıkıyor. Dünyada askeri merkezler ortaya çıkıyor ve dünyada siyasi merkezler ortaya çıkıyor. Belki de bugün Trump iktidarının 1945'ten itibaren ABD'nin kurduğu tüm siyasi, ekonomik, askeri düzene bu kadar isyan etmesinin temel nedeni de, kendi kurdukları sistemden kendilerine çok büyük rakiplerin çıkması. En başta Çin Halk Cumhuriyeti gibi. Onlar diyor ki, "Tamam, bu sistemi biz kurduk, ama biz bir rakip çıkardık; bu değişen dünya, bu iletişimin sınırsızlığı, uluslararası şirketlerin aç gözlülüğü, karşımıza rakipler çıkardı ve bu rakipler artık bizi tehdit ediyor, dolayısıyla bu kurduğumuz sistemden de bir şekilde bir değişim yapacağız. Ama değişimi kendi alanımıza yapacağız. Kendi isteklerimiz doğrultusuyla yapacağız." İşte bugün Trump'un söylemleri ile politikaları arasındaki farklılığın ya da ABD'nin bir o tarafta, bir bu tarafta görülmesinin en temel nedeni de Barış Hocanın bu sunumundan da anmakta yarar var diye düşünenlerdenim.

İkinci konuşmacımız diplomasiyi konuşurken Barış Hocadan, adı Barış. Savaşı konuşmasını da Savaş Hocamdan rica ettik. Böyle de bir tesadüf oldu. Sevgili Savaş Hocam, «Savaşın Değişen Yüzünü» konuşacak.

Dr. Savaş DİNÇER**Nişantaşı Üniversitesi Öğr. Üyesi**

Öncelikle nazik davetiniz için çok teşekkür ediyorum. Hanımefendiler, Beyefendiler, içerimizde öğrencilerim, hocalarım var. Evet, hocaların hocası Hasan Hocam etrafına bakıyor.

Arkadaşlar, evet bu tür panel, konferanslar ders yılı içerisinde eğitim ve öğretiminin bir parçası. Yani vakit kaybı olarak sizi buraya yoklama zoruyla getirmiş olmak, bunların hepsi size birtakım fikirler oluşturmak için. Çok güzel bir etkinlik düzenlenmiş. Sizi ben de fazla sıkımayacağım, ama konu bu yansıda da görüldüğü gibi Savaşın Değişen Yüzü benim anlatacağım konu. Buradaki askerleri tam seçebiliyor musunuz bilemiyorum. En sondan başlayan ve bugüne gelen bir asker tipi değişimini görüyorsunuz. En son artık günümüzün askeri, oyunlardan bildiğimiz şekline gelmiş durumda. Biz TSK'de bile bunu açık ve net yaşıyoruz; ama sadece şekilsel olarak sanki bir değişim var. Bana göre, aslında ben savaştan da birisi olduğum için çok fazla bir değişim görmüyorum. Dönüşüm var belki, ama bakın kimler etkileniyor esasında.

Evet, biraz canınızı sıktı bu görüntüler, çünkü savaşlar değişiyor, savaşın tipi, şekli kullanılan silah, malzeme, ölüm miktarı, bunların hepsi değişiyor. Değişmeyen bir şey var, savaştan zarar görenler. Savaştan kazançlı çıkanlar yok, hep savaştan kaybedenler var. Biraz önce Barış Hoca da bahsetti. Sürekli geliştirdi diyoruz, ne için geliştirdi diyoruz, artık 4.0, 5.0, 6.0 ama 0 hep biziz. Hep biz 0 olacağız. Evet, bunlar savaşıyorlar gelecekte, biz oturacağız kenarda, ama yine biz zarar göreceğiz inanın. Gördüğümüz gibi çelik başlıklardan başlayan, yukarıdan itibaren nerelere kadar gelmişiz, savaşın değişen yüzünü anlatırken aslında değişen teçhizatı da anlatıyoruz. Savaşın insan öldürmede nasıl dönüştürerek metodolojik olarak bunu da sistemlemedik, ama devletleri, milletleri suçlamadan nasıl yapılabildiğini görüyoruz. Biz de çocuklarımızı cepheye gönderdik. Kadınlar zarar görüyor, ne kadar etkileniyor, nasıl etkilenmektedir günümüzde, yine görüyoruz. Bu acıyı o zaman da yaşamışlar, orada da yaşamışlar, şimdi de yaşıyoruz. O zaman da dünya ibret ile izlemiş ne olduğunu, kimlerin zarar gördüğünü, şimdi de görüyor.

Dr. Savaş DİNÇER

Şimdi, savaşın değişen yüzü aslında ne değişiyor? Şimdi bakıyorsunuz Barış Hocam, biraz bugüne kadar en son hegemonya savaşı bitti dediğimizde kartlar yeniden dağıtıldı. Aslında yepyeni şeyler tekrar başladı. Ne idi bu, evet bir hegemonya savaşı bitti, ama hegemonya savaşından sonra bizim bildiğimiz kutup veya merkez anlamında çatışma bittikten sonra tekrar başlayacak şekilde tarihte bunun örneklerini görüyoruz.

“Barışı sağlamak için güçlü olmak gerekir”; zaten birinci sayfada da bunun bir realist metin olduğunu, güvenlik temelli ve realist bir yaklaşım olduğunu söylüyor. Böyle küresel bir gücün, değişmeyen böyle bir uluslararası ilişkiler güvenlik siyasetini, dünyanın herhangi bir yerinde uygulamaya çalışmayı kabul ettiğimizde, burada bizim savaşta bir yüz değişikliği arama imkânımız var mı, yöntem değişir. İnsanları öldürme yöntemleri farklılaşır. Ülkeler, devletler doğrudan başka bir ülke ile savaşmak yerine, vekâlet savaşları kullanmaya başlamışlardır, başkaları üzerinden bu işi yapmaya başlamışlardır. Hibrit savaş dediğimiz yeni yöntemlerle, birden çok yöntem ile bir ülke ile savaşmaya başlamışlardır. Şu anda ABD, Türkiye, Rusya Federasyonu, Çin; her biri buna dönmüştür, bir hibrit savaş içerisinde. Bir anda

cephede savaşıyor olmak değildir önemli olan. Sizin ekonomik kısıtlamalar getirdiğiniz de bu savaşın bir parçasıdır. Aynı anda pasifikte güçlü olmaya çalışmak da bu savaşın bir parçasıdır. Diplomasiyi kullanmak da bu savaşın bir parçasıdır, ama savaş devam ediyor. Bu yüzleri değişmiyor. Gördüğünüz ve yaşadığınız şekilleri, yöntemleri değişiyor olabilir.

Neden değişmiyor, çünkü barışın yüzü değişmiyor ki. Barışı esas tesis etmek üzere kurulmuş Birleşmiş Milletler hangi fonksiyonunu yerine getirebiliyor barışı koruyabilmek için, hiç birini. Dolayısıyla barışı tesis etmek de, kalıcı bir barışı kurmakta zorlandığımız bir dünyada savaşın yüzünün değişmediği, savaşın yöntemlerinin değiştiğini ve insanlığın aslında savaşın herhangi bir yüzü ile ilgili olarak bile bir kabul içerisinde dönüştüğünü düşünüyorum. Organizasyonları dönüştürebilirsiniz. Örneğin NATO soğuk savaş yıllarından itibaren, hatta 60'lı yıllardan itibaren bir dönüşüm geçiriyor, en sonunda bunu başaracak şekilde de organizasyonel anlamda bir dönüşüm komutanlığı kuruluyor. ABD'de bir dönüşüm komutanlığı kuruluyor. Bu dönüşüm komutanlığıyla artık yeniden dönüşüm planlanıyor ve Asya Pasifik Bölgesi ile NATO'nun Asya Pasifik Bölgesi ile ilgilenecek yeni bir komutanlık haline gelmeye başlıyor, o da bir dönüşümdür. Savaşın yöntemleri insanların daha fazla ölmesinin, savaşın asıl yüzünün karşımıza çıkmasına sebep olacak şekilde savaşın yüzünün değişmediğine inanıyorum.

Son olarak da NATO'nun yeni yapısı ile aslında küresel olarak bir küresel güvenliği sağlayacak, savaşı önleyecek mekanizmaları, daha önleyici mekanizmaları gündeme taşımalarını beklerken ve Birleşmiş Milletlerin de, Cumhurbaşkanının söylediği dünya beşten büyüktür, yani Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin bu yapısıyla dünyada kalıcı bölge tesis etmek mümkün değil ve savaşlar her yüzyılda karşımıza çıkmaya devam edecektir diye bir düşünce. NATO'nun gayretlerine rağmen Birleşik Devletlerin özellikle Uluslararası Güvenlik Stratejisinin belirttiği Rusya, İran, Çin ve Kuzey Kore siyasetinin uluslararası siyasetini şu anda bize aslında savaşın gerçekten yüzünün değişmediği, bu acıların, çocukların yüzlerini bu şekilde bir süre daha görmeye devam edeceğimizi gösteriyor.

Ben dinleyenlerin, sizlerin sorularına daha uzun süre ayırarak cevap verebilmek için sabırla dinlediğiniz için teşekkür ederim, saygılar sunuyorum.

Prof. Dr. Ragıp Kutay KARACA

Savaş Hocamıza çok teşekkür ediyoruz. Savaşın dönüşümünü esasında anlattığı için. Burada Savaş Hoca ile beraber üç eski askeriz. Esasında savaşın ne demek olduğunu en iyi bilenlerdeniz. Ben hep silahlı kuvvetlerdeyken -Türkiye’de çok fazla olmamakla beraber- savaşı en çok isteyenlerin sivil yönetimler ve bürokratlar olduğunu gördüm. Genel Kurmay Stratejik Araştırmalar Merkezinde de çalışırken -Hasan Hocam bilir- çok fazlasıyla beyin fırtınası yapardık. O da kapalı kapılar ardında. En fazla askeri müdahaleyi isteyenler de hocalar olurdu. Yani biz bütün bunlara karşı çıkarken, müdahalenin olması gerektiğini söyleyenler en çok akademisyenler olurdu. O beyin fırtınasına katılan ya da sivil kurumlarda stratejistler ya da uzmanlar olurdu. Ben Savaş Hocaya fazlasıyla katılıyorum. Savaşın değişen yüzü yok; çünkü savaş savaştır. Yani diplomasinin belki değişen bir yüzünü görebiliriz, ama diplomaside kullanılan şeyin dil olduğunu unutmamak lazım. Onda da belki değişimden değil de dönüşümden bahsetmek daha doğru oldu.

Bir de geçen bir arkadaşım söyledi, “Çok basit bir şey yapalım, ben size sorayım, bir on beş gün tüm haber kanallarınızı keselim, yani televizyon, radyo dinlemiyorsunuz zaten, ama radyo, internet, telefon, bunun yanında metroyu keselim, elektrik ile işleyen her şeyi kısıtlayalım, size savaş çıkartmaya gerek yok ki. Doğrudan ülkeyi iç savaş çıkacak pozisyona sokarsınız” dedi. Gerçekten de çok doğru. Arada toplu taşımayı kullanırken görüyorum, elinde kitap olan sayısı bir elin beş parmağını geçmezken, herkesin elinde bir telefon ve onunla hayatı geçirmeye çalışıyor. Galiba dönüşümün en temel noktası bu, ama bu zararsız bir dönüşüm esasında, yalnızca içsel. Bunun savaşa neden olacak boyutunun nasıl olacağını gelecekte göreceğiz.

Son konuşmacımız Sevgili Yusuf ALABARDA’da, “Diplomasi ve Ser Gücün Kullanımında Bir Etken Olarak, Silahlı Gücün Kontrol ve Gözetimini” bize sunacak. Çok değişik bir konu. Merakla dinleyeceğiz.

Dr. Yusuf ALABARDA **Güvenlik Uzmanı**

Öncelikle dinlemeye değer bulup geldiğiniz için öğrencilerimize ve Sayın Hocalarıma teşekkür ederim. Kutay Hoca ile yaklaşık medya bağlantılı olarak bir tanışmamız var, ama Savaş Hoca ile 1998, yani tam yirmi yıl önce tanıştık. O zaman cevval

bir komutandı, şimdi de cevval bir akademisyen olarak takip ediyoruz. Ben biraz çarpıcı olması açısından, savaşın aslında o kadar kötü bir şey olmadığını söyleyerek başlamak istiyorum. Neden, çünkü bugün toplumların yerleşik hale gelmesinin dahi en önemli sebeplerinden birisi de, harplere hazır hale gelebilmek maksadıyla toplumların daha yerleşik ve iş bölümü dediğimiz, iş bölümünü yaparak bir tarafta buğday ekenler, diğer tarafta atları besleyenler, ama diğer tarafta da o toplumun atlı barbar toplumlardan korunması maksadıyla beslenen süvariler var. Dolayısıyla savaş günümüzde bir anlamda gelişmenin de bir motoru konumunda olduğu bir hakikat. Tabii ki bunların hiçbirisi savaşın kötü bir husus olduğu gerçeğini değiştirmez, ben çarpıcı olması açısından konuya bu şekilde girdim. Hatta bununla ilgili olarak özellikle kitlesel olayların oluşturulması için de, daha etkin bir konu ortaya koyabilmenin şartlarını oluşturması açısından, nüfus sayımları, daha düzenli orduların teşkil edilmesi, hatta vergi toplama usul ve yöntemlerinin geliştirilmesi dahi hep savaşın bir şekilde toplumlarımıza kazandırmış olduğu hususlardandır.

Dolayısıyla savaş Habil ile Kabil'in arasındaki ilk kan dökümünden bu yana, gerek kişisel boyutta gerek toplumsal boyutta hiçbir şekilde önemini ve varlığını yitirmeden devam ediyor. Herhalde sonsuza kadar da diplomasi ve savaş hiçbir şekilde hem gündelik hayatımızdan hem de uluslararası boyuttan eksik olmayacak.

Peki, ben buradan hemen kendi konuma girmek istiyorum. Eğer savaşı diplomasi-nin bir unsuru olarak görüyorsak, diplomasi ile savaşa geçmeden önceki -şiddete başvurmaksızın- iki ülke arasında ya da ülkeler arasındaki ilişkilerin savaşa dönüşmeden bir çözüm yolunun bulunması şeklinde kabaca tasnif edersek diplomasiyi, o zaman diplomasi-nin içerisinde savaşmaksızın karşıdaki ülkeyi bir şekilde manipüle ederek oyunun dışında bırakmak ya da istediğimizi diplomasi yoluyla almanın yöntemlerinden birisi de proveteryal ordu sistemlerini desteklemektir. Yabancı makalelere baktığımızda bu konu ile ilgili epey bir doküman var.

Proveteryal ordu şu demek, müdahale eden ordu. Yani işte 15 Temmuz akşamı yaşamış olduğumuz kalkışma. Türkiye özelinde örnek vermek gerekirse 1960 Askeri Darbesi, 28 Şubatı, 12 Eylül gibi olaylar proveteryal dediğimiz, müdahaleci orduların en büyük özelliği. Şimdi bu hangi anlamda diplomasi tarafından ya da sizinle diplomasi yürütülen ülkeler tarafından kullanılıyor şeklinde baktığımızda, İsrail örneğini vermek istiyorum. İsrail'in bugün Orta Doğu'da diplomasi konusunda

elinin en güçlü konuma gelmesine sebep olan hususlardan birisi, nükleer bir gücü temsil etmesi, güçlü bir silahlı kuvvetlerin caydırıcı olarak o coğrafyada bulunması, diplomasi masasında hiç kuşkusuz İsrail'i en güçlü kılan hamillerden birisi. Ama bundan daha güçlü kılan ve genellikle göz ardı edilen daha önemli bir özellik var ki, İsrail ile karşı karşıya gelmiş olan Mısır, Irak, Suriye gibi orduların bir vasfı var, bunların tamamı proveteryal özellikler taşıyor. Yani buldukları ülkede siyasi iktidara başkaldırarak, iktidarı değiştirebilen ordu yapılanmaları. Bunlar İsrail özelinde böyle olduğu için söylüyorum. Yoksa Avrupa örneğinde İspanya, Yunanistan gibi yine Orta Doğu'nun farklı coğrafyalarında Türkiye, Pakistan, Tayland, hatta en son Maldiv Adaları da dahil olmak üzere dünyada birçok farklı bölgelerde, farklı ülkeler var. İsrail örneğinden devam etmek istersek, caydırıcı güç olarak silahlı kuvvetlerini ve nükleer gücünü diplomasi masasında hiç kuşkusuz hissettiren bir ülke. Ama biraz önce de tekrarladım, en önemli özelliklerden birisi de düşmanına baktığımızda İsrail perspektifinden, İsrail ile mücadele eden ülkelerin en önemli özelliğinin proveteryal ordular olduğunu söylemiştik.

Dr. Yusuf ALABARDA

Dolayısıyla İsrail herhangi bir şekilde yeni bir çerçeve çizmeden önce bu ve orduların içindeki özellikleri kullanarak, kendisine rakip olacak unsurları daha harp masasına gelmeden etkisizleştirme ile ilgili hususlar. Şimdi önümüzdeki yakın dönemden örnek vermek gerekirse Suudi Arabistan'da Veliht Kral Muhammed

Bin Selman'ın proveteryal, mücadelecı bir biçimde arkasına almış olduğu Suudi Arabistan Muhafız Ordusu ile ilgili desteği aldıktan sonra Muhammed Bin Selman'ın adeta bir darbe yöntemi ile iş başına gelmesi ve arkasından da Orta Doğu'da yeni denklemlerin, yeni kartların dağıtılmasının önünün açılması, aslında İsrail'in geliştirmiş olduğu bir diplomasinin sonucudur ki bu, Suudi Arabistan'da Irak'la, Suriye ile herhangi bir şekilde savaşmaya gerek kalmaksızın Orta Doğu coğrafyasında yeni adımlar atabilmenin, yeni diplomasi geliştirilebilmesinin önünü açmıştır. Bununla ilgili diğer bir örnek Mısır'da 2012 ya da 2011 yılında yapılan genel seçimlerde halkın desteğini alarak iktidara gelen Mursi yönetimi, 2013'ün Temmuz ayında yine İsrail tarafından desteklendiğinde şirk ve şüphe olmayan bir askeri darbe ile Mursi yönetiminin iktidardan alınması ve yerine Sisi'nin iktidara geçmesi, yine İsrail açısından çok büyük bir tehdit oluşturabilecek bir hamleyi diploması ve perde arkası diyebileğimiz olaylarla engellemek.

Demek ki proveteryal özellikler taşıyan, demokratik anlamda kontrole tabi olmayan ya da demokratik olmasa bile kontrol ve gözetime tabi olmayan ordular, diploması masasındaki siyasetin unsurlarının elini her zaman güçsüzleştiriyor. Peki, o zaman nedir demokratik kontrol? Bununla ilgili küçük iki üç bilgi verip çok fazla vaktinizi almak istemiyorum. Aslında Eflatun döneminden bu yana insanoğlunun çatışmacı karakterini mutlak suretle bu çatışmayı engelleyecek bir gücün varlığını zorunlu kıldığı biliniyor *Tüfek, Mikrop ve Çelik* isimli eserde. İnsanoğlunun düzenli bir şekilde bir toplum, yerleşik toplum oluşturduktan sonra ilk yaptığı işlerden birisi de kendisini diğer kabilelerden, diğer devletlerden koruyan ordudur. Daha sonra, MÖ birinci yüzyılda İtalyan Romalı şairler, "Bizi koruyanların şerrinden bizi kim koruyacak" diye bir terim ortaya atmış. Yazılan şiir, silahlı kuvvetlerin gözetim ve kontrolü anlamındaki sorunsalın da başlangıcının kabul edildiği tarih olarak bilinmektedir. O günden bu yana elinde silah bulunduran gücün bir şekilde kontrol ve gözetim altına alınması sadece -ki bizim şu an örneğini verdiğimiz ülkeler bazında değil- ama o günden bu yana çok büyük bir sorunsal haline gelmiştir. Çünkü bu husus kontrol edilmediği takdirde diploması ile ilgili düzenlemek gerekirse, sizin diploması masasındaki elinizi en zayıflatan hususlardan birisi olmuştur. Bu yeni bir fenomen değil, fakat demokratik sivil asker ilişkileri, silahları kuvvetlerin gözetim ve kontrolü, silahlı kuvvetlerin demokratik denetim ve gözetimi gibi hususlar, özellikle İkinci Dünya Savaşından sonra liberal değerler üzerine kurulduğuna hiç şüphe

bulunmayan ABD toplumunun, bu kadar büyük bir ordu tarafından kuşatıldığı takdirde liberal değerlerinin elinden alınabileceğine dair korkular yaşayan bir takım akademisyenler, silahlı kuvvetlerin gözetim ve kontrolü ile ilgili hususlara temas etmeye başlamışlardır ki bunlardan en önemlisi hepimizce de malum olan Samuel Huntington'un *Asker ve Devlet* isimli kitabında kendisine yer bulmuştur. Ama artık bugün Huntington yaklaşımı diye nitelendirdiğimiz yaklaşım çok gerilerde kalmış olup, artık güvenlik sektörünün formları diyebileceğimiz noktaya kadar konu taşınmıştır.

Samual'in akabinde arkasından Samuel Finer'in *The Man on Horseback* adlı klasik diyebileceğimiz eseri, yakınsallık teorisi, ahenklilik teorisi en son da İspanya'da Savunma Bakanlığına kadar yükselmiş olan çok güzel bir eserde bunun ete kemiğe büründüğü çok güzel hususlar var. Bunlar o ülkede demokratik sivil asker ilişkilerinin, demokratik bir düzlem içerisinde oturtulması noktasında çok değerli eserler vermişler, aynı zamanda silahlı kuvvetlerin hem sadece kontrol ve gözetimi ile iktifa edilmemesini, bu kontrol ve gözetimin demokratik bir kontrol olması hususunda eserler vermişlerdir. Aradaki fark şudur, Kuzey Kore'de de silahlı kuvvetler, Kuzey Kore liderinin ve onun kurmuş olduğu bürokrasiyi kontrol ve gözetimdedir, ama kontrol ve gözetim demokratik olmadığından mütevellit, silahlı kuvvetlerin etkinliği ve verimliliği her zaman tartışma gerektiren hususlardır. Demokratik denetim ve gözetim ise siyasi iktidarların halktan almış oldukları yetkiler doğrultusunda yapmış oldukları denetimin ve gözetimin demokratik esaslar içerisinde yapılmasını gerektirir ki, bu aslında Türkiye açısından da çok değerli bir husustur. Zira silahlı kuvvetlerin demokratik gözetimi adı altında yapmış olduğumuz reform hamleleri, eğer sadece belli bir alana hizmet etme noktasında işlevselleşiyorsa, bu demokratik bir denetim ve gözetim olmaktan çok uzak. Bunun en büyük yan etkisi, hiç kuşkusuz silahlı kuvvetlerdeki etkinliğin ve verimliliğin azalması şeklinde tezahür ediyor. Bu noktadan baktığımızda bugün silahlı kuvvetleri en güçlü olan ordular hiç kuşkusuz konunun ekonomik büyüklük ile alakası birebir ölçüye yakın olmakla birlikte, demokratik sivil asker ilişkileri ve demokratik kontrol ve gözetimin de bir sonucu olarak Avrupa'da İngiltere, Fransa, Almanya gibi ülkelerin siyasi gücü çok daha yüksek iken, kontrol ve gözetim noktasına sonradan dahil olmuş olan İspanya ve Yunanistan gibi darbelerle ve diktatörlüklerle yönetilmiş ülkelerin askeri güçlerinin bu ülkelere nazaran daha kısıtlı güçler olduğunu görüyoruz.

Bu anlamda şunu söyleyebiliriz, demokratik denetim ve demokratik gözetim silahlı kuvvetlerin müdahaleci kanatlarını budadığı gibi, bu budamanın size Mısır örneğinde, Irak örneğinde, Suriye örneğinde, 1960 yıllarında darbe ile iktidara gelmesi ve o günden bugüne devam eden sıkıntılar o ülkenin diplomasi masasında elinin güçlü olmasının önündeki en büyük engeldir. Bu anlamda bu husus demokrasi yolunda süreçlerini tamamlamamış, hâlâ süreçler üzerinde devam eden Türkiye açısından da çok büyük değer ihtiva etmektedir.

Ben burada bu konuyu kapatırken son birkaç hususla savaşın değişen yüzüne, Sayın Savaş Hocamın yapmış olduğu sunuma ilave olması açısından söylüyorum; aslında değişen bir şey yok sözüne katılıyorum. Savaş, en nihayetinde organize bir şiddetin uygulanması. Dolayısıyla şiddetin elinizdeki silah sistemlerine tekamül etmesinden kaynaklanan etkinliğinin artması, şiddetin belki artmasına da yol açıyor, ama en nihayetinde savaşın bedelini halk olarak bir şekilde ödüyorsunuz, ama savaşın değişen yüzünde hibrit harbinin dışında çok önemli bir fenomen olduğunu düşündüğüm ve özellikle soğuk savaş sonrasında bütün dünyada tartışılan birçok farklı noktalardan tartışılan bir hususun daha bilinmesi lazım ki o da, özel askeri firmalar ile ilgili hususlardır. Artık özellikle 1990'lerden sonra bütün dünyada fenomen bir şekilde ulusların gündemine girmiştir. Bununla ilgili Zeytin Dalı Harekâtı ile ilgili bir örnek vermek istiyorum. Örneğin siz bir ülke ile diplomasi anlamında güç konusunu masaya oturarak, Obama döneminden bu yana oturup konuşursunuz, hatta 2018 tarihinde Mümbiç'in PKK ve PYD'li yapıdan arındırılması ile ilgili diplomasiye bir şans tanımak maksadıyla diplomatik hamlelere adım atabilirsiniz, ama bir diğer taraftan o ülke kendisinin gücü sahada değilken adeta bir vekâlet savaşı diyebileceğimiz bir savaş şekli gibi bir şekilde Afrin'de sizin karşınıza çıkararak o bölgede sizinle mücadelesine el altından devam ediyor olabilir. Bu, dolayısıyla diplomasi, artık savaşın öncesinde diplomatların ve siyasetçilerin savaşa bulaşmaksızın bir çözüm getirme noktasındaki tanımlamasının da dışına çıkan bir tanım oluyor. Çünkü parayı verenin düdüğü çaldığı bir harp yöntemi olarak özel askeri firmalar gündemimize girdi.

Özel askeri firma sayısı bugün yeryüzünde yüz elliye yakın. Bu demektir ki dünyadaki bütün ülkelerde gerek lojistik gerek bizzat muharip gerekse eğitim, atış gibi birçok hususlarda faaliyet gösteren kurumlardandır. ABD menşeli olanlar çoğunlukta olduğu gibi, İngiltere gibi Nepal gibi Şili gibi ismi belki aklımızın ucun-

dan geçmeyecek ülkelerin de bu özel askeri firmaları yoğun olarak Orta Doğu bölgesi başta olmak üzere birçok yere kiraladığı, sattığı ve bunlardan da büyük para kazandığı dönemler var. Bu da savaşın değişen yüzünde önemli, dikkate alınması gereken parametrelerden birisi. Zira bunlar sadece ellerinde basit ve klasik anlamda bir piyade tüfeği ile karşımıza çıkan insanlar değil, helikopterleri olan, hatta Sovyetler Birliği'nden elden çıkmış olan zırhlı araçları bizzat açık ortamda 1990'lı yıllarda envanterlerine katan, hatta uzayda kiralamış oldukları uydular vasıtasıyla ABD Pentagon'un resmi anlamdaki elbisesinin içerisinden çıkarak adeta bir şirket gibi silahlı kuvvetlere ait unsurların hem Elbab'ta hem Afrin'de lokasyon anlamında tespitini yaparak bölgedeki PKK'lı ve PYD'li yapılaşmaya kadar verebilecek boyutlara gelmiş, istihbarat anlamında çok önemli çalışmalara imza atabilen, diplomasi masada devam ederken, o ülkenin elini güçlendirmek maksadıyla el altından devam ettirilen bir unsur olarak unutulmaması gerek diyorum. Beni sabırla dinlediğiniz için çok teşekkür ederim.

Prof. Dr. Ragıp Kutay KARACA

Sevgili Yusuf ALABARDA'ya çok teşekkür ediyorum. Demokrasi ve diplomasi ilişkisi herhalde bir tez konusu falan yaptırılabilir, yeni adaylara duyurulur. Ben şimdi sorularınızı alacağım, soruları toptan alacağım, sonra beraber cevap verelim.

Katılımcı

Meliha Nur ben, Milli Savunma Üniversitesi'nde yüksek lisans yapıyorum uluslararası ilişkiler üzerine. Bir Savaş Hocaya, bir Barış Hocaya sorularım var. Yani asimetrik savaş bugün nerede?

Katılımcı

Teşekkürler. Uluslararası ticaret dördüncü sınıf öğrencisiyim. Benim sorum şu andaki İran'ın yaptırımını üzerine olacak. Bildiğiniz gibi doksan günlük yaptırımın üstüne bir de bugün ile başlayan yüz seksen günlük yaptırım başlıyor. Amaç aslında on iki maddelik uluslararası bir anlaşmanın kabul edilmesi. İran eğer bu anlaşmayı kabul etmezse, ne gibi sonuçlar doğuracak ve eğer anlaşmayı kabul ederse ne gibi sonuçlar doğuracak?

Prof. Dr. Ragıp Kutay KARACA

Prof. Dr. Ragıp Kutay KARACA

Bariş Hocam sizinle başlayalım.

Prof. Dr. Barış ÖZDAL

Her iki soru için de teşekkür ediyoruz. Gerçi burada doktorasını yazmış genç akademisyenler var, belki çıkışta yakalarsanız. O bizden daha kapsamlı cevap verecektir. İlk soruya dönersek, asimetrik tehdit her yerde ve hiçbir yerde. Neyin asimetrik olduğu bence artık tartışılır boyutta. Bu söylediğim size çok provoke edici gelebilir, ama sunumla bağlantılı düşünersek algılarımızı tamamen değiştirmemiz gerekiyor. Bir şeyi asimetrik olarak gördüğümüz durumun, aslında karşılıklı bağımlılıktan dolayı burada bir simetri olduğunu da analiz edebilirsiniz. İkinci soru ile bağlantı yapalım. Amerika neden İran'a böyle bir yaptırım uyguluyor? Mesela ABD'nin ekonomisi ile İran'ın ekonomisini karşılaştırdığımız zaman acaba bunlar arasında bir asimetri var mı? Sadece iki aktüriyelli bir analiz bu anlamda yeterli midir? Yine genç arkadaşımızın takip ettiğini anlıyoruz. Yaptırımlar açıklandı, ama geçecek var. Mesela Türkiye dahil olduğunda altıydı, sonra yedi, sonra sekize çıktı ülke sayısı. Bu muafiyetin içinde hiçbir Avrupa Birliği üyesi ülke yok, devlet yok. Bu sizin bahsettiğiniz asimetrik asimetri de acaba İran üzerinden yaptırımlar

başka bir ülkenin etkilenmesi, yönlendirilmesi isteniyor olabilir mi? Çok şaşırtıcı bir örnek anlatayım, belki tam yerine olmayabilir ama. Hayatınızda hiç domates yetiştirdiniz mi? Şimdi o domatesi yetiştirirseniz o çeri olanlar var ya minnacık, bu çeri domateslerine sümüklü böcek acayip dadanıyor ve imkânı yok, ya kimyasal bir şey kullanmanız gerekiyor ya da bira kullanmanız gerekiyor, o da bir kimyasal. Sonra şunu buluyorlar çok ilginç bir şekilde, siz burada domates yetiştirirken iki üç metre ileriye marul ekerseniz kıvrıcık tarzda, o sümüklü böcekler domatese gitmiyor, marula gidiyor, şaşırtma taktiği. Siz böylelikle domateslerinizi kurtarıp başka bir şeyi ona cezbediyorsunuz.

Şimdi sorduğunuz soru ile iki soruyu birleştirirsem, İran örneği üzerinden veya diğer örneklerden tehdit, asimetrik tehdit aslında bizim domates mi yoksa marul mu yoksa solucan mı olduğumuza ya da bunların dışında çiftçi mi olduğumuza göre değişiyor.

Dr. Savaş DİNÇER

İyice karıştırdınız hocam. Aslında tamamen Orta Doğu'daki ilişkiler ağına döndü. Bazen ben de kuruyorum onu, Orta Doğu'da kim kiminle iyi geçiniyor, kim kiminle kötü geçiniyor, kaotik bir tablo. Bunu bir de Suriye özeline indirdiğimiz zaman, tamamen karmaşık bir tablo oluyor. Durum şimdi öyle, ama ben biraz basitleştireyim Barış Hocamın karmaşıklaştırdığı konuyu, ondan daha eski olduğum için daha basit düşünebiliyorum. Asimetrik savaş ve asimetrik tehdit, hibrit savaş, hibrit tehdit, vekâlet savaşı hep vardı; tanımları yeni çıktı. Hep kullanıldı. Şimdi siz hibrit savaş, Rusya Federasyonu'nun Ukrayna'da uygulamaya başladığı bu savaş yöntemi ile birlikte anılmaya, karma savaş denilmeye başlandı, ama hep kullanıldı. Vietnam'daki yapısı ve savaş tarzı aslında hibrit savaşının içerisinde bir örnektir. ABD'nin oradan taşı tarağı toplayıp oradan gitmesi ile sonuçlanan bu hibrit savaşı aslında kazanmıştı. Onun için kavramlara pek takılmayın. Özellikle kavramlar üzerinden gitmeye başlarsak, konu iyice karmaşık bir hal alıyor. Kavrama bir şeyi oturtmaya çalışmamız lazım. O kavram ortaya çıktıysa, onun bazı gerekçeleri vardır, bazı uygulamaları vardır. Benim önerim, en azından sahadan gelen birisi olarak sahaya bakmanız. Şimdi NATO'nun askeri harekâtını inceledim ben de doktora tezimde Bosna'da, Kosova'da, Makedonya'da, Afganistan'da görev yapmış birisi olarak. Çok idealist ve liberal düşüncelerle realist politikalar uygulanan bir dünyadayız. Zaten uygula-

manın kendisi simetrik değil, uygulamaya çalıştığınız şey kurmak, kurtarmak için yaptığınız çalışma zaten kendi başına asimetrik. Bunu işte İran örneğine de çevirebiliriz, her yöntem deniyor.

İran ile ilgili; bu anlaşmadan çekilme olayının aslında genişletilmiş Kuzey Afrika ve Orta Doğu projesinin inisiyatif şeklinde kongreye raporlanması döneminde yazılmış raporlara bakarak başlayabilirsiniz. Temelinde liberal ekonominin ve liberalleşmenin Kuzey Afrika ve Orta Doğu'daki Arap ve Arap olmayan ülke halklarına kazandırılmasıdır. Sınır Arap ülkeleri ile geldi ve Arap olmayan ülkelerin kapısına dayandı. Yani İran'a ve Türkiye'ye dayandı. Şimdi bu kapı zorlanıyor bir şekilde. O nedenle Fırat'ın doğusunda diplomasi yürütülmeye çalışılıyor. O nedenle çatışma çıkmadan terör örgütünün temizlenmesine uğraşılıyor. Bu olmazsa Fırat'ın doğusunda kurulacak bir karakol devlet ile İran'ın çevrelenmesi sözkonusu. Anlaşmadan çekilmek sureti ile İran'ın yalnızlaştırılması sözkonusu. Bir asimetrik savaş, hibrit savaş, bunların hepsi vekâlet savaşı uygulanarak İran hedefi üzerinde çalışma devam ediyor. O nedenle İran olayını sadece bir anlaşmadan, Trump'ın populist politikaları sonucu olarak bakmayın, bu İsrail'in Orta Doğu'da kurulması üzerine çok geniş kapsamda ve çok yukarıdan bakılarak incelenecek belki de ta Haçlı Seferlerine kadar incelenmesi gereken bir konu diye değerlendiriyorum.

Dr. Yusuf ALABARDA

Ben -İran ile ilgili gerçi hocalar varmış aramızda- uzman değilim, ama yapmış olduğum okumalar neticesinde iki üç cümle söylemek istiyorum. Aslında o Obama döneminde yapılan nükleer silahlar ile yapılan anlaşma, ABD'nin İran konusunda kotardığı en önemli anlaşma diye düşünenlerdenim. Trump'ın bir şekilde bu anlaşmayı gerek İsrail ile olan ilişkilerden kaynaklı gerekse de tipik cumhuriyetçilerin Orta Doğu konusundaki o müdahaleci anlayışlarının da bir sonucu olarak ortaya koyduğunu düşünebiliriz. Her ne kadar İran'da 1979 devriminden bu yana direniş kültürü son derece gelişmiş bir toplum olsa da, İran'ın gerek yeşil harekette gerek sokak hareketlerinde artık halkın da ambargodan bunaldığı, banka sisteminden kaynaklanan Türkiye'deki 2001 ekonomik krizinde yaşandığı şekliyle sıkıntılar içerisinde yaşayan ve patlamaya her an gebe bir toplum olduğu gerçeğini de değiştirmiyor. Ama ben İran'a yönelik ambargoların en nihayetinde rejimi değiştirme noktasına gideceğini açıkçası çok fazla düşünmüyorum. Bunu düşünmemenin sebebi

de, özellikle günümüzde çok kutuplu bir dünyada İran'ın yaslanabileceği çok fazla farklı ülke var, Çin gibi Rusya gibi, yeri geldiğinde Türkiye gibi. İran'ın destek ülke portföyü olduğundan dolayı daha farklı girişimlerle İran kendine yönelik olarak uygulanan ambargoyu bir şekilde rahatlatacak, kendisine nefes aldırarak yeni kanalları bulmakta, özellikle günümüz şartlarında çok fazla zorlanmayacağını düşünenlerdenim.

Bunun bir sebebinin de Trump sonrasında ABD politikasının dünyayı son derece kutuplaştırma konusunda, sıkıntıya sokma konusunda herkesle girmiş olduğu bir mücadeleden dolayı aslında İran'ın eline de avantajlı kartlar sunuyor. Neden, Çin ile birlikte geliştirmiş olduğu bir ticaret savaşı, Avrupa Birliği ile beraber geliştirmiş olduğu ticaret savaşları, Orta Doğu'da Katar'ı bloke edip Türkiye'ye yönelik olarak sihirli küre ittifakının arkasında bulunmasının Türkiye'yi rahatsız etmesi, bu hususta İran'a gerekli olan oksijeni sağlayacak, aynı zamanda da hayat damarları adeta Trump yönetimi tarafından sunuluyor. Dolayısıyla ben önümüzdeki dönem içerisinde ambargonun uygulanacağını, ama bunun bir rejim değişimine neden olacağına inanmıyorum. Türkiye ile İran arasında analogik anlamda benzetme yapmak asla istemem, çünkü Türkiye, İran'a kıyasla son derece demokrat bir ülke. Ama İran'ın bu sebepten dolayı rejim değişimine kadar gitmeyecek bir ambargo ile önümüzdeki dönem içerisinde karşılaşacağını düşünüyorum.

Prof. Dr. Ragıp Kutay KARACA

İran'ı soran arkadaşşıma bir iki bir şey söyleyeyim. 1976 Carter Doktrini'nin bir ana parçalarından biri İlmli İslam Projesiydi. İlmli İslam Projesini sıklıkla duyarsınız, temeli şudur, Arap olmayan laik İslam devletlerini, Arap olan laik olmayan Arap devletlerine yaklaştırma projesidir. Bu şekilde radikalleri daha ılımlı hale getirmeyi öngören bir projedir. Proje için üç tane ülke seçilmiştir, Pakistan, İran ve Türkiye. İşin garip yanına bakın ki 1976'da Carter bu açıklamayı yaptıktan sonra, 1978 Pakistan askeri darbesi, Pakistan'ın ismini bir gecede Pakistan İslam Devleti olarak değiştirmiştir. 1979 Tahran Havaalanı'na inen Humeyni, burada ABD arşivlerini incelemiş biri olarak söyleyeyim, bu konuda ABD tam İran'ı tanıyacakken, büyükelçilik saldırısı olur ve İran'ı tanımaktan vazgeçer. Dolayısıyla İran bu İlmli İslam Projesinden seken ülke olmuştur. 1980 askeri darbesi, "bu çocuklar komünist ya da ülkücü olacaklarına dindar olsun" diyen bir genelkurmay başkanı ve ötesinde "bir

onlardan asın, bir bunlardan asın” diyen bir cumhurbaşkanı ve ABD İlimli İslam Projesine gayet biat etmiş bir Türkiye Cumhuriyeti yönetimi.

Konuşmacılar

Şimdi, bu açıdan bakarsanız İran'ın sekmesi 1979'dan beri ABD'nin en önemli ilimli İslam projesinden karşısında duran bir yapıdır ki, bu yapı İsrail'in güvenliği için de birebir sıkıntı yaratır. Ama şu bir gerçek ki ABD İran'a yönelik ne yaparsa yapsın, bir rejim değişikliğini beceremiyor. Bunun da en temel nedeni, eğer okuyanlar, araştıranlar olursa Şia yapısıdır. O yapı o kadar serttir ki hiçbir ırk temeline dayanmadığı için, tamamen mezhepsel bir temele dayandığı için o hiçbir şekilde kırılmayacak bir sertliktedir ve bir bütünlük sağlar. İran'la ne kadar bankacılık sisteminde problem olsa da, halkın refah seviyesi düşse de, o Şialık İran'ı bütün halinde tutuyor.

İkinci bir nokta, siz üç tane temel ülkeden bahsettiniz Arap Birliği için Mısır, Suriye ve Irak. Bugün Mısır iç karışıklıkla ABD'ye teslim edilmiş bir ülkedir. Suriye'nin devlet adına yerinde yeller esiyor. Irak'ta bir devlet var, ama devletçik pozisyonunda kendi kendini yönetmekten aciz. Dolayısıyla ABD, Orta Doğu'da Arap dünyasının liderleri ile aile ya da kabile devlet yapılanması olan Suudi Arabistan'ı çıkardı. Suudi Arabistan'ın olmayacağını da bu Kaşıkçı'nın katledilmesiyle beraber gördük.

Şimdi İran'a olan yaptırımların temel nedenlerine bakıyorsunuz, bir teröristlere para sağlıyor İran diyor. Suudi Arabistan dünyada terörizme para sağlayan ülkelerin başında geliyor. Halkının refah seviyesini arttırmıyor diyor, yolsuzluklar var diyor, insani pozisyonu gündeme getiriyor. Öbür tarafta tüm muhalifleri toplayan, kendi muhalifini başka bir ülkenin topraklarında bulunan konsolosluğunda boğdurup, parçalara böldüren bir Suudi Arabistan'ın arkasında duran ABD ortaya çıkıyor. Buradan nereye geleceğim Sevgili Kardeşim, İran'a yaptırımların artık algısı da İran lehine durumda. Yani sen bunları İran'a karşı yapıyorsun, ama desteklediğin ülke Suudi Arabistan. Bunu da ben söylemiyorum, ABD'deki gazetelere şöyle bir göz atarsanız, tüm gazetelerde en az bir köşe yazısının Trump ve damadının veliaht prens ile olan ilişkisine ve Suudi Arabistan'daki insan haklarına, demokrasiye hiçbir şekilde girişimci olmayan bir yapının desteklenmesi olduğunu görürsünüz. Keza Suudi Arabistan'ın Yemen'de yürüttüğü savaş, Birleşmiş Milletler tarafından savaş suçu kabul edilebilecek olarak nitelendirildi. Bunun da arkasında ne var, ABD. Dolayısıyla İran'la olan yaptırımlarınızın da inandırıcılığı artık kalmadı. Bundan sonra da çok zor. Ben kendi kuzenimden örnek vereyim, Denizli'de iyi bir mermer ihracatçısıdır. Hem ABD'ye çok büyük oranda ihracat gerçekleştiriyor hem İran'a büyük oranda ihracat gerçekleştiriyor. Ne yaptı, eşinin üzerine ayrı bir şirket kurdu, o İran ile iş yapıyor, kendi şirketi de ABD ile iş birliği yapıyor. Dünya da bunun kırma yolunu buldu. Bence, hani hegemonya olmamasının, ABD hegemonyasının olmadığına en önemli kanıtıdır.

Ben tüm konuşmacılara ve dinleyicilere ayrıca teşekkür ediyorum. Paneli burada kapatıyorum.

USAM
ULUSAL GÜVENLİK ve STRATEJİ
UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

METROPOLIS SECURITY METROPOL GÜVENLİĞİ

Açılış Konuşmaları

- Dr. Öğr. Üyesi Şevket Ayaz / USAM Md.
- Prof. Dr. Yadiğâr İzmirli / Rektör
- Dr. Mustafa Aydın / Mütevelli Heyet Başkanı

İstanbul'un Güvenlik Sorunları ve Çözüm Yolları

- Dr. Mustafa Çalışkan
İstanbul İl Emniyet Müdürü

06.12.2018 Perşembe 10.00 İAÜ, A Blok Konferans Salonu

METROPOL GÜVENLİĞİ

Konferans girişi

Dr. Öğr. Üyesi Özgül YAMAN

Sayın Rektörüm, İstanbul İl Emniyet Müdürü Sayın Mustafa ÇALIŞKAN, Sayın Konuklarımız, Değerli Akademik ve İdari Personelimiz ve yarınlarımızın temsili Kıymetli Öğrencilerimiz, İstanbul Aydın Üniversitesi Ulusal Güvenlik ve Strateji Araştırma Uygulama Merkezi tarafından düzenlenen Metropol Güvenliği konulu konferansımıza hoş geldiniz. Toplum yaşamında, yasal düzenin aksamadan yürütülmesi, kişilerin korkusuzca yaşayabilmeleri, güven içerisinde yaşam sürmeleri, insanların en önemli ihtiyaçlarındandır. Bu güvenliği bizlere sağlayan çok kıymetli misafirimizle bugün bir araya geldik. Tekrar burada oldukları için kendilerine teşekkür ediyor ve hoş geldiniz diyoruz. Konferansımızın açılış konuşmasını yapmak üzere İstanbul Aydın Üniversitesi Ulusal Güvenlik ve Stratejik Araştırmalar Merkezi Müdürü Doktor Öğretim Üyesi Sayın Şevket AYZAZ'ı kürsüye davet ediyorum.

Dr. Öğr. Üyesi Özgül YAMAN

Dr. Öğr. Üyesi Şevket AYAZ
İstanbul Aydın Üniversitesi Ulusal Güvenlik ve Stratejik Araştırmalar Merkezi
Müdürü

Çok Değerli Emniyet Müdürüm Dr. Sayın Mustafa ÇALIŞKAN, Çok Değerli Rektörüm Prof. Dr. Yadiğâr İZMİRLİ, Çok Değerli Akademisyen Arkadaşlarım, Sevgili Öğrenciler, Değerli Basın Mensupları, İAÜ Ulusal Güvenlik ve Stratejik Araştırma Merkezimizin düzenlediği, Metropol Güvenliği konulu panelimize hoş geldiniz diyor, hepinize saygı ve sevgilerimi sunuyorum.

Metropol, bazı şehirlerin tek merkezli olmaktan çıkıp, çok merkezli bir hale gelmesiyle ortaya çıkan bir yapıdır. Metropol büyük şehirdir. Mega kenttir ve ana kent demektir. Ülkemizde İstanbul, Ankara, Bursa, İzmir, Adana, Mersin; Dünyada da Londra, New York, Paris, Tokyo gibi kentler birer metropoldür. Herhangi bir coğrafya üzerinde kurulan ve tarihin derinliklerine kök salan bu tip şehirler, ülkelerin geleceğine ve toplumların kaderlerine yön verirler. Tıpkı ülkemizin en önemli şehri İstanbul gibi. Asya, Avrupa kıtalarının birleştiği noktada kurulan bu güzel şehir,

tarih boyunca ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel, turizm, sanayi, askeri, sportif faaliyetlerinin odak noktasını oluşturmuştur. 2017 nüfusu on beş milyon olup, yurtdışı ve yurtiçinden gelen turistlerle bu nüfus yirmi milyonu aşmaktadır. Bu tip kentlerin sağlamış oldukları kentsel rahatlık, sahip oldukları ticaret ve işgücü ve diğer yörelere göre iş bulma imkânlarının çok olması nedeniyle, metropoller yoğun bir göçe maruz kalmaktadır. İstanbul da en çok göç alan illerimizin başında gelmektedir. Bu göç, şehrin işgücünü karşılamasının yanında, bazı sorunlara da yol açmaktadır. Suç oranlarında artış, çevre kirliliği, trafik, dengesiz yapılaşma gibi sorunlar metropollerde sıkça rastlanan sorunlardır.

Devletin temel görevi bu sorunları çözmektir. Özellikle kamu güvenliğinin sağlanması, suçların azaltılması, kişilerin, vatandaşların mal ve can güvenliğinin korunması devletin en önemli görevidir. Devlet bu görevini, kolluk kuvvetleri marifetiyle yerine getirir. Kolluk kuvvetleri dediğimiz zaman, belediye sınırları içerisinde “Polis Teşkilatı”, belediye sınırları dışında, kırsal alanda “Jandarma Teşkilatı”; istihbarat anlamında Milli İstihbarat Teşkilatı, Kamu Güvenliği Müsteşarlığı, gümrük anlamında Gümrük Muhafaza Teşkilatı, orman alanında Orman Muhafaza Teşkilatı ve iç denizlerimizin güvenliğinin sağlanmasında da Sahil Güvenlik Teşkilatı kolluk kuvvetleri olarak ülke çapında görev yapmaktadır. Bunun yanında belediye ve zabıta gibi kolluk kuvvetleri de yerel bazda görev yapmaktadırlar. İstanbulumuzun güvenliğinin sağlanması, belediye sınırları içerisinde tamamen polisin görevidir. Bu anlamda izin verirsiniz polis hakkında küçük bir paragraf açmak istiyorum.

Dr. Öğr. Üyesi Şevket AYAZ

Osmanlı döneminde devletin, imparatorluğun iç ve dış güvenliğini ordu sağlamaktaydı. 1839 yılında başlayan Batılılaşma hareketleriyle Tanzimat Fermanının yayınlanmasıyla ilk defa ordudan ayrı, sadece iç güvenlikten sorumlu bir kuruluş oluşturuldu. 10 Nisan 1845 yılında kurulan bu oluşum, Polis Nizamnamesiyle sadece iç güvenlikten sorumlu olarak göreve başladı. İşte bu kuruluş bugünkü Polis Teşkilatının temelini oluşturmuştur. Nitekim Polis Teşkilatı her sene 10 Nisan gününü, teşkilatının kuruluş günü olarak kutlamakta, takip eden haftayı da Polis Haftası olarak çeşitli etkinliklerle anmaktadır. Yine Osmanlı döneminde, denizde güvenliği sağlayan kolluk kuvvetine Deniz Kolu, karada güvenliği sağlayan kolluk kuvvetine de Kara Kolu denirdi. “Karakol” kelimesi de buradan gelmektedir. Karakol kelimesindeki kara, siyah anlamında değil, denizin zıddı olan toprak anlamındadır.

Bugün burada İstanbul metropolümüzün güvenlik konusunu, güvenlik sorununu, problemlerini, çözüm yollarını, nasıl sağlandığını, nasıl organize olduğunu, İstanbulumuzun en etkili ve en yetkili ismi Dr. Sayın Mustafa ÇALIŞKAN, İstanbul İl Emniyet Müdürümüzden dinleyeceğiz. Mustafa ÇALIŞKAN, 1 Eylül 2015 tarihinde, çok genç bir yaşta İstanbul gibi bir metropolün Emniyet Müdürlüğüne atandı. Atandığından beri de çok büyük bir başarıyla görevini sürdürmektedir. Özellikle 15 Temmuz’da Şehitler Köprüsünde sabaha kadar çok yoğun bir mücadeleyle ve disiplinli, tutarlı, dirayetli davranışlarıyla darbenin önlenmesinde çok büyük bir katkısı olmuştur. Kendisini huzurlarınızda tekrar kutluyorum. Tebrik ediyorum. Başarılarının artarak devam etmesini diliyorum. Bu vesileyle bu konferansımızın yararlı olacağına inanıyorum. Hepinize katıldığınız için teşekkür ediyorum, en derin sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Dr. Öğr. Üyesi Özgül YAMAN

Konferansımızı da hazırlayan, bugüne emek veren Şevket Hocamıza teşekkür ediyoruz. Şimdi konuşmasını yapmak üzere üniversitemizin Rektörü Sayın Yedigâr İZMİRLİ’yi kürsüye davet ediyorum.

Prof. Dr. Yedigâr İZMİRLİ **İstanbul Aydın Üniversitesi Rektörü**

Sayın İstanbul Emniyet Müdürüm, Saygıdeğer Hocalarım, Kıymetli Davetliler, Sevgili Öğrenciler, bugün bu konferansı gerçekten çok özel bir konuşumuz bizlere

sunacak. Ben kendilerine bu iş yoğunluğu içerisinde bizimle birlikte oldukları için, görüşlerini, düşüncelerini, yaptıklarını, metropol güvenliğinde nerede olduğumuzu gösterecek sunumuyla bizimle birlikte oldukları için çok özel teşekkürlerimi sunuyorum. Tüm katılımcılara da hoş geldiniz diyorum.

Değerli Katılımcılar, Sevgili Öğrenciler, hep birlikte dünyanın en büyük metropollerinden birinde yaşıyoruz ve biliyoruz ki dünyanın önemli sorunlarından biri, hızlı kentleşmedir. Kırsal kesimden yoğun göçe bağlı olan bu sorun, kentlerin alım kapasitesinin aşıldığı noktada ortaya çıkıyor ve küreselleşmenin de etkisiyle kentleri tüm çatışmaların ve saldırıların da odağı haline getiriyor. Özellikle metropollerde alışlageldik güvenlik önlemleri ve kolluk kuvvetleri, bilişim teknolojilerinin karanlık yanına geçmiş yeni tehditlerden, algılama ve önleme konusunda önemli tehditlerle karşı karşıya kalıyor. Dünyadaki örnekleriyle bakıldığında, bu yeni tehditlere

Prof. Dr. Yedigâr İZMİRLİ

karşı zorlu bir mücadeleye girişilmesi gerektiğini anlıyoruz. Mücadelenin uluslararası politika, ulusal güvenlik ve istihbarat önlemlerinin yanı sıra mekânın ve kentlerin yapısını da kapsayan bütüncül bir şekilde yürütülmesi, artık yaygın olarak kabul edilmiş durumdadır. Ortaya çıkan bu yeni tehditler, özellikle İstanbul gibi

pek çok Avrupa ülkesinin nüfusunu aşkın insanın yaşadığı kentlerde sadece kolluk kuvvetleri tarafından değil, kent yönetimleri tarafından da alınması gereken önlemlerin varlığını gündeme getiriyor. Nitekim etkileri halen dünyada konuşulan Suudi Arabistan'ın Başkonsolosluğunda meydana gelen, gazeteci Cemal Kaşıkçı'nın hunharca öldürülmesi olayı, bu durumun somut bir örneğidir. Gün geçtikçe bu cinayetin basit bir kriminal olay olmadığı, bir yanıyla da uluslararası çıkar çatışmalarının merkezinde olan trajik bir hadise olduğu ortaya çıktı. Bu cinayetin ardında yer alan uluslararası güç merkezlerinin, ülkemizin başına örmeye çalıştıkları, güven sarsıcı ve bizi zor durumda bırakacak bir oyun artık ortaya çıkmış durumdadır. Bu dehşet verici olayın detaylarını tüm dünya, emniyet teşkilatımızın, istihbarat kurumlarımızın titiz çalışmaları sayesinde öğrendi. Olayın aydınlatılması için emniyet ve istihbarat teşkilatımızın yaptığı çalışmalar gerçekten fevkalade memnuniyet verici bir noktadadır. Keza emniyet teşkilatımızın biraz önce Şevket Hocamın da belirttiği gibi 15 Temmuz'da girişilen darbe girişiminin boşa çıkarılmasında göstermiş olduğu kahramanlığı da vurgulamadan geçemeyeceğim.

Katılımcılar

Ülkemize karşı girişilen o işgal hareketinin ezilmesi, yüreği vatan sevgisiyle çarpan, canını seve seve ülkemizin geleceği için feda eden şehitlerimizin, gazilerimizin sayesinde oldu. İşte o hain darbe girişiminin İstanbul ayağının etkisiz hale getirilmesinde Sayın Emniyet Müdürümüz Dr. Mustafa ÇALIŞKAN Beyefendinin cansiperane, idare kabiliyeti, milletle bütünleşmesi, devletin yanında yer alıp, dostla düşmanın ayrılmadığı bir noktada belki de Cenab-ı Hakkın lütfuyla sezgilerini kullanıp, bunlar arasında doğru tercihi yapabilmesi bizi gerçekten ciddi bir sıkıntıdan kurtardı. Sevgili Gençler, bu dehşet gecesini Sayın Müdürümüz aynı zamanda kitaplaştırdı. Ben çok teşekkür ediyorum, bana da lütfedip bir kitabını gönderdiler. Gerçekten o geceyi kıyamet gecesi başlığı altında kitaplaştırdı Sayın Müdürümüz, hepimizin bunu alıp okumanız ve nasıl bir mücadelenin içerisinde geçip, hangi tehlikelerden geri kaldığımızı öğrenmenizde fayda var. Ben İstanbul için şunu söylüyorum; İstanbul'da yapılan bir anket çalışmasında sorunlar sıralanmış, ilk sırada ulaşım geliyor; trafik problemi. Güvenlik problemi yedi ve sekizinci sıraya düşmüş. Bu son derece önemli bir göstergedir. Dünya metropolleri içerisinde de gerçekten önemli bir başarının göstergesidir. Ben bu başarının sağlanmasında gerçekten büyük emeği olan Sayın İstanbul Emniyet Müdürümüze tekrar şükranlarımı sunuyorum. Bize vereceği çarpıcı örnekleri dikkatle dinlemenizi sizden rica ediyorum. Göreceksiniz ki Türkiye emniyetiyle, istihbaratıyla, tüm çalışmalarıyla gerçekten yaşanabilir ülkelerden biri, İstanbul, her noktasına ulaşılabilir şehirlerden biridir. Tekrar hoş geldiniz diyorum, sözü Sayın Müdürümüze bırakıyorum. Saygılarımı sunarım.

Dr. Öğr. Üyesi Özgül YAMAN

Sayın Rektörümüze konuşmaları için tekrar teşekkür ediyoruz. Konferans konuğumuz İstanbul İl Emniyet Müdürü Sayın Dr. Mustafa ÇALIŞKAN'ı sahneye davet etmeden önce özgeçmişini sizlerle paylaşmak istiyorum.

Sayın Mustafa ÇALIŞKAN'ın özgeçmişi: 1968 yılında Nevşehir ilinde doğdu. İlk ve orta eğitimini Kayseri'de tamamlayarak, 1983 yılında Ankara Polis Koleji'ne, 1990 yılında Polis Akademisine girdi ve 1991 yılında mezun oldu. 1991 yılında İstanbul Emniyet Müdürlüğünde komiser yardımcısı olarak göreve başladı. Sırasıyla İstanbul, Yalova, Batman, Kırşehir, Sakarya ve Adana illerinde görev yaptı. 2001-2002 yılları arasında Birleşmiş Milletler Polis Barış Gücünde, 2005-2006 yılları arasında da Kosova'da Birleşmiş Milletler Polis Gücünde görev aldı. Polis Koleji,

Polis Akademisi, Adalet Meslek Yüksekokulu, İstanbul Adli Tıp Enstitüsü yüksek lisans programından mezun oldu. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde doktorasını bitirmiştir. Çalıştığı yerlerde soyadı gibi çalışkanlığı ve adil olması nedeniyle çok sevilen Sayın ÇALIŞKAN, Batman Kozluk'ta kendisinin haberi olmadan vatandaşlar tarafından adına Mustafa ÇALIŞKAN ormanı dikilmiştir. İyi derecede İngilizce bilen Dr. Mustafa ÇALIŞKAN evli ve iki çocuk babasıdır. Şimdi tekrar bir alkış alalım. İstanbul İl Emniyet Müdürü Sayın Mustafa ÇALIŞKANI konuşmasını yapmak üzere kürsüye davet ediyorum.

Dr. Mustafa ÇALIŞKAN

İstanbul İl Emniyet Müdürü

Sayın Rektörüm, Değerli Hocalarım, Değerli Üniversite Öğrencisi Arkadaşlarım, Delikanlılar derim ben eski bir tabirle, delikanlıların arasında olmaktan gerçekten onur ve şeref duyuyorum. Hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum. Öncelikle Şevket AYAZ Hocama, ben ağabey diyorum, müdürüm diyorum, bizim meslek büyüğümüz, beni böyle bir konferansa davet ettiği için teşekkür ediyorum. Rektörümüze teşekkür ediyorum, böyle bir fırsat verildiği için. Biz de yoğun çalışma ortamımda bazen kendi kendimize, “Biz neden yaptıklarımızı topluma, İstanbullulara tam aktaramıyoruz” diye tartıştığımız oluyor. Bu manada bir fırsat bu konferans. Ben genel olarak İstanbul ile ilgili olarak, öncelikle metropol İstanbul, İstanbul polisi nasıl bir şekilde görev yapıyor, dünya yaşam maliyeti kıyaslaması, dünya metro sıralaması, kamera sistemleriyle İstanbul'u tanıtacağız. Daha sonra İstanbul polisiyle ilgili, polisin yapılanması genel olarak, İstanbul Emniyet Müdürlüğünün yapılanması, personel profili, eğitimler, değişen polislik modeli, geçmişte ve günümüze dair durum tespiti, daha sonra belki sizlerin daha fazla ilgisini çekecek İstanbul kent güvenliğiyle ilgili, dünyada polis hizmetleri, metropol nüfusları, dünya metropolleri ve İstanbul'un suç karşılaştırması, İstanbul'da suç istatistikleri, dünya metropollerindeki araç ve kaza sayıları, dünya ülkelerinde suç unsuru, haberler, nefret suçları, tecavüz, taciz, cinsel suçlar gibi suçlar, medya ve algı yönetimi, uyuşturucu, terör olayları, İstanbul'un güvenlik konsepti ve bizim projelerimizin bir kısmından bahsedeceğim.

Dr. Mustafa ÇALIŞKAN

İstanbul'un güvenliği: Arkadaşlar, Türkiye'nin refahı demektir. İstanbul polisi bir şehirden daha çok bir ekonomiye, bir metafora, bir dünya kültür ve tarih merkezi şehrine hizmet ediyor. İstanbul deyince, biz burada bir kısmını çıkardık, ama binlerce okulun yer aldığı, yüz binlerce üniversite öğrencisinin mevcut olduğu, milyonlarca insanın gün içerisinde harekette olduğu, yabancı temsilciliklerin bulunduğu, yabancı nüfusu yoğun bir şekilde barındıran, toplumsal olgu ve değişimlerin en yüksek oranda gerçekleştiği, Türkiye'nin en yaygın raylı sistemlerinin olduğu, en yoğun göç alan, Türkiye ekonomisinin lokomotifi, en çok havalimanı ve deniz limanı olan şehir olarak yüzlerce spor müsabakasının organize edildiği, birçok uluslararası toplantının gerçekleştiği, binlerce uluslararası şirketin yönetildiği, milyonlarca turistin ziyaret ettiği bir şehirden bahsediyoruz. Yine bu rakamlar çarpıcı rakamlar. İstanbul gayri safi yurtiçi hasılanın yüzde yirmi yedisini, ulusal sanayi ve üretim hacminin yüzde otuz sekizini, ulusal hizmet üretim miktarının yüzde ellisini, ulusal vergi oranının, bu çok önemli, Türkiye'de verilen verginin yüzde kırk yedi buçukunu, Türkiye ticaret mevcudunun da yüzde ellisini, yani ülkenin yarı ticareti İstanbul'da organize ediliyor.

Nüfus olarak metropoller: 38 milyonla Tokyo, dünyanın en kalabalık şehri olarak gözüktüyor. İstanbul 15.5 milyon olarak, 15'inci sırada gözüktüyor, ama bu nüfus sabit nüfus. Buna 600 binin üzerinde Suriyeli sığınmacıyı, ikamet alan yabancıları, yaklaşık 1.5-2 milyon yabancıyı da eklediğinizde sabit nüfus, 17.5-18 milyona yakın bir nüfus. Tabii bazen değişen nüfusla beraber daha değişik sayılar çıkabiliyor. Yine İstanbul'u tanımak açısından, 15 Avrupa Birliği ülkesinden daha kalabalık bir nüfusa sahiptir. Yunanistan, Belçika, Macaristan gibi ülkelere daha kalabalık bir şehir. Yine nüfus olarak dünyada 130 ülkeden daha kalabalık bir nüfusa sahibiz. Buraya şehir kavramı yetmiyor. İstanbul ilinde yaşanan göç kavgaları var. Daha önceki yıllarda, 80'li yıllarda yoksul insanların İstanbul'a akın etmesi, 90'lı yıllarda o zamana bağlı olarak Güney Doğu Anadolu Bölgesinden gerçekleştirilen göç, 2000'li yıllarda Ortadoğu'daki mevcut yapıdan kaynaklanan göç, en son da 2015 yılından sonra Suriye iç savaşı dolayısıyla yaşanan yoğun göç hareketinden en fazla etkilenen şehirlerimizden birisi İstanbul'dur. Biraz önce söyledim, 15.5 milyon sabit nüfusumuz, 600 bin kayıtlı Suriyelimiz, 1.5 milyonun üzerinde de yabancı nüfusa sahibiz. İstanbul Büyükşehir Belediyesinin bir çalışması var, nüfusun hareketliliğine göre bir ölçüm yapmışlar. İstanbul'daki nüfus 28 milyona tekabül ediyor. Yani 28 milyonluk bir hareketlilikten bahsediliyor.

Şehir olarak İstanbul: Yine 3 boğaz köprüsü, 3 havalimanı; 52 devlet hastanesi; 12 adliye yerleşkesi; 778 bin üniversite öğrencisi; 58 devlet ve vakıf üniversitesi; 2 milyon 670 bin ilkökul, ortaokul, lise öğrencisi; 5 bin 792 özel ve resmi eğitim kurumu; 79 yabancı temsilcilik; 11 üniversite hastanesiyle nasıl bir şehirde yaşadığınızı belirledi. Türkiye'deki toplam araç sayısı 22 milyon 770 bin; bunun beşte biri, yaklaşık %19'u İstanbul'da. 4 milyon 240 bin araç var. İstanbul'daki hava yolu uçak ve yolcu sayıları, 2018 yılı için, 587 binin üzerinde uçak inmiş ve 76 milyon üzerinde de insan taşınmış.

Yaşam maliyeti, metro ulaşımı ve kamera sistemi: Dünya yaşam maliyeti sıralamasında, tabii buna üzülelim mi sevinelim mi bilmiyorum, 163'üncü sıradayız. Hong Kong'un birinci, Tokyo'nun ikinci, Zürih'in üçüncü sırada olduğu yaşam maliyeti sıralamasında, biz 163'üncü sıradayız. Dünyayla karşılaştığımızda çok ucuz bir şehirde yaşıyoruz. Dünya trafik yoğunluğu sıralamasında da 20'inci sıradayız. Bizde trafik problemini hepimiz hissediyoruz, yaşıyoruz, ama dünyada

şu anda 20'inci sıradayız. Bizden çok daha sıkıntılı Moskova, New York, Londra, Paris gibi şehirlerdeki trafik yoğunluğu ve trafik sorunu. Dünya metro sistem sıralamasında da 170 kilometreyle, 24'üncü sıradayız. Kamera sistemlerinde New York 17 bin, Londra 7 bin, İstanbul 6 bin 900, Paris bin 200, Tokyo 190 olarak gözüküyor; ancak Londra'dan bir örnek vereceğim: Londra her ne kadar burada 7 bin gibi gözükse de, 42 milyon kameraya ulaşım sağlanabiliyor. Benim de İstanbul için hayallerimden birisi, böyle bir sistemin İstanbul'da da hayata geçirilmesi. Bunun için çalışıyoruz, planlamalarımız, görüşmelerimiz var. İstanbul'daki bütün kameraların bizim MOBESE sistemimize entegrasyonu gibi bir çalışma yapılıyor. İlerleyen zamanla inşallah bu gerçekleşir. Bu İstanbul için olmazsa olmazlardan bir tanesi.

Dr. Mustafa ÇALIŞKAN

İstanbul polisi: İstanbul polisiyle ilgili biraz bilgi vereceğim. Bu bizim İstanbul Emniyet Müdürlüğümüzün teşkilatlanması. Merkez teşkilatlanması, doğrudan merkeze bağlı taşra teşkilatı ve taşra teşkilatı dediğimiz, içinde İstanbul'un da olduğu illerimiz. İstanbul biraz daha karmaşık gözüküyor burada. İstanbul Emniyet Müdürüne bağlı 34 emniyet müdür yardımcısı var. 11 doğrudan bağlı birim, 55 şube müdürlüğü, 39 ilçe emniyet müdürlüğü, 120 polis merkez amirliğimiz var. Büyük

bir teşkilat. Kütle olarak da 206 emniyet müdürü, 1827 orta kademe amir, 35 bin 334 polis ve baş polis, 2846 çarşı ve mahalle bekçisi, 798 diğer personel, 39 ilçe, 55 şube, 121 de polis karakoluyla hizmet verilmektedir. Burada karakol kelimesini ben de gündeme getireceğim. “karakol” kelimesi çok az negatif şeylerinin yanında, toplum için güvenli bir isim. Her ne kadar yönetmelikte “polis merkezi” şekline dönüştürülmüş olsa da, hâlâ kanunda karakol olarak geçiyor. Ben de karakol kelimesinin yaşamasını istiyorum. Karakol, toplumun her kesiminin bir şekilde sığındığı yer, veyahut yardım talep ettiği yer manasına da geliyor. Biraz önce sohbette anlatmıştım, 60’lı yıllarda ilkokul mezunu, hatta okuma yazma bilmesine gerek olmadan, polis aldığımız dönemlerden, şu anda İstanbul Emniyet Müdürlüğünde 23 bin 489 üniversite mezunu polisimiz var. 12 bin 574 de yüksekokul mezunumuz var. Lise mezunumuz çok az kaldı. Bu tüm Türkiye ile alakalı bir şey. Eğitim seviyemizin ne kadar yükseldiğini gösteren güzel bir örnek. Yaş ortalamamız, İstanbul Emniyetinde 31. 2 bin 227 mensubumuz da yabancı dil bilmektedir. Verilen eğitimler: Bana sorduklarında, “Polis olmasaydım, öğretmen olurdu» diye cevap veriyorum. Gerçekten öğretmenliği çok seviyorum. Öğretmenliğin kutsallığına da inanan birisiyim. Eğitim her şeyin temelidir. Eğer eğitimi ailede, okulda yeterli verirsek problemlerin yüzde ellisi doğrudan çözülür. İstanbul’da dünden bugüne eğitimle ilgili inanılmaz şeyler yaptık. Sayıları da vereceğim. Gerçekten bizim rahatlamamıza, birtakım mücadelelerde inisiyatif almamızda, psikolojik üstünlük sağlamamızda bu eğitimlerin büyük önemi var. Polis teşkilatına eğitimi verip, denetimi yapıp, onlara güvendiğinizi hissedin, lojistik olarak da gerekeni yaptığımızda baş edemeyeceğiniz problem yok. Hiçbir sorun yok, eğer bu dediklerim düzgün bir şekilde aktarırsa. 2018 yılında 2 bin 735 bekçiye verilen eğitimin yanında, yine “stresle mücadele» eğitimi bin 325 kişiye, “mobil eğitim» dediğimiz eğitimi bin 677 kişiye verildi. Karakollarla ilgili verdiğimiz “çürük elma eğitimi» 880 kişiye, “ileri sürüş teknikleri» eğitimi bin 431 kişiye verildi. 19 bin kişiye de “özel eğitim” verildi. Bunun yanında 90 bin kişiye de atışla ilgili üç dönem şeklinde atış eğitimi verildi.

Değişen polislik modeli olarak İstanbul’da bizim şu an uyguladığımız model, İngilizcesi proaktif, Türkçesi “ön eğitim” anlamına geliyor, nedir “Ön Eğitim Polislik”? Önceden tedbir almak. Öncelikle reaktif, daha önceden yapılan ve kısmen şu anda da yapılan, polisin suç işlendikten sonra harekete geçerek faille ilgili kanunun uygulanması. Suç oluştuktan sonra suçu işleyenler ve deliller üzerinde çalışma yapmayı

ve failleri yakalamayı ifade ediyor. Bizim şu anda yaptığımız, biraz daha üzerinde durduğumuz, “Proaktif Polislik”. Polisin suç işlenmeden önce harekete geçerek, gerekli önlemleri almayı temel amaç olarak kabul eden model olarak aldık biz bunu. Suç önleme metotları, proaktif polisliği ilgilendirmektedir. Olaya müdahale hızı, suç oluşmadan önceki faaliyetler, diğer kurum ve STK’larla ilgili müşterek faaliyetler, bu çalışmanın içerisinde.

Sanıktan, delile gidilirken, yıllar öncesinden bahsediyorum, bir sanık alıyorsunuz, bir şüpheli; onun söylediğine göre delil bulmaya çalışıyorsunuz. Günümüzde bu terk edildi ülkemizde. Bu çok az kullanılan bir yöntem. Bizim şu anda bütün Türkiye’de ve İstanbul’da yaptığımız iş, delilden sanığa ulaşmak. Delili ortaya koyduğunuzda, kimsenin söyleyecek bir şeyi olmuyor. Kamera, parmak izi, başka diğer teknik delillerle beraber olayı ortaya koyduğunuzda, yapan kişinin de fazla söyleyecek bir şeyi kalmıyor. Reaktif polislikten, ön aktif polisliğe geçiş. Kapalı bir organizasyondan, denetime açık ve halka karşı sorumluluğun bilincinde olan bir organizasyon. Halkıyla mesafeli bir kurum olarak addedilen polislikten, polis ve toplum işlerine, toplum destekli polislik dediğimiz toplumun güvenini tam olarak alan polislik anlayışına geçiyoruz; bunda kısmen başarılı olduğumuzu söyleyebilirim. Şu an güvenilirlik anketlerinde, Cumhurbaşkanlığı’ndan sonra ikinci sırada polis teşkilatı yer alıyor. Bunu da teşkilatım adına gurur duyarak söylüyorum. Türkiye şartlarında Cumhurbaşkanından sonra ikinci sırayı almak çok kolay bir iş değil. Çünkü öyle zor bir iş yapıyorsunuz ki, yaptığımız iş kötü insanlarla mücadele ve toplumun her kesimine hizmet ediyorsunuz. En alttan en üste; bütün katmanlara hizmet ediyorsunuz ve o insanlar eğer size Cumhurbaşkanlığından sonra ikinci sırada güven duyabiliyorsa, “Biz yaptığımız işi fena yapmıyoruz” sonucuna ulaşıyorum ben.

Kreasif polislik anlayışından, İnovatif çözüm odaklı ve teknoloji çağına uygun polislik, bilgi teknolojilerinin yönetimi. 1994 yılını şöyle bir hatırlayın veya 90’lı yılları hatırlayın. Toplumsal olaylara müdahale ile ilgili bir görüntü koyduk biz buraya. Aynısını 2018’de ikinci bölümde yine İstanbul’da yapılan toplumsal olaya müdahale veya tedbirlerin paylaşıldığı bir fotoğraf. Arkadaşlar anlayış şu; öncelikle bir mantığımızın olması lazım. Her toplumsal olayda, yasal ya da kanunsuz her toplumsal olayda bizim polisimizin bakış açısı şu; oradaki gösteriye gelen herkese biz bunu söylüyoruz: “Biz sizlerin can güvenliğinden sorumluyuz.” Kanunsuz gösteri

yapmaya gelene de bunu söylüyoruz. Diyoruz ki: “İlk önce sizin canınızı korumakla ilgili biz tedbir alıyoruz; size zarar gelmemesi için tedbir alıyoruz.” İşin kanuni boyutu, izin verilip verilmemesi, müdahale edilmesi gibi kısımlar arkadan geliyor. Temel amaç, oraya gelen herkesin, dünya görüşü ne olursa olsun, geliş amacı ne olursa olsun, can güvenliğini sağlamak. Biz toplumsal olaya müdahale etmeden, daha olayı haber aldığımızdaki mantığımız bu.

İstanbul kent güvenliğinde bir şeyi vurgulayacağım. Bunu her yerde vurguluyoruz. Bunu herkes biliyor. Dünyada 200 kişiye ortalama bir polis düşüyor, İstanbul’da 400 kişiye bir polis düşüyor. Birtakım ülkelerin nüfusları ve polis sayılarıyla ilgili bilgi paylaşmak istiyorum. Meksiko City 21 milyona yakın, New York 8.5 milyon, Londra 8 milyon, Berlin 3.5 milyon, İstanbul 15.5 milyon nüfusa sahip. Nüfus sayıları aklınızda kalırsa, biraz sonra karşılaştırma daha net ortaya çıkacak. New York’ta 53 bin polis, Londra’da 37 bin polis, Berlin’de 17 bin polis, Bükreş’te 10 bin polis, İstanbul’da 39 bin polis görev yapıyor. Bir değişik açıdan baktığımızda, New York’ta 158 kişiye bir polis düşüyor. Londra’da 218 kişiye bir polis, Berlin’de 2112 kişiye bir polis, Bükreş’te 168 kişiye bir polis, İstanbul’da 400 kişiye bir polis düşüyor. Bunu şu şekilde değerlendirebiliriz. Eğer New York’taki ortalama İstanbul’da olsa, 158 kişiye bir polis düşse, İstanbul’da 98 bin polis olması lazım. Londra’daki ortalama İstanbul’da olsa 71 bin, Berlin’deki olsa 73 bin, Bükreş’teki ortalama İstanbul’da olsa 92 bin; bizim polis sayımız 39 bin. Sonra şu karşılaştırmalara dikkat etmenizi rica ediyorum. 100 bin kişiye, nüfuslar farklı olduğu için, 100 bin ortalama nüfusa göre karşılaştırma yapın. Bu sayılar açık kaynaklarda var. Emniyet müdürlüklerinin resmi siteleri veya açık kaynaklardan aldığımız bilgiler.

Algı yönetimi: Algı yönetimi ile ilgili de özel bir vurgu yapacağım. Ülkemize yapılan haksızlıklar, insanımıza yapılan haksızlıklar, tabii bu polis teşkilatına veya devlet yönetenlere yapılan haksızlıkları da anlamanız açısından bu sayılar çok önemli. İstanbul’da 5.1, 100 bin ortalama nüfusa göre tecavüz olayı. Berlin’de 105 arkadaşlar. Almanya, Berlin, bizim gıpta ile bakıp, disiplinden, teknikten, teknolojiyen, en üst seviyede bahsettiğimiz Berlin’de 105; yirmi katı. Yine Londra’da 101, New York’ta 17, Meksiko City’de 18. İstanbul’da 5.1; ama gazeteleri, medyayı şöyle bir karıştırın, sanki bu algıyla çok daha farklı gözüküyor. Yine cinayet konusu, bu sene 2018’de daha iyi durumdayız, 2017 sayısını veriyorum: İstanbul’da 2.6. Brük-

sel 3.8, Berlin 2.5, Londra'da biraz düşük, 1.7, New York'ta 3.4. Meksiko City'de 14.5. Kişiyeye karşı suçlar: Sokakta her gün karşılaştığımız, bizim de yaşadığımız şeyler: İstanbul 216, Brüksel 144, buraya dikkat edin, Berlin 1195, New York 1208 arkadaşlar. Mala karşı işlenen suçlar: En çok bizi rahatsız eden, o konuda da özel çalışma yaptığımız konulardan birisi. İstanbul 117, Brüksel 224, Berlin 2942, Londra daha çarpıcı, 4900'lerde, New York 1400'lerde. Nitelikli darp; yani ağır bir şekilde darp edilmekten bahsediyoruz: İstanbul 230, Brüksel 234, Berlin 292, Londra 682, New York 349, Meksiko City 224. Gasp ve soygun: Bütün dünyada aynı şekilde değerlendirilen bir suç çeşididir. İstanbul'da 100 bin kişiye düşen oran 15. Brüksel'de 242, Berlin'de 52, Londra'da 422, New York'ta 163. Motorlu araç hırsızlığı: İstanbul'da 2017 yılından bahsediyorum, 83 iken, Brüksel'de 44, Berlin'de 1100 arkadaşlar. Londra'da 415, New York'da 66. Açıkta hırsızlık dediğimiz: 318 İstanbul'da, 1900 Brüksel'de, Berlin'de 6300, Londra'da 3400, New York'ta 1200'lerde. İkametten beslenen hırsızlıkta: İstanbul 273, Berlin 302, Londra 1000'in üzerinde, New York 130. Bu sayıları siz de açık kaynaklardan elde edebilirsiniz. Yüz bin değil de tam olarak olduğunda, sayılar çok daha uçlardadır.

İstanbul'da suç istatistikleri: Öncelikle biz İstanbul olarak, kendimizde yarışıyoruz. Yurtdışındaki şehirlere bakıyoruz, değerlendiriyoruz; ama en önemlisi kendimizle yarışıyoruz. Geçen yıla oranla %17.5 suçta düşüş var. Polisliği bilenler bilir. Şu şekilde değerlendirmek oluyor, acaba suç mu saklanıyor, onu da gururla söylüyorum, polis başmüfettişlerimiz detaylı bir inceleme yaptı İstanbul emniyet Müdürlüğünde, adliyedeki suç sayısı ile İstanbul Emniyet Müdürlüğündeki suç sayısı aynı. Suç saklamak diye bir şeyi kabul etmiyoruz. Doğru değil. Değerlendirmede sorun yaratabilecek bir şey. %17.5, geçen yıla oranla bir düşüş var. Yine aydınlanma dediğimiz, polisliğin değerlendirilmesi önemli bir kriter. Aydınlanma oranlarında da %29'luk bir artış var.

Dr. Mustafa ÇALIŞKAN

İstanbul'un, ülkemizin ve hatta dünyanın problemlerinden birisi de yabancı uyruklu şahısların karıştığı suçlar. İstanbul'da ağırlıklı olarak yaralama, yankesicilik, kişiye yönelik hırsızlık, gasp gibi, hırsızlık gibi olanlarda yabancıların yer aldığını görüyoruz. Bu tablo çok çarpıcı arkadaşlar. Yabancıların işlediği, İstanbul'daki işlenen bütün suçlar, bütün suçlar demeyelim de bizim katalog suçları olarak kabul ettiğimiz, önemli suç olarak kabul ettiğimiz öldürme, yaralama, gasp, oto hırsızlığı, yankesicilik, dolandırıcılık gibi suçların %5.4'ünü yabancılar işlemektedir. Daha çarpıcı olsun diye söyleyeceğim, 300 cinayetin %15'ini, yani 44'ünü yabancılar işlemiştir. Yankesicilik olaylarının %30'unu yabancılar işlemiş. Bunu şöyle değerlendirmeyin yalnız; Sadece Suriyeliler üzerinden değerlendirmeyin. Suriyelilerde suç işleme oranı daha düşük. Başka yabancılarımız da var bizim. Başka yabancılarımız, suça meyilli. Belli suçları işleyen, birini verelim mesela, hırsızlık, gasp, soygun olaylarında Gürcistan'dan gelip burada bu işi yapan insanlar var ve yakalanıyorlar. Buna benzer belli konularda, belli ülkenin insanları daha fazla suç işliyor, bunları da ciddi şekilde takip ediyoruz. Kriminal olarak da böyle bir sorunumuz var.

Araç sayısı ve trafik kazaları: Araç sayısı, en başta söyledim, Türkiye'deki araçların %20'ye yakını İstanbul'da. 4 milyon 242 bin araç var İstanbul'da. Biraz önceki verdiğim sayılar, Brüksel'de 600 bin, Berlin'de bir milyon 400 bin, Londra'da 2 milyon 300 bin, New York'ta 2 milyon 300 bin araç var. Bu sayılar çok çarpıcı arkadaşlar. Sayıları birkaç defa teyit ettirdim. Geçen yıl İstanbul'da ölümlü trafik kazasında hayatını kaybeden insan sayımız 186. Londra'da 1664. New York'ta bin rakamları var. Buna, ısrarla dedim acaba bir yanlışlık mı var, sayılar çok yüksek geliyor. Trafik kazasında sayı olarak biz çok yükseğiz, 341 bin. Brüksel 14 bin. New York 170 bin. Bunu 100 bin ortalamaya göre yaptığımızda İstanbul için 4 iken, Londra'da 72, New York'da 48.

Suç oranı kıyaslaması: Arkadaşlar bu algı yönetimi veya medyanın belli amaçlarda kullanılması, toplumun belli formlarda aynı şekillerde düşünmesini sağlayan sistem bizi çok etkiliyor. Biraz sonra örneklerle de göreceksiniz. Belçika'da her dört mülteci den biri polis şiddetine maruz kalıyor. Bizim ülkemizde de Suriyeli mülteci raporu, hiçbir ülke Türkiye kadar, mültecilere sahip çıkmadı. Bunlar güzel örnekler. Suç oranı rekor düzeyde New York metrosunda; daha fazla polis görev yapacak, devamlı suç oranı artıyor. Bizim bakanlığımızın açıkladığına göre, bekçilerle birlikte suç oranlarında düşüş var. İstanbul örneğini vereyim ben. 2015 yılında göreve başladığımda ortalama bin elli suç işlenirken, ama bütün suçlar dahil olduğu bin elli sayısı vardı. Aradan üç yıl geçti, şu anda bu sayı dokuz yüz elli ile bin arasındadır. Nüfus arttı, suç oranında düşme var. Bu toplum açısından umut verici bir şey. ABD'de 2017 yılında, sadece on dört gün hariç, diğer her gün polis bir insan öldürmüştür. Sayı müthiş. Türkiye geneli personelin karıştığı olay sayısı otuz bir, ölüm beş ve beş yaralı. Bizdeki oranla ABD'deki oranı karşılaştırdığınızda arada uçurum var. Sadece 2017 yılında 1140 kişi polis tarafından öldürülmüş ABD'de. 2016 öyle, 2015 öyle, binin altında rakam yok. Dünyanın en tehlikeli elli şehrinde İstanbul yok. Londra'da polisin şiddet raporu %79 arttı. Fransa'da polis bir genci öldürdü, kentin üç noktasında yüzlerce kişi sokağa çıktı. Arkadaşlar Londra'da kapkaç sayısı 23 bin. İstanbul'da bin 535. Londra bizim yarı nüfusumuz, ama buradaki kapkaç sayısı 23 bin. İstanbul bin 535. FBI'nın verdiği bilgilere göre otuz dakikada bir cinayet işleniyor ABD'de. 1.7 dakikada soygun, yirmi saniyede hırsızlık, kırk saniyede araba hırsızlığı, 3.9 dakikada tecavüz, 39 saniyede saldırı, 5.7 dakikada açıktan hırsızlık. Bu FBI'nın kendi yayınladığı veriler.

1990 yılından 2018 yılına kadar, İngiltere’de 1681 ölüm olayı gerçekleşmiş nezarethanelerde. Bunu Türkiye için düşünün, üç tane, beş tane, bir tane bile olsa Türkiye’deki verilen tepkiyi ben biliyorum. 1681, 28 yılda, sayıyı siz bölün, değerlendirin. Londra’da insanların yüzlerine asit atmak suretiyle yapılan ayrı bir suç türü var arkadaşlar. 2017 yılında 465 kişiye yüzüne asit atmak suretiyle saldırıda bulunulmuş. Nefret suçları bizi en çok baskı altına almaya çalıştıkları, iftira atmaya çalıştıkları suçlardan birisi. Almanya’da 2017 suç istatistik raporu, İslam karşıtı 1075 suç işlenmiş. Fransa’da İslamofobik saldırılarının en büyük mağduru kadınlardır. Londra’da İslamofobik suçlar %70 arttı. İslamofobi ile Mücadele Çalıştayı bizim yaptığımız çalıştaylardan birisi. Brüksel İslamofobinin merkezi haline geldi. Şu sayılar çok önemli, 2016 yılında dört, 2017 yılında iki, 2018 yılında iki toplam sekiz nefret suçu işlenmiş İstanbul’da. Bunu iyi değerlendirin.

Biraz önce Avrupa merkezli veya başka yerlerden bahsettim, ifade ettiğim sayılar var. Bizde nefret suçu olarak sekiz tane müracaat var. Tecavüzle ilgili suçlar, İngiltere’de arkadaşlar saatte ortalama on beş kişiye tecavüz ediliyor diye sivil toplum kuruluşunun verileri var. Abartmış diyelim, ama abartmış olsa bile her yıl neredeyse, 85 bin kadın, 12 bin erkek tecavüze uğruyor diye raporlara geçmiştir. Dünyada en çok tecavüz ABD’de görülüyor. ABD’de kadınların yaklaşık %20’si hayatlarında bir kez tecavüze veya tecavüz girişimine uğruyor. Verilere göre ABD’de 2016 yılında 1.195.704 kişiyi içeren suç işlendi. 15.696 kişi cinayet kurbanı olurken, bu cinayetlerin %71’i ateşli silahlarla işlendi. 2016 yılında polisin öldürdüğü kişi sayısı bin 150 olarak kayıtlara geçti.

İngiltere’de demir yollarında taciz oranı arttı. Biraz önce tecavüzle ilgili oranları verdim. Aradaki uçurumu anlatmaya çalıştım. Burada bizim ülkemizde, bizim güvenlik teşkilatlarımızı veya kurumlarımızı zan altında bırakan bir başlık: “2017 Utanç Raporu, 400 kadın öldürüldü, 380 çocuk cinsel istismara uğradı.” Bu rakamlar doğrudur. Bir tane kadın dahi öldürülse bizim için fazladır. Bizim kabul edebileceğimiz bir şey değildir, ama utanç raporu diye verdikleri raporu ABD ile İngiltere ile karşılaştırdığınızda, aramızda uçurum vardır. Bu da kötü bir sayı, ama 409 ile 4 binler arasında, 10 binler arasındaki farkı siz değerlendirin.

Çocuk istismarı: Bir medya kuruluşu, çocuk istismarında dünya üçüncüsüyüz diye vermiş. Haberi okuyorum aynen size: “Çocukça Derneği Başkanı Oğuz, çocuk

istismarı konusunda, ülkemiz ne yazık ki dünyada üçüncü sırada. Türkiye Psikiyatri Derneği yaptığı araştırmada ülkemizde istismara uğramış çocuk oranını %33 olarak tespit etti.” Bu külliye yanlış, hatalı, kasıtlı. Üç çocuktan birisine Türkiye’de cinsel istismara uğradı diye raporlaştırıyor ve bir basın kuruluşu da bunu gerçekmiş gibi veriyor. Bu toplumda yaşıyoruz arkadaşlar, böyle bir şey mümkün olabilir mi? İstismar var mı, var. Belli oranda var mı, var. Ben İtalya’dan bir örnek veriyorum; yetmiş iki saatte bir çocuğa cinsel istismar olduğu tespitini yapıyorum. Bunu yazmıyorlar, ama Türkiye’yi koydukları nokta bu. Yine şu iki haber arasındaki farkı söylemek istiyorum; Türkiye alkol tüketiminde dünya sıralamasında üçüncü sırada. Manşeti okuduğunuzda etkileniyorsunuz. Kim veriyor bu bilgiyi; Yeşilay Batman İl Temsilcisi Başkanı Şehmuz Temiz. Ülkede yaklaşık 17 milyon insanın alkol tükettiğini ve bunun ayrı ayrı boyutuna baktığında ülkenin ciddi bir şekilde bozulmaya gittiğini belirtip, yetkililerin gerekli tedbirleri alarak, acilen duruma müdahale etmesini istiyor. İşin gerçeği arkadaşlar, Türkiye alkol tüketiminde sondan ikinci. Bir yılda ortalama iki litre içiliyor. Bu rapor Dünya Sağlık Örgütü’nün. Rapora göre alkol tüketen ülkeler arasında, Türkiye’deki ortalama yaşam süresiyle Avrupa’nın üzerinde. Buradaki medya kuruluşunun veya bu haberi haberleştiren kimse, yaptığı yıkımı düşünün. Gerçeği siz karşılaştırın. Polis sayısında, “Dünya liderliğine ramak kaldı” diye başlık atıyor, ben de ısrarla diyorum ki, dünyada ortalama 200 kişiye bir polis düşüyor, İstanbul’da 400 kişiye bir polis. Türkiye ortalaması da 250 ila 270 arası. Bu külliye yanlış bir haber.

Uyuşturucu konusu: Bu konuda da birkaç şey söyleyeceğim. 2017 yılında 9 tona yakın uyuşturucu yakalandı İstanbul’da. Bu sayıyı bugün itibarıyla hemen hemen yakaladık. Hatta bir yüz kilo eksik var. 2018 yılında da 9 tona yakın uyuşturucu yakaladık. 5 milyon 776 bin hap yakalandı. 2018’de bu 6.5 milyon oldu. Katlanarak devam ediyor. Bu konuda yapılan operasyonlarla ilgili Güney Doğu Avrupa Kanun Uygulama Merkezi, İEM’in yaptığı iki operasyona birincilik ödülü verdi. Ciddi operasyonlar yaptık, yapıyoruz, yapacağız. Hem maddi açıdan hem miktar açısından çok ciddi operasyonlar yapıldı. Uyuşturucu ile mücadeleyi devlet kararı olarak uyguluyoruz. Başta Sayın Cumhurbaşkanımız, Sayın Bakanım, Valimiz, biz ve bizimle çalışan herkes ve vatandaşlarımız, kesin bir kararlılıkla uyuşturucunun üzerine gidiyoruz. Biraz sonra birtakım sayılar da vereceğim. Uyuşturucudan ölen bir kişi dahi olsa, bizim için fazla. Bizim kültürümüze, bizim inancımıza fazla. Şu

algıyı oluşturuyorlar; her köşede uyuşturucu var, her yerde uyuşturucu satılıyor. Bu kadar da değil arkadaşlar. Geçen yıl her gün 15 kişi uyuşturucudan tutuklandı. Bu sene her gün 20 kişi tutuklanıyor. Ortalama 20 kişi uyuşturucudan cezaevine giriyor. Geçen yıl, 2017'de 15 bin Türkiye genelinde uyuşturucudan tutuklanan sayısı, İstanbul'da 5 bin. Üçte birini İstanbul'da yakalamışız. Bu sene daha yüksek olacak. 50 binin üzerinde uyuşturucu içen, satan, pazarlayan insan cezaevinde; bunu özellikle vurguluyorum ki, devlet kararlılığıyla biz bu işin üzerine gidiyoruz. Esrarla ilgili, Avrupa'nın tamamının yakaladığına yakın esrarı Türkiye yakalamış. Eroinde AB ülkelerinin yakaladığından fazla eroini biz yakalamışız. Bir evde bir genç, bir çocuk uyuşturucu bağımlısı olduysa, o ailenin hayatı, her şeyi değişiyor. Bunun sorumluluğunu herkes hissediyor. Oran olarak Avrupa'ya göre gerideyiz ve %2'lerdeyiz. Korkulacak bir oran değil, ama %2 de bizim için fazla.

Terör olayları: Buraya çok dikkat edin arkadaşlar. Birçok şeyde yaptıkları algıyı, terörle ilgili de yapıyorlar. 2015 yılında Paris'te iki defa, Danimarka'nın Kopenhag kentinde üç defa terör saldırısı olmuş. 2016 yılında, en zor yılımızdı; benim de görevi başladığım ilk yıldır, çok mücadele verdik. Allah'a şükür o terör sağanağını, bilinçli olarak bütün örgütlerin organize edildiği, birçok devletin arkasında olduğu terör sağanağına atlattık. Ne olmuştu 2016'da? Sultanahmet Meydanında patlama, Taksim-İstiklal Caddesinde patlama, Atatürk Havalimanı saldırısı, Vodafone saldırısı, 15 Temmuz darbesi, hepsi 2016'da olan şeyler. 2016 sıkıntılı geçmişti.

Katılımcılar

2017'in ilk günü Reina saldırısı oldu. O tarihten bu tarihe arkadaşlar yaklaşık iki yıl oldu, İstanbul'da terör olayı yok, ama alt tarafa baktığınızda, 2017 yılında, Londra'da, Fransa'da, İngiltere'de ve Barcelona'da terör saldırıları var. Bizde iki yıldır yok.

İstanbul polisinin görevleri **ve İstanbul'un güvenliği**: Biz bunları nasıl yaptık? Neler yaptık ki o terör sağanağından bu günlere geldik ve daha ileriye nasıl geçeceğiz? İstanbul polisi görevleri arasında, yabancı devlet konuklarının korunması, müsbaka tedbirleri, köprülerin korunması, trafik tedbirleri, terör konuları, toplumsal olaylar, uyuşturucu ile mücadele, toplum destekli polislik, siber suçlarla mücadele, turizm tedbirleri, asayiş tedbirleri, okul ve üniversite tedbirleri, devlet büyüklerinin korunması, bir kısmını sayabildiğimiz görevlerimizin bir parçası. İstanbul'u öncelikle üç duvar halinde korumaya karar verdik; hatta bir dördüncü duvar da Hakkâri'den başlayan bir duvardır. Biz Hakkâri'den, Mardin'den, Diyarbakır'dan, Ankara'dan başlayarak İstanbul'un korunabileceğini devlet büyüklerimize anlattık. Bunun başlangıcının sınırdan başladığını, adım adım her şehirde bizim tedbir almamız gerektiğini, İstanbul'a niyet eden teröristin, İstanbul'a geldiğinde zaten yorulmuş olmasını bir taktik olarak anlattık ve kabul gördü. Üçüncü duvar olarak çevre şehirler. İstanbul'dan önceki şehirlerde bir koordinasyon kuruldu. Arama noktaları oluşturdu ve jandarma ve polis, potansiyel suçlular için, onlar daha İstanbul'a girmeden önce bir halka oluşturdu. İkinci güvenlik duvarı olarak, yol uygulamaları. 11 yerde sabit yol uygulamamız var, 11 farklı yerde ve 24 saat. 78 farklı yerde de, hareketli toplamda 89 yerde 24 saat İstanbul'da uygulama yapılıyor. Son olarak da il içerisine girdikten sonra yapılan sabit, mobil ve şok arama kontrol uygulama faaliyetleri. Başladığım gün "Yedi Tepe Huzur" diye bir isim verdik ve 15 günde bir, aralıksız üç buçuk yıldır devam ediyor ve ben ayrılana kadar da devam edecek, 200-250 noktada şehirde uygulama yapıyoruz. Müthiş fayda sağladı, vatandaşlarımız da kabul etti. Şehre has algıyı yönetmek hem teröristlerin üzerinde etki yaratmak hem vatandaş üzerindeki güven algısını pekiştirmek için kendimize göre yöntemler geliştirdik. Nedir 1453 uygulaması? Bizim 700 tane resmi ekibimizi yarım saat, şehrin en hareketli kavşaklarında bekletiyoruz. Polis aracın dışında, her geçtiğiniz yerde tepe lambası yanan 700 tane araç görüyorsunuz. Bu toplumda güzel bir algı oluşturuyor. Bu bir algı yönetimi.

Yol uygulamalarını 9 şehirle koordineli yapıyoruz. İstanbul Valiliği bu işi koordine ediyor. Çevremizde bulunan 9 şehirle devamlı irtibatlı ve koordineli yol uygulamaları yapıyoruz. Buna jandarma da dahil.

Metro, Metrobüs, Marmaray gibi yerlerde özel tedbirler alınıyor. Özel güvenliğin, o şirketlerin aldığı tedbirlerin üzerine tedbirler var. Bunun bir yükü var. Günde 5 bin polise biz ek görev yazıyoruz. Her gün ek görev yazma mecburiyetimiz var. **Kent güvenliği** Türkiye'de ilk. İstanbul'da başlayan MOBESE dediğimiz sistemin en iyi çalıştığı yer yine İstanbul. 56 noktada, 165 kamerayla plaka tanıma sistemi dediğimiz bir sistem var. İl genelinde 1728 noktada, 6971 kamerayla şehri gözetliyoruz, gözetlemek kelimesi pek hoş değil, ama şehrin güvenliğini sağlıyoruz. Belli yatırımları yaptırabildiğimizde şöyle olacak; Pendik'ten girdiniz, Çatalca'dan çıktınız. Nereye uğradınız, hangi köprüden geçtiniz, hangi markete uğradınız, kameranın olduğu neresi varsa, tek tuşla biz bunu görebileceğiz. Biz Reina saldırısındaki saldırganı bulabilmek için, rakamı söyleyemiyorum, harcadığımız vakit ve personelin verdiği emeği anlatmakla inandıramam. Yüzlerce arkadaşımız, günlerce kamera karşısında videoları seyrettiler. Bu teknik olarak tek tuşla bile bakılabilecek bir sistem. Bir takım yaptırımlar gerekiyor. İnşallah İstanbul bunu elde ettiğinde farklı bir güvenlik konsepti olacak.

Alo polis: Şimdi canlı canlı bir deney yapalım. Herhangi bir arkadaş 155'i arasın. Megafonu da açsın, bakalım kaç saniyede açılacak. Bu bir deney, bakalım kaç saniyede açacaklar. Bir şey anlatmak için bunu yapıyorum. Bundan üç ay önce, yine benim yönetimimde olan bir birim burası, tabii personel eksikliği vesaire bir takım sıkıntılar, daha önceliklerimiz olduğu için, biz başka işlere yoğunlaştığımız için karşılama olarak %65-70'lerdeydil, şu an 155'i aradığınızda karşılama oranı %97. Küçük şehirlerde bile zor yakalarsınız bunu. Şu yaptığım iddialı bir işti, yoğun bir zamana da denk gelebilirdi, ama ortalama 5 saniyeye, 3 saniyeye düştü. Nasıl yaptım? Özel bir durumu yok. Personeli arttırdık, özel eğitim verdirdik, bayan ağırlıklı hale getirdik, 8/24 sistemi diye bir sistem getirdik. 8 saat çalışıyor personel, 24 saat dinleniyor. Belki başka meslek dallarında bu çok normal bir çalışma sistemi olabilir, poliste 12/24 gibi sistemlerle uzun yıllar çalışan insanlar için 8/24 sanki dinleniyor-muş gibi bir çalışma. %97 karşılama oranı ve 2-3 saniyede de cevap verme, çok yoğun olsa bile 30 saniyeyi geçmeyecek. Bu topluma güven açısından o kadar önemli

bir şey ki. Daha önemli bir şey söyleyeceğim, açtınız telefonu ekip istiyorsunuz, «Polise ihtiyacım var» diyorsunuz. Polisin olay yerine gelme süresi 7 dakika 45 saniye. Bu süre uzun mu, bana göre uzun. Bu 5 dakikaya düşecek. Bazen 1 dakikada gelecek, bazen 2 dakikada. Şu an ortalama 24 saatte 3500 olaya gidiyor ekiplerimiz. Ortalaması budur. Bunu 5 dakikaya düşüreceğiz. Burada şu oluyor, telefonu açtınız karşınızda polisi, devleti hissediyorsunuz. Eğer ekip vaktinde yanınıza gelirse, psikolojik üstünlük polise, devlete ve iyi niyetli vatandaşlara geçiyor.

Karakollar nereden çıktı? İstanbul'da yaşayanlar iyi bilir, bizim birtakım ilçelerimiz veya mahallelerimiz terörle anılıyor. Gazi, 1995'li yıllarda hep terör ile anılan bir mahalle oldu. Bu aslında o mahalledeki insanlara da haksızlıktır, ama bu hep böyle geldi, var mıydı, vardı. Yeterince ilgi gösterilmediği için kronik bir terör olgusu oluştu. Biz ne yaptık? Rasyonel tespit, ön etkin polislik diye bir model çizdik. Önce tespitlerimizi yaptık. Sıkıntı ne? Ne yapmamız lazım, nereden başlamamız lazım kısmını önce tespit ettik. Sonra onların hamlelerini beklemeden, biz yapmamız gereken tedbirleri aldık. En bariz örneği Gazi mahallesidir. İstanbul'u bilenler bilir. Okmeydanı diye bir olgu vardır, Kanarya diye sonradan çıkan bir olgumuz var. Bunların tamamı Allah'a çok şükür yerle bir oldu. Bunların hiçbirisi yok şu anda. Bunları da karakol dediğimiz, dört beş birimimizi bir araya getirerek, sadece bu konulara, terör ve halka yön vermekle ilgili konulara yoğunlaştık. Belki İstanbul'a yaptığımız hizmetlerden en önemlilerinden bir tanesi. Artık manşetlere Gazi terörle anılarak geçmiyor.

Spor müsabakaları, sizin için eğlence, bizim için ciddi bir dönem. 2015 yılında tek aşamalı alınan bir tedbirimiz vardı. Çok acı bir tecrübe yaşadık Vodafone saldırısından toplamda 46 insanımız şehit oldu. Bu bize bir ders oldu, ekstradan şu anda dört aşamalı (sadece İstanbul'da, dünyanın hiçbir yerinde bu kadar sıkı bir tedbir uygulanmıyordur), komşu ilçelerden başlayarak, stat bölgesine ulaşan yolların tamamında, ön arama-süzme noktaları şeklinde, en son da stadın kendi tedbirleri. Deyim yerindeyse kuş uçmayacak şekilde bu tedbir; belli bir süre uygulayacağız.

Algı yönetimi kısmı çok önemli. Turizm şubemiz vardı, 8-10 kişi çalışıyordu; biz buraları 80-100 kişiye çıkardık ve oralara gerekli değeri ve özeni gösterdik. Yeni bir hedef koyduk. Şimdi Sultanahmet'te herhangi bir turistin başına bir şey geldiğinde, yanına turizm polisi gidiyor. Hastaneye kadar gidiyor. Bu şu; Türk Devleti gelen

turiste ne kadar değer veriyor. Gittiği yerlerde fatura ödemesinden, bindiği taksidedeki yanlış uygulamalara kadar sıkı bir şekilde takip ediyor. Çok faydalı oldu.

Bekçi konusu: İlk önce insanlar, “Acaba bekçiye gerek var mı” diye düşündü. “Bekçi ne kadar yararlı olur” gibi yorumlar yaptılar. Bu yorumlar yapılırken ben resmi bir yazı yazdım. Dedim ki: «İstanbul’a ne kadar bekçi verirsiniz, biz istiyoruz.” Sayın İçişleri Bakanımız, “Kaç bekçi istiyorsun” diye sorduğunda, “10 bin dediğimde” Sayın Bakanımız dedi ki, “Tarihte hiç 10 bin bekçi olmuş mu İstanbul’da”, “Olsun, şimdi olsun” dedim. Çok ciddi karşılığını görüyoruz. Bekçilerin gece dolaştığı yerde hırsızlık olmuyor. Olay olduğunda anında müdahale ediyorlar. Bir polis kadar silah kullanabiliyorlar. Vatandaşın pozitif dönüşler alıyoruz. Bekçilerimizin performanslarını ölçüyoruz. Gece attıkları adımı dahi ölçen bir yazılımımız var. Şu anda çok iyi gidiyor. Sayı artırılacak. Şu an 2800, 1200 de yine söz verildi. Benim hedefim 10 bine ulaştığımızda, hepimiz aynı güveni hissedeceğiz.

Spor müsabakaları: Biraz önce söyledim, sizin için eğlence bizim için ciddi bir görev. Her hafta 776 müsabakaya biz güvenlik tedbiri almak zorundayız. Bir sezonda 19808 müsabakada görev alıyoruz. Bazen bir tanesinde 4 bin polis görev alıyor. Her hafta 776 müsabakaya gitmek zorundayız. Tek tek saymaya gerek yok, hepsinin ana yeri İstanbul olduğu için en yoğun burada oluyor.

Özel güvenlik: Özel güvenliği teşkilatımızla bir arada çalıştırmak için yoğun çaba sarf ediyoruz. Ciddi mesafeler aldık. İstanbul’da 83 bin özel güvenlik çalışanı var. Ciddi bir sayı. Bunları hem eğitimle hem de koordinasyonla polisle beraber çalıştırıyoruz.

Özetle İstanbul güvenliği: Biraz önce söylediğim 89 noktadaki uygulamaların neticesi, 2017 yılında 22 milyon kişiye GBT sorulmuş, 2018’de 38 milyon insana kimlik sormuşuz, incelemişiz. 2018’de 69 bin gözaltı yapmışız. 122 bin aranan şahıs yakalanmış, 30 bini tutuklanmış. 26956 tarihi eser ele geçirildi deniliyor. Cumhuriyet tarihindeki tek seferde yapılan en büyük tarihi eser kaçakçılığı operasyonudur bu. Yine ABD’lilerin ya da başka ülkelerin polisleri bize Reina saldırganını, “Sağ olarak nasıl yakaladınız” diye soruyorlar. Bu da bizim İstanbul polisinin cesareti ve inisiyatif kullanmasından kaynaklanıyor.

Önlediğimiz o kadar çok olay var ki. Bir tanesinden bahsedeyim; Bayrampaşa'daki Forum İstanbul, DEAŞ saldırısıyla ilgili bir gün önceden, iki tane farklı ilçemizde, iki yerde yangın çıktı. Bizim ekiplerimiz gidiyor, yangının normal bir yangın olmadığını değerlendiriyorlar. Terör ve istihbarat birimimiz gidiyor. Yanan şeylerin dışında, orayı havaya uçurmak için doğalgazı açmışlar, orası havaya uçsun, hiçbir şey kalmasın mantığıyla yangın çıkarmışlar. Orada yapılan incelemede, bir grup olduğu, bir hücre olduğu; o gece ekipler sabaha kadar öyle yoğun çalıştılar ki; bir plaka tespit ettiler, o plakaya bağlı bazı bilgiler, pusu şeklinde dediğimiz 8-10 yere pusu attık, bunlar nereye eylem yapacak diye. Bayrampaşa Forumda, Forum İstanbul'un önünde bizim arkadaşlarımız karşılaştı. Hatta bir tanesini ayağından vurarak aldılar. İki bayan, iki erkek. Buraya kadar normal bir polisiye olay, ama biz olayın iç yüzünü öğrendiğimizde, ben uzun yıllardır polislik yapıyorum, tüylerimin diken diken olduğu olay sayısı sınırlıdır. Burada benim tüylerim diken diken oldu. Bir aracın içinde, AVM'nin içine soktukları hariç, atmış tane hazır, sadece uzaktan kumandayla patlatılacak el yapımı patlayıcı hazırlamışlar. Her birinde Sultanahmet patlamasındaki patlama kadar etkisi olan patlayıcı düşünün. Eğer bu engellenmeseydi Türkiye'deki gündem bile değişirdi. Anlatamayacağım büyüklükte sorun yaşardık. Polisin duyarlılığı, dikkati ve emeğiyle bu önlendi. Yine Bahçelievler'de, İslam Ülkeleri Zirvesinin toplantısının olduğu gün, Sayın Cumhurbaşkanımız İstanbul'da, liderler İstanbul'da. Bir plaka var sadece, patlayıcı yüklü araç deniyor. Koca İstanbul'da 4 milyonun üzerinde aracın içinde biz bir plaka arıyoruz ve buldu arkadaşlar. Bana telefon açtılar dediler ki: "Aracın tekerini patlattık, kim alacak diye bekliyoruz." Sonra tekrar telefon ettiler, "Bir kişi geldi, yakalayalım mı, takip mi edelim". Bazen polislik içgüdüğü bastırıyor. Önce polislik yapmak istedim, "Takip edelim, nereye gidiyor, görelim» dedim. Sonra tecrübe devreye giriyor, İslam Ülkeleri Liderler burada, Cumhurbaşkanımız burada, eğer olumsuz bir şey olsa, biz herkese, "Biz güvenli bir ülkeyiz" diyoruz. "Derhal alın" dedim ben. İyi ki almışız. Eğer o kişi aracın içine binseydi, sadece bir düğmeye basması, herkesi havaya uçurabilecek kadar, Vodafone Arenadaki patlamadan daha kuvvetli patlayıcılar hazır, her şey hazır, sadece kumandaya basacak. Gelen kişi de dört beş sene dağda yaşamış, hayatından vazgeçmiş, yakaladığımız halde, "Bırakın, tekrar aynısını yaparım" diyor. Orada da arkadaşlarımızın çalışması, Allah'ın yardımıyla önlendi. Bunları neden örnek verdim? Çok sayıda olay önleniyor arkadaşlar.

Adnan Oktar suç örgütünden kısaca bahsedeceğim. Manen mutlu olduğum, yaptığınız operasyonlardan bir mesleki haz duyuyorsunuz, bir terörist yakalıyorsunuz, bir haz duyuyorsunuz. En fazla haz aldığım operasyonlardan birisi Adnan OKTAR'a yapılanıydı. Ben eminim ki sesini duyuramayan, gücü yetmediği için çocuklarına ulaşamayan binlerce aile bize dua etti, ediyor.

Çok sayıda proje var. Arkadaşlara dedim ki: "Geldiğimden bugüne ne kadar proje yapmışız, bir çıkartın." 90'a yakın projeden bahsettiler. Hem güzel, tabii önemli olan bunları yaşatmak. Yaptığımız iş, bizle beraber gelecekte de devam edecek projeler olsun. "Mobil" kelimesi geçen her şeyin patenti bize aittir. Mobil park, mobil okul vesaire gibi. Mobil parktan bahsedeyim; 5 bine yakın park var İstanbul'da. Parklar, insanların en güvenli olduğu yerler olmalı, evi gibi olmalı. Dinleneceği, rahat edeceği yerler olmalı. Biz buradaki eksiklikler için bir farklı ekip oluşturduk. Her ilçede bir ekip, zabıta ve farklı birimlerle beraber hareket ediyor. Çok faydalı oldu. Yine "İSTMOB" diye bir projemiz var. Bunu iyi dinlemenizi istiyorum. İstanbul'da en çok şikâyet edilen konulardan bir tanesi. "Aracım çekildi, aracım kurallı bir yerdeydi, ama polis buna dikkat etmedi, beş aracın içinde bir benimkini götürdü" gibi şikâyetler. Oturduk, kendimiz bir yazılım geliştirdik. İnternet üzerinden, bu sistemi indirdiğinizde, plakanızı giriyorsunuz, aracınız nerede çekilmiş, çekilirkenki fotoğrafı, zarar görmüş mü görmemiş mi, hangi polis memuru çekti ve aracınızı nereye götürdü; bunların hepsine internet üzerinden ulaşabiliyorsunuz. Bunu şimdi yaygınlaştırmaya çalışıyoruz.

İlle de eğitim: Biraz önce eğitim dedim. Eğitim bizim en büyük gücümüz. Acil Müdahale Kursu diye bir kurs oluşturduk. Bu kurs şuydu; göreve başladım, arkadaşlara dedim ki: "Size ateş edildiğinde, sizde ateş edin. Bir şey olduğunda yetkinizi kullanın." Ama poliste bir tereddüt, bir çekinme. Tabii işin adli boyutu, kamuoyuyla ilgili kısmı derken bir sinmişlik vardı, bunu atmamız için bir özgüven aşılması gerekiyordu. Oturduk değerlendirdik, üç haftalık bir eğitim hazırladık. İki haftası bildiğiniz özel harekâtçılar gibi silah kullanma, vücut geliştirme gibi, bir hafta da teorik eğitim. Başlangıçta biraz zorlandı herkes. Sadece İstanbul'da oldu bu. Ben hepimize soruyorum; son iki yılda, iki buçuk yılda, "Polis ateş etti, başından vuruldu, kalbinden vuruldu" gibi olay duyuyor musunuz? Biz silahımızı kullanıyoruz. Bekçilerimize de aynı eğitimi verdik. Kafasından vurma, kalbinden vurma gibi şeyler en aza, hatta sıfıra indi. Bu eğitimin sonunda, polis özgüveni pekişmiş olarak ora-

dan çıkıyor. Kanuna uygun olarak gerektiğinde silahını kullanabilir. İstanbul'daki polislerimizin 16 bini bu eğitimi aldı ve devam ediyor. Yine İstanbul şartlarında polisi bir yere toplayıp, "Gelin size eğitim vereceğiz" deme şansınız çok kısıtlı. Mobil eğitim birimleri oluşturduk. Beykoz'dalarsa, gidiyoruz orada eğitim veriyoruz. Oradaki personelimize istediğimiz eğitimleri yerinde veriyoruz. "İleri Sürüş Teknikleri" diye normalde bizde olmayan bir eğitim koyduk. Bu eğitimin faydası şu oldu, polis görevi gereği hızlı araç kullanıyor. Hızlı araç kullanırken kaza yapma riski fazla oluyor, can kaybı olabiliyor. Bu tekniklerle yaklaşık 2 bin araç kullanan polisimize bu eğitimi verdik. Can kaybında, yaralamada, benzin kullanımında azalma ve mutlu bir polis profili ortaya çıktı. 2 bin tane bayan polisimiz var bizim. Terörle uğraşıyorsunuz, mafyayla uğraşıyorsunuz, ama personelimizi de düşünmek zorundayız. 2 bin bayan polisin dertlerini öğrenmek için anketler yaptık, toplantılar yaptık. Çıkan neticelerle, hangisini ne kadar yapabiliriz diye projeler yaptık. Burada en önemli şey şu; personelimiz diyor ki: "Bizi yönetenler bizi unutmuyor, dertlerimizi sorguluyor." 121 polis karakolu var. Buralarla ilgili çok özel bir proje hazırladık. Yedi sekiz aydır çalışıyoruz. Karakol amirleri, toplumun ve o semtin en güvenli insanı olmak zorunda. Karakollardaki eksiklerimizi, iletişimdeki sorunlarımızı, vatandaşa karşı davranıştaki hatalarımızın hepsini tek tek gözden geçirdik. Şu anda üç tane müdür yardımcısı, on tane dördüncü sınıf emniyet müdürü sadece karakollarla ilgili yardımcı pozisyonla oraları takip ediyorlar. Her semtten de bir muhtar üçüncü göz olarak bizlere yardımcı oluyor.

Birtakım eğitim eksiklerinden dolayı beraber çalıştığımız emniyet müdürleri şunu söylüyor: "Yeni gelen personeller biraz zayıf, bazı konularda şunlar şunlar gerekiyor." Şimdi, problemi görürseniz, çözüm üretiyorsunuz.

METO projesi, kendi yazdığımız ve geçen günlerde ödül aldığımız bir çalışmamız. İnovasyon ödülünü de İstanbul Emniyet Müdürlüğüne verdiler. Bunda iki şey var; bir denetim, bir performans ölçme. İlk defa teşkilatımızda, en ücre köşedeki polisimizin yaptığı işi takip ediyoruz, değerlendiriyoruz ve bir karşılık görüyor. Üçüncü göz çalıştırıyoruz. Örneğin havalimanına iki tane müdür arkadaşımızı gönderiyoruz, oradaki işleyişi sivil bir mantıkla raporluyor, biz ona göre tedbirler alıyoruz. Yine müsabakalarda hiç alakasız üç kişiyi görevlendiriyoruz, eksiklerimizi görüyoruz.

Plaket sunumu

“Büyük Aile Projesi” diye bir projemiz var. İki şey var burada, birincisi şehit olan ailelerimize, yakınlarına ev aldık, alıyoruz; 46 ev aldık, inşallah 67’yi tamamlayacağız. Bir diğeri de İstanbul’u görmemiş, şehit polis, şehit bekçi, şehit korucu yakınlarını İstanbul’da ağırlıyoruz. Bunun öyle etkisi oluyor ki, 30 yıl önce eşini şehit veren birisi, “Beni devletim hatırladı” diyor.

Sonuç: Genel olarak sunumum bu kadar. Genel bir de değerlendirme yapmak istiyorum. Arkadaşlar biz ülke olarak gözüktüğünden daha kuvvetli, anlatılandan, algı yönetimini yapanlar bizi oturtmak istedikleri yerden çok daha iyi yerde, üniversiteyiyle, öğrencisiyle, devletiyle, polisiyle çok daha iyi konumda olan bir ülkeyiz. Bizi ne kadar aşağı çekmek isterlerse istesinler, önce Avrupa’daki, Amerika’daki diğer yerlere baksınlar, sonra ülkemizle karşılaştırsınlar. Biz geldiğimiz nokta itibariyle, biraz daha çalışmayla, bir iki dokunuş gerekiyor. İstanbul, değil Türkiye’nin, Avrupa’nın en güvenli şehri olacak. Gerçekten teşkilatı bilen, toplumu bilen birisi olarak söylüyorum. İstanbul’un her noktasına 24 saat gidebilirsiniz. Ben insana güveniyorum, topluma güveniyorum, kendi teşkilatımıza güveniyorum. Bizim değerlerimiz o kadar sağlam, o kadar güçlü ki. Ben, beni sabırla dinlediğiniz için (başlarken

delikanlı kelimesini kullandım, benim gençliğimde gençlerin hepsine delikanlı derlerdi; delikanlıların arasında olunca biz de kendimizi daha genç hissediyoruz, güç alıyoruz), hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Dr. Öğr. Üyesi Özgül YAMAN

Sayın Konuğumuza teşekkür ediyoruz. Mütevelli Heyet Başkanımızın bugünün anısına bir hediyesi olacak konuğumuza.

Dr. Mustafa AYDIN

Dr. Mustafa AYDIN

İstanbul Aydın Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı

Ben de çok Saygıdeğer İstanbul İl Emniyet Müdürümüze, bu dolu dolu, bilgilendirici sunumundan dolayı kendilerine üniversitemiz adına şükranlarımı arz ediyorum. Kendilerine biz minnettarız. Evet, son iki yıldır kaç tane duydunuz, kalbinden vuruldu, başından vuruldu diye. Dolayısıyla ben kendilerine, bizlere böyle güvenli bir ortam sağladığı için, güvenli ortamda böyle eğitim yapma imkânı sağladığı için, kimsenin burnu kanamadan biz burada eğitim yapıyorsak, şükranlarımızı arz ediyoruz. Gece 23'te bitiyor burada eğitimler. Gece çıkıyorsunuz, burnunuz kanamadan evinize gidiyorsunuz.

USAM

ULUSAL GÜVENLİK ve STRATEJİ
UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Yapay Zekanın Karanlık Yüzü

The Dark Side of Artificial Intelligence

Keynote Speaker

Açılış Konuşmacısı

Şevket Ayaz

Moderator

Moderatör

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Kazan

Speakers

Konuşmacılar

- Prof. Dr. Naim Ajlouni
- Öğr. Gör. Dr. Alaa Ali Hameed
- Öğr. Gör. Dr. Adem Özyavaş
- Ziya Koçak (İstanbul Emniyet
Müdürlüğü - Teknik Bölümü)

Tarih : 21 Mart 2019 | 🕒 10.30-12.00 | 📍 D Blok BI Turuncu Salon

Date : 21 March 2019 | 🕒 10.30-12.00 | 📍 D Block Orange Hall

YAPAY ZEKÂNIN KARANLIK YÜZÜ

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAZAN

Saygıdeğer Hocalarım, geleceğimizin teminatı Sevgili Öğrencilerimiz USAM'ın düzenlemiş olduğu «Yapay Zekânın Karanlık Yüzü» paneline hepiniz hoş geldiniz. Bugün aslında panelin ortaya çıkma hikâyesi, konu oldukça kapsamlı bir konu ve üzerinde çalışan bilim insanı sayısı son derece az. Bu anlamda bize özellikle ciddi anlamda destek veren panelistlerimizden başta Adem ÖZYAVAŞ Hocamız olmak üzere tüm katılımcılarımıza ayrıca teşekkür ediyoruz. Bugün burada olmaları, sadece panelist değil, aslında panelin ortaya çıkmasında ciddi bir emeğinin ürünü olarak ortaya çıktı. Kısaca panel hakkında küçük bir bilgi vermek istiyorum, yapay zekânın karanlık yüzü aslında ismi özellikle seçilmiş isimlerden biri. Yapay zekânın hep -Adem Hocamız ağırlıklı olarak değinecek- sosyal medyada ve yazılı, görsel, işitsel medyada pozitif tarafları üzerinde duruluyor, fakat yapay zekânın bir karanlık yüz var, bir güvenlik boyutu var, bir medya tarafı var ve askeri savaş sanayisinde, silah sanayisinde kullanılan biçimleri var, bunlara da ayrıntılı olarak gireceğiz.

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAZAN

Panelimize geçmeden önce henüz 18 Martın üzerinden kısacık bir zaman geçmiş olmakla beraber gerek 18 Mart şehitlerimiz için, gerek bu zamana kadar bu topraklar için kanlarını göz kırpmadan veren aziz şehitlerimiz için sizleri bir dakikalık saygı duruşuna davet ediyoruz.

Hepinize çok teşekkür ederim. Panelimizin açılış konuşmasını yapmak üzere USAM Müdürü Sayın Dr. Öğr. Üyesi Şevket AYZ'ı sahneye davet ediyorum.

Dr. Öğr. Üyesi Şevket AYZ

İstanbul Aydın Üniversitesi Ulusal Güvenlik ve Stratejik Araştırmalar Merkezi Müdürü

Değerli Konuklar, Çok Sevgili Öğrenciler, İAÜ USAM'ın düzenlemiş olduğu, «Yapay Zekânın Karanlık Yüzü» adlı panelimize hoş geldiniz. Umuyorum bu panel çok yararlı olacaktır ve sizlerin bu konu hakkındaki mevcut bilgilerinize ilave bilgi katarak, donanımlı hale gelmenizi sağlayacaktır.

Yapay zekâ son dönemde, son yıllarda gerek ülkemizde gerekse dünyada en çok tartışılan konuların başında gelmektedir. Birçok biliminsanı bu konunun çok önemli olduğunu, çok yararlı olduğunu öne sürmekte, bazı biliminsanları ise bunun ileride kötü emelli insanların eline geçtiğinde çok zararlı olabileceğini dile getirmektedir. Peki, yapay zekâ nedir? Yapay zekâ, bir robotun çeşitli hareketleri zeki canlılara benzer şekilde yapmasıdır. Başka bir tanım, bilgisayarların, robotların, insan gibi düşünmesi ve hareket etmesidir. Başka, yapay zekâyı bilgisayar sisteminin canlılardaki görsel algı, konuşma, koşma, düşünme, karar verme gibi fonksiyonları yerine getirme becerisi olarak da tarif edebiliriz. Yapay zekânın tarihine baktığımız zaman, bilgisayarın tarihi kadar eski olduğunu görüyoruz. Bunun ilk kurucusu “makinelere de düşünebilir mi” fikrini ortaya atıp tartışmaya neden olan Alan TURING'dir. Alan TURING, Nazilerin ünlü matematikçilerinden birisidir. Biliminsanlarının bazıları yapay zekâdan yana, bazıları da yapay zekânın ileride insanların başına büyük bela olacağını iddia etmektedir. Örneğin Tesla'nın kurucusu Elon MUSK, “Yapay zekâdaki gelişmelerden endişe duyuyorum” demiştir. Yine ünlü fizikçi Stephen HAWKING, “Yapay zekâ, insanlığın son buluşu olacaktır” şeklinde ifade etmiştir. Bunun yanında Facebook Mark ZUCKERBERG, yapay zekâdan yana olduğunu, yapay zekânın insanlara çok faydalı olacağını söylemiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Şevket AYAZ

Çin'deki uzmanlar ve siyasiler de, yapay zekânın ileride ülkeler arası savaşlara neden olabileceğini ileri sürmüşlerdir. Aynı yetkililer, acele ile yapay zekânın silahlara entegre edilmesi ile yine hem savaşa hem de silahlanma yarışına neden olacağını iddia etmektedir.

Evet Değerli Öğrenciler, Sevgili Konuklar, bugün burada değerli hocalarımız ve uzman arkadaşlarımız tarafından sizlere yapay zekânın medya ile ilişkileri, yapay zekânın ulusal güvenliğimize etkileri, katkıları, yapay zekânın savaşlara, bugün ve gelecekte olacak savaşlara etki ve katkıları konusunda bilgi verecektirler. Aynı şekilde son yıllarda kullanımı giderek artan, uzaktan kumanda ile yönlendirilen “İHA” dediğimiz insansız hava araçları konusunda da bir tartışma olacak ve son gelişmeler sizlere sunulacaktır.

Sevgili Öğrenciler, bu panel sizlere üniversite eğitimi aldığımız bu çatıda, bizim Üniversitemiz bu tip faaliyetleri fazlasıyla yapmaktadır. Amacı sizlere yararlı olmaktır. Bu tip panellere katılarak, iyi dinleyerek, not alarak ve soru sorarak katılım sağlarsanız, hem siz yararlanırsınız hem de değerli uzmanlarımız ve hocalarımızın

vermiş olduğu bilgileri de anladığınız anlaşılacağı için onlar da mutlu olacaktır diye düşünüyorum. Panelimize konuşmaları ile katkı sağlayacak olan çok Değerli Prof. Dr. Naim AJLOUNİ Hocama, çok Değerli Dr. Nurettin Adem ÖZYAVAŞ, Değerli Dr. Öğr. Üyemiz Ali HAMEED ve İstanbul Emniyeti İstihbarat Şubesinde Başkomiserimiz Ziya KOÇAK'a, ayrıca bu panelin düzenlenmesinde benim yardımcılığımı yapan ve moderatörlüğünü yapacak olan Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAZAN'a huzurlarınızda çok teşekkür ediyorum. Katıldığınız için sizlere de teşekkür ediyor, panelimizin yararlı olmasını diliyorum, hepinize sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAZAN

USAM Başkanımız Dr. Öğr. Üyesi Şevket AYAZ Hocamıza açılış konuşması için çok teşekkür ediyoruz. Şimdi panelimize başlamadan önce katılımcılarımızı sırayla küçük bir özgeçmişleri hakkında bilgi vererek buraya davet etmek istiyorum.

İlk katılımcımız bu alanda saygın isimlerden ve uzun yıllar Avrupa'da yapay zekâ üzerine çalışmalar yapmış, lisans, yüksek lisans ve doktora derecesini İngiltere'de tamamlamış Prof. Dr. Naim AJLOUNİ Hocamız. yüksek lisansını ve doktorasını robotik ve akıllı bilgisayarlar üzerinde tamamlamış. Kısa bir zamandır da İAÜ'nün Mühendislik Fakültesi bünyesinde yapay zekâ üzerine çalışmalarına devam etmektedir. Alkışlarınızla kendisini sahneye davet ediyorum.

İkinci konuğumuz, Dr. Öğr. Üyesi Adem ÖZYAVAŞ Hocamız. Adem Hocamız lisansını hem askeri hem aynı zamanda sivil yönü var, Kara Harp okulunda tamamlamış aynı zamanda Gazi Üniversitesinde Bilgisayar Mühendisliği alanında çalışmalarda bulunmuş. Yüksek lisans ve doktora üniversitesini ABD'de Texas'da tamamlamış. Doktora bittikten sonra yaklaşık yedi yıl bu yönde çalışmalara devam etmiş, kendisi de kısa bir süredir üniversitemiz bünyesinde yapay zekâ üzerine ve bilgisayar mühendisliği üzerine devam etmektedir. Bizim de yapay zekânın medya ve sosyal medya üzerindeki algılarına değinecek. Kendisini de alkışlarınızla sahneye davet ediyorum.

Üçüncü konuğumuz, kırmayıp bu yoğun güvenlik problemleri altında bize vakit ayırıp, panelimize teşrif ettikleri için İstanbul Emniyet Genel Müdürlüğü, İstihbarat Şube Müdürlüğünden Sn. Başkomiser Ziya Koçak'a çok teşekkür ediyoruz. Ziya Başkomiser bizimle, kendisi Polis Akademisinden mezun olduktan sonra eş zaman-

lı olarak Gazi Üniversitesinde çalışmalarına devam etmiş ve yaklaşık 2010 yılından beri Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde güvenlik üzerine çalışmalarına devam ediyor. Hala İstanbul Emniyet Müdürlüğü İstihbarat şube müdürlüğünde başkomiser olarak görev yapıyor. Kendisi bizimle, İHA'nın işlemleri ve güven boyutu üzerinde duracak alkışlarla kendisini buraya davet ediyorum.

Dördüncü konuğumuz yine yapay zekâ üzerinde çok değerli katılımcılardan birisi. Uluslararası kariyere sahip. Bağdat Doğumlu Dr. Alaa Ali HAMEED Hocamız. Kendisi Bağdat Üniversitesinde lisansını tamamlamış. Bununla beraber Doğu Akdeniz Üniversitesinde yüksek lisansını ve Selçuk Üniversitesinde de doktora eğitimini tamamlayarak, üniversitemiz bünyesinde yapay zekâ üzerine çalışmalarına devam ediyor. Kendisi bizimle ağırlıklı olarak, yapay zekânın siber güvenlik boyutunu paylaşacak. Alkışlarınızla kendisini sahneye davet ediyorum.

Şimdi arkadaşlar panelimizi açıyoruz. Panelimizde ilk sözü aslında yapay zekâ tam anlamıyla anlaşılmiş ve karşılığını bulmuş değil. Yapay zekâyâ direk olarak bakıldığında evet, bilgisayar teknolojisi ve bilgisayarlar üzerinden deyimler aklımıza geliyor ama bundan çok daha fazlasını ifade ediyor. Olayın kavramsal çerçevesini gözler önüne sermek ve bununla beraber özellikle silah, savaş sanayisinde ve güvenlik boyutunda ne gibi etkileri var bunları ortaya koymak için ilk sözü Prof. Dr. Naim AJLOUNİ Hocamıza vereceğiz. Kendisi İngilizce konuşacak fakat Adem Hocamız ve Ali Hocamız sizin için çevirisini yapacaklar.

Prof. Dr. Naim AJLOUNİ

Naim Hoca bugün sizlere, “Askeri Teknolojide Ulusal Güvenlikte Yapay Zekânın Kullanımı” konusunda dünyadan örnekler ile bahsedecek.

Prof. Dr. Naim AJLOUNI

Ulusal güvenlik deyince biz kendimizi sınırlarımız içinde birlikte bulundurmadan bahsediyoruz genel olarak. Ama dünya artık küresel bir dünya olduğu için ve özellikle dünyada şu anda en büyük güç olarak karşımızda ABD olduğu için ve ABD'nin dünyada sekiz yüze yakın üssü var, yetmiş ülkede. Dolayısıyla sadece kendi sınırlarımız içinde bahsedemiyoruz ABD'nin de etkisiyle. ABD biliyorsunuz yanı başımızda Irak'ta bulunuyor. Dolayısıyla ABD'nin güvenlikten ne anladığını ve bizim bundan da ne çıkarmamız, ne gibi bir pay çıkarmamız gerektiği ile ilgili. Obama başkanlığı döneminde ABD dünyadaki asker sayısını yüzde doksan oranında azaltmış. Aynı zamanda dron sayısını on kat arttırmış. Tabii rakamsallaştırmak benim için de çok kolay olmuyor ama gördüğümüz gibi insan sayısı azalırken saldırıda bulunabileceği dron sayısını on kat arttırmış. Ayrıca dronları daha etkin kullanabilmek için uçakları da kullanıyor, kendi uçaklarından bunu kontrol edebiliyor. Dolayısıyla etkinliğini çok daha arttırmış durumda, asker sayısı yüzde doksan oranında azaldığı halde.

ABD'liler bu otomasyon sayesinde ekonomiye kazandırdıkları kazanç veya daha az harcama yapmaktadırlar Rakam olarak hem tankları aynı zamanda savaş gemileri olarak uzaktan kumandalı kullanabildikleri için günlük olarak harcayabildikleri miktar yedi yüz bin küsur dolarlardan yirmi bin küsur dolara düştü. Dolayısıyla çok daha az harcayarak çok daha etkin ve aynı etkinlikte en azından ve insan kaynağı olmadan savaşları yapabilecekler.

ABD hükümeti, şu anda dünyada askeri alanda en büyük harcamalarından birisini yaparak, bir bulut merkezi ve merkezi olarak bilgileri tuttuğu, bilgileri işlediği ve bunun dünyanın her yerindeki üslerindeki veya savaş durumunda savaşılacak bilgiye çok çabuk ulaşılabilir ve koordinasyon sağlayabileceği bir yatırımı var.

Şöyle kısa bir bilgi de ben vereyim, bu merkezi olarak bulut dediğimiz askeri bilgilerin koordinasyonunu sağlayan bu merkezde genel olarak makineler ve yapay zekâ kullanılıyor. Şu an için altı yüz kadar yapay zekâ projesinin devam ettiğini biliyoruz.

ABD'nin iki projesinden bahsedelim. ABD, 2018 yılında yaklaşık on yedi milyar dolar sadece DARPA projesi için kullandı. Irak'ta öldürülen insanlar var; 2018 de altı bin kişi, çoğu sivil. Aslında şu an yapılan savaşlar algoritmaların savaşlarıdır. Dolayısıyla ne kadar iyiyse başkaları da, herkes tehdit olarak kabul edilebilir. Örnek olarak da, bir düşün sırasında bir terörist var olduğuna inanıyorsak, düşündeki herkesin öldürülebileceğini medyadan duyuyoruz. Dolayısıyla bu algoritma savaşlarında, yapay zekâ savaşları da çok önemli bu açıdan.

Hepimizin bildiği gibi artık iyilik ve kötülük parmaklarımızın ucunda, çok fazla bir şey yapmamıza gerek yok. İyi tarafını birçok alanda kullanıyoruz. Aynı zamanda güçlü bir teknoloji olduğu için kötüye kullanıldığı zaman çok yıkıcı olabilir. Şu anda size göstereceğim video da şu anki teknoloji değil, ama çok yakında bu teknolojinin de olacağı bir gerçek. Bu teknoloji de mikro dron dediğimiz, çok küçük dronları göndererek insanlara suikast yapabilirsiniz, insanları öldürebilirsiniz. Şimdi size o videoyu izlettireceğim. (Video oynatılıyor)

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAZAN

Prof. Dr. Naim Hocamıza çok teşekkür ediyoruz. Şimdi aslında izlediğiniz video da belli başlı çıkarımlar var. Uçaklardan atılan dronlarla bir anda ortalığı savaş alanına döndürebilirsiniz. Diğer konuşmacılarımızda da göreceksiniz, yapay zekâ aslında her alanda var. Şu an ortaya çıkan birkaç tane basit medya örnekleri var, yapay zekâ ile çalışan televizyon spikerleri var, yapay zekâ ile çalışan haber üreten robotlar var ki, bu robotların yaptıkları haberler gerçek muhabirler ile karşılaştırıldığında kesinlikle ayırt edilemiyor. Güvenlik boyutu ile başladık, güvenlik boyutu ile isterseniz devam edelim. Şimdi hepimizin merak saldığı ve belki bir kısmınızın sahip olduğu

dronlar artık rakamları üç yüz liraya kadar satın alabileceğiniz fiyatları var. Fakat dronlar bildiğiniz anlamda sadece görüntü elde etmek için değil, aslında çok daha fazlasını ifade ediyor. Şimdi detaylarını İstanbul Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürlüğünden Başkomiser Ziya Koçak'tan dinleyeceğiz, alkışlarla kendisini buraya davet ediyoruz.

Başkomiser Ziya KOÇAK

İstanbul Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şubesi

Saygıdeğer Hocalarım, Değerli Katılımcılar ve Değerli Öğrenciler, öncelikle hepinizden özür diliyorum, çünkü hocalarımız kadar diksiyonum güzel, akademik konuşamayabilirim; biraz mektepli ve alaylı yetiştim. On yıldır sokaklarda suçlarla ve suçlularla mücadele ediyorum. Suç ve suçluyla tabii ki sadece insan gücüyle mücadele etmek tek başına yeterli değil, teknoloji dilini kullanmadığımız zaman hep geride kalıyorsunuz. Dolayısıyla sürekli kendinizi yenilemeniz, geliştirmeniz, teknolojiye ayak uydurmanız gerekiyor. Biz ne kadar kendimizi iyi görsek de, başarıyoruz desek de karşımızdaki kötü düşünceli insanlar, bizim suçlu diye tabir ettiğimiz, suçu işleyen insanlar hiçbir zaman boş durmuyorlar. Onların tek amacı var, şu an üzerinde yaşadığımız vatan topraklarımızı bir şekilde işgal etmek veya bölmek, parçalamak veya belli bir kesimi elde etmek. Bizim de mücadelemiz bu kötü insanlara fırsat vermemek. Nasıl ki Ankara Türkiye'nin başkenti, Berlin Almanya'nın, emin olun belki bu dünyadaki en büyük terör örgütlerinin başkenti de İstanbul arkadaşlar. Gerek PKK, gerek IŞİD her türden sağ, sol, bölücü, dini, marjinal tüm grupların üst yöneticileri bu şehirde bir yerlerde yaşıyorlar. Biz sürekli onlarla mücadele ediyoruz.

Dolayısıyla mücadele verirken onlar neredeyse, bizim sürekli bir adım önde olmamız gerekiyor. Bu sebeple teknolojinin hiçbir zaman gerisinde kalmamamız gerekiyor. Sürekli kendimizi yenilememiz, geliştirmemiz gerekiyor. Bu amaçla Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde rütbeli personel yetiştiren Polis Akademisinde bizler okurken, bizleri aynı zamanda üniversiteye de yönlendirdiler. Ben Gazi Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliğini bitirdim 2010 yılında. Aynı zamanda elektrik elektronik mühendisliğini yan dal olarak bitirdim. Yönetim ve bilişim sistemleri üzerinde yüksek lisansımı yapıyorum, ama bu çalışmalarımı tamamen kendimi geliştirmek, kendime bir şeyler katmak adına değil, ülkeme ne katabilirim, insanlara ne katabili-

rim, bunun üzerine yoğunlaştırıyorum çalışmalarımı. Yaklaşık dokuz yıldır teknik faaliyetler, bilişim suçları, bilgi teknolojileri, analitik sistemler üzerine çalışmalar yapıyoruz. Şu an benim bulunduğum birimde yaklaşık dokuz yüz kişiyle bu çalışmaları yürütüyoruz. Bu saydığım birimlerin altında çalışan arkadaşlar 7/24 esasına göre çalışıyorlar. Bizim birimimiz diğer dışarıda gördüğünüz resmi kıyafetli polisler gibi değil veya sivil polisler gibi çalışmıyorlar. Bizim zaman kavramımız yok. Yeri geliyor on gün, on beş gün evimize gitmediğimiz oluyor. İşin burası biraz duygusal gelebilir, ama bu duygu olmadığı zaman işinizi yapamıyorsunuz. Sizi bir şeyin beslemesi lazım. Bizi besleyen şey de şu, bir anne bir evlatsız daha kalmasın, bir evlat da annesiz babasız kalmasın; bunun için çalışıyoruz. Çalışmaya devam edeceğiz. Bu duygu ve düşünce de olursanız sürekli en iyi, en gelişmiş, en iyi teknoloji kullanma iradesi gösteriyorsunuz ve bir şekilde öğreniyorsunuz. Dışarıdan bakıldığında çok karmaşık gelebilir cihazlar, aletler, yazılımlar vesaire, ama başladığımızda neredeyse bitirmiş oluyorsunuz.

Başkomiser Ziya KOÇAK

Biz insansız hava araçları konusuna 2014 yılında İstanbul olarak başladık. Şu an üretir pozisyona geldik. Tamamen kendi birimlerimizde, kendi arkadaşlarımızla üretiyoruz bunu. Bunun sebebi, istihbarat birimi olduğumuz için yaptığımız çalış-

maların dış kurumlar, birimler, ülkeler tarafından bilinmiyor olması gerekir. Kendimiz üretiyoruz, kendi amaçlarımıza hizmet etsin diye, kendimiz şekillendiriyoruz, kendimiz yönlendiriyoruz, kodunu kendimiz yazıyoruz, parçalarını kendimiz monte ediyoruz. Tamamen yerli ve milli olması açısından uğraşyoruz. Çoğunuz merak ediyorsunuz, televizyonda sürekli duyuyorsunuz, nedir bu dron, dron nedir, nasıl uçuyor vesaire gibi. Şimdi bunlar hakkında size kısaca bilgi vereceğim.

Dron, İngilizce “erkek arı” anlamına geliyor. Şu solda gördüğünüz dron ilk yapılan dron. Bakın ben 2014 yılında yapmaya başladım dedim, bu dron 1935 yılında yapılmış. Dron dediğimiz insansız hava aracı. Yani insan yönetimi olmadan bir hava aracı 1935 yılında üretilmiş. Biz 2000’li yıllarda bunu konuşmaya başladık, 2010’lu yıllarda üretime başladık, şu an meyvelerini yemeye başladık. Sürekli duyuyorsunuzdur işte, Bayraktar vesaire gibi şirketler dron üretiyorlar, silahlı veya normal olarak.

Dronun kullanım alanları nelerdir? Şu sağdaki şekilde belki okunmayabilir, ama ben size tek tek anlatayım. Tarımsal fayda da kullanılıyor. Nasıl kullanılıyor, şöyle; örneğin bir yeri yeşillendirmek istiyorsunuz diyelim. Fiziksel olarak geniş bir bölgede gezmek sizin için çok zor olabilir, ama dronla havalanıp otonom bir şekilde bölgeyi gezip, size fotoğraflayıp nerelere ağaçlandırma yapabileceğinize kadar size rapor sunabiliyorlar. İlk yardım, ilk yardımda nasıl kullanılıyor, örnek vereyim; Trabzon’un dağlık bir yerindesiniz. Araba gelmez, ambulans inmez, bir ilaca ihtiyacınız var, dronlar sayesinde o ilaca güvenli bir şekilde ulaşabiliyorsunuz. Trafik, İstanbul’da kullanılmaya başladı. Özellikle trafiğin yoğun olduğu yerlerin tespiti, trafik kurallarını ihlal edenlerin tespiti gibi işlerde kullanılıyor. Biz birçok çalışanımızı başka yerlerde istihdam etmeye başlayacağız. Dronlar veya EDS kameralar sayesinde bu işi çözmüş olacağız. Gözetleme amaçlı kullanılıyor. Doğu Anadolu ve Güney Doğu Anadolu bölgemizde bizim bir sınırimız var. Hakkâri, Şırnak, Kars vesaire bu sınır bölgemiz sizin kitaplarda, haritada gördüğünüz gibi öyle düz bir çizgi değil. Dağlık bir alan ve uçsuz bucaksız dağlar, ovalar, mağaralar var. Hiçbir şekilde oradan geçen insanları manuel olarak kontrol etmeniz mümkün değil. Çoğu insan şöyle düşünebilir, orayı dümdüz edelim, bu kolay bir iş değil. Havadan gözetleme ile burada güvenlik mümkün olabilir. Şu an devriye dron sistemleri üretiliyor askeri birliklerimiz tarafından. Bunlar sayesinde sınırimızdaki olası bir hareketlilikte veya herhangi bir canlı hareketinde insan geçişlerini ve canlı geçişlerini çok canlı

ve anlık olarak görebileceğiz. Daha sonra şuna karar vereceğiz, bu yararlı bir kişi mi, zararlı bir kişi mi ona göre silah kullanacağız. Hepinizin gördüğü film setlerinde çok sık kullanılmaya başlandı.

Peki, bu dronları biz nasıl üretebiliriz? Üretebilir miyiz? Çok zor mu diye düşünürseniz, aslında hiç zor değil. Şimdi şurada parçalarını görüyorsunuz. Şu sol üstte gördüğünüz pervaneleri. Bunları üretmek, hele ki şu anki 3D yazıcı sistemi ile üretmek hiç zor değil. Şu gördüğünüz parçalar birleştiği zaman dron elde edebilirsiniz. Bunun için dışarıya yüzlerce, milyonlarca dolar vererek kendi sermayemizi köreltmeye hiç gerek yok. Bazı üniversitelerin teknokent birimleri var, oradaki öğrenci arkadaşlarımız ile görüşüyoruz, onlara iş teklifinde bulunuyoruz. Diyoruz ki, “Siz bize bunu yapın, biz gelip sizden alalım.” Az sonra size dron türlerini göstereceğim. Hocamızın videoda gösterdiği kadar küçük dronların maliyeti yüz seksen bin dolar, az para değil ve bundan aldığımız zaman bir tane almıyorsunuz, seksen bir il var, bir sürü birim var. Yüzlerce alıyorsunuz, giden parayı düşünün. Hepsi ülkemizin kaynaklarından gitmiş oluyor.

Şu motor, motor üretimi belki elektronik bilgisi olanlar vardır, ülkemizde başladı yerli motor üretimi, yerli motor üretebiliyoruz. Bunlar çok küçük motorlar, daha kolay üretilir. Bunlar, şu gördüğünüz dronun iskelet dediğimiz, plastik veya herhangi bir materyalden üretilen plastiklerimiz. Şu iskeletin, şu gördüğünüz uç noktalarına bu motorlar monte ediliyor. Bu motorların üst tarafına pervaneleri monte ediyoruz. Şu gördüğünüz alıcı kullanımdan gelen komutları buradaki tellere yönlendiren sistem. Şurada gördüğünüz kamera. Şurada gördüğünüz sinyaller ise dronun yerini takip etmemize yarıyor. Çok uzaklaştığında o ışıklar sayesinde dronun yerini takip edebiliyoruz. Bu parçaları bir araya getirdiğinizde üretmiş oluyorsunuz. Şu pili. Şu parçalar bir araya geldiğinde bizim dışarıdan aldığımız ABD menşeli bir dronun maliyeti beş yüz bin dolardı. Şu parçaları kendimiz üretip, kendimiz yaptığımızda bize maliyeti kırk elli bin dolar civarına geliyor. Hem yüzde doksan parayı içeride tutmuş hem de yerli ve milli bir dron sahibi oluyoruz.

Dronlar genelde temel olarak iki sınıfa ayrılıyor, amatörler ve profesyoneller. Amatörler sizin çok rahat bir şekilde internetten satın alabildiğiniz, etki alanı biraz daha kısa, kaldırarak kapasite ağırlığı düşük, kameraları düşük. Profesyonel olanlar ise

mesela şu sağ altta gördüğünüz gibi, videoda izlediğinizden daha küçük boyutu var. Şu iki tane parmağımın büyüklüğü kadar. Bunun üzerinde üç tane kamera var, termal kamere, gece görüşü ve normal kamera. Bizim hedeflediğimiz şey bunlara bir elektroşok veya tek kullanımlık mermi yerleştirebilmemiz. Ağırlığı normalde otuz üç gram. Uçuş süresi yirmi-yirmi beş dakika. Bunlar beş gram daha eklediğiniz durumda uçuş süresini on beş dakika düşürmüş oluyorsunuz. Bunların hepsinin hesabını yaparak optimum şekilde üretmeye çalışıyoruz.

Bunu ürettiğimiz zaman ne olacak? Yakın zamanda belki haberleri takip ediyorsunuzdur, görmüşsünüzdür. Bir savcımızı odasında rehin aldılar terör örgütü üyeleri ve biz oraya müdahale edemedik. Pencerenin üst tarafı açık, ama perde kapalı. Kapı kapalı, altında bir boşluk var, ama kesinlikle oradan ne olduğunu görmüyoruz. Böyle ufak yerler vardı vesaire, ama biz içeride ne olduğunu kesinlikle bilmiyorduk. Ne yapmak zorunda kaldık, duvarları komple patlattık. Kırıldığı zaman biz içeri girene kadar zaten savcımızı şehit etmiştiler. Böyle bir teknolojiyi o zaman kullanabilseydik çok rahat bir şekilde içeride insanların kim olduğunu bilirdik. Savcımızın hayatını kurtarabilirdik. Şu an Doğu'da, Güneydoğu'da hendekler kazıldı vesaire, oradaki çalışmalarda hep bizim ürettiğimiz dronlar kullanıldı. Bir sokağa gireceksiniz, sokak boydan boya bomba döşenmiş. İçeriye kesinlikle giremiyorsunuz, arkada ne olduğunu göremiyorsunuz. Hepsini öldürecek olsanız, masum insanlara da zarar verebilirsiniz, tespiti doğru yapmanız lazım. Yanlış yaptığınızda sizin de canınız tehlikeye girer. Biz de ürettiğimiz dronları doğu ve güneydoğuya gönderdik. Herhangi bir hareketlenme gördüğü anda bize uyarı veriyor. Kullanıcı personele bilgi veriyor. Onu takip ediyoruz, şüpheli şahıs nereye girdi, takip ediyoruz. Normalde bunu insan marifeti ile yapamazsınız. İHA'lar olmasaydı biz bu operasyonda başarısız olurduk. Orada bir sürü şehidimiz olurdu, kurtarılmış bölge ilan edilirdi.

Şimdi bu dronları tabii sadece biz kullanamıyoruz, sadece bilginiz olsun diye söylüyorum nasıl bir hale geldiğini anlayın diye. Şu an Irak'ta PKK kampında kendine gerilla dedikleri teröristlere dron kullanım eğitimi veriliyor. İnsansız hava aracı nasıl kullanılır, bomba nasıl yetiştirilir, hedeflenen yere nasıl bırakılır, bunun eğitimi şu an veriliyor. Nitekim geçen ayın başında, aynı anda dokuz tane İHA'yı Şırnak'ta valiliğe, askeri birliklere, aynı anda düşmesini sağladılar. Tam koordinatlarını bilemedikleri için, ufak yanlışlar yaptıkları için kapının önüne, çatıya düşürdüler, can kaybı olmadı, ama bu ilk denemeleriydi. Şimdi daha uzmanlaştılar, sonuçta

onlar da bizler gibi internete sahipler. İçlerinde okumuş, yazmış olanları var. Kendilerini geliştiriyorlar sürekli. Biz sadece kendimizin kullanacağını düşünürsek yanılırız. Karşı tarafın da böyle hamleler yapacağını bilerek dron savar cihazları geliştirmemiz gerektiğinin farkına vardık. Dünyada örneklerini inceledik. Buradakilerin ilk başta mantığı neydi, emniyette bu birimde çalışıyorsak gizli olması gerekiyor. Dronsavarı da kendimiz üretebiliriz dedik. Çok zor bir şey değil. Hepimiz genciz, buralara geldiysek, okuduğumuzu anlayabilir, kendimiz de bir şeyler yapabiliriz. Bir cihazı söküp baktık, oturduk kendimiz yapabilir miyiz diye düşünmeye başladık. Doğru montajı yaptığınız zaman bu cihaz ortaya çıkıyor. Bu bizim kendi yaptığımız cihaz. Cumhurbaşkanımızın ziyaretlerinde, toplumsal olayların olduğu yerlerde bu cihaz kullanılıyor. Bu cihazın kullanıldığı yerde dronun yaklaşması söz konusu değil. Sinyali bozuyor, olduğu yere dronu indiriyor. Mantığı da şu şekilde; bu kumanda ile drona, örnek veriyorum 1.5 ghz aralığında haberleşiyor. O frekans bandında. Dronsavar daha güçlü band basarak, oradaki sinyali karıştırıyor ve bu şekilde kullanıcı ile dron arasındaki irtibatı kesmiş oluyor. Bir sonraki aşamada da dronu bulunduğu yere indirmeye, güvenli bir şekilde indirmeye yardım ediyor.

Dronsavar cihazları, dronlara göre daha pahalı ürünler. Yani bunlar için milyon dolarlar vs. konuşuluyor ve dediğim gibi bunu aldığınız zaman, etki alanı belirli, örnek olarak 2 km çapında etki alanı olsun. 2 km içerisinde dron sokmayacak bir dronsavar cihazı olsun. Bunu sadece bir yere koymanız yetmiyor. Valiliğe koyacaksınız, emniyete koyacaksınız, üniversitenin çatısına koyacaksınız, askeri birliklere koyacaksınız. Yani aldığınız zaman bundan, ülkede düşündüğünüz zaman belki binlerce almanız gerekiyor. Milyon dolarlar ile bunu çarptığınızda karşınıza milyar dolarlar çıkıyor. Bu ülkenin parası, yani yazık günah. Oturup bunu kendimiz ürettiğimizde anlattığım gibi, bunun maliyetini 100-150 bin dolarlara düşürebiliyoruz.

Terör saldırıları dışında da birçok olumsuz yönleri var bu dronların. İstihdamı azaltacak, bu şüphesiz bir gerçek. Bu yüzden bizim daha fazla çalışmamız lazım. Farklı iş alanları, iş kollarını teknoloji ile geliştirmemiz lazım. Yani şu an işte Güney Kore'de sanırım bir ülkede pizzalar dronlar ile sipariş yerine götürülüp getiriliyor. Avusturya'da tarımsal faaliyetlerde kullanılmaya başlanmış. Amerika'da hakeza savaş teknolojisinde kullanılmaya başlanıyor ki orada askerlik biliyorsunuz, paralı askerlik. Yani insanlar bunu iş olarak yapıyorlar. Bu şekilde iş kollarındaki insan gücünü giderek azaltıyor. O yüzden istihdam azalacaktır. Mahremiyet korunama-

maya başlayacaktır. O anlattığım küçük dronların hepimizin elinde olduğunu düşünün. Her an birinin evine rastgele girip, orada ne olduğunu görebileceğiz. Herhangi bir gizli bir görüşme, toplantı vs. gerçekleştirmek neredeyse mümkün olmayacaktır. Çünkü çok ufak, dediğim gibi küçük bir delikten bile içeri girebilecek ve zamanla sinyalle, frekanslarla değil, nasıl ki radyoyu burada çalıştırıp dinleyebiliyorsak, o cihazı da dışarı da oturup çalıştırıp buraya kadar getirebiliriz. Yani cihazların birbirini görmesine gerek kalmayacaktır.

Gelecekte bununla ilgili neler bekliyoruz diye düşünersek eğer, dronlar kesinlikle insan hayatında tüm dünyada yer alacaktır. Nasıl ki araba bilmem kaç yılında icat edildi şu an trafikten geçilmiyor, yoğun her taraf. Aynı şekilde dronların da sayısı giderek artacaktır. Çünkü kullanımı kolay, trafiği yok, normalde ulaşamadığınız yerlere, görmek istediğiniz ve gidemediğiniz yerlere çok rahat bir şekilde ulaşmanızı sağlıyor. Robotlara vs. montaj yapılarak, görüntü alımı sağlanarak işte savaş teknolojisinde kullanılması düşünülüyor. Şu an bizim -işte anlattım daha demin- geliştirmekte olduğumuz sistemlerin zararlı veya işte terör örgütü düşüncesindeki, kafasındaki insanların eline geçtiğini düşünün. Bir askeri birliğe yüzlerce salıp, oradaki askerlerimizi bir tanesini bile terörist birini çıkarmadan bile şehit edebilirler.

Bu sebeple sadece bir şey üretirken onunla ilgili, onu geliştirmeye değil, aynı şekilde karşı tarafın da bunu geliştireceğini düşünerek, önlemler almanız gerekiyor. Bilgisayar mühendisliği veya programcılığı bölümünde okuyan arkadaşlar vardır burada. Bir yazılım geliştiriyorsanız, bunu pazarlamadan önce tüm antivirüs testlerinden geçirmeniz gerekiyor. Bunun işte herhangi bir şekilde virüs geçirmediğini tespit etmeniz gerekiyor vs. vs. Bu şekilde cihazlar üretirken de bunun korunma olayını önceden bilmeniz gerekiyor. Çünkü bu size karşı da kullanılabilir. Sunumum burada sona erdi. Dinlediğiniz için teşekkür ederim arkadaşlar.

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAZAN

Başkomiser Ziya KOÇAK'a değerli bilgileri için çok teşekkür ediyoruz. Şimdi işin siber güvenlik boyutuna geçeceğiz arkadaşlar. Artık güvenlik dediğimiz şey farklı bir boyuta, bilgisayar sistemleri üzerinden gelme boyutuna dönüşmüş durumda. Bize olayın siber güvenlik boyutunu aktarmak üzere Dr. Alaa Ali HAMEED Hocamızı alkışlarla sahneye davet ediyorum.

Dr. Alaa Ali HAMEED

Siber güvenlik nedir genel olarak? Herkes merak ediyor, aslında daha önce öyle biri şey yoktu. Daha önce sadece bilişim, öyle bir şey vardı. Çünkü hatırlıyor musunuz, daha önce verinin genel olarak datalarımızı flasbelleğe koyuyoruz. O kadar geniş, akıllı telefonlar, bilgisayarlar yoktu. Şimdi bu yeni bir alan çıktı; siber güvenlik. Aslında bu çok ince bir alan değil, çok geniş bir alan. Çünkü büyük veri ile ilgileniyor. Aynı zamanda makineler ile ilgileniyor ve aynı zamanda ağlar ile network ile ilgilendiği için oldukça geniş bir konu.

Dr. Alaa Ali HAMEED

Ben biraz kısaca anlatmak istiyorum, çok detaya girmek istemiyorum, çünkü bu alan çok geniş bir şey. Sadece siber güvenlik ne demek ve bir de siber güvenlik ve bilişim güvenliği arasındaki fark nedir. Söylediğim gibi, hatırlıyorsanız şu an bir sürü online hafızalar var. Bu oraya tüm bilgilerimizi aktarabiliriz. Şu anda herkes sorabilir internet nasıl çalışır diye.

Şimdi şöyle bir şey oldu, ne kadar fazla alanı varsa birden fazla da olabilir ve birden fazla şirketler var. Bunlar hep bu şifreyi kullanabilirler. Ondan dolayı bir yerde

bir sorun varsa artık her yerde olabilir. Bu zayıf noktalardan gelebilirler ve bütün bilgilerimizle oynayabilirler. Şimdi genel olarak siber güvenliğin üç unsuru var: saldırmamak, incelemek ve araştırmamak. Biz nasıl durdurabiliriz diye uğraşyoruz. Biz tehlikeli bir sistemde yer alıyoruz, ama bizim ona saldırmamız lazım. Öncelikle bakmamız lazım, bilgi toplamamız lazım, saldırı hakkında ondan sonra biz nasıl dolduracağız onu düşünmemiz lazım.

Bir de inceleme, bu konu çok önemli, oradaki fazlalık da var. Şirketler arası, bankalar arası ya da üniversiteler arası. Bizim bunlara bakmamız lazım, zayıf noktalarımızı bulmamız ve sürekli geliştirmemiz lazım, sürekli bakmamız lazım. Ondan dolayı bu alan sürekli bakmamız gereken, kontrol etmemiz gereken bir alan. Ben büyük veri ile uğraşıyorum, aynı zamanda makineleşmesi ile uğraşıyorum. Kendi yaptıklarım var, biri 2019 da yeni çıktı. Bir tane de benim yöntemimle makine öğrenmesi hakkında çıkacak. İşte biz bu makine öğrenmesi yöntemleri nasıl kısa bir sürede bu saldırıyı bulabiliriz, bunun için çalışıyoruz. Diyelim bir sorun çıktı, bizim hızlı bir sistem bulmamız lazım. O hızlı sistem nasıl tarif ediyor bu kişiyi ve durdurabiliyor. Bizim sisteme başlayınca, saldırmaya başlayınca biz kısa bir sürede nasıl bulabiliriz ve durdurabiliriz, bunun için uğraşyoruz. Güçlü bir ağ olması lazım. Söylediğim gibi sadece benim sistemim değil, ana parçaları var, saldırmak, araştırmak ve engellemek. Bizim zayıf noktalarımız nerede bunu halletmemiz lazım.

Biz sürekli bütün noktaları tespit etmemiz lazım. Biz virüs gibi yaratmamız ve sistemi kontrol etmemiz lazım. Demek istediğim şöyle bir şey var, bizim birden fazla gmail, birden fazla profilimiz var diyelim. Bundan dolayı biz aynı adres kullandığımızda mesela diğer sisteme gelebilir. Ondan dolayı sürekli bakmamız lazım ve kötü tarafı aslında bu çok tehlikeli. Yanlış kullanılırsa elektik santrallerini uzaktan kontrol edilebilir. Kimyasal maddeyi dağıtabilir ve bütün halka zarar verebilirler. (Video oynatılıyor)

Hatırlıyorsanız 2013 yılında Ukrayna'da bir sorun oldu, internet üzerinden bütün elektrikleri kapattılar. Demek ki her şey internetten. Bağlantı varsa bunları bile yapabilirler. Bundan dolayı siber güvenlik çok geniş bir alandır. Ben burada bırakıyorum. Sorunuz varsa alabilirim.

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAZAN

Soruları bitiminde alalım hocam. Dr. Alaa Ali HAMEED Hocamıza çok teşekkür ediyoruz. Şimdi hemen Adem Hocama çok çarpıcı bir konu için söz hakkını vereceğim. Sosyal medyada yapay zekânın kullanımını anlatacak -ki konu son derece önemli ve aynı zamanda ilgi çekici. Küçük bir not paylaşmak istiyorum arkadaşlar. Siber güvenlik hepimiz için çok önemli bir şey. Sadece hackerlerin, bilgisayar mühendislerinin ilgilendiği bir şey değil. Yaklaşık iki ay önce İstanbul'da meydana gelmiş bir bankacılık olayı. Olay şöyle, buradan Gaziantep'te meşhur holdinglerden bir tanesi farklı bir şirkete yüklü miktarda para havalesi yapıyor. Para karşı tarafın hesabına geçmiyor. Fakat gönderen firmanın hesabından da çıkıyor. Para nereye gitmiş olabilir? Arada siber güvenlik ile ilgilenen hackerler devreye girip, para henüz karşı tarafa ulaşmadan parayı kendi hesaplarına yönlendiriyorlar ve siber şube yaklaşık altı aylık bir çalışmanın sonucunda olayı çözüp, durumu aydınlatıyor. Dolayısıyla gönderdiğiniz mailler karşı tarafa ulaşmayabilir ya da içeriği değiştirilerek gönderilebilir ya da yanlış yerlere gönderilebilir. Yani siber güvenlik hepimiz için son derece önemli bir konu. Ben şimdi Adem Hocamıza söz hakkını vermek istiyorum. Dr. Adem ÖZYAVAŞ hocamız bize sosyal medyada yapay zekânın kullanımını anlatacaktır.

Öğr. Gör. Dr. Adem ÖZYAVAŞ

Konferans salonundaki Hocalarımı ve Öğrencileri saygı ve sevgi ile selamlıyorum. Tabii benim siber güvenlik, sosyal medya alanında konuşmam biraz garipsenebilir, çok iyi bir sosyal medya kullanıcısı değilim, ilk önce bunu söyleyeyim. Ama tabii konumuz gereği ilgileniyoruz, uğraşıyoruz. Genel olarak dört konu başlığı altında konuşacağım. Çok konu var aslında sosyal medya alanında. İlk olarak şunu söylemek istiyorum. Bahsedeceğim konudan biraz bahsedip bir video göstermek istiyorum peşinden. Doğrusu konuları önce slaytlar eşliğinde sonra da konu ile ilgili video göstererek devam etmek istiyorum.

Şimdi ilk olarak hepimiz sosyal medyayı kullanıyoruz. Özellikle Facebook, Türkiye'de yaygın olan Instagram var, Twitter çok sık kullanılıyor. Bunları kullandığınız zaman çok dikkatli olmanız gerekiyor. Çünkü normalde yürüdükten sonra bıraktığınız iz doğada kaybolabilir, ama sosyal medyada kaybolmuyor. Hatta biz bu dünyadan göç ettikten sonra da arkamızda sosyal medyadaki izlerimiz kalmaya devam ediyor. Dolayısıyla dikkatli kullanmak lazım.

Öğr. Gör. Dr. Adem ÖZYAVAŞ

Bununla ilgili bir örnek, 2015 yılında ilk olarak ortaya çıkmış bir skandal aslında bu. Ama tabii Facebook tarafından örtülmüş üstü. Daha sonra 2018 yılında bir çalışan tekrar bunu ortaya atıyor. Cambridge Üniversitesi'nde çalışan bir profesörü buluyorlar. Bunu bulanlar Amerika'da bir kuruluş. Normalde amaç olarak şunu söylüyorlar. Biz kullanıcıların bilgilerini alıyoruz, kanuni yollardan. Onlarla bilgileri de paylaşıyoruz. Daha sonra biz kullanıcıların fikirlerini belirli konularda değiştirmeye çalışıyoruz diyorlar, bu şirketin sahibi Amerikalı bir senatör. Fakat bunlar şöyle bir şey yapıyorlar. İnsanlarla biz bunu akademik bir çalışma olarak yaptığımızı söyleyerek insanları bu programa dâhil ediyorlar. Özellikle öğrencileri. Daha sonra bunların bilgilerine sadece bu insanlar bilgisinde değil, bu insanların arkadaşlarının da bilgilerini alarak, Facebook üzerinden, yaklaşık çoğunluğu Amerika'da olmak üzere 87 milyon insanın bilgisine ulaşıyorlar ve bu bilgileri, tabii bu ulaştıkları insanlar 87 milyonun çok cüzi bir kısmı kendileri ile anlaşmış insanlar. Diğerleri arkadaş çevresi, profillerden elde ettikleri bilgiler. Bunları kullanarak Amerika'da insanların siyasi, belirli konularda tabii fikirlerini öğrendikten sonra, bu insanları hassas oldukları konulardan harekete geçirici yayınlar yapıyorlar, bilgi

sunuyorlar. Bunların bir kısmı doğru değil, bir kısmı doğru, çoğu doğru. Ama sonuçta kanunsuz bir şekilde insanların bilgisini elde ederek, insanları belirli yönlere kanalize etmeye çalışıyorlar. Tabii bu skandal 2018’de ortaya çıkıyor. Daha sonra bu şirketin sahibi de sorguya tabi tutuluyor. Şu anda büyük ihtimal mahkeme devam ediyor. Ben onunla ilgili size kısa bir bilgi göstermek istiyorum, kısa bir video. Video ile ilgili eğer sorunuz olursa tekrar devam edebiliriz. (Video gösterimi)

Şimdi bunu neden örnek olarak seçtim. Aslında çok örnek var dediğim gibi, internet, özellikle sosyal medyada konu hakkında verebileceğim çok örnek var. Paylaştığınız bilgilerin farkında olmanız lazım, çok özel bilgileri paylaşmamanız lazım ve paylaştığınız her bilginin de bir şekilde kullanıldığını bilmeniz lazım. Yani sonuçta hiçbir şirket kurulurken şirketin kuruluş amacı insanlığa fayda olarak belirtilmez diye düşünüyorum. Yani sonuçta her şirketin amacı kâr etmektir. Dolayısıyla dikkatli olmak lazım.

İkinci örneğim, aslında tabii ki biliyoruz, yani sonuçta her şey kötü amaç için de kullanılabilir, iyi amaç için de kullanılabilir. Vardığımız teknoloji ile yapacağımız şey aslında çok basit. Parmaklarımızın ucunda, klavye ile ne yapıyorsanız, sonuçta iyi veya kötüyü kendimiz seçiyoruz. Bu ikinci örnek, aslında güzel bir örneklerden bir tanesi. Yapay zekâyı kullanarak sanal robotlar oluşturuluyor. Bilmiyorum bunu daha önce kullandınız mı veya telefonlarınız da var mı? Ama örneklerden bir tanesi, herhangi bir şirkete alışveriş için gittiğiniz zaman şirket size sayfanızda sadece sayfasında dolaşmak yerine, yani alışverişini kendiniz yapmanız yerine size akıllı, yapay zekâ ile üretilmiş sanal robotlar sunuyor. Bunlara aslında söyleşi robotları da diyebilirsiniz. Siz ona ne istediğinizi söylüyorsunuz, o size onu bulmaya çalışıyor. Sizinle bu arada konuşuyor. Tabii bu robotların, sanal robotların ilginç tarafı, bunlar insanların doğal konuşmalarını anlayabiliyorlar, dolayısıyla öğrenebiliyorlar. Yani sadece ezberlendiği ve çok basit yapay zekâ kullanılmıyor. İnsanların dilini anlayabiliyorlar, tabii ki o dil tespit edilmiş durumda. Yani İngilizce anlayabiliyor mesela diyelim ki. Dolayısıyla sizin isteklerinize cevap verebiliyor, ne kadar çok kullanılırsa o kadar da sizinle daha iyi irtibata geçebiliyor, daha iyi tavsiyelerde bulunabiliyor ve bu çok kullanılan bir şu anda yöntem geliyor. Giderek artıyor. Yakında büyük ihtimalle şöyle bir şeyler de olacak. Mesela telefonunuzda bir uygulama olacak, bu uygulama sizinle birçok uygulamanın yerine kullanacağınız uygulama olacak.

Dolayısıyla yüzlerce uygulama yerine, bir uygulama kullanacaksınız, o da sizinle akıllı bir şekilde konuşarak sizin isteklerinizi yerine getirmeye çalışacaktır. Böylece yüzlerce uygulamayı kullanmayacaksınız bilgisayarınızda. Şimdi şöyle ilginç bir şey de buldum. Bu konu ile ilgili bakarken. Alice diye bir yapay zekâ kullanan bir robot buldum. Bu robot, içerinizde eğer programlama yapan var ise eksemel ve eçtemel dillerinde komutları alıyor. Dolayısıyla isterseniz bu robotu indirebilir ve kullanabilirsiniz. Yani basit bir şekilde programlayıp kendi robotunuzu oluşturabilirsiniz. İsmi Alice. Yani meraklılar için kullanılabilir bir yöntem. Çok kısa yine bir video var. (Video gösterimi)

Diğer yapay zekânın aslında en korkunç taraflarından bir tanesi. Bununla ilgili bilmiyorum herhangi bir fikriniz, bilginiz var mı? Ama bu videoyu izledikten sonra, en azından şunu söyleyeceksiniz kendinize. Gördüğünüz her şeye inanmayın diyeceksiniz, yapay zekânın teknolojiyi getirdiği nokta olarak. Derin, buna tabi ben Türkçesini bulamadım. O yüzden kendim bir Türkçe kelime uydurdum, “Derin taklitler” diye. Normalde bu derin öğrenmeden kaynaklanan bir teknoloji. O teknolojiyi kullanıyor. Derin öğrenmeyi kullanıyor. Bununla eğer elinizde yeteri kadar insanların video ve ses dosyaları var ise veya video ve ses görüntülerini ele geçirdiyeniz, bununla insanların normalde kullandığımız teknoloji ile ayırt edemeyecekleri kadar gerçeğe yakın, hatta gerçek diyeceğiniz video ve sesleri oluşturabiliyorsunuz. Şimdi işin ilginç tarafı, bu program şu anda internette ücretsiz olarak var. İsmi FakeApp diye geçiyor. Fake uygulaması diye geçiyor ve bu uygulamayı indirmeden önce orada büyük puntolarla yazılmış bir yazı da görüyorsunuz, bu videoyu görüyorsunuz. Lütfen diyorlar, bu uygulamayı sorumlu bir şekilde kullanın. Yani bunu kötü niyetle kullanmayın diyorlar. Bu uygulama şu anda internette ücretsiz olarak mevcut. Şimdi size yine bir video göstereceğim. Bu videoda başlangıçta göreceksiniz Obama'nın videosu oluşturulmuş, belirli önemli insanların videoları oluşturulmuş ve dediğim gibi kullanılan yapay zekâ sayesinde gerçeğiyle ayırt edilemeyecek kadar kaliteli videolar. Örnek olarak çok kısa bir video göstermek istiyorum. (Video gösterimi)

Yani burada şunu da söyleyebilirim size. Bunun kötü tarafı, dediğim gibi gördüğünüz her şeye inanmayın, dolayısıyla bu uygulama internette ücretsiz olarak mevcut. Yani birisi sizin videonuzu ve seslerinizi yeteri kadar veri ele geçirdiyse sizin söylemediğiniz şeyleri görüntülü bir şekilde sizi söylemiş gibi internete koyabilir. Dolayısıyla bu konuda dikkatli olmak lazım. Tabii ki iyi tarafları da var. Yani bu yapay

zekâyı mesela nasıl kullanabilirim? Sesi kaydedilmiş bir insanın sesini gerçekten çok yüksek kalitede üretebilirim. Yani yapılabilir. Birçok şey yapılabilir, yapılıyor da. Ama dediğim gibi bu bence yapay zekânın en korkutucu tarafı. Çünkü buna aldanacak birçok insan içimizden çıkar diye düşünüyorum.

Son olarak bir terimle karşılaştım bakarken, sosyal medyada ne tür terimler var diye. “Trol çiftlikleri” diye bir terim ile karşılaştım. Normalde sosyal medya trolleri hepimiz biliyoruz, özellikle toplum mühendisliği açısından çok kullanılan bir şey. İnsanların hassas oldukları noktaları öğrenip, insanları harekete geçirmek için, tabiri caiz ise insanlar arasında nifak tohumları ekmek için kullanılan sosyal medya hesapları var. Bunu da hepimiz biliyoruz. Şimdi bunlar için çiftlikler oluşturulmuş. Normalde bir insan sosyal medya trolü olup, yalan haber yayabilir veya çok haber niteliği olmayan aslında bir haberi çok önemli hale getirebilir. Bunu yapabilir. Ama bunu makineler yaptığı zaman, insanlar kadar şu anda inandırıcı olmasa da, insanlardan çok daha hızlı, çok daha fazla bilgiyi çok kısa sürede insanlara yayabiliyor. Bunun için çiftlikler kurulmuş, bu konuda baktığım videolarda genelde Rus siteleri çok gördüm. Yani Ruslar bu konuda oldukça iyiler. Trol içerikleri açısından. Bu işi yapıyorlar. Hatta Amerika’daki en son seçimlerde yayılan birçok trol hesaplarından, sosyal medya hesaplarından birçoğunun Rusya’da olduğu ve bu çiftlikler tarafından üretildiğinin iddialarını da görüyorsunuz, internette var. Dolayısıyla şunu söylemek istiyorum, yani sosyal medya olarak, yapay zekânın kullanılması olarak. Şimdi yapay zekâ sayesinde çok veri işlenebiliyor, normalde insanların daha önce yapamadığı kadar bilgi var. İstemediği kadar bilgi var şu anda. Bunu yapay zekâ ile yapabiliyoruz, işleyebiliyoruz ve bilgilerimiz internette kalıcı bir şekilde var. Dolayısıyla bir şeyi paylaşırken çok dikkatli olmak lazım ve gördüğünüz her şeye de inanmamanızı, ilk önce tespit etmenizi, ondan sonra inanmanızı tavsiye ediyorum. Söyleyeceklerim bu kadar. Hepinize iyi günler diliyorum.

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAZAN

Arkadaşlar sorularınız var ise bir 5 dakika sorularınızı alabiliriz. Evet, var mı sorusu olan?

Dinleyici Öğrenci

Merhabalar, öncelikle hoş geldiniz. Ben yazılım mühendisliği 3. sınıftayım. Ben

dron güvenliği ile ilgili bir soru soracaktım. Özellikle dronun yerli üretiminin ve yazılımının Türkiye’de olmasının önemli olduğundan bahsetmişsiniz. Uzaktan kontrol sistemleri zannediyorum ki Unix, Linux ya da Windows tabanlı bir bilgisayar üzerinde çalışıyor. Bu sistemler üzerinde tahminimce AMD ya da Intel bir işlemci çalışmaktadır. Şunu soracağım. Bu sistemler üzerinde uzaktan kontrol sisteminde yer alan bir vektör var olduğunu düşünecek olursak, uzaktan kontrol sisteminin güvenliğini nasıl sağlıyorsunuz? Yani sonuçta Türkiye’de üretmiyoruz henüz.

Başkomiser Ziya KOÇAK

Kontrolün değil, yani yazılımın üretiminin değil, ama onun kullanılmasını önlemeye çalışıyoruz. Yani bizim amacımız tabii ki şu an süper bir dron üretip işte kullanıyoruz iddiasında değiliz. Kendimiz mümkün olduğunca elimizdeki imkânları kullanarak, bir dron üretiyoruz. Ama karşı tarafın elinde bulunan ve yurtdışı kaynaklı, menşeli ürünleri de nasıl durdurabileceğimiz konusunda uzmanlaşıyoruz.

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAZAN

Başka soru var mı arkadaşlar? O zaman çok teşekkür ederiz. Hem saygıdeğer hocalarımıza, hem siz değerli katılımcılarımıza teşekkür ederiz.

Katılımcılar

Dinleyiciler

ULUSAL GÜVENLİK STRATEJİ ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ

USAM ETKİNLİKLERİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ
ŞEVKET AYAZ
USAM Müdürü

DR. ÖĞR. ÜYESİ
HÜSEYİN KAZAN
USAM Müdür Yardımcısı

USAM
ULUSAL GÜVENLİK ve STRATEJİ
UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

İSTANBUL AYDIN
ÜNİVERSİTESİ'NİN
HEDİYESİDİR
PARA İLE SATILMAZ
.....